

1970
2013

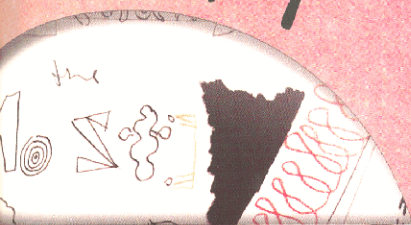
ანანი

№5 სექტემბერი 2013 წელი
ფასი 2 ლარი

NEW

საუნჯე

ტექსტების და
ფოტოგრაფიების
ფუნდანი

ნომრის ავტორები
ლია ლიშოუაძე & ჯარინ ბოიე
ნომრის თემა: ლუზერები
ზურაბ ლეჟავას გაღატაკა
დავით ქართველიშვილის ესეი
რატი რატინის „ავარი“
„რადიაციული ქლუბის“ ვოეზინა
ზაზა ქოშკაძის შესახებ

KAREN BOYE

იტალიელები
უმგებრტო ექოს „მტრის შექმნა“
ლუიჯი პირანდელოს „იდალური პორტრეტი“
არტი
გია ეპგვერაძის „პირიქითი ალქიმი“
გია ხადური თანამედროვე ფოტოკლერის შესახებ

ნომრის ავტორები

1

ლია ლიქოკელი

ეკა ქევანიშვილი – ლია ლიქოკელის სულიერი საგნები 5
ლია ლიქოკელი – ლექსები 13
თეა თოფურია – მოდი, სადმე ჩამოვფდები და მოგიყვებით 18
ციტატები (დიანა ანდონიადი, მარიამ ნიკლაური, ნონა კუპრეიშვილი, ვაჟა ზორნაული, ნინო სადღოზელაშვილი, კონსტანტინე გამსახურდია (უმცროსი)) 4, 12, 14, 15, 17

პარინ პრიი

მანანა კობაიძე – ლირიკიდან ანტიუტოპიაზე 19
კარინ ბოიე – ლექსები (შვედურიდან თარგმნა მანანა კობაიძემ) 21
კარინ ბოიე – კალთახინი (თავი პირველი) (შვედურიდან თარგმნა მანანა კობაიძემ) 25
კრისტერ ენანდერი – ცოცხლად სიკვდილს ჩვენ ყველანი ვგრძნობთ (შვედურიდან თარგმნა ანუკი სტურუა) 32
პირადი მიმონერიდან (შვედურიდან თარგმნა თამარ ჩიქოვანმა) 36

18

ნომრის თემა: ლუზარები

22

რედაქტორის შენატემა – ლუზერების პათოსი 41
ზურაბ ლევაია – პატარა მოგზაურობა საგიუეთში (ბალადა) 43
დავით ქართველიშვილი – Veni Vidi... (ესსე) 49
რატო რატინი – ავარია (მოთხრობა) 63
„რადიაციული კლუბი“ (პოეზია) 67
ალექო ცქიტეიშვილი – ბარემ მეორესაც მოეწეე! 72
კოლექტიური მოთხრობა – „აკვარიუმთან“ 74
ეკა ქევანიშვილი – ზაზა კოშკაძის „მუალამის ცეკვა კობოსთვის“ 79

მთავარი რედაქტორი/
პროა იამაგუჩი
მარკეტინგული
პროექტი, ავტორი
ვახუშტი

რედაქტორი-სტილისტი
მარკეტინგული

დიზაინი:
თეა ჯიშინა
დაკაბადონება:
ნინო სპეციალიზი

სარედაქციო კოლეგია:
დავით ანდრიაძე
გიგა მამუკაძე
დავით ტყეშელაშვილი
ეკა ძეგელიძე
ზაზა შანიშვილი
დავით მინაშვილი
გიგა მამუკაძე

ნომერზე მუშაობდნენ:
ლუა ლომიძე
ეკა ძეგელიძე
თეა თოფურია
მანანა კოხტაძე
ანუში სტურუა
თამარა ჩიქოვანი
ზურაბ ლომაძე
დავით მამუკაშვილი
რამი რატიანი
გიგა მამუკაძე
ირაკლი კირიკაძე
მარი პაპიანი
ალექსი ცხიტიშვილი
ნინო ჩარბილაძე
თამარა ჭელიძე
გიგა მამუკაძე
დავით მინაშვილი
გიგა მამუკაძე

3

იტალიელები

უზნერტო ეკო – მტრის შეგნა 83
ლუიჯი პირანდელო – იდეალური ქორწინება 89

ბრძოლა

4

გია ეგვერადე – პირველი ალექსია 95
დავით ჩიხლაძე – ნარატორის დახასრული 102
გია ხაღური – ნაციონალური თვითიდენტიფიკაციის
განვითქმის მნიშვნელობა თანამედროვე მუსიკაში,
ანუ პოპ-ნუსიკა, როგორც თანამედროვე ფოლკლორი 104

ყდის დიზაინში გამოყენებულია
გია ეგვერადის ნამუშევრები

განმცემლობა – „საუნჯე“
მის: ალ. მახაშვილი 32/34
ტელ.: 2141214, 2395587, 2397188
Skype: saunje-saunje
ელ-ფოსტა: saungeo@gmail.com
Facebook: გამომცემლობა საუნჯე/Saunje publishing <http://www.facebook.com/saunjee>
ელ-ფოსტა: axalisaunje@yahoo.com
www.saungeo.ge

საგანმანათლებლო
სააგენტოს

„ლიას პოეზიის კითხვისას, პირველი ასოციაცია, რაც გამიჩნდა, უძველესი გამოქვაბულების კედლებზე ნაკარნი ნახატები იყო, მეორე – სტალაქტიდებითა და სტალაგმიტებით სავსე მინისქევა გამოქვაბული, მესამე – ენის წარმოშობის ის საფუძური, პერიოდი – სადაც ენა ჯერ კიდევ დაბადების პროცესია და ყველაზე ახლოსაა იმ ენასთან, რომელზე მეტყველებაც ჩვენმა უძველესმა წინაპარმა დაიწყო.

ეს ისეთი ენობრივი ხედვაა, რომლის საშუალებითაც ადამი სახელს არქმევს მისთვის ღვთის მიერ შექმნილ გარემოცველ სამყაროს, რომლის წყალობით ესკიმოსები 12 სხვადასხვა ტიპის თოვლს გამოყოფენ სხვადასხვა სახელდებით, რომლის მიხედვითაც ზოგიერთ ენაში (მათ შორის ძველ ქართულში) გამოიყოფა პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის ინკლუზივი და ექსკლუზივი, იმის მიხედვით, მეორე პირის ნაცვალსახელი (ანუ პოეზიისათვის მიმართვის ობიექტი) მონაწილეობს თუ არა მოქმედებაში. ბევრი რომ არ გავაგრძელო, ლიას პოეზიის ენა ერთ-ერთი ყველაზე ცოცხალი და ყოველდღიურად ცვალებადი ენაა მსოფლიო პოეზიის ენებს შორის“.

დიანა ანფიმიადი

ლია ლიპოკაელის სულიერი საბნები

ეკა ქვანიშვილი

ლია ლიპოკელი თანამედროვე ქართულ ლიტერატურულ სივრცეში ცოტა ხნის წინ გამოჩნდა. აი, დაეწერე ეს წინადადება და მაშინვე ვინანე, რადგან მე მგონი, დიდს არაფერს ნიშნავს დიდი ხნის წინ გამოჩნდა თუ ასი წელია მის ლექსებს ვკითხულობთ. ჩვენ გაეცინათ ახლა, თორე ის სულ ასეთი იქნებოდა. პოეტები სულ ასეთები არიან, თავიდანვე. თუმცა, ამ წინადადებას მაინც არ წაეშლი, რადგან ის, რასაც ლიაზე მოვეყვები, ჯერ კიდევ ბევერი ადამიანისთვის არის ახალი ამბავი.

ზოგადად, ლია ახალი.

ის არც ორასი კილოა, როგორც თავად წერს ხშირად სოციალურ ქსელში, არც თავის თავზე ბებერია, რა დასამალია და, არც დევს წაჰყოლია ცოლად. ყოველ შემთხვევაში, ჯერჯერობით. თმა ნამდვილად ბრონეულისფერი აქვს, უფრო სწორედ, როდის – როგორ. დამახასიათებელი ნიშანი – ყველა ჯურის უცნაური არსების სიყვარული, თუმცა, სიყვარულზე ზედმეტი არაფერი უთხრათ, „შეიძლება გული გაუსკდეს“. და თუ მაინც, მაშინ ის მოგეყვებათ, „როგორ შეუყვარდა ყველი“. და საერთოდაც, როცა სიყვარულზე მიდგება საქმე, ის ობობებზე, კატებსა და ცხერებზე უფრო მეტს დაპარკობს, ვიდრე ადამიანებზე. არ ვიცი, იქნება ასე უფრო ადვილია. იქნებ ადამიანები ისე სანინტერესოები აღარ არიან...

მოკლედ, ლია ლიპოკელმა ქართულ პოეზიაში მართლა მოიტანა ძალიან უცნაური სამყარო. და ამ სამყაროს კიდევ უფრო უცნაური ახსნაც შემოგთავაზა.

მისი ლექსები ცოტა ხნის წინ გამოსულ მის პირველ პოეტურ კრებულშია თავმოყრილი, რომელიც გამოცემილთა „საუნჯეში“ გამოცა. წიგნს „დევის ცოლის სიცილი“ ჰქვია. რა აცინებს, მაგას მე ნუ მომაყოლებთ, წიგნი უკვე არსებობს და თავად ნახეთ.

ამბავი კი, უფრო სწორად ლია, ასე დაიწყო:

დასაწყისი. ხევსურეთი. ლია.

იქ გავიზარდე. ძალიან ჩვეულებრივი ოჯახი გვქონდა, არაფერი განსაკუთრებული, ახლაც რომ გვესტუმრო, იქნებ ვერც იგრძნო, ხევსურეთში რომ ხარ. მაგრამ მაღალე ასეც არ არის. მე ბებიია და პაპა მყავდა. და ძალიან, ძალიან შორეულ ზეშეობაში რაღაც ამბებს მიყვებოდნენ ხოლმე. მაგალითად, დევებსა და მამახურებზე. მამახურა იქაური ფოლკლორის ათიტერეო პერსონაჟია – ცუდი ვინება ძალიან, მოვა სადმე ჭლომბალოს და ძახილს დაგინკებთ. თქვენს სახელს დაიძახებს, და ეთა და უპასუხობთ – დაიწყებდით. რასაც მოგაძახებთ, და კარგს არაფერს იძახის, ის დაგეგმობათ. მაგრამ მამახურა არაფერს იძახის მარტო, მესამედ არ შეუძლია, ამიტომაც იყო ეს წესი ხევსურეთში – მასმინდელი არ გიძახებდით, ხანამ სამჯერ არ დაუძახებდით.

კიდევ ერთი ვინმე იყო, მისი ამბების მოსმენა მიყვარდა, დედამეში მიყვებოდა ხოლმე – გაპურთ ეშმა. გაპური კაცი იყო და ერთხელ ისე იშმაკა, რომ ეშმაკი დაიჭირა. წაიყვანა სახლში ისე ფეულაფერს იმას აკეთებინებდა, რომ არ გაპარვოდა, ფრჩხილები დააჭრა და ხმლის ქარქაშში მტინახა. აბა, ეშმა უფრჩხილებოდ სად წაივოდა, ფრჩხილებში აქვს მთელი ძალა, სოდა მთელი ამბები დასჭირდა, რომ თავისი საგანძურე დაებრუნებინა და გაქცეულიყო. ეს ჩემი საყვარელი ამბავია, ის ეშმა – ჩემი საყვარელი პერსონაჟი და ამიტომ მოვეყვი. დარწმუნებული ვიყავი, რომ ნამდვილად არსებობდა.

აი, დეგებიც ნამდვილად არსებობდნენ. აბა, როგორ – მე და ბებია ამაზე ბევრი ვიმსჯელებდი და დასკვნა ასეთი იყო. ხოდა, დღესაც დარწმუნებული ვარ და უცვლელ არ მიპარება შავამი.

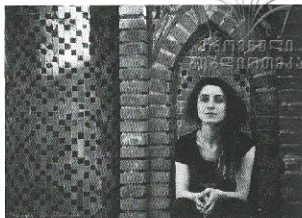
მაგრამ რაც გავიზარდე, დევებზე, ეშმებსა და გეგთებზე აღარც მიფიქრია. არც ნითოლოგიაში ვიქექებოდი. მერე კი უცნაური რაღაც მოხდა – ერთხელ ერთი დევი გამომცხვდა და სამუდამოდ დასაბლდა ჩემთან. ანუ ჩემს პერსონაჟად იქცა.

ეს კი ასე მოხდა: ჩემი სახლის პირდაპირ, ხევსურეთში, ერთი მაღალი მთაა, ჩვეულებრივი ფოთლოვანი ტყით დაფარული. ამ ტყეში ერთი პატარა კუნძულია – ფიჭვების ბუჩქი. იქ ძველი ნასოფლარია, სადაც ჩემი დიდი პაპა-ბებიები ცხოვრობდნენ პერიოდულად. არასდროს ეყოფილვარ. შორიდან ყუყურებდი ხოლმე, მთელი ბავშვობა ვუყურებდი და მეგონა, რაღაც სხვა, დაკარგული სამყაროა აქვე, ჩემ წინ, სულ ახლოს. ყველა ზედისა, მაგრამ არანაირი იცის, იქ რა არააპექტეციური ამბები ხდება სიამაღლეში. ხოდა ერთხელაც წარმოვიგდე, როგორ დაეფიქარ ამ ფიჭვებს შორის. ზამთარი იყო და ფიჭვები – დათოვლილი. დადგავარ და ფიჭვების კენჭვრებას ვეხედი ხელით. რატომ ვარ ჩეთი ასე მაღლა, გავიფიქრე და უცებ მივხედი, რომ დევის მხარზე ვიჯდარ. მერე იმასაც მიხვდი, რატომ ვხედავ დევის მხარზე – დევის ცალი ვარ. უცებ ვიქცეი პერსონაჟად. და დაგწერე მერე „დევის ცოლის სიცილი“.

და ეს არ არის გამოჩანისი. იქცევა ხოლმე რომელიმე პერსონაჟად, მაგალითად: ჩაის ფინჯნად და მერე ყვება, რა გადახდა, როცა ის იყო, ვიზეც წერს. ასე მოხდა, როცა ვერ ბუბაიშის ნახ-შირის უთოდ გადაიქცა და სამოგზაუროდ წავიდა, მერე თავისივე ფესვამცმელბად, რომლებიც გაიფიცნენ და ერთხელაც თავად მოექცა გასარცხი ყავის ქიქების არმიამი.

ასეთ ამბებს ლია შორეულ ბავშვობაში ყვებოდა თურმე. თვითონ არ ახსოვს, სხვებისგან იცის, რომ ძალიან ბავშვითად, დიდი მონდომებით და მთელი სერიოზულობით ყვებოდა ისტორიებს თავის ქმრებსა და შვილებზე, არქმევდა უცნაურ სახელებს, და ამ დროს იყო, ძალიან, ძალიან პატარა:

„ჯერ კარგად ვერც დაედიოდი თურმე და ყველას ვახსოვარ, ვინც მაშინ მზიანა – მაყილებდნენ ამ ამბებს და კვებდობდნენ სიცილით. ალბათ სასაცილო ვიყავი მართლა. ახლაც ვერ ვარ. ვეცები და მჯერა, რომ ყველადიდი მართლა იყო. ზაფხულობით ბებიარემი ჩემს ძველ სოფელში ასახლებობდა ხოლმე, თრობებს რაეკავდა და იქ ატარებდა ზაფხულს. ზოგჯერ მიყავი და გარემოშიც დიდი ტრინილი, მერე ცხენზე შემავადა და ისე ჩამოუყავი. ის სახლი, სადაც ცხოვრობდა, მამარემის დაბადების და ბავშვობის სახლი, უკვე მაშინ ნახევრად დანგრეული იყო. ადრე მეორე საათული მქონია, მერე მოანგრეეს. დარჩენილი იყო მეორე სართულზე ასახველი შიგნითა ბია კიბე. მთავრდებოდა კიბე და იწყებოდა ტერი. და ეს კიბე მასსოვს ყველაზე მეტად: დაეჯდებიდი და ვეყურებდი, ვუყურებდი და ვფიქრობდი, რა ბავშვითა იმ მეორე სართულზე, რომელიც უკვე აღარ იყო. ასე მეგონა, იმას თუ ვნახავდი, რაღაც განსაკუთრებულს გავიგებოდა. და გული მენურებოდა სიმრით, რომ ვერასდროს გავიგებ, ვერ ვნახავ. ეცდებოდა წარმომეგინა, დამიზმრებოდა... ახლაც ასე ვარ, იქ თუ მოვხვდი. სახლი სულ ჩაქცეულია, ის

კიბე არის და ისეც ის მემართება, რომ ვულურებ, და ის მეორე სართული სიმბოლოა ჩემთვის აამყარა იმ დაფარული მხარისა, რომელიც არ ჩანს, და იმ ცივილიზაციისაც, თუ შეიძლება ასე ითქვას, რომელიც უკვე აღარ არსებობს – ის ხევსურეთი, ის საკვირველი, მთებში ჩაკარგული სამყარო, რომელმაც უცებ, ერთი ხელის მოსმით შეიკცია არსებობა და ჩვენი რაც დაგვრჩა, რაც დევით მასზე, იმ კიბეს გაგს, ანუ ბოლომონწყე-ტილ ასახველს თუ ჩასახველს, რომელ-ზეც ძალიან ფრთხილად უნდა ვიყოთ, და ძალიან ფრთხილად უნდა მოვექცეთ იმ ცოდნას, რომელიც შემოგვრჩა იმის გასაგებად, თუ რა სხდებოდა იქ“.

რიტუალები და ცრურწმენები

„ბევრი სტერეოტიპი არსებობს ხევსურეთთან დაკავშირებით, და ალბათ ამიტომაცაა ძალიან ბევრი სიყალბე იმაზე, თუ როგორ-საც წარმოაჩენენ ამ სამყაროს თავად ხევსურები. მეგონა, რომ არცოდნით გვემართება. ყურმოკრულ ამბებს ვფერადებთ და ძალიან მოწონდება სიამაღლეებს. არ არის საჭირო გაზვიადება, რაღაცების უაზროდ გაფუტშიება. სიამაღლეც უფრო მარტივ, ყოველდღიურ ამბებშია – ძაფების ლებანთ, ქსოვით, მატყლის ჩეჩანა და დარბაზში. ეს კარგი გამასახნადა: ბებიარემი მატყლის დასამუშავებლად ქალებს მეკრება ხოლმე, აი ისე, როგორც მუშებს კრებენ. მწიქლანი და მსოფლანი – ასე ეძახებ-ნენ. მწიქლანი შევყარო, ან – მსოფლანი. ეს ჰაითარის საღამოებში ხდებოდა. მოვიდოდნენ, ძირითადად ნოხუცი ქალები, ჩამოამწკრივებ-დნენ საჩქილებს და თითისტარებს და იყო ერთი ამაგი – რას აღარ ყვებოდნენ, რა ამბებს აღარ... ვიჯექი და ვუსმენდი. საერთოდ, ქალები განსა-კუთრებით მიყვარს. და ხევსურეთის ამბებშიც

ისინი არიან ჩემთვის მთავარი გმირები. იქ ქალია ცხოვრება განსაკუთრებულიად წმინდ აყო. და რაც შემოგვჩნდა, ის ფანტაზიური ფარდავები, ნაქარვები, ტანსაცმელი – ტალავარი, მით ნაჭირები, ნანები, და ბევრი, ბევრი ლექსი, იმ ქალების ნაფლავაფიქრალ-ნაკეთებია სულ.

ზევაერსთი დარჩა რიტუალები, მაგრამ დარჩა თირითადად ჰრმად შესრულებული, შინაარსდაყარული ფორმა. ეს ყველაფერი ტრადიციად, და ხელსაც არ გიშლის მინიმალური, და არც გავლენიანობა, აქტიურად მინიმალისტად მასში. მე ცრურწმენები შემოიწრა ბავშვობიდან. მაგალითად, არაფრით დაფარავ ფეხს იქ, სადაც მასწავლებს, რომ კალმა არ უნდა გაიაროს, თუმცა ტაბუები და აკრძალვები ძალიან არ მიცვარს, ამ რიტუალებშიც არ გნომალივობ და რწმენათან დეკავშირები-თაც ძალიან ცალკე ედგაყარ, მარტოც კი ვარ იმ გარემოში.

ლო და ლოა

მარტო სულ ვიყავი, ახლაც, ბავშვობაშიც საკუთარ თავთან ლოვს მერჩია. მეგობრები თითქმის არ მცავდა. ერთი მყავდა, სალიან განსხვავდებოდა სხვებისგან და ერთ მშვენიერ დღეს უბრალოდ, ავიარე, წერილი მივწერე, რომელშიც ვწერდი, რომ სათან შეგნობაში მქონდა გადაწყვეტილი. აი, ხელს რომ ათხოვეს ბოლნე, ისე, და დავრეგორდით. ახლაც გამსაკუთრებულია ჩემთვის, მაგრამ თითქმის აღარ ვხვდებით ერთმანეთს.

ჩემი ბავშვობა ძალიან ჩვეულებრივი იყო. ერთი ეგავ, ცუდ დროა მომინია – არამაირი კავშირი გარე ამყაროსთან, ჩაკეტილი იმ მიწებში, ძალიან ცუდა ადამიანი გარემოში. თითქმის არ იყო დენი, შესაბამისად – ტელევიზორი, და მაგასეც გასართობი. არამაირი სანაბაობა. მერე გაჩნდა გენერატორები – უნ. „დეიოვები“, რამდენიმე ეიდო, და ასე შეეხედი კიოსი.

ჟიდუც, გწერიდი. გწერიდი ლექსება. ამბობდნენ, რომ ნიჭიერი ვარ. კარგად ვსწავლობდი, რადიკალიზირად, ეცელა საგანს ერთ-ნაირად ადვილად ვსწავლობდი. ნესიური და მოწესრიგებულიც ვყავი და ეს „ნიჭიერი“ და კარგი ბავშვის კომპლექსი“ გვიანობამდე მანულებდა, საიდან ერთ დღესაც ყველაფერი სულერთი არ გახდა და აუღ, სულ თავიდან არ დავინგე ცხოვრება...

წიგნები, როგორც ფანჯრები

სკოლაში არაფერი ხდებოდა საინტერესო, და სულ ააბნო გავრძედი. რომ რაზე ნაწყობია. ვკითხულობდი ყველაფერს, ნუსკეტებიდან და წერლოც პოლმსიდან ტარად გოლუ-ამდე და სპირიდონ მერიმილიანდე. სამტრია სოციალისტის მედარეზებსაც კი და რა ვიცი, ყველაზეარ სისულელეს. ზოგჯერ სიტყვიერებას. მიყვარდა და ეცემა ვიდეო ავტორები – ჯავაიშვილი, ყაზბეგი (ყაზბეგი განსაკუთრებით, გულისჩაწყვეტით მიცვარს), დეშაბე, იმანიშვილი, ეგნატე ნინოშვილი. მათზე ცრემლებსაც ვაღვარებდებოდი. ხო, განსაკუთრებით ლინდერები, ლაგერ-ლოდი, დარდლის კრეში თვახი და სხვა ცხოველები“, ფენიორ კუპრია რომინები და სეტონ-თონმპონი მიყვარდა. ანუ პირითადად ის, რაც ცხოველებს უკავშირდება და ინდივიდებს.

მერე დონანაშვილი შენიყვარდა. ახლა რომ ვფიქრობ, პატარა ვიყავი, 11-12 წელი, „კავშირული პირველი“ სკოლაში რომ დამიქნდა, ჩემს კითხვად კი არა, თავი დავუღადა რომ მეგრძმში – სკოლას ვერ ვიტანდი და ჩემი თავშესაფარებელი სამ-გარი ძამქრდა თითქმის ამ წიგნით.

მაშინ ერთ წიგნს რანდენგერზე ვკითხულობდი, ახლა ამას ვეღარ ვაკეთებ. წიგნის მაღაზიის ხშირად ჩამოფულილი ხოლმე, წამოფრვავ, რაც მომიბედა და მერე ერთდროულად ვკითხულობ ყველაფერს, ღოღოდ წიღ-წიღა, რომლის განწყობასაც ვარ, იმას ავიღებ. ზოგჯერ შუა გზაში ვტოვებ. ვეღარ ვკითხულობ, იყო ძალიან არ მომწონია. საწოლთან მთელი გროვა მაცხს მივწებები, და საერთოდ ჩენს სახლში ყველგან ეგვრა არიან. იაკ მემკანწროვებს, მაღე იქნებ გამასახლის კიდევ.

ფოლკნერი და სხვანიც

გაფლენებზე რა ვიცი. ერთ დღეს ფოლკნერი აღმოვაჩინე. და ეგვით ახლობლობის გრძლობა არცერთ წმერთთან არ მქონია. არც პოეტთან. ის, დიდი ბაზია, აღარ გადამიკითხავს, მაგრამ წერსას ზოგჯერ მის ტონს ვგრძნობ ხოლმე. წერას შეც მასავით ერთი კონკრეტული: საიდან ვიხსენებ, თუ სახეივანია. აი, რომ ამბობს, თვალწინ მდებარე, როგორ მიყვარდა კლდე ხეზე, ფაიჯირად და მკადონი ბუბია რომ დამიბნია და როგორ უყურებენ პოეტები ქვეყიდან – და ასე დავწერე „ამაღრი და მქვემარებო“. ზუაზად კი არ მას-სივს ციტატა, მაგრამ რაღაც ასე იყო. და კიდევ: „აკვისიბის მათილზე“ რომ კითხვა, და უპასუხა – აუღ იმპზე ვფიქრობდი, და ვხედავდი, როგორ მოდის ლინა გროვები, ეს პატარა ყუხიბივე გოგო, მოდის და მოდის იმ დიდი მუცლით, და ეცელა თავია ამიგეს უყვება რაღაც სოციალი დავინებოთ და სკეიბის რწმენი, და ასე დავწერ-დავწივ: მეც ზუსტად ავე მტკბარობდა, სულ გაუახრებულად. სპეციალურად კი არ ვაკეთებ, ასე ვხედავ რომელიმე პერსონაჟი, ან აბაჯ, ან მეგრძმებს, და პატარა ლექსები კი იმამე ნაწყობ.

კიდევ ერლომ ახელდებიან ნიკვარა. ეს სას-ნაილი, ჩემი საყარელი გიგა. წვეყივნი და თითოთა თავი რაღაც დამცვა – უი, ზიმ შეიძ-ლებდა ასე წერა მესოც. საყნებს ხომ მეც რაღაც-ნაირად ვხედავდი, მაგრამ არ ვფიქრობდი, ეს რადიკალირი სულელური აზრები ტექსტად მექცია. ხოდა აუურმე შეაძლებელი ყოფილა. მაღლობა

ერლომა! მართალია, მთლად მისი დამსახურება არ არის, მისი ნაკითხიდან საკმაოდ გვიან დავიბრუნე ასტულის წერა, მაგრამ ძალიან ნამუხარა, თითქმის მიბრუნდა.

საგნები

მათ ჩვეულებრივად ვიცნებთ დანიშნულების მიხედვით, ნიღბს ვატარებთ ნათთან ერთად და არც კი ვაშინებთ, ისე არაგებობენ. მერე კი უცებ – ზაც და რაღაც დაგრძნობება ხალხში, რომელიმე ადამიკარენ და შორს, თავს აღარ მანებებს: უკვე ვიღაცაა, რაღაცა კი არა. უკვე „ფინშია“. თავისი სახე და ხაზითი აქვს. თავიდან ეს აღმოჩენები მამნედა, მერე კი მათი გაზოყვნება დავიწყე.

ისე მოხდა, რომ ბავშვობის მერე წერა შეწყვეტიტე. გვადე რამდენჯერც, ერთი-ორი სანაწლობელი ცდა მქონდა. მერე, რომ შევხედი, არაფერი გამომდოდა, რამდენიმე წელი სიტყვაც აღარ დანიშნოდა.

და დამიგროვდა და დამიგროვდა. ვერაფრით ვუშეგები გარეთ. თიფლი, რაც მჭირდა, რაც მანუხებდა. ძალიან ცუდად ვიყავი, რამდენიმე მსუთავი დებრესია გადავავრე დიდი გაჭირვებით. და როცა ნიგბედი, რომ მეტი მართლა აღარ შენიღბოდა და შეიძლება გაესკვდ, აე დაქსმარნენ ნიგბები ავარჯიშო მოვიფიქრე საკუთარი თავისათვის. მეოჯი რა მოვადე, ვცალო, ავილი რომელიმე საგანი, ან აიტყვი, და დავგრეო იმაზე თუნდაც უაზრობა. იქნებ სადმე მოვიდე. თავიდან მძიმედ დავიწყე, მერე კი წამოვადე და წამოვიდა... ახლაც ვიკვებ ამ სავარჯიშოს, როცა იმ სივარულიეს გვრძნობ, რომელიც სინამდვილეში ძალიან მინიგი და დატენილი, და ვერაფრით ვხედვები, რა მანუხება, რა იმალდება მის შიგნით. ამ დროს სატყუარასავით გადავფოგებდ მქმს თავს რომელიმე საგანს: რაც თავილი მიმივყვება – ლიმონი, ფინჯიანი, ფესსაცენილები... და წამოვა და წამოვა... აი ძაღს ბოლი რომ იმოჯი, დავიღრო და გინიშით, ააე, ვცვებდი და ვცვებდი მერე...

ასე იქცევთან ბოლმე ნიღბები ჩემს ჰერსიმადებად და ჩემი ცხოვრების ნახილბად.

სიმბოლოები

ბეგრი აიბშოლი: მცავს – თიბები, ცხვრები, თავგები, კატები, ბუბები, კომშები და ააე შემდეგ. მათ გამოსააფლებებს ასკასუარებად ვიყენებ და თან დავატარებ. დავუღადა ვგრძნობ ასე თავს, ჩემს ხანაყროში ვარ. თითაგვარი აკვიატება მაქვს – მანინცდამიბეს ეს უნდა ჩავიყვან, თორემ გარეთ ვერ გავალ, ეს თავიკი ან ცხვარი უნდა წავიყვანო, თორემ ვერ გავალ, გასკულისას წაალი უნდა დავილიო სუცილბოლად და აუცილებლად ან სიკისი და ცვტი ათულებელი. სალიან მქმნია ვარეშობი, ცხოვრების, უცხო ადამიანებია, და მფარველ ტოტემად ხან რას გირჩე და ხან რას. თან ეს ამბავი მე თვითონვე მახალისებს და მამხიარლებს. ზოგჯერ მამრასებს კიდეც... შო, ვერ ვიტან, გინმე უცხო რომ ძალიან მიმინორდებდა. ხომ უნდა მყავდეს დანცველი თავი ამ დროს თან. მემინია, ჩემზე რამე არ ვაივინ

უეცნებმა. შავალითად, რა სადნელი მიყვარა და რის ვაკეტებს ვაივინებს მამრებზე მუყეფი ინგრედიტებს სხვადასხვა ადგილას ვაყენებდით. რომ ვერ მივდენ, რას ვაივინებ. თითქმის ამით რაღაც დამიშვებდა, თითქმის ვიღაც მაკონტროლებს, და თავიკუფლებსა მიზღუდავს ნავით. თავიკუფლება ნივარია ზემდის.

წერა

წერის ხერხები სხვაც მაქვს, ნიღბების გამოყენების გარდა. მოვარი დამიანები არიან. ათისტურესი ადამიანები. როგორც მუხეში. და ზემო მუხეში რატიბიდაც ცალხეი არიან აუღ, კაცებზე ვერა ნიღრას. და არც ვწერ.

მგზავრობა მიყვარს და მესხარება. მაგ დროს კარგად ვფიქრობ. კიდეც – ფხიზთ სიარული, დავდივარ აუღ მარტო და იდეცა ვაბრთობენ თავში. ვეშმობია, ყრთადრულად რამდენიმე ლექსზე ვაფიქრო. დიდანს გზერო ერთი, დედაბა დავამსწავლო. ხან თვენიც კი. ზოგჯერ კი უცებ ვწერ, ერთი წელია მისნით. ხან – პირდაპირ ფეისბუქის სტატუსად.

და სინამატოვე მფირდება კიდეც. ჩანანურესი კი ყველგან ვაკეთებ, ჭრანსბორტშიც და ცუხაშიც. მაგრამ ვერ უნდა დავუვად და მძივად დავალავთ ეს ყველაფერი, რაც მოვადგროვებ. ავინი. ამას, როგორც უკის, ახალგაღვიძებული ვაკეთებ. დამსვიადებული ცნობი.

მთლიანად გაყვნილიანი ვარ ბოლმე იმ ტეტსნით, რომელზეც ვფიქრობ, მის რატონი ყოითრამ, დედივარ, იმ ჰერსიმადებით ვიქცევა ერთილ რანდენიოდ დდე, თუ კერია, მქმნია მცერინება, რომ მცეტელნი რაღაც გამოსკდა. და ამისეთიკეს სადიცა ია რაღაც სისხლად, დაკრუშბული ვანიკი ის დდევი, ჰაიკტოლი ვარ-ფანჯრით, მუცელზე ხელბი მცონად მემრხეველი, მთელი ძალით ვიჭერდი, და რაღაც რიტმში ვიჩნებოდი და ენდეროდი, გაბშით, ტირილითა ძირას ვინავალ, და მერე უცებ მიხვდი, რა მჭირდა: ყრთი ამბია მერსიმადი ყოყავი. უცებ დავმედივდი. ის ამბავი დანყვებული ნიჭის, ვერ ვერ დავამიბოვდი, რაღაცხიარად სასტიკია, და ვერ ვიკო, ნეყოფა თუ არა ძალი, დავასრული დავ ენერგისა ვკარგავ წერისა. ხან მგონია, რომ ვვიადვები, თუმცა ეს ხომ ჩვეულებრივია: რაღაცა ნექმისა მრეცესი ცოტად არახორმალურია, მგონი. ისიც არანორმალური მგონია, საერთოდ სიცოცხლე რომ არავიბო. რაღაც ძალიან პარადოქსულია. მოვლად, ჩვენ, ცოცხლები, და განსაკუთრებით, ადამიანები, ამკარად მცეტელნი ვართ. აი, ლაბორატორიანი ცდებს

რომ ატარებენ და უცებ რაღაც ისე არ მოხდება, რომელიმე ნაწილაკები ითავებენ და... მანამდე გაუგონარი, დაუგეგმავი ღონისძიება. შინაშეს, ასე რომ ვფიქრობ. თავისუფლების შეგრძნება მამსაფრდება. წერა იმ რაღაცის ძიება, მაგრამ უკვე დიდი ხანია, ვიცი, რომ რასაც ვეძებ, ის ერთი კონკრეტული არ არის, ანუ რაღაც ისეთი, „ცხოვრების აზრი“ რომ ჰქვია. ასეთი აზრი არ მქონდება. უბრალოდ, ის თავნება და უცნაური მოვლენა, რასაც ავლავებ ჰქვია, აუღ თვალთმაქცობა და რაღაცას რომ ქმნი, ხომ მის კანონებს იყენებ, ამიტომ თავისებურად მხივს გაამოღებებს ხოლმე თავს. შეიძლება ითქვას, რომ ლექსის წერა სიცოცხლის, სინამდვილის ფრაგმენტების ყურებით გამოქყნას პაგა. იმ ფრაგმენტების, რომ ამოტივტივდებიან, ფორილით რომ შელანდებიან... კიდევ ბევრნაირად შეიძლება ამა თქმა, მაგრამ მეყოფა, სტოპ.

მე - რეჟისორი

ეს პროფესია როგორ და რატომ ავირჩიე, არც ვიცი. ჩამოვედი ჯეოსურებიდან და ჩავბარე თეატრალურში. სტუდენტობიდან არაფერი მახსოვს განსაკუთრებით. არ მიყვარს ის დრო. რაღაც-ხარად, ძალიან მარტო ვცავდი. რაც არ მიყვარა, იმის დაივიწყებას მთელი მომდომებთ ვეძებდი ხოლმე, ჰოდა ის პერიოდს დავივიწყე. ასე თუ მიყვებები, ჩემი ცხოვრების უდიდესი ნაწილი მაცეს დაუარსებელი. რაღაც ბუნდოვანი შეგრძნებები მჩრება და ძეგა არაფერი.

ახლა დღეშეთის სახალხო თეატრში ვმუშაობ, სადაღაც ოთხი წელია. რაღაც სასაცილო სამსახური, თან არის, თან არა. თბილისიდან დაედივარ რეპეტიციებზე. დილას მივდივარ, საღამოს ვბრუნდები. ჩემი ხელფასია ძირითად ნაშლის მესხვრობაში ეარჯავ: საბაგელი, მერალი, დახჯღრუელი „მარნუტეების“ მტკნალეზად საბაგელ (ხოგჯერ საყვარელ) მძოლებს ვუტოვებ.

პატარა, სამოყვარლო თეატრი გვაქვს, სულ ხუთი მსახიობი. დანარჩენებს მოხალისეება ვეძებთ და ვაგროგებთ, როცა გვჭირდება. მაყურებელი თითქმის არ გვყავა, და ფინანსურადაც შეზღუდულები ვართ. ყველაფერს საკუთარი ხელით ვაკეთებთ,

ჩემი მსახიობები სცენის გეგმები თვითონ არიან, გამანთებლებიც, დეკორაციასაც თვითონ აწყობენ, კოსტიუმებსაც თვითონ აკრავს, ცხსსტოპი დაიწყო, ან შეზოლები თხოვლობი. მსაქმე მსახიობ-დეკორატორი ვარ, თან მუსიკაზე უზრუნავ, ხან მღებავიც და ა. შ... უკვე მივხვდი, რომ რაღაც რთულ ამბებს არ უნდა შევქვილო. ახლა მეცინება, რომ მახსენდება, როგორ დავიწყე. ჩემი პირველი სტუტატული ძლივს გადავიტანე. გივი მარგველაშვილის პიესა „მომწენი სარკეში“ გავაკეთე. პიესა ძალიან მომწონდა, მაგრამ სახმლად ვაგეფიარდა გველეს მსახიობებს გამოცდილება არ ყოფილიდა — მათ შორის ისეთები მყავს ხოლმე, სულ პირველად რომ გამოდიან სცენაზე და სასწრაფოდ რომ უნდა ვასწავლო ყველაფერი. ეს პიესა კი საკმაოდ რთულია. ჩემი პიესის პირთულე საინტერესო იყო, პირიქით, მიყვარა, როცა ბევრი ჟენდა ვიფიქრო, და ვიფიქროსოვსო, მაგრამ მაშინ სულ მარტო აღმოუქმდი. მარტო მე მიმდოდა ამის ვაკეთება. თეატრი კი ისეთი რამეა, მარტო არავინ გაბოვდა. მერე მაყურებელმაც ვერაფერი გაიგო, რაღაც უარყოფითი დამოკიდებულება კი წამოვიდა. მოკლედ, გვირჩეს, მარტო ჩემი რაღაცები გვეყვებინა, კომედიები და ის, რაც უფრო ანალოგი და ვასახებ იქნებოდა ბაღისთვით, თორემ ჩვესს თეატრში არავინ იღიდა. ასეც მოვიქცეთ: ჯერ რაფიფი ერის-თავის „ჯერ დაიბოვლი, მერე იქორწინებ“ და ირკული სასმლანის „ინდაური ინდაკოს საბაგელო თავგადასავალი“, მერე გოდერძი ჩიხელის მოთხრობები გავაძიე და „პენინახე, დედაჩემი მინა“... მაგრამ მაყურებელი მაინც წარმტობს. მე კი მიჭირს იმის კეთება, რაც არ მომწონს, და თითქმის ბელიც კი წავიქნე. ჩემი თავდაპირველი მიზნებიდან და ენთუზიაზმიდან თითქმის აღარაფერი დარჩა.

მიყვარს ჩემი მსახიობები. ეს ძალიან უცნაური გრძნობაა, ანალოგიური არავინ მასხენდება ზემს გამოცდილებაში. ყველა განაკუთო რებულად მახსოვს, ყველა რაღაცნაირად, განსხვავებულად მიყვარს, ვისაც ჩემთან უთამაია. დედობრივი გრძნობაო, ვერ ვიტყვი, რაღაც მსგავსი კია. ეს ისეთი უცნაური პროცესია, რაც თეატრში ხდება, მუშაობისას. სულს გამივლებს რატყალია რეპეტიციები, როლზე მუშაობა. მე ჩემს მსახიობებს მიგნიდან ვიცნობ, მიგნიდან ეხედავთ ერთმანეთს, თითქოს გადმოხრუნებულა. აი, ტანსაცმელი რომ გადმოაბრუნო და გველა ნაყურ, ყველა ამოშრილი ძაფი რომ უჩანს. და იქიდან მიყვარს ისინი, იმ ხილშიდან, თვითონაც რომ არ იცნობდნენ მანამდე, სანამ ამ ამავე მოვედებოფენ, თეატრში.

რაგორც რეცხსორა, ძალაუფლების შეგრძნება მგონი არ მაქვს. ნაც პროცესში მე არ ვარ დღეგაბრუნებული, თუმცა სასუკეთსო გავხდებით. შუალედება მყარად ვიყო ან უფრო ჩვეულებრივი ბოცნაში, რომელიც ცდილობდა, მეგრებს მოარიდოთ თამაღლი, აქტიუტაგანა რომ გუნადილი და სინადვილები დღადა თავება ვინა, ხან ააით გაცურავს და ხან – საით. ყველა მონაწილეც ხომ თავისკენ ესაგება მას. მე ყოველთვის ვუხსნებ მათ: ხნორად ვთავაღისწინებ მათ აზრება და აძირად ხსორედ ეს აზრება ჩემი მთავრობების წყაროც, უბრალოც, ცდილობდა, ასორი მიმართულება შევინარჩუნოთ ერთად. ამ დროს მე გამინგონებელი ნოჟობილობა ვფრო ვარ, ვიდრე მინდებელი. ზუტადა არსადროს ვიცი, რას ვაკეთებ და რა მინდა. ეს საერთოდ არსადროს ვიცი, და არა მხოლოდ თუტორთან დეკავშირებით. ასეა პოეზიადიც და ცხოვრებაშიც. ანტიკომ ვერ ვიქნები კატეგორიული. რა თქნა უნდა, მაქვს ზემო მარმოდგენა სამყაროზე. მაგრამ არ ყველაფერი, ეს სიგებზე გავფრცოვო. მხოლოდ შევამარებ ხოლმე, ძალიან ხმადაბლა.

ტაბუ-ღმერთი.

ტაბუდადებული ის თემებია, რაც ჩემგან მოყოლილი არა-ბუნებრივი და ხელოვნური იქნება. ამას ალბათ ტაბუ არც ექნა. კორკრეული ტაბუ – არ ვიცი. ვიფიქრებ და მგონი ღმერთია. ამაზე ლაპარაკი არ მინდა. ყოველთვის ვერაფერი. რამდენადაც მათავა, ერთ ლესსივ არ მისხევენია. მიაი ახელი ერთხელაც არ მათქვამს. გაუგებარია ჩემთვის ია ღმერთი, რომელზეც საუბრობენ ადამიანები, როგორაც აღიქვამენ ძირითადად. ჩემი მარმოდგენა სამყაროზე არაფრით ვთმევდა ამა. მე მას სახელს ვერაფრით დავარქმევდი; ერთა ნილაინობად ვერანაირად ვერ აღვივამ.

ზოგჯერ ყოველდღეობობაში ვიტყვი ღმერთო, შენ გვიწვევდი არ რაღაც ასეთს. ფარგონებით ვხმარობ, და როცა ვიზრებ, რა ვიცი, მგონია, რომ სხვებია ღმერთის მიგმართუ. ეს, გენილია ნარმოვიდგანა, რომ სხვებს თავიანთი ღმერთი ყვავდით, ჩემი ღმერთი კი სჯერათდაც არ არსებობდა. წერე რა, ასეც თომ შეიძლება. როგორც წესი, პოეზიას ადამიანში ცნობის არსების, ღვთაებრივი ბუნების გამოვლინებად მიმჩნევენ ხოლმე. მე კი მომწონს, ვიფიქრო, რომ შეიძლება ბიძგით არია: რომ ღმერთია ადამიანის პოეტური აზროვნების ნაკოფი. პოეზიის ფორმია. გგონია ცოტა ხარნართი ვარ. ყოველ შემთხვევაში, რელიგიების არ წვარა. რიტუალების, დოგმების... მალეზიანებს ეს დღადადრია. ხომ ვიცი, რომ ჩემთვის საყვარელი შემოღობი მოღიქვულების თუ ნაბილავების თავნებობა და ხელოვნობაა. მსგავსად ამია, ზეგნი ცნობიერებაც ათასგვარ შემოღობ თანამს თამაშობს. წერე ადგებობთ და ყველაზე ეს ყველაზე მშვენიერია, რაც ცოცხალ არსება შეიძლება დავიშართოს: სიკვდილი. იფოდეს, რომ მოყვადგია. მე ეს მომწონს. ენერ ხმარად სიკვდილზე არ მუშაობს მისი. არც იმია მუშაობა. სხვები რომ ევლებიან – მაინტერესება. მაინტერესებს ის ტანჯვაც, რომელსაც სიკვდილი ითვს. და რაც ნათავარია, მომწონს, რომ დასასრული არსებობა და რელიგიებს გველაზე მთავარი ეს აგეთ, რაც ზემოთის მოღიქვულია – სიცოცხლე სიკვდილი შემდეგ. მე

ეს არ მინდა. პოეზიაში, ჩემი სამყაროში, და ჩემს ცხოვრებაშიც მეყდრები არსებობს. ასეთი არსებობის მჯერა ნობელზეც და უფრო გზაური სხვების ხარისხაგანა. სიკვდილს ნენდე, მაგრამ იმდენი, მე აღარ ვიცი, აღარ ვიარსებებს სხვა, რომელიც სუბსტანციის სახით.

რამდენი ვილაპარაკე, არადა მნას არ ვიღებ ხოლმე ამაზე – ბოლო დროს მათუბეტება, მუშინა, არავინ ჰაქვლობს. ადამიანები ჩემ გარშემო ძალიან სასტყუები და შეუნარჩუნებელი გახდნენ რელიგიური აკიოების მიმართ, მაყარად ვამჩნევ ამ ცვლილებას დროისან ერთად და ცოტა მუშინა. ჩემი თავაღულება ყველაფერს მიჩრელება. მეწინაა, არავინ ნეგია. თავისუფლება შენარ ჩემისხევის ერთი ოქონის შენია. ბავშვობიდე აღმოვაჩინე – ვცადე, დავიცვა ია ნეა-განიტები, რამელებიც შენა ღირეულებება არ ენაბაღ-დეგება. ცვათ, ძალიან არ განსთავადებულე სხვებიაგან. და ისიხე თავს დაგანებტენ. ძირითადად ასე ვარ, ვზოვარ ჩემთვის ზემა, მაგრამ ზოგჯერ უყვე შეუძლებელი ხდება.

საქვეყნო წერა

ზემი რჩეული ტექსტები ყველაზე ნაკლებად პოპულარული არიან ხოლმე. ცოტაა თუ მოაზრნს ისინი. დავაკვირებ, რომ თითქმის ყოველთვის ასეა. ვერაქველური სიჭრე დალიან სიანტერესი გამოყვდილება, მკითხველთან ცოცხალ რეკიში ურთიერთობა. ბევრი დასკვნა გავკეთებ შეიძლება. უფრო სწრაფად სნაგლობ, აკვირდები, როგორ ვითარდება. აქვეა სხვა ავტორების ტექსტებიც და განვითარების ტრადია ზეგნად მაღალა, ვიდრე ანის გარემო აქვიაღა.

მოკლედ, იარეს, იარეს ჩემია ლეგიადა და სიგეში დაახლდები. ესეც ჩემგან დამოუკიდებლად მოხდა. მიზანი ნიკელურმა მშეგაულებად იმდენი ენა, რომ მართლა გავაკეთე. არც ბეჯროდა, თავს თუ მოვაბამდი – ნიეიტახე ლექსები გამოქვეყნობა საუფჯლო.

სიგნეზე ადრე არ მოვიქცია. არასდროა. გამიქარდა ამის გავეთება. მაგრამ კარგია, ნიეიტა, მორე ია ლექსები. ახლა მაქვს გრძნობა, რომ გველაფერი თავიდან უნდა დავიწყო, რომ ჯერ არაფერი გამოქვეყნობა. ეს თან მაშინებს, თან ნახარებს – რაღაც თავიუფლების ეგრძნობა.

ვწერ იმიტომ, რომ ახვანარად არ შემიღია, კარგად ვიყო. ანუ არ ვებრე, ნენილია, მაგრამ მაგ დროს ცუდად ვხდები. თუმცა წერაც ცუდად მზია ზოგჯერ, ძალას მიკვდის. მე ამათ არ ვტყვები. ეს აუღლებლობაა, როგორც ნანლის გარვეული დოზა, გარკვეული პერი-

აღვლბობით, რომ ვიყო ცოცხალი და ჯანმრთელი. ეს ლიტონი პრეტენზია არ არის, მართლა ააუა. სამწუხაროდ, თორემ ვნებია, ამ ფორმით გამოეხატა: ჩემი თავი, სიამოვნებით გადავცვლიდი სხვა რამეში, მაგალითად, აიღებინა: საღონებში სიარულის სურვილი (სიღამისის საღონების ფობია მაქვს). ღებრთბა არ ენას, დამჭირდება, სულ მუხლების კამკალით მუცდივარ). ან - კულმბაროვლ ნიშში.

ან ჰავებებს გავაზენდი ზებრზე ბევრს. მე კი ვზივარ და ვწერ სხუფლებებს, ისე, რომ არ ვიცი, ვის რაში ღირდება, და რა ღირს აუა. ჰავრამ აზრი რა საჭიროა - მე ხომ მსუელის. და ზოგჯერ ჰობნონს კიდევ.

სიყვარული, აღიარება

ისე გამოვიდა, რომ კაბაზე მერყანდ მწესს მაცეს ნაწირო და თბობებზე, ვიდრე მსუელის მსუელს თუ ვწერ. სამბოდ მტკივნეული როცა ხდება, ნაბინ. აღბათ მართლა მტკივნეული არასდროს გუდილივარ. აბუ რა კარგი რამეა ეს სიყვარული. ციოვნებანი არ მიფერია. არც ინას ვფიქრობ, რომ ცუდია. უზრალივ, ზეში გუელა ამბავი ცუდად დამთავრდა. დასაწყისშივე ჰაქვდა. და არ მაცვარს მაგასე ღაბბარეკი. ბოლოა მაგ თემაზე რაც დავწერე, ეს აბი:

თავისუფლება

ზერამდენად ვახანე ეს თავიუფლება. აღბათ ძალიან მწიბნელოვანია ჩემთვის. ამიტომ მცევარს სიმარტოვე ასე ძალიან. თავისუფალი და ყველაზე კარგად იმ დროს ვარ, როცა არაფრს იცის, სად ვარ, რა ვაკეთებ, როცა არ მიწევს, ვიფიქრო და უღაბარაკო იმასე, რაც არ მაინტერესებს. აე, ჩემს თბილი-თს აახლში, აადვ უკვე ათი წელია, მარტო ვცხოვრობ. ყველაზე კარგად გერასობ თავა. ზესუსრულით თვები ერთადე ადვილარ, ერთიორი დლით. მენატრება იქსურობა, მაგრამ ჩენა სიმარტო-ვე უფრო დიდი მნით ვერ ვეღვები. აღარ შემიძლია სივანაირად. ამტბოაქ არ გამთბიდა სრულფაოვანი ურთიერთობები - არც მჭიბობობა, არც სიყვარული...

მეგობრობაზე დავსწერ, სასაცილო რამეა მელი. მართალია, მაშინ ძალიან გიბრბუტული ვიყავი, მაგრამ მაშინ ააააცილო წგონია. არ მსუელის და იმტბომ. ყოველთვია მარტო აღმოჩენდები ხოლმე, და ვერც მე ვმუელე მეგობრებს, როცა დაამარება ჭრდნობა. ჩვენ უზრალივ ვლაპარაკობთ, ვლაპარაკობთ, ვი-თარ ურამანეთის ვებზარბობით, ვითომ ტკივილი გვეყენდება: იასესი ვიტყულებთ - გვინდა, რომ ასე იყოს, მტბნით კი ყველა-ფერი უცდელი რჩება. ნეჭიკი, ამბა გავბობიერება უფრო ცუდად ნხიბია... ერთხელ მობდა იაე, რომი ძალიან ცუდად ვიყავი. აბლა ვიბქმე თუ არ მიწველა, მოეკედები მეოთხი, ვფიქრე. წარმოად-გინე, მღერება ტელეფონი, ააანრაფოდ უნდა დავერეკო ვინმეს-თან, თორემ ვერცაობ, ვეღარ გადავერება: და ვფიქრობ, ვისთან, ვისთან დავერეკო. ააუთი ხომ არავინ ნეჭეს. და ზორელი. და ჭრადერთიც, ვინც გამბანენდა, ვინც თავში გამბილუა ჯოველ-გაიარ დაფიქრების გარეშე, ვინც ყველაზე აბლობელი იყო და ვფიქრე, ნიშეღელია, აფი ჩემი ვატა. მაშინ სახელმა დამარტყა თავში. გეფიცები, ასე აფი. ხო ძალიან სასაცილოა: ყველას გავიყენება ამაზე. მეც გამეცინა. აბა ბომ არ ვიჭირებდი. და ისეთი ძაკი ნივიდე, უცებ გამოვფიზბობა - კატა ყოფილა ჩენი სულელეთო წგობობარი. იმ კატაზე ორი ლექია მაქვს. ისაე კი თქვს, რომ ზედმეტად ვთამაშობ კატის თვინით. რბა არ ამო-შლია - დაე ვეფიოთ აბამანებს ჯანმრთელი და წორმადელი.

„ნავალ, მოგკლავ, ვიფიქრე.
თოფს ავიღებ და გცავრე.
მნელი არ უნდა იყოს -
მთავარია, თანაბრად ვიუხუთო...“

და ფინალი:

„ყვაროლე და ნანოვედა.
მოკალი ის კაცი, ვიტყვი.
აღარ შემეძლო კედელთან დგომა...“

მოკლედ, მოკალი, კაცოკედელი, მოკალი, მაგრამ რა. მუედრებს ხომ მარბავენ, ან ნეავენ, ან ხევი დაგორებენ, მაცივარში გაქინავენ. მე კი აუიკიდ ეს გვიანი და დავთარე. ეს კედელი მთელ სიმაბით დამაშავა. აბა როგორ უნდა გებრო ამბზე. როგორ ვწერი ცისფერ ღილილი-ლებზე და კიკრგავაქლილ გეღებზე. არაფერი გამბინდა. ნეედრების მსმეფარებელი ძალი ვარ მე. და იქნებ სიკედლიამდე მანც არ გათრო, იმასდა ვფიქრობ, მოვიწირო როგორმე.

დეტალები

გამოვიდა ისე, რომ მართლა მარტოებლა თბობა ვარ. ვზივარ, ქსელს გესივ და ჩენი ზუნაფიდან ვაკვრდები ქვეყანას. ზოგჯერ გარტოაც გამოვიღებარ და ამ დროს მახსენდება, რომ სბუელიც მაქვს, ფიზიკურად ვარაუბობ. რომ ტანსაცმელია საჭირო... დიდი მოთხოვნა არ მაქვს მავსათან დავაქმნებით - ტანსაც-მელი უნდა იყოს კომფორტული (ჯამეფიანანი), უნდა მქონდეს ღიდი: ჩაითა, ძირითადად - ზურგზანთასადაც გეტმი აუცილებლად ნიგმებს, ვიდეა კოხივა მონიდეს გზაში, კალაშა და ბლოკნოტს - ვიდეა წერა ნომინდეს, და თბილ მოსაცმელა, მარფიოთრო - სულ გნბონია, რომ შემეცოდება. კიდევ ზელსახოც-ცხენისახოცება და ა. შ. ასეთი გავმტელი დავდივარ. სულ

ათი წუთით რომ გავიდვით გარეთ, ამცებს შაშვს ჩაყვრი: ვაიდა რამე დამჭირდეს და არ შეიძლება, რა შემდეგლება?

გარეგნობას რაც ენახება – მაკიაჟი და მთავრით-ბაჟალალებს ვერ ვეგუებო. მანუხებს. მაგრამ ერთ მშვენიერ დღეს სარკეში ჩაიხედე და ჩემი თავი ვერ ვიპოვებ. მე – გარეგნული და მე – შინაგნური ძალიან განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, მაგრამ ეს უცვლელ მტკიცებულებას იძლევა: თითქმის ჩემი გარეგნობა ცალკე ცხოვრობდა და მე – ცალკე. მიხვდები, რომ ფერები მაქვს საშინაოდ. ადვები და შევიღებე თმა. ახლა თმის ბოლოები ყვითელი მაქვს, ზევით – ნიელი, უფრო ბრინჯაოსფერი, და აქა-იქ ჩემი ბუნებრივი ნაბლისფერიც კარგად მიჩანს. მოკლე, დაფერილი, და ძლიერ დაეჭვავსაც საკუთარი თავს. ამიტომაც არის ჩემი თმა წმინდათაწმინდა – ის არის ჩემი სამყაროსთან პარმონიის მთავარი გარანტი. და ლექსში ააღმე ბრონტელს ამ ნექერჩხალს თუ გასცნებ, ჩემს თავს ვგულისხმობ.

დღდა

დღეა ჩემი ყველაზე მეტად მიყვარს ალბათ. ეგუებოდა ბოლომდე არ გამაჩინე ალბათ, ჩემი ნაწილი შენთან დაიტოვო... მთელი ბავშვობა ისე გაგატარე, დასასვენებლად თუ გასართობად არსად წავსულიყარ – დღეა ჩემს ვერ მომამორებდით. თბილისში რომ ჩამოესახლდი, ერთი წელი მის ჭკეტთან ერთად მეძინა. ჩავისუტებდი და ისე ვიძინებდი.

ჩემი ლექსების პირველი მკითხველიც ის იყო. კარგი მკითხველია საერთოდ, მისი ხელობა შეიძლება. მაგრამ ჩემი წაკითხვა უფროს, მაინც იმე კითხულობს, როგორც შვილის ნაწერს. ერთხელ მთხიარ, ცეცხლობ, გისხვოლო, როგორ ნავიკითხო, როგორც მკითხველმა და არა როგორც დედაში.

ზოგჯერ ვბრაზობ მასზე. როცა ძალიან მიჭირს, თითქმის ვერ ვბატობ, რომ გამაჩინა. ამაზე უარესი რა უნდა გაგაკეთო, სულ ვანებლებ, ვიცი. მაგრამ ყველაფერს მშატიობს. და ყველაფერზე თვამბედება. ამიტომაც მოვითხოვ, პირობა დაედო, რომ არ მოკვდება. ხოდა შეასრულეს ამ პირობას, აბა რას იზამს.

„რა არის ამ შემოქმედების მთავარი თემა? რა სათქმელი მოდის ჩვენიან პოეტზე? რა „სამანს დგამს“ სიტყვიერების ოკეანებში? ეს ადამიანური მარტოსულობის, უნაყოფობის ძლევის სურვილი თუ პირიქით, სისასიდან გამოსვლისა და ყველაფრის ფსახს საკუთარი მარტოსულობის გამოყვანის მცდელობა? ის ქმნის საკუთარ თავს, ის ბადებს მას. ისაა ცროლის მიის დროინდელი სული, წმინდაც კი თავისივე ენებებში, ისაა ქადაგ ქალთა ჯიშისა, ისაა, რაც ესათნობდა ღმერთს სწორად თავისად მოთამაშე და თავისთავისქმნადი უნარის გამორ. თამაში და ოუმბრიალა მისი ლექსების ერთი უმნიშვნელოვანესი მახასიათებელი. როცა საკუთარი თავთან შეგიძლია თამაში, საკუთარი თავი დამაღლა, საკუთარი ხსოვნის კედლს წვერს გინდა ნაველო პირი, ან საკუთარი მზერიდან დაძაბულობა, როცა იგონებ შენს ენას, ქმნი შენს თავს, და სალოური სიმღერით ენდობი ლექსს, შენს მკითხველსაც დაისხამ, როგორც ეს – გრიგალებს, ცა – ელვას და მთა – „ნაკურსს“. ჯერ ნინ გვაქვს ყველაფერი... ჯერ საძიებელი და საკვლევი, რა ამოაქვს პოეტის გონებას და ასოციაციებს ზედაპირზე? განახლებადი ხსოვნა თუ წინასწარ განჩინებული და აღსრულებული მომავალი? ვთქვამ, რომ ამ ლექსებს, ამ პოეტურ ენას ანალოგი არ მოეძებნება, თუმცა ეიმედოვნებ, პროფესიულ შეფასებას სხვები გააკეთებენ. ეს ის იშვიათი შემთხვევაა, როცა ადამიანიც და პოეტიც თავის თავზე მეტია! მასში ჩატყული დრო-ჟამიც დრო-ჟამზე მეტია, ხსოვნაც ხსოვნაზე მეტია და მეტაფორაც – მეტაფორაზე მეტი, უფრო ზუსტად კი რეალურობისა და ნამდვილობის ფორმულა უფროა. მის სამყაროში ყველაფერი ცოცხალია, ყველაფერი თანაბარია, ყველაფერი პირველია. ამ სამყაროში სულიერია და უსულითა შორის არანაირი ზღვარი არ არსებობს, არანაირი სხვაობა არაა. მასში „ზღაპრის ენაში“, ანუ ის უამინდელი ყოფი, როცა ყველაფერი ხიდან და ქვიდან ადამიანამდე და ცაზე, მთვარემდე და მზემდე ერთმანეთთან პარმონიულ და ცოცხალ ურთიერთობებს ემორჩილებოდნენ და დიდ კოსმოგონიურ „სამაფეში“ თანაცხოვრობდნენ. როცა ადამიანს ყველა სხეულში თუ საგანში, მოვლენასა თუ ქმედებაში ღვთაებები და ღმერთები ეგულებოდა. თითქმის მატური სახისმეტყველება და მესამე თვლი პოეტს სამყაროს ახალ სახეს უჩვენებს. იმდენად მკვირი და შეუქმნელია მისი ლექსის ქსოვილი, იმდენად დაძაბულია მისი შინაგანი რიტმი, გრძნობა, როგორ უნდა აფეთქდეს ახლა ეს ტექსტი და დაიშალოს ნაწილებად, რომლებიც თავისთავად გააგრძელებენ დამოუკიდებელ „პლანეტებად“ არსებობას და მალე დაიწყებენ ტრიას თავთავიანთი მზეების გარშემო. მისი ყოველი მეტაფორა დამოუკიდებელი ლექსია, „მისი ყოველი ლექსი დამოუკიდებელი წიგნია“ (პოეტის ირმა ბერაძე). მთლიანობაში ესაა უნიკალური უფრედი, უღედისა და უმცირესის საფუძველთსაფუძველი, რომელიც მკრო და მიკრო კოსმოსით, იცნებდა იმეორებს ერთმანეთს. მოულოდნელობა ყოველ ფრაზასთანაა დასაფრებული. ესაა დაწაღებული პოეზია, რომელსაც ვერაფრით გაივლი აფეთქების გარეშე. აქ ომია თუ ქორწილი, ვერ გაარჩე. აქ კვდები თუ იხადები, მნიშვნელობა არ აქვს, რადგან ყველაფერი სხვა განზომილებაშია, სხვა ენაზეა და ძალა ტრიალებს“.

მარიამ ნიკოლაური

(ფრაგმენტი ლია ლიკოელის წიგნის წინასიტყვაობიდან)

რინ იცოდეთ, საკნაოდ მძიმე წარსული მაქვს:
ნე ძალიან ბევრი ხე წყავდა.

იყვნენ ჩემს ცხოვრებაში ფიტები,
მყარდნენ ეჭვიან წინებს საფეთქლებში,
ბელსეს ფისათ გაწეხილი ენებით წილოვანდნენ.
ტოტზე თოვლივით გადაწმენდნენ ზამთრებში,
გაზაფხულებზე ფსუტე გირჩევით მიაროდნენ.

იყვნენ ჩემს ცხოვრებაში ვაშლის ხეები,
ყურტებს პირდაპირ ჩემს კანში იხეთქავდნენ.
გაშობავრიდნენ ვაშლის ყვავილები,
წირომპერტყავდა გაზაფხულის ქარი.
არ გამოვადოდა ჩემი ოჯახური ცხოვრება –
მეცელდანეცილილი ვარ და უმაცოფო.

წყავდნენ არყები:
ელელტეხილებზე ყელს ცის ლავინაშდე ვიმაღლებდი,
გადიგისნილი რძეწამდგარ ტან-მინას.
გამლიდნენ ეერცხლია ფოთლები, ფესვებს აიდგამდნენ,
თორ ზურტებს წაიკეცავდნენ ხელები,
მელაღებზე იატისს გორვლით ვკანრავდი:
არ წააფიდე.
მაგრამ წასვლა არყების სიყვარული.

იყვნენ ჩემს ცხოვრებაში ცაცხვები,
ისინი იხოცებოდნენ სიყვარულით.
შხამიანი ტრეშლებით ვტროდი,
თვალს ცაცხვის თაფლი ვიმარბავდი.

დგებოდნენ დღეები, დგებოდი
ვერდავანებული ხეების ნაკვერწილებზე.
ვინოდი წითელი ხეკერწილია კოცონზე.

დგებოდნენ წლები, წარტო ვწებოდი
კაკლის ხისგან გამოთლილ ტახტზე,
სიზმრიდან სიზმარში მივთრეფდი ხეშიშველ ზამთრება
და წითლად შერტყვარი, თრთილდაყრილი ცირცელის ნტენებში
ნაადრევად მოწყვეტილი ნაკოფივით მენყო შუცელზე.

უნდა იცოდეთ, ეს ადგილი არ ცოფილა.
ილიან ბევრი ხე ნავიდა ჩემგან.
მზავდნენ.
მაანაელეს სიღმე და ნავიდნენ.

აბლა ბუერია ფოთლების ნეატიანი ჰრდილია ჩემი სიყვარული,
ლურჯი წარია ეკლიანი თოვლია მინდერებზე.
წიფე ანწლის შავი სიბაბია ზემი სიყვარული,
მოცვით დაცვარული მთისწვერებია
ჩემი ხეშკვდარი სიყვარულის ხალები.

უნდა იცოდეთ, არაფერი შეთქმის უმანკოებაზე – მეტისმეტად ბევრი ხე მყავდა.

მყავდნენ.

ნავიდნენ.

დაბაიწის ტოტები, მომიღვრეს:

წყელი იღოს, ვინც მწინ ხელები მხრებზე შემინჯოა,
წყელი იღოს, ვინც ზეგვიდაროს.

დილის გახადობა გზაში

აად წავიდნენ ყვავილები, კითხულობთ თქვენ,
როცა ანეხალი თითი და მკერდზე ჩაისნილი საღამური პერანგით
სარწყავი ხელში ვაგვავარ
და ფახვრის რაფაზე ჩამწერივებულ თიხის ქოთნებში
ცარიელ წინას ვრწყავ.
სად ნავიდნენ ყვავილები, კითხულობთ თქვენ
და ზემს გაღელვალ საღამურს უყურებთ.
დადასტურებულია ზემს მკერდის არსებობა
დილის ბუნდოვან მზესი.
დადასტურებულია ჩემი გამჭვირვალე კანი
და ხელები – ხელები,
დადასტურებულია არაგებობა.
იქ არიან ყვავილები. შეხედეთ.
გაიდგეს ფეხები – ჩაოტები
მკერდის ღარიდან ცელისკენ,
ტკეზის ძაფზე ინერვილებენ ღვრებს
და ღანვებზე შლიან ყარდისფერ ფოთლებს,
როცა ნიჭურები,
და გვავიან თვალებში.
დადასტურებულია თვალების არსებობა
დილის ბუნდოვან მზესი.
დადასტურებულია დილის ბუნდოვანი მზე.
სარწყავი ფახვრის რაფაზე გვგავს
და ღორჯუკოთანი ამოფუტვალ სველ წინაში სველ თითებს გურეგ.
წინა ისე წინაგულივითა, ვეფირობ.
მინა ხომ წინაგულივითა.

თქვენ, დილის ადამიანი,
დილის თვალებით უყურებთ ჩენა ჩაისნილ საღამურს
და ადასტურებთ
ქუჩა ივების სააღება ადამიანების წრდღეებს არსებობას
დილის ბუნდოვან მზესი.
დადასტურებულია დრო: ანწყო.

ახალი ყვავილები, თქვენს მაშინ თითებზე.
ახალი ბოლქვები, თქვენს თითებზე,
წითელი ფოთლები, თქვენს სარკეებში,
ახალი ყვავილები ჩენა მკერდზე.
შეშენებულია ამჟვერები.
იარაგება რამდენიმე მოთრევი კვანძი.
შეგამწევია დღეორმაცია, კანის ფაცაცია,

„თანამედროვე პოეზიისადმი“ ზეგბ-
ტიკურად განწყობილ შემთხვევასაც კი,
ლია ლიქოკელის ნიგნის სახით, საკუთარი
შეხედულებების გადასინჯვის რეალური
საშუალება ეძლევა. საქმე გვაქვს არა მხოლოდ
ერთი კონკრეტული პოეტის თვითრ-
ფლექსიასთან, მის მიერ სამყაროს დაშლისა
თუ სამყაროსაც ნატეხების შეკონინების
მორიგ მცდელობასთან (რაც თავისთავად
მნიშვნელოვანია, თუმცა ნაიუური და გარ-
კვეულ უპასუხისმგებლობასაც შეიცავს),
არამედ ესაა საყოველთაო დეფორმაციის
დესტრუქციულ ველში, დეტობრივად, უდან-
კარგოდ, თუ უვნებლად გაღწევისა და ამ უნი-
კალური გამოცდილებით სრულიად ახალი,
აქამდე, შეიძლება ასეც ითქვას, აუთვისებელი
(წენს გარემოში მანც) და აძენად შიშის-
მომგვრელი პოეტური სივრცის შექმნა-
დემონსტრირება; კითხვისას იმგვარი შოკი
აღიძვრება, რომლის მსგავსი თვითი კურდ-
ლის კვალდაკვალ მორბენალმა და ბებური
ხის ფულურში გაურჩინარებულმა ამჟვე-
ნად ყველაზე ცნობისმოყვარე გოგონამ
აღიასამ, თუ განიცადა, სხვა სიტყვებით,
ლია ლიქოკელთან მონესრიგება-განწესრი-
გების პრინციპი, ლუის კეროლის მსგავსად,
სრულიად მოულოდნელ შედეგებს იძლევა.

...ლია ლიქოკელის პოეტური კრებუ-
ლის გაცნობისას ორი ძირითადი შეკითხვა
გამოიკვეთა: პირველი – სად მიდის ალისა,
რომელიც „დევის ცოლის სიცილით“ დანე-
ბული გზის შემდგომი განვითარებისადმი
ინტერესსაც გულისხმობს. და მეორე –
რა დროა ახლა? კითხვა, რომელიც დიდი
სისწრაფით მიმავალ ექსპრესში ჩათვლილ
და უეცარი დამუხრუჭებისგან გამოფი-
ზლებულ მგზავრს უწინდება. ამ შეკითხვაზე
საპასუხოდ, ვეფირობ, უადგილო არ იქნება
ფიზიკოსების მიერ სხარტად ფორმულირე-
ბული ერთერთი მოსაზრების პერიფრაზი
გამოვიყენო და ჩვენს ავტორს ასე მივმართო:
ახლა სწორედ ის დროა, რომ იყო პოეტი“.

ნონა კუმრეიშვილი

ნაოჭები და ლაქები მარცხენა სარძევე ჯირკვლის მიდამოებში.

დაღსტურებულია შეუქცევადი პროცესი
ნარცხენა სარძევე ჯირკვლის მიდამოებში.

დადასტურებულია თეთრი ფურცლების არსებობა.
დადასტურებულია მავი ნელანი. გაზანტნი.
დადასტურებულია მავი წერტილია არსებობა
კლინიკის თეთრ ჯერზე.
დადასტურებულია თეთრი კედლებია
თეთრი კარის
თეთრი იატაკის
ნაცრისფერი კიბის ააფხურების
არსებობა.

დადასტურებულია შარის არსებობა.
დადასტურებულია აგურია კედლის არსებობა
ქუჩის მოპირდაპირე მარეს.
დადასტურებულია ბეღების ფეტქვა აგურის კედელზე.
დადასტურებულია ტანის მინიში ღრმად ჩარგული გულის არსებობა.
დადასტურებულია რამდენიმე ბელუჯა წითელი თმა.

დადასტურებულია ყველა ფილა
სარწყობი ბელში
და თიხის ქოთნებია მწკრივი ფანჯრის რაფაზე.
დადასტურებულია დრო: მარადიული ანწყო.

დადასტურებულია ტურებიდან
ლურჯი ლილიების ამოცავილება –
ჟილის მუყიში სწრაფად ჩანჭკარი სიტყვის ბუტკოების ნტყერო:
ღწერო, დალოცე უცვალოთ თიხის ქოთნები.
ღწერო, დალოცე ზემო მარცხენა ძუბუ.
დადასტურებულია დრო: მომავალი.
და როცა შზე იქნება შუადღის.
და ადამიანები იქნებიან შუადღის.
და ლოცვა იქნება შუადღის.
და შუადღის მშრალი მზით ამომწრალი ჩენი ტანის
და მოაწრწავი თვალების
დადასტურებული არსებობის დრო – ნარსული.

მოვიდენ ყვავილები, იტყვი თქვენ.
მინა ფუფო მინიშენლოვანია, გიტყვი მე.

ფორსალი გაგაგის შესახებ

როცა რომელიმე მეგობარა მამა უკვდება,
ჩვეუ, დანარჩენი მეგობრები,
ვაკრებოთ და ერთად მივდივართ მასთან.
მეხვედრამდე ვურყავთ ერთმანეთს ხშირად,
ვასუსტებთ დროს,
წესგდრია ადგილს.
დანიშნულდება ადგილს –
ნეგობრის გარდაცვლილი მაშის მისამართს.

„...ეს განსაკუთრებული წიფა,
რომელიც ანდებური ბედით, საო-
ცარი და მოულოდნელი პოეტური
სახეებით ამახსოვრდება მკითხე-
ლს. ღმერთმა ქნას, ამ ავტორმა
იციოცხლოს დიდხანს და ბედები
საგან ნაბოძები წიქის წყალობით
არაერთიელ დამარცხებს ბელადამე-
ნებული სამყაროს მარადიული
საგანძურებიდან...“
 ვაკა ბორნაული

„რასაც მხატვრული შემოქმედება
ჭეხი და ადამიანის უნარი – შეძლოს
ამ სამყაროს საიდუმლოებას ჩაბედის
თვალებში. – ესაა ღიას ლექსები და
მარტო ლექსები კი არა, ეს ძალია, საო-
ცარი ენერგია, სიმართლე, სხედაა, ეს
უკიდრგანოდ ნამდვილი და დიდი შემოქ-
მედებაა! რა ნათელი და ციცაბოა ქარ-
თული ენა! ამ ლექსებში!“
 ნინო ხატილაშვილი

გზანი ვხნაურობთ და ელაპარაკობთ ბევრს.
სადარბაზოში შევდივართ: მწკრივად,
ეჩერდებით ბინის კართან,
ეჩერდებით ბინის კართან დიდხანს.
გზას ყუთმოხთ: ერთმანეთს, დიდხანს,
გზას ყუთმოხთ ერთმანეთს დიდხანს.
შერე შევდივართ.
შედივართ დიდხანს.

შერე ზუზად ვართ.
ზუზად ვართ. დიდხანს.

შერე მე ვდგავარ ოთახის კუთხეში,
ენაღვ ოფლიან ბელისგულენა
და თავს უხერხულად ვგრძნობ, რომ
მანაჩემი ცოცხალია.

ჩემი მეგობრები უყურებენ აკუთარ ფეხსაცმელებს.
რა კარგია, რომ გველა გვაძვია ფეხსაცმელი
და შეგვიძლია, თვალზე ავე შევინარალოთ.
შეგვიძლია, ვიტყვი: საკუთარი გარდაცვლილი მამები
ფეხსაცმლის მეშვეობით შევინარალებული თვალებით.
და გარდაცვლილი მამების ცარიელი საფლაკები.
და წასული მამების ფეხსაცმელები კარის უკან.
და უმასაფი მანებთა სახეები სარკეში ჩვენი სახეების ფსკურზე.

და ცოცხალი მამები.
მამაჩემი ცოცხალია, ვტირი მე.
მამაჩემი ცოცხალია.

სანამ მეგობრის გარდაცვლილი მამა
ნებს შემალი ცვაფილების მოტეხი სუნით გაფლენილ
ჩახუთულ ოთახში
და არ უყურებს შვილის ხელებს,
არც თვალს,
არც სიტყვებს,
და ნინართავს პროტესტის უკიდურეს ფორმას –
სამუდამო სიზუენს.

მე ვდგავარ ოთახის კუთხეში,
ზურგსუკან ენაღვ ოფლიან ხელისგულენს
და ვფლენობ, რომ
ცხოვრება შევდრებითათვისაც ძნელია.

მერე ჩვენ გამოვდივართ სწრაფად.
გამოვდივართ მამიანები და უმამოები.
გამოვდივართ უხერხული ზურგები ოთახიდან.
სადარბაზოდან გამოვდივართ ქიანგვლების მწკრივით.
გვადვს მშრალი თვალები და ოფლიანი ბელისგულენი.
ვიმღებით სწრაფად.
ვემშვიდობებით ერთმანეთს თავის დაქნევით.

ჩემი ხელები იზრდებიან მინისკენ.
სველი ბელტებით ჩამოკიდებული ხელის მტკვნელები.
ძარღვები. სიცხეში დაბრუნებული ძარღვები ხელებზე.
სისხლი, ვამბობ მე. სისხლი.
ნამაჩენი, ვამბობ. ნამაჩენი.

მთავარია თანაბრად ვისუნთხო

ნავალ, მოგვლავ, ვიფიქრო.
თუფს ავიღებ და ვესვრი.
მწელი არ უნდა იყოს,
მთავარია, თანაბრად ვისუნთხო.
თოფს ასე წავიღებ, თითქოს პოთლით რძე მიმქონდეს.
სადმე ჩავუსაფრდები.
ჩემს თავს ამოვფარებ,
ჩემი ჩრდილის ქვეშ გავნები და ვესრევი.
კარგად უნდა დავუმისწო,
მთავარია, არ ავდედე.
ველები მზე არ გამეჭედოს
მაღი შერიდან ჩამოშვდარი.
უნდა დავმწვიდდე მის მუხლამდე.
როგორ უნდა დავმძვინდდე, ვიფიქრობ,
არ შემოდლი, როცა ვისვრი,
არ შემოდლი, როცა მოვდარს.
კაცი არ არის, კედელია, ვფიქრობ.
გული როგორ არ მისკდება.
თვალებს ისე ჩაუფდმენი,
როგორც წითელ ატურებს,
მთავარია, თანაბრად ვისუნთხო.
მთავარია, ნამდვილი არ მეგონოს,
მთავარია, არ ვიფიქრო, რომ შეუძლია, განისხენის.
მთავარია, არ ვიფიქრო,
როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს
კაბზე, როგორც კედელზე
ხელი ფოთლენივით.
ვეფრი, მოგვლავ, ნამოვლავ.
მთავარია, არ შეცხედო –
შეიძლება, მკვდარი უფრო შენიყვარდეს.
ისე მოკვდა, ვიტყვი,
თითქოს თეთრი ბათქაში ჩამოშალა სახიდან.
ასე მოკვდა, ვიტყვი,
თითქოს გულით წაიღო ჩემი ტყვიის თვალები.
მერე კედელ-კედელ ვედილი,
კეფს ხელით დავიჭერ
და თანაბრად ვისუნთქებ.
გესროლე და მოგვალა,
მოგვალა ის კაცი, ვიტყვი.
აღარ შეძელი კედელთან დგომა.

„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“
„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“

„...მეც უნდა ვიფიქრო, როგორ ვაკრავ ჩემს ხელებს კაბზე, როგორც კედელზე ხელი ფოთლენივით.“

მოდ, სადმე ჩამოვჯდები და მოგიყვებით

თეა თოფური

„მოდ, სადმე ჩამოვჯდები და მოგიყვებით,
როგორ შემეყარდა ყვაი“.

ღია ლიტოკელის პოეზია სულ ახლახანს აღმოვაჩინე და მიხვდი, რომ ეს გოგო არა მარტო კარგი პოეტი, კარგი ადამიანიც უნდა იყოს – ლექსებს ეტყობა. ზოგადად კარგი ხანარბოები ხომ ყველასია და ლიასთანაც ასეა. ვუთხულონ და მგონია, მე დავწერე. მე დავწერე ყვაზე. კატაზე. იმაზე რომ მოფერება არ შეუძრავთ... არა და არ დამინერია!

თან ბავშვური, თან – ქალური, თან – სერიოზული. სიტყვებს თავისებურად ალაგებს და შინაარსში მაინც არ იხლართები. რაღაცნაირი პოეზიაა, თითქოს შეგარე, ლამაზად შეფუთვით, ბავთა გაუქვით და ვიღაცას მიეცე. ანუ საჩუქარივით ლექსებია.

ზოგადად აეთი ადამიანი ვარ, კარგი ლექსებიც მემოწია. ყოველთვის ვფიქრობ, რომ კარგ ლექსამდე მხოლოდ ტანჯვაგამოცდილი ადამიანები მიდიან. უყურებ ამ კარგ ლექსებს და ათას უბედურებას წარმოიდგენ. ხანდახან იმასაც, სინამდვილეში სულაც რომ არ მომხდარა. ასეთი შიშის გრძნობა ლიტოკელთანაც მოდის. ის გრძელ და ნეგრსტრაფიან ლექსებს წერს, იმდენად გრძელს, რომ ხშირად ბოლომდე ვერ ჩავდევარ (ბუნებით მინიმალისტი ვარ), მაგრამ სადამდეც ჩავდივარ, შეშინებას იქამდეც ვასწრებ. ისეთი გრძნობა მიჩნდება, თითქოს ეს გოგო სულ სხვაგან ცხოვრობს, სადაც ცხოვრობს, იქ ყველაფერი სხვანაირია, დანაწევრებული მინით და შავრით, დამთავრებული – ჩაიღვინა სახურავით. ათასნი ერთხელ გამოდის და ამ სხვანაირ საცხოვრებელზე ლექსებს წერს და ერთხელაც შეიძლება ვეღარ გამოვიდეს. ამ სხვანაირმა საცხოვრებელმა ჩათრევა იცის.

„უნდა იცოდეთ, ასეთია ჩემი ამბავი.
ვინც გაბედავს და ჩამოშედავს,
ველარასოდეს დაივიწყებს თავია მკედარ სახეს.
უნდა იცოდეთ – ასეთია ჩემი ამბავი“.

ზევით ვთქვი, რომ კარგი ადამიანი უნდა იყოს. კიდევ მგონია, რომ იმპულსურია, ჯიუტი და დამოუკიდებელი. მის ლექსებში ძალიან ბევრი მეტაფორაა, ღველა სატყეა გამოცანასათათია:

„ჩემი კაცის ფეხის კვალი გიშრის მთივით შემოვლის შენს გზოს.“

„ჩემი დობილი აშექალი.
ნაცრის ცოშივით გაგზილეს ის დღე.
ჭვარტლით გამვისო პირი შენმა სახელმა.“

და ასე მთელი ეს გრძელი და ძალიან გრძელი ლექსები. ხანდახან ვფიქრობ, ნეტაც, სადმე ერთი ჩვეულებრივი წინადადება შემეხდეს, ტყინი დავასვენო მეტიუნი, რაშე უშინაარსო და უწყინარი წინადადება. ხანდახან საჭიროა, როგორც ვთქვი, როგორც დერეფანი სასტუმრო ოთახიდან, როგორც „ნადი, ნყალი მომიტანე“...

ბევრი მწერალია საქართველოში და იმის იქით ხომ მითუმეტეს. ნიჭიერი აქაც ცოტა და სხვაგანაც. ღია ლიტოკელს აშკარად ნიჭიერია და ეს ყველაზე მთავარია. მისი ლექსი მოქმედებს. ასე მგონია, ეს გოგო მაღალ ცეცხლზე ნეოტოდგული ქვაბითაა, არ ეტყეა და გადმოდის. მწერალმა რაღაც ეტაზე საკუთარ თავში ამ ცეცხლის სტაბილურებაზე უნდა მოახერხოს და ეს ეტაბი ლიტოკელს ჯერ კიდევ გასაღვდილი აქვს. ამით მისი ლექსები კიდევ უფრო კარგი გახდება.

...და ალბათ კიდევ უფრო შემეშინდება.

კარინ ბოიე

ლირიკიდან ანტიუტოპიაში

მანანა კობახიძე

კარინ ბოიე, უნაჩიერესი შვედი პოეტი და პოეზიკოსი, დაიბადა 1900 წლის 26 ოქტომბერს გოტენბორგში, შვედეთში. მშობლები: ჰენრიკი და მელბერგე ოჯახში. ბოლშევიკურმა მშობლებმა, უნაჩიერესი ბიძა, სამი ბიძაშვილი – თითქმის ყველაფერი აკამარისი იყო იმისათვის, რომ უზრუნველყვნენ უცხოურა, მაგრამ კარინ ბოიეა მშვიდად ცხოვრობდა საშუალება აეუთარმა ნიჭმა და მათიულება ბუნებამ არ მისცა. ერთდროული განცდა ღიადი სიყვარულია როგორც ავტობიოგრაფიის, ბავშვთა საცდელის მიხედვით ბავშვობაში დაზნე ანუალბდა. თავის ოთახში ჩაკეტილი ნერდა ლექსებს, პიესებს, ზატყვად, თავის უმცროს ძმებთან ერთად საქცელასაც დგამდა მშობლებისთვის.

კარინი ჯერ კიდევ სკოლაში სწავლობდა, როცა მას ოჯახში სერიოზული პრობლემა გაჩნდა: კარინის დედამ სხვა დაიბო. მანამ ანია გამო უცვლ ოჯახის მიტოვებას აპირებდა. გოგონა ამის საზიარად გამოცდიდა. ამბობენ, რომ მშობლებმა განქორწინებისგან სწორედ კარინის განსაკუთრებით მგრძნობიარე ბუნების გამო შეიკავეს თავი.

ოჯახში მერე სტოპოლში გადასახლდა. კარინ ბოიემ სკოლა იც დაამთავრა, მერე კი სწავლა უფსა-ლის უნივერსიტეტში გააგრძელა. სწავლობდა ძველ ბერძნულს, სკანდინავიურ ენებს და ლიტერატურის ისტორიას. უფსალაში კიდევ ერთხელ შეეხდა თავისი ცხოვრების ალბათ ყველაზე მნიშვნელოვან ადამიანს, ანტონ ნატუროსს, რომელსაც გინზახის ნიუბიდანე იცნობდა. ლექსების პირველი კრებულიც „ღრუბლები“ უფსალაში სწავლის დროს განისცა, 22 წლისა.

1927 წელს გამოვიდა მისი ლექსების მეორე კრებული. იმავე წელს გარდაეცვალა მამა.

კარინმა უზომო თავიანთსიცმა მშვენიერებისადმი ჯერ შენობიარგლა იმ როლით, რასაც, ჩვეულებრივ, საზოგადოება აკისრებს ქალს. 29 წლისა იყო, როცა

გათხოვდა, მაგრამ გათხოვილი ქალია, როლი მხოლოდ რანდენიშე წლით მოიარგო. განქორწინების შემდეგ სხვა მამაკაცი შეუყვარდა, იმ გაზუთის თანამშრომელი, სადაც თვითონ ბუბობდა. მისი გრძნობა უზასუხოდ არ დარწმუნდა, მაგრამ არც ეს სიყვარული აღნიშნა ბუნდურად.

მთუხედავად გულწრფელი ნეცდულობისა, სხვებმა დაინგაგებოდა, კარინმა მანაც ჯერ მაიბია ამ მიზანს. საკუთარ თავს მძინე ცოდვად უთვლიდა, რომ ხორციელი სიყვარული იპყრობდა არა მარტო ნამაკაცების, არამედ ქსლების მიხედვითაც. არც ბერლინში გადასახლება და ფსიქონალიზმის ანალიზი-ზე სიარულია უძველესი. როცა 32 წლის კარინ ბოიემ ფაიქოთერაპევტს განცხებადი, რომ მასთან სტანსებზე აღარ იყლიდა, ექიმმა პირდაპირ უთარა, რომ ეს მისი ნება იყო, მაგრამ აკეთი დაიბუღი ცხოვრებით: ათ წელიწადსაც ვეღარ ივოცხებდა. სამწუხაროდ, ექიმა ნართალი აღმოჩნდა.

ბერლინიდან მგდეთში დაბრუნებულ კარინს იუ-დან ახალგაზრდა თაყვანისმცემელმა მარგარტ მანელმა ჩამოაკითია, რომელიც კარინთან დასახლდა. ეს მძინე გარკვეულ რეკომენდაციად იყო დაკავშირებული, რადგან მგდეთში იმ დროისათვის ახელი სიყვარული დამოწმულად ითვლებოდა და კარინი ამისათვის სააფელს ითვლიანინებდა. მთუხედავად ამისა, ბოიემ მანაც მოიღო მარგარტი, რადგან სავა რომ არაფერი, დედით ებრეელ მარგარტს ნაციატურ გერმანიაში დარჩენა საფრთხის შეუქმნიდა. მას შემდეგ მარგარტი მია ახლბი ცხოვრობდა, თუმცა კარინს ეს ხელს არ უშლიდა, რომ ახლებით ყოფილიყო გატაცებული.

კარინი აგრეულდა ნერას, თარგმანს, პარდელ-ცითი სამუშაოში მონაწილეობას. განოსცა რამდენიმე რომანი და ლექსების კრებული. კიდევ რამდენიმე იმედაცარებაც განიცადა. მხოლოდ მარგარტი არ ტივებდა მას.

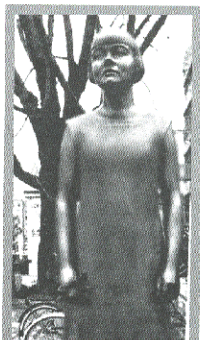
კარში ბოიე თავის რომანებში, ესეებში, პირად მწერლობში წარმოდგება როგორც აქტიური პოლიტიკური პოზიციის მქონე პიროვნება, რომელიც ანალიტიკური განსჯის უნარით არის დაჯილდოებული. თავის წერილებში აღწერა ნაციზმისა და რასიზმის ნიშნულს გერმანიასა და ავსტრიაში და ანალიზებს იმ სოციალურ მიზეზებს, რამაც ააფეთა ფანატიკური ნოქსიუმის დროებით გამარჯვებას შეუწყო ხელი. თვითონ ამკარად და სრულად გამოკვეთილად ენიშნაღმდებოდა ამ იდეოლოგიასა და მის შედეგებს. ასეადასხვა დროს დაინტერესებული იყო ბუდუიზმით, მარქსიზმით, ქრიატიანობით... მოგზაურობდა, იყო ევროპის მრავალ ქვეყანაში, აგრეთვე რუსეთშიც. 1931 წელს გამოქვეყნდა მისი რომანი „აპატრიტე“, რომელმაც სკანდინავიური ქვეყნების ალექსანდრე რომანის ნომინაციაში მეორე პრიზი დაიმსაურა. შვედურ ენაზე თარგმნა ტომას სტერნ ლილიტისა და თომას მანის ნაწარმოებები. 1940 წელს დაიბეჭდა მისი რომანი „კალოკაინი“, რომელშიც მოყვანილია ნომადული გადატანული და აღმწერილია, რა შეიძლება მოხდეს ტოტალიტარულ საზოგადოებაში, სადაც საბელშიწიფოს ტენიკის შემგვებით შექმნილია თითოეული პიროვნების გაკონტროლება. რომანს ქვესათაურად აქვს 2000-იანი წლების რომანი. ბოიეა პროზაული ნაწარმოებებიდან სწორედ „კალოკაინი“ აღმოჩნდა სიცოცხლიაუნარიანი. ამ რომანს დღემდე კითხულობენ შვედეთში, სათარგმნია ათეულობით ენაზე. გასაკუთრებით აღინიშნავენ ბოლდ, რომ კარნი ბოიეს რომანი ტოტალიტარული საზოგადოების მომავლის შესახებ ჯორჯ ორუელის „1984“-ზე რვა წლით ადრე გამოქვეყნდა.

მოგვიანებით კარნი ბოიე იავე მესხდა ანიტა ნატპორსტს და ნასთან, აღინგსოში გადავიდა საცხოვრებლად. მარგოტი კი მარტო იყო სტოკჰოლმში. როცა ანიტას აუთიუბებანი სიმსივნე აღმოაჩნდა და სიცოცხლის ბოლო თვეების გასატარებლად მალმომში დაბრუნება გადაწყვიტა, კარნი ბოიე მიატოვა სამსახური და მუხად იყო, ანიტათან ერთად ნასსული-ლო მალმომში საცხოვრებლად, მაგრამ როგორც ანიტას წერილებიდან ირკვევა, ის კარნის გრძნობება უკვე აფადმყოფი ადამიანია გადაღარბეულ გატაცებად აღიქვამდა. ანიტამ მალმომში გამგზავრებისას სხვა აირია თავის თანამგზავრად, როგორც ჩანს, ეს აღმოჩნდა ის ბოლო დიდი იმედგაცრუება, რამაც კარნის საბედისწერო ნაბიჯი გადააღვნივინა. მანამდეც სცადა თვითმკვლელობა, ერთხელ თვითაყვარელი მამაკაცის თვალიწინაც, მაგრამ მანინ დროზე ნახეს და გადაარჩინეს. ახლა კი საბელიდან შორს, აღინგსოსის განაპირას, მთის ფერდობზე, ტლა პირას ჩამომდგარმა დალია დიდი რაოდენო-

ბით ტაბულეტები. მისი ახეული რანდენიშე დღით მერე იშოვს. შორიდან იაე ნოჩანდა. თითქოს დაჯდარს დასინებოდა ლოდზე მარდნობას.

ამ ამბიდან ერთი თვის შემდეგ მარგოტ მანელ-ნაც თვითმკვლელობით დაამთავრა სიცოცხლე. ერთი წლის შემდეგ ანიტაც გარდაიცვალა. კარნის დედამ შვილის გარდაცვალების შემდეგ კიდევ დიდიხის სიცოცხლა და თითქმის ას წელს ნიტაბული გარდაიცვალა. მკვლევრებია მტკიცებით, მან კარნის გარდაცვალების შემდეგ კარნია წერილებისა და ლექსების ნაწილი გაანადგურა. კარნი ბოიეა ლექსების ბოლო კრებული მიაი გარდაცვალების შემდეგ გამოიცა.

მიაი ლექსები დღესაც პოპულარულია შვედეთში. მარიალას, ნან დატოვა რანდენიშე რომანი, ნოველები, ესეები და წერილები, მაგრამ ის იალხის მესხი-ერებაში პოეტად დარჩა. ნინადობლივია, რომ სოციალურ ქსელეთშიც სწორად მესხვდებით: მია ლექსებს, რომლებიც თითქოს ხელუდან ზელში გადადიან. მიაი ლექსი ეხმინება და ეხება ადამიანის სულიერი სამყაროს იმ შრებს, რომელიც იალიან პიროვნულიც არის და, ამავე დროს, ცეფლისთვის აერთო და გაააგები.

მეტყველებს კვარტების გაშლას, მამს ახვა რის გამო ყოყმანობს მარტი, მაშ რად ფითრდება ყინვით საფარვემ ჩლნი ჯველაზე მცხუნვარე ნაჭვრა.

აოშ წყნარად ივდა კვირტი ბუღენი, ახლა რად სკდება, რა ძალა ჰკორტნია, რა ძალა უჭრის ბეკრულ ნაპირებს? - ტკივილი ზრდისა, ტკივილი კვდომის.

მეტყველებს ნამის დავარდნი, მოცურავს ტოტზე, მამი და სავა, ბრთია და ღოცობს, გოგნება ყუნთან, ბიბობა, რომ ძალე ამძიმე დასლუვს.

ძნელია ყოყმანა ბრნოლით, ყოყმანით, გაყოფილ ფიერით, გაყოფილ გულთ, როცა გუძნის არგოფნის სიღრმე, თან იქ დარჩენას ლაძობ და გწყურის.

და როცა უკვე საშველი არ ზანა, მამი ერთბაშად სკდება კვირტები, მამის ნამკერვეი დასცვივა ტოტება, ბე აყვავდება თავდავინაყბობით.

დასრება შიში და დგება წანი, ქუშმარტებით და შვებით აავსე, ხანი მამდელი, დიდი ნდობისა, მამი, რომელიც სამჯაროს მბადება.

ზარბს შთან მშვიდი ნაბიჯების სა

ყურს უვადებ, როგორ გარბის ციფერება, თანადიონ უფრო აზრადი სიბილით, ზურგს უკან მშვიდი ნაბიჯების იმაც მესნის და ეგრძნობ, რომ შენ ხარ, სიკვდილო.

რა შორა იყავი, როცა მწფროდი, როცა გმარტობდი და გესწრაფოდი, ახლა კი, როცა არაფერს ვნატრობ, როგორ ძალიან მომიხატოვდი.

ტკბილო აიკვდილო, შენს არსებაში გვლასთვისა გაქვს ნუგეში ნაზი: არა პკითხულობ, ვინ ადრე კვდება, ან ვინ დაცალა ციფერების თახი.

ტკბილო აიკვდილო, შენს არსებაში არის რაღაცა, რაც წმინდად არჩეს რა ბეცს საერთო კეთილს და ბოროტს, შენ იმ ბოროტის ამბვლებ, აჟენ. **გიგლიშვილი**

ნება მომეცე, ხელი ჩაგვიდო, შაობგვე ტკბილ და ღრმა სიმშვიდენი, შენ ჯანიაჩეს ჩვენს აილაშახტს, რაც უმში იყო, ჩაბლი სიკეთით.

თითქოს შენც გსურდა ჩენგან რაღაცა, ჩენგან საზუქარს ელოდი გვიანს, იმ ერთ პატარა, ლაძამ გასაღებს, პატარა სიტყვია, "დიხ" რომ პეკიან.

ო, დიხ, დიხ, მსურდი ადრევე, ო, დიხ, დიხ, მსურბარ ივცავ, შენს ფერხითი დავყმი ჩემს სააოებს, ახალ სიცოცხლის გასაღებებდა.

რამე

რა ციცი შენი ხშია სილანაზია? მარტო ის ციცი, რომ გე ხნა მარყეცხ, რომ ფოთილივით ამაცხიკვდება, გულში განიფლის, მსერხავს და მამსხერვს.

რა ციცი შენი კანის, მკლავების? რომ შენია და დარდებს მისივე, და სამან შე არ დაგისაკუთრებს, ვერ მოვისვენებ.

უფერულია ნაძლარი დღე, წაყა უკვალოდ. არ შეინახავს ჩვენი სიზმარი.
მიოლოდ წყურვილის დღეები რჩება დაუფინჯარი.

მივგზავნებთ რაღაც მიზნისკენ, ხან გზორებით და ხან კი ახლო ვართ,
მაგრამ მიზანზე უფრო ძვირფასი არის მგზავრობა.

ყველაზე დიდი მიზანი არის, რომ მთელი ღამე დაყოვნდე ერთგან.
ანთო ცეცხლი, პური გატეხო, ათენო თეთრად.

ადაც წვიმისგან სველი მზვედი და შეაფარე თავი ოდესღაც,
ყველაზე ტკბილად იქ ჩატეხი, სიზმრის გაღობაც მაშინ მოგესნა.

გამედ ისე, გათავისუფლდი, მოდის ახალი დღე და აღმართი,
ჩვენს უსახრულო თავგადასავალა არ ადეს საზღვარი.

სიკვდილის ზეიშვა

დღე, წითხარი. სიკვდილის მერე, რას ვიგრიშობ, ფრთები როცა მექნება?
პირველად ზურგი მოგელუნება, გაგიპრტყელდება მხრები, ბეჭები.
მერე საშდათან იგრინობ აიმიძეს, თითქოა ბეჭებზე მთა აგეზრდება,
მერე ხეებზე, ყოველი მალა და ხერხეშალი გადაგეშაფრევა.
გადაგეშანება ძვლის ტყინი, თითქოს მთელი სანყაროს საყრდენი გაიდი,
და უცებ იგრძნობ, რომ უცე მოკვდი, რომ შეიშინე ახალი საიე."

ყველაფრის შესაძრება

გაზტში წავიკითე, გარდაცვლილა, გამეგონა მისი სახელი,
ჩემსავით ცხოვრობდა, წიგნებს წერდა, მერე დაბერდა და
ააღა კი მკვდარი.

შეგიძლია წარმოიდგინო? – მეგდარი რომ იყო, ზურგს უკან გქონდეს მოტოვებული
ხინანული, შიში, სიმატოვე, და თვით შეუნყალებული ცაღდაც.

მაინც ყველაფრის ფსკერზე დამალული იცდის ღიადი სამართალი.
ყველას გველოდება შენდობა – საჩუტარი, რომელსაც ვერავინ წაგვართმევს.

მოქართვისა

უფერულია ნაძლარი დღე, წაყა უკვალოდ. არ შეინახავს ჩვენი სიზმარი.
მიოლოდ წყურვილის დღეები რჩება დაუფინჯარი.

მივგზავნებთ რაღაც მიზნისკენ, ხან გზორებით და რან კი ახლო ვართ,
მაგრამ მიზანზე უფრო ძვირფასი არის მგზავრობა.

ყველაზე დიდი მიზანი არის, რომ მთელი ღამე დაყოვნდე ერთგან.
ანთო ცეცხლი, პური გატეხო, ათენო თეთრად.

სადღე სვიმისგან აველი შეგუდვი და შეადარე თავი ოდესღაც.
ველაზე ტკბილად იქ ჩაგვძინა, სიზმრის გალობე მამინ მოგვანა.

გაბედე ისევ, გათავისუფლდი, მოდის ახალი დღე და აღმართი,
ჩვენა უკანსრული თივგადისაგვალს არ აქვს საზღვარი.

სიკვდილის შიშები

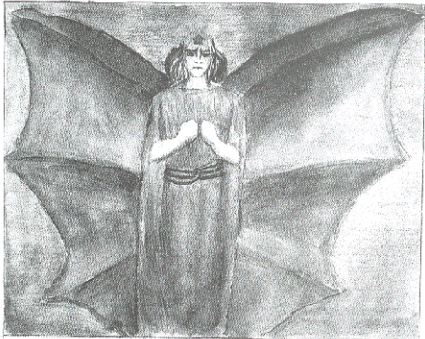
ღდა, მათხარი, სიკვდილის მერე, რას ვიგრძნობ, ფრთები როცა მევენება?
პირველად ზურგი მოგვლენება, გაგებრტყელდება მხრები, ბეჭები,
მერე თანადიანად იგრძნობ სიმძიმეა, თითქოს ბეჭებსზე მთა აგვზრდება,
მერე ნეკები, ყოველი მალა და ხერხემალი გადაგეშახერვება.
გადაგეშახერვება ძვლის ტვინი, თითქოსა მოელის სამყაროს აპერდენი გაიდი,
და უცებ იგრძნობ, რომ უკვე მოგვდი, რომ შეიძინე ახალი სახე."

ამლამის ფსაჟიზა

გზეში ნაკიკითხე, გარდაცვლილა, გამეგონა მისი სახელი,
შემათი ცხოვრობდა, ნიგნებს ნერდა, მერე დაბერდა და
აღლა კი მკვდარი.

შევიძლია ნარმოიდგინო? – მკვდარი რომ იყო, ზურგს უკან გვინდეს მოტოვებული
ანასული, შიში, სიმართლე, და თვით შეუნყალებელი ცოდვა.

მაინც გვილაფრის ფსკერზე დამალული იცდის დიადი სამართალი.
ველას გველივდება შენდობა – სარუსარი, რომელაღ ვერავინ წაგვართმევს.

კოცონებიდან კოცონებისკენ
ხეტილობენ ჩვენი სულები,
არ ვიცით, როდის ენაბათ სიმშვიდეს,
ანდა ჩვენი გზა სად დასრულდება.
ვიცით, რომ დღეებს სცვლიან ღამენი,
ძძიმე საღამოს – შზის გაბრწყინება,
ზოგჯერ ჩვენი გზის სიმოკლე გვიკვირს,
ზოგჯერ ჩვენი გზის სიგრძე გვწყინდება.

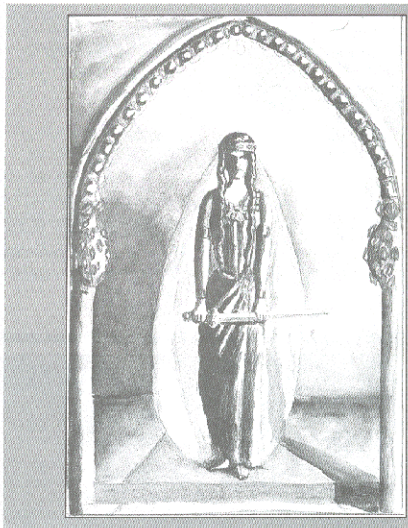
ისიც ვიცით, რომ გულის სიღრმეში
უძილო ღამეს იდუმალ შიშით
გუსმენთ ჩვენს თავში რაღაც უცხო ხმას,
თუ რაღაც უცხო ნიჟარის შიშის.
მინისევემეთის მდინარის ხმაა,
რომელიც ჩვენში სადღაც ხმაურობს?
თუ ნიჟარაში ოკეანის ხმა?
გვაშინებს კითხვა – სად ემოგზაურობთ.

კოცონებიდან კოცონებისკენ
გზადაზნეული ჩვენი სულები
უხეტებთან, არ ვიცით, რისთვის,
ანდა ჩვენი გზა სად დასრულდება.
მაგრამ ვგრძნობთ, ჩვენს გულს ენება რაღაც,
დაუძლეველი ძალით იზიდავს
უცხო სამშობლოს ოკეანიაკებს,
რომლის ხმაც აღწევს ნიჟარის ხმიდან.

ცული გოგონას

იმედი მაქვს, რომ არა ხარ კარგად,
იმედი მაქვს, რომ ჩემსათვის გლეძნავს,
თან რაღაც გტანჯავს, თანაც გახარებს,
თავბრუს გახვევს და დარღებში გძირავს.

გვერდს რომ იცვლი და სვდი დაძინებას,
რომ გაეყარო ტანჯვის სიმძიმეს,
იმედი მაქვს, რომ თვალს ვერ მოუჭავ,
იმედი მაქვს, რომ ვერ დაძინებ.

ლესეზი გაფორმებულია კარინ ბოის აკვარელუმი

შვედურიდან თარგმნა მანანა კობიძე

კალოკაინი

თავი პირველი

ეს წიგნი, რომლის დასაწერადაც ახლა დავყვექი, ბევრს ალბათ უაზროდ მოუჩვენება. თუმცა, იქნებ ჩემგან ზედმეტი სითამამიც არის იმის თქმა, რომ წიგნი ბევრს მოუჩვენება უაზროდ. ვინ იცის, ნაიკითხავს კი აბეგრი? ამ წიგნს? მე ხომ ამ წიგნს მხოლოდ ჩემი სურვილით ვწერ, არც შეკვეთა მაქვს და არც ხელშეკრულება. ვინცებ ნერას და კარგად არც კი ვიცი, რა არის ჩემი მიზანი. მხოლოდ ვიცი, რომ მსურს ვწერო და არ შემეძლია ამ სურვილს წინ აღუდგდე. ეს არის და ეს. ახლა ხომ უფრო და უფრო აუცილებელი მდებარე, რომ ზუსტად გეონდეს დავგემილი და გამიზნული რას აკეთებ ან რას ამბობ. ერთი საიტყვაც კი არ უნდა წამოგცდეს შემთხვევით – მხოლოდ ამ წიგნის ავტორია იფულებული, რომ საინიალმდეგო გზით იაროს და გზას მიზნის გარეშე გაუდგეს. ასეა, რამდენი წელი გავატარე აქ როგორც ტყვემ და ქიმიკოსმა, წლები, აღსავსე სამუშაოთი და დამაბუღოებით, და მაინც მუდმივად მწყურვალად კიდევ სხვა რაღაცის გაცეხება; მენატრებოდა რაღაც სხვა სამუშაო, რომლის დანახვის და შეგრძნების საშუალება არასოდეს მომცემია. თან მდევ-და მისი შესრულების ღრმა და თითქმის მჭანჭველი სურვილი. სწორედ ის სანატრელი სამუშაო შესრულებდა, როცა ამ წიგნს წერას მოვიჩინე. ჩემთვის სრულიად ნათელია, რამდენად უაზრო ჩანს წერის სურვილი რაციონალური და პრაქტიკული განსჯის მექანიზმით, მაგრამ მე მაინც ვაგრძელებ წერას.

როგორც ჩანს, ამას ადრე ვერ გაგებდავდი. შეიძლება იმიტომ, რომ ტყვეობაში ყოფნამ ყოველდღიურ წვრილნა-ნაზებზე ფიქრს შემსწავლა. ჩემი ცხოვრების პირობები მხოლოდ მცირედ თუ განხილავდა მაშინდელისგან, როცა თავისუფალი ადამიანი ვიყავი. აქაური საქმელი არც ისე ცუდია. კდევც შევეჩვიე. ტახტი გაცოლებით მაგარი, ვიდრე ჩემი საწოლი სახლში, ქიმიის ქალაქ ნომერ თათბი – ამასაც შევეჩვიე. ყველაზე უნელი აღმოჩნდა განსწორება ოჯახთან – ცოლ-თან და ბავშვებთან. მით უფრო, რომ არაფერი ვიცი მათ შესახებ. ამის გამო პატიმრობის პირველი წელი მიშითა და მშოთით იყო აღსავსე. მაგრამ რაც მეტი დრო გადიოდა, მით უფრო ვმშვიდდებოდა და თითქმის კიდევ მომწონდა ჩემი ახალი ყოფა. ჩემ გარშემო საწოლი და ასაღლებელი არაფერი იყო. არც ზღუდვითი მყავდნენ და არც უფრო სუბი – თუ არ ჩავუვლით საპატიმროს დარავებს, რომლებიც მუშაობაში საკმაოდ იშვიათად მოშლიდნენ ხელს. მხოლოდ ის ანტერესებდათ, ვიცავდი თუ არა საპატიმროს შინაგანაწესს. აქ არც მფარველი მყავდა და არც მეტოქე. ზოგჯერ მეცნი-ერთა ჯგუფთან შესავერდად მივყავდი, რომ ქიმიის დარგში

უახლესი მიღწევების და აღმოჩენების შესახებ გამეგო მათგან. ისინი თავიზიანად და საქმი-ანად მეცხოვრებენ, თუმცა ოდნავ ქედმაღლუ-რადაც – ჩემი უცხო ეროვნების გამო. ისიც ვიცი, რომ მათ ჩემი არ სურდათ. მოკლედ რომ ვთქვა, თითქმის აქ უფრო თავისუფლად ვგრძნობდი თავს, ვიდრე მაშინ, სანამ პატიმ-რად ვიქცეოდი. თუმცა სიმშვიდე შემატეხ-და, იმ სანატრელი სამუშაოს განხორციელე-ბის სურვილიც ძლიერდებოდა. ეს სურვილი ჩემს ნარსულთან ერთად იზრდებოდა. ახლა კი ვგრძნობ, მოსვენება აღარ მეღირსება, სანამ არ აღვწერ ყველაფერს, რაც მახსოვს იმ მდიდარი გამოცდილებით სავსე დროიდან. წერის შესაძლებლობას ჩემი ადმინისტრ-სამუშაოს გამო მძლევენ. წაწერს მაშინ შეა-მონებენ, როცა უკვე დასრულებულ სამუ-შაოს ჩავაბარებ. მე მაინც მიღირს ეს ჩემი ერთადერთი სამომავლო, თუნდაც ეს იყოს უკანასკნელი რამ, რის გაკეთების საშუალებაც მეილევა.

ჩემს ნაამბობს იმ დროიდან ვიწყებ, როცა დაახლოებით ორმოცი წლისა ვიყავი. იქნებ დროა ჩემი თავიც წარმოგდგინოთ. ალბათ ამისთვის კარგი იქნება გითხრათ, თუ რო-გორ ვხედავ ცხოვრებას. ადამიანის შესახებ ყველაზე მეტს მაშინ ვიგებ, როცა გველი-ნება, თუ რა ჩაბრის, რა სურათის სახით წარ-მოუდგენია მას ცხოვრება და რა არის მათთვის იგი: გზა თუ ბრძოლის ველი, ან იქნებ ზეა, რომელიც იზრდება, ანდა ბიოქიმიური ზღვა. პირადად მე სკოლის მოსწავლე ბიჭის თვალე-პით ვუყურებდი ცხოვრებას და წარმოედ-გინა, რომ ცხოვრება კიბე იყო: კიბე, რომელ-ზეც აქოშინებული არბინარ, საფეხურიდან

საფეხურზე იჩენარი, გული ყველი გვებჯინება და ქუსლებზე წოქიანები გაბოვებენ. აიხამ-დვილები არც ისე ბუყრი მოკიშვ ნავადა. ჩემი თანამშრომლების ჯმრავლელობის პატივ-მოყვრული სწრაფა საწმინდრო საქმისკენ იყო მიმართული. ყოველდღიურ სამუშაოა უფლებდნენ როგორც მოსაწყენ, მაგრამ ნუგუნებულ პაუზას საღამოობით, სამიგდრო ზურთების წინ. ნამდვილად არ მიმჩინდა ისინი იმია ღირსად, რომ მტკიცებდად ჩამეთვალა. გაცილებით მომწონდა ზემი ქმია, ვიდრე მათი სამაგდრო საქმე, თუმცა არც ურთივო ჯარისკაცი გახლდით. ასე თუ ისე, მე ჩემს კიბეზე ავიდოდი. არასდროა მიეთქრია, თუ რამდენი საფეხური მქონდა უკვე გამოყვლილი, არც იმაზე დაფიქრებულვარ თუ იქ, ზემით, სახურავზე ასუსს, რა ჯილდო მიეძღვნებოდა. შვიდლდა ბუდოვხად წარმოგედგინა, რომ ეს იყო ჩვეულებრივი ქალაქური სააღი, რომ იქ, ზემით გავალყუედი მინსკეუმიითიდან და აღუთა პავრის ჩავისთქსუდი, დავინახავდი დღისა სინათლეს და ყივრძნობდი ნიავის ქრალსა. არ ვიცი, ჩემი ცხოვრების რა მალნევა უნდა ყოფილიყო დღისა სინათლესა და სუფთა პავრის ფასი, მაგრამ კიბის ცუდელ ახალ საფეხურზე გადავიგებას ზემდგომი განყოფილებებიდან ოფიციალური გადაწყვეტილება მოსდევდა: ჩაბარებული გამოცდა, წარმატებული ტესტი, ახალი, უფრო მნიშვნელოვანი სამუშაოზე გადაყვანა. უკვე გაიფიქვლი მქონდა სააცივცხლად მნიშვნელოვანი რამდენიმე დისასრული და დასაწყისი, თუმცა არც იმდენი, რომ როგორღაც მათგანის მნიშვნელობა გახსუნებულოყო. ამიტომ იყო, რომ თითქმის ციხე-ცხელსაში მშობიარე, როცა კონსტროლის უფროსმა მოკლე სატელეფონო აპერით შემატყობინა, რომ უფლება მქონდა ექსპერიმენტი ადმინისტრებზე ჩამტარებინა. ასე რომ, ზედა იქნება ჩემი ჯერჯერობით ყველაზე მნიშვნელოვანი გამოცდების სასტიკი გამოცდა.

ისე აღგზნებული ვიყავი ამ ახალი ამბით, რომ სამუშაო დროის დარჩენილი ათი წუთის განმავლობაში ვეღარაფერი გავაკეთე. აქმის ნაცვლად, მგონი პირველად ჩემი ცხოვრებაში, თაღლითობაზე გადავიდი. წინასწარ დავიწყე აპარატების გადადგმა-გადმოღვმა და ექსპერიმენტისათვის საშუალება. თან ორივე მხარეს მინის კედლებზე ნეყირა თვალი, რომ არ გამოიპარვოდა, თუ ვინმე შეინახევდა, რას

ვაკეთებდი. როგორც კი სამუშაო დღის დამთავრების საფეხური სიგნალი ჩაირთო, მაშინვე ლაბორატორიის გრელ დერეფანში გავედი და თითქმის პირველი აღმართზე წავედი ნილვარში, რომელიც ოთხდღიან გამოცდას წარმოადგენდა. სწრაფად გადავივლე შაპი და სამუშაო ტანაცმის ნაცვლად თავისუფალი დროისთვის განკუთვნილი ფორმა ჩავიცვი. მერე კი ლიფტში შევედი და რამდენიმე წუთში უკვე ქუჩაში ვიდედი. რაკი ჩვენ შუბთა უბნის ზუგაღმა გვექონდა ბინა, მინის ზედამხრებ ყოფნის ლიფტისავე მოგვცეს. მე გოგელთვის ვიყენებდი ამ უფლებას, რომ ღია კის ქვეშ გამევილი და ნუხლი თავისუფლად გამეშალა. როცა მტკროს აადგურს ჩავუარე, უცებ მომაგონდა, რომ მემქმლად ღმრთის დადოვდებოდა. რაკი მე ადრე ნოვოიუდა სამსახურიდან, ღინდა ჯერ გერ მოასწრებდა საკვები პროდუქტების ფაბრიკიდან აქამდე მოსვლას. ფაბრიკიდან აქამდე ოცი წუთი მანძი უნდა მატარებოდა. ერთი მატარებელი უკვე მოვიდა. ხალხის წინააღე გაასავლელს მოახდინა, სადაც ვიწრო კარნი კონსტროლიორები თითოეულ მათგანს უმინებდნენ მინის ზედამხრებ ყოფნის ლიფტისად. იმ კარის მერე კი ეს ნაკლი იმპლობდა, თუანტებოდა და ელახება ქუჩებში მივსინებოდა. გავფურტდი ხალხს სახურავებზე დაწნეხული ტერასების იქით, ქვსავით ნაცრისფერი და მინდერებოთი მზავებრეზენტების გეულიდან ნილმა. ამ ბრეზენტების აამულოებით შეიძლებოდა, რომ ათათი წუთში ქალაქი საპავრო სივრტიდან თვალთი უხილავი გამხდარიყო. ვუფურტდი თავისუფალი დროის ფორმაში განოსწოილი, სახლებიკენ მიმავალი თანაჯარისკაცების აბორილეტულ ბრბოს და უცვრად თვინ გამოვიღა, რომ იქნებ ყოველ მათგანს იყავი ოცხება აცოცნებებდა, რაც მე: ოცხება მაღლა აღმევახ.

ამ ფორმა შემამყრო. ვიცოდი, რომ ძველად, ცივილიზაციის ეპოქაში, ადამიანები იმისთვის მუშაობდნენ და იმტომ ატანდნენ თავს ძალას, რომ იმედი ჰქონოდათ, ამით მოიპოვებდნენ უკეთეს ბინას, უფრო გემრიელ საქმეს და უფრო ლამაზ ტანაცმელს. ახლა მსგავსი აღმართები შეიძლებოდა. ყველაათვის სტანდარტული ბინა იყო გამზადებული: მარტოხელსა – ერთთახიანი, ოჯახიანს – ორთახიანი. ყველაათვის ქმაროდა – ყველაზე უმნიშვნელოათვის დაცულაზე დანახაფრებულოათვის. საქმელი ერთხანოდა წილიერი იყო და ერთხანოდა აბლუება ნეკრალს და ჯარიკაცეს ერთხანო იყო ქვსავიელი. ერთი – სამუშაო ფორმა, მეორე – თავისუფალი დროის ფორმა და მესამე – პოლიტიკისა და სამხედროების ტანაცმელი. ფორმა ერთხანო იყო ყველასათვის: ჯალბია და მამაკაცისათვის, ზემდგომსა და ხელქვეითისათვის. თვით აანებოდი ფორმაც კი არ იყო განსხვავებული უფროსისა და რიგითისათვის. უფროსის წოდება მხოლოდ იმია გამო იყო სააურგელი, რის სიმბოლოსაც ის წარმოადგენდა. როგორი მაღალი სოლიერების გნოვდა მხოლოდ სახელმწიფოს თითოეული თანაჯარისკაცი, ვეფიქობდი აღტაცებით, რომ მისთვის სიცოცხლის უმაღლეს ღირებულებას სხვა რამ კონკრეტული გამოხატულება არ გააწნია, თუ არა

სამოხელე მავი ლენტი ახელოზე. სამი შავი ლენტი, რომელიც მათთვის საკუთარი თავის პატერისცემის ხანინდარც არის და სხვებისგან მოწინააღმდეგე მოსახლეებს. მატყ-რალური სიამოვნება მეტიდება ადამიანს საქმარისი კი არა, საქმარისზე მეტიც შეიძლება. ამიტომ ჩანდა მეგონია, რომ ცოცხალბაიის გოგონის კამბელებისტურ საზოგადოებაში იმ თორმეტობისაგან ბინებაც შეიძლება მხოლოდ სიმოლური მნიშვნელობა პქონდა და მეტი არაფერი. ყველაზე საოუთი და წინიდა, რასაც ადამიანი ესწრაფვის, არის მაღალი წოდება, აღმატებული ხარისხი. ამათ ადამიანი ვერასოდეს გაძლება. არავინ იქნება ისე დაფასებული, რომ უფრო დიდ დაფასებას და პატერისცემას აღარ ესწრაფოდეს. ამორედ ამ გველაზე მაღალსაღვლო, არანაივითი და მოუღწეველი მისწრაფებას ექსპრესა ყველა დროის საზოგადოებრივი მწარერი.

ამ ფიქრებში გართული ვიდები მეტროს ამოაახლელებთან და თათვის სიხამში ვედიდვი, როგორ მიმოდიოდა დარავი ნინ და უკან უბნის სასაზღვრო კედლის გასწვრივ, რომელ-ვაც ზემოდა ევლიანი მავთულმარითი აგვირგვინებდა. თათი ნატარებელი მოვიდა, თათვერ გამოიშალა ხალი მინისევეითიდან დღის სიხათლეუ და, აი, ბოლოს ლინე-მაც გადმოკცეთა საგუნაგო. მისკენ გავიშორე და გზა ცრიალ-ვაც ვაგრძელები. ერთმანეთთან საუბარი, რა თქმა უნდა, არ შეგვიღო სამაქრო ფლოტის ვარჯიშების გამო, რომელიც დღე და ღამე არ წყდებოდა და არავის აძლევდა საშუალებას, რომ სახლის გართუ ქსაუბრა. ახე თუ უნ, ლინეა ზედავდა ზენა ხალიანი გამომეტყველებას და თავიც დამიენა მონო-ნების ნიშნად, თენცა თეთთან სერიოზული ახე პქონდა, როგორც ყოველთვის. ლიფტი შევიდით და დაბლა დავეშ-ვიდი, ჩვენი სათიურისკენ. აქ უკვე ხმაური ველარ შეგვიშ-ლიდა ხელს ლამარკისი. მართალია მეტროს ნატარების ხმა ლიფტის კვალებს აჩანარებდა, მაგრამ ლამარკი შესაძლე-ბელი იყო. ჩვენ მაინც ვფრთხილობდით და ზუმად ვეცავით. ლიფტში რომ გვესაუბრა და ვინცა შეგნწინა, რა თქმა უნდა, უღიველად დაგვებრალბდნენ, რომ ისეთ თემას ვეხებოდ-ით, რომელსაც ან ბავშვება ეწინაღუდით, ანდა შინამოსა-სახურებს. ასეთი რამ არავითხელ მომხდარა. ასეელმწიფოს მტრები და სხვა დამამაზებელი ლიფტს იყენებდნენ, როგორც კომუნირაციულ ადგილს. ლიფტი ხომ ადვილად ხელმისაწე-დონი ამუშავება იყო. პოლიცია თვალისა და პოლიციის გურის დამორტავება ლიფტებში ვერ ხერხდებოდა გარკვეუ-ლი ტენსიკური მისწეებია გამო. საღმრთოებისა დარავებს კი სხვა ათასი საქმე პქონდათ და ყოველთვის არ ეცბათ, რომ კიბეებზე ერჩინათ და ლიფტში გამართული საუბრების-თვის მოესწიათ. ასე წინდახედულად ედუქციო, ხანამ ჩვენი ოჯახის საცოთრებელ თათამი შევიდით, სადაც ამ კვირის შინამოსასახურეს უკვე გაუწყო ვაიმანი, ბავშვებიც ამო-ეცებნა სახლის საბავშვო სათიურლიდან და მათთან ერთად გველოდებოდა. ეს შინამოსასახურე ძალიან წესიერი და კარგი გოგო აღმოჩნდა. სწორედ ამიტომ მივესალმეთ მეგო-ბრულად და არა მხოლოდ იმია გამო, რომ ახალი რეფორმის

მიხედვით, ყველა შინამოსასახურეს ვედა-ზიდა ვვირის ბოლოს მოხატვებითი წარათი დაენერა ოჯახის შესახებ. ისე, აქვე მოხდა, რომ ამ რეფორმამ მრავალ რეზონანს გააქ-ჯობება ტონი.

მაგიდის გარშემო ხალისიანი და სასია-ნოგო განმყობა სუფევდა, მით უფრო, რომ ჩვენი უფროსი ბიჭი ოსტ ჩვენთან იყო. ბავ-ნეთა ჩახკიდან გვესტურრა, რადგან იმ დღეს ოჯახის დღე იყო.

– რაღაც უნდა გახარო – ვუსთარი ლინ-დას, თან გარტოფილის სუსტ შევეცნოდით. – ჩემი ექსპერიმენტი ნინ მაქს, ნენა და-მრათს, რომ ზედავდან ადამიანებზე ჩავატარო ექსპერიმენტი, კონტროლის მეფის ზედამხე-ველებით.

– ვინ იქნება კონტროლია შეფი? – მკითხა ლინდამ.

გარკვეულად აღბათ არ შემეტყო, მაგრამ მისმა მეკითხვამ თათქოს რაღაც ჩამეყვია. პეტროლმა ცუდა არაფერა გადლისხნობდა. რა უნდა ცოცხალი ამაზე ბუნებრივი, ცოლი ეკითხებოდა ქმარს, ვინ იქნებოდა მისი კონ-ტროლის შეფი. ექსპერიმენტის ბედი რომ ბევ-რად იყო დამოკიდული იმაზე, თუ რამდენ-ნად მომთმენი იქნებოდა კონტროლის შეფი, რამდენ დროს დამიზნობდა ცდებისთვის. ისიც მომხდარა, რომ პატყმთყვარე კონტრო-ლის უფროა აღმოჩენილას მითვისებდა. ასეთი შემთხვევის თავიდან აცილება ძალიან ძნელი იყო. ამიტომ, რა გასაკვირია, რომ უახლოესი ადამიანი მეკითხებოდა, ვინ იქნებოდა ჩემი კონტროლის უფროსი.

მაგრამ მე რაღაც ფარული ინტონაცია მოესწმა მის ხმაში. ჩემი ახლანდელ უფროსი, ედო რისენი, რომელიც მოსალოდნელი იყო, რომ ჩემი კონტროლის შეფიც გამხდარიყო, ადრე იმავე ფარიაში მუშაობდა, ადრე-ლინდა. ვიცავი, რომ სამსაფრში მათ ერთ-მანეთთან შესევედა და საუბარი უნებდათ. სხვადასხვა უწიმიველი წერილმანის საფუძე-ელზე ვეჭვობდი, რომ რისენს ჩემს მეუღლემზე გარკვეული შთაბეჭდილება მოუტანია.

მისმა ზეკითვამ ჩემი უფროსი გამოაღო. რამდენად ინიტიური იყო ჩემი ცოლისა და რისენის ურთიერთობა მაშინ? იმეღა ფა-ბრიკაში აღბათ ხდებოდა, რომ ეს ორი ერთ-მანეთის გვერდით აღმოჩნდებოდნენ სადმე, სავების თვალისგან მოშორებულ კუთხეში, მაგალითად, სანკიბში, სადაც ყუიები და

ფუტეხად დალაგებული საქონელი ეყარებოდა მინის კედლებს და თან შეიძლება იმ დროს არც არავინ მუშაობდა ახლომახლო... ლინდა ზომ ღამის ცვლაშიც მუშაობდა. სრულიად შესაძლებელია, რომ ზოგჯერ რსენიც მის ცვლაში იყო. ყველაფერი შესაძლებელი იყო, ყველაზე უარესიც კი: ჩემს ცოლს იქნებ დღესაც ის უყვარდა და არა მე.

იმ დროს საკუთარ თავზე ნაკლებად ფიქრობდი. არც იმას დავეძებდი, სხვები რას ფიქრობდნენ ჩემზე, თუკი ამას ჩემთვის პრაქტიკული მნიშვნელობა არ ექნებოდა. პირველად ჩემი ტყვეობის დროა, მარტოობაში, დადგა ის წუთი, რომელმაც ყველაფერი შეატრიალა, როგორც გამოცანანი და რომელმაც მაიძულა დამეწყო ყველაფრის ახსნა და ამოხსნა. ახლა, ამდენი ხნის მერე ჩემთვის უკვე გასაგებია, რომ როცა ვცდილობდი ლინდას და რსენის შესახებ სიმართლის გაგებას, მინაგანად იმაჱ კი არ ვესწრაფვოდი, რომ ლინდას ერთგულებაში დავრბმუნებოდი, პირიქით, სინამდვილემ მსყუროდა გამეგო, რომ ლინდა წელაღებოდა. ნინდოდა განმეგო: ისეთი რამ, რაც ბოლოს მთელდება ჩვენს ქორწინებას და ერთ ოჯახში ცხოვრებას.

მაგრამ იმ დროს რომ გეკითხათ, თვით ამ ფიქრსაც კი ზისლით უარყოფდი და ვიტყვდი, რომ ლინდას მნიშვნელობა ჩემი ცხოვრებისთვის განუზომლად დიდი იყო. ასეც იყო. ეს ვერაფერმა ვერ ნეცვალა: ვერც ეფუძნა და ვერც ვარაუდებმა. ლინდას მნიშვნელობა ისეთი დიდი იყო, რომ ჩემს კარგიერასაც კი უწევდა მეტოქეობას. ლინდას ჩემი სურვილის საწინააღმდეგოდ შეპყრობილი ყვავდი გონებისთვის მოწვედიმელი, გაუგებარი ძალი.

შეიძლება სიყვარულზე იგი ვიღამაზაკით, როგორც მოძველებულ რომანტიკულ ცნებაზე, მაგრამ გმიოზბ, რომ სიყვარული კიდევ არსებობს და თავის საწყისიშივე შეიცავს ენით აუჩერელ სატანჯვებს. მამაკაცს იზიდავს ქალი და ქალს — მამაკაცი. და ყოველ ნაბიჯზე, როცა ისინი ერთმანეთს უახლოვდებიან, ორივე მათგანი კარგავს საკუთარი არსების ნაწილს. ეს არის დამარცხებების სერიი იქ, სადაც ადამიანი გამარჯვებას ელოდა. ეს სიმწარე ვერც კიდევ პირველი ქორწინებისას ვიგეძქ. ის ქორწინება უწყალოდ აღმოჩნდა. უშველო ქორწინება კი რა შესანარუნებელი იყო. მალე დაემორღვით ერთმანეთს. ახლა კი, ლინდასთან, ეს განცდა უკვე კომიარდ

კარინ ბოგის ნახატი „მოზიდავს უცხო ძალა“
(შესრულებულია გიმნაზიში სწავლის დროს, 16-იდან 18 წლამდე ასაკში).

გადაიქცა. ლინდასთან ქორწინების პირველი წელი ჩემთვის მართლაც ჯოჯოხეთი იყო, მაგრამ მაშინ ვერ ვხვდებოდი, რომ ეს ლინდას გამო მეძარებიოდა. თითქოს სადღაც სიბნელის შუაგულში ვიდექი, მე კი პროექტორის კამკაშა შუქით ვიყავი განათებული. აიბნედიდან ვიღაცის თვალები მომჩერებოდა. ჭიასავით ვიკლანებოდი, რომ როგორმე იმ შვერას დავმალავოდი. თავიდან ვერ ვიცდილემდი სამიწელი სირცხვილის გრუნებას იმ უბადრუკი ძონების გამო, რაც ჭანთ მეიოსა. მხოლოდ კარგა მოგვიანებით გავიარე, რომ ეს განცდა ჩემი და ლინდას ურთიერთობის შესაძინავი სურათი იყო. მე თავზარდამცენად გამჭვირვალე და გამიფრული ვიყავი, თუმცა კი ყველაფერს ეკეთებოდა, რომ თავი დამეცვა, ლინდა კი ისევ ისე გამოუცნობი იყო, ისევ საოცარი, ძლიერი და ღამის ზეადამიანური, თუმცა შემამოთთებელიც, რადგან ეს იდეა ზეაღება რაღაც საძულველ უშირატეხებას ანიჭებდა. როცა მისი ჭურჭლი დაიძახებოდა და გაიწვლიოდა რაღაც წითელ ხაზად, ოჰ, არა, ეს არ იყო ღიმილი, არც დაცინვისა და არც სიხარულის გამომხატველი იყო, უფრო დაძაბულობის, თითქოს მშვილდის მოგზიდვის. ამასობაში კი თვალები უმოძრაოდ გაიხსნებოდა ჩემ ნიამზე. გვრინობ, რომ ამ მღვდომარეობის შესადერისი სიტყვა სიყვარულია; მდგომარეობა, როცა ადამიანები უშირელობაში მაინც იწარჩუნებენ ერთმანეთს, თითქოს მოუხედავად ყველაფრისა, შეიძლებაო, რომ სასაწაული მოხდეს. ასეთ დროს ტანჯვა საკუთარ ღირებულებას იძენს და იმის მოწმედ გადაიქცევა, რომ ადამიანებს ეს მაინც მუშულობა — ერთად ელოდონ იმ რაღაცას, რაც არ არსებობს.

ჩვენ გარშემო განუწყვეტელივ ფეხდავით, რომ როგორც კი შეიღებო იზრდებიან და ნავშვთა ბაჟაქმი გადასასვლელად მზად არიან, მშობლები ერთმანეთს სკივლებიან, რომ ახლა სხვათთან შეუღლდნენ და კიდევ გაიჩინონ ბავშვები! მიწოდებოდა უკუღმით. ოსვ, ჩვენს უფროსი ბიჭი, უკვე რვა წლისაა, ასე რომ, უკვე ერთი წელია, რაც ბავშვთა პანსიონატი ლაბდა, უნეროსი გოგონა, ოთხი წლისაა და სამი წელი კიდევ იქნება ახალი. და მერე? ჩვენც უნდა გავცოდნეთ ერთმანეთს და სხვათთან შეუღლდეთ იმ ბავშვური წარმოდგენით, რომ იგივე მოლოდინი ნაკლებად უჩინელი იქნება ახვის გვერდით? ზოგი ჩემი სადი განსვია უნარი შეუბნებოდა, რომ ეს ამბო აღუზია იყო, მაგრამ სადღაც ერთ კუნძულში ნიშნული არავისალი იმედი ჩამოურთულდება: არა, არა, ლინდისთან ერთად იმითმ არ ბარ ბედნიერი, რომ ლინდას რისხვთან ენდა ყოფნა! ლინდა გული რისხეს ეკუთვნის და არა შენ! ვაი, რომ რისხვზე დიქრობს და როცა ამას ნივთები, ყველაფერი აიხსნება და იმის იმედიც გაჩნდება, რომ სხვათთან უნაად იპოვი აზრით ახსნავ სიყვარულს.

აღე უტანურად ჩაბლართული ფიქრები აღმოძრა ლინდას უნაინარმა შევითხვან.

- ალბათ რისხვი, - ეუბასესე და მონდონებით მივაცურადე ზამოვარდნილი სიუჟეს.

- უბერსული ბომ არ იქნება, რომ გკითხოთ, რა ესპერენ-მენტზე საუბრობთ? - იკითხა მოაქსასურე ქალმა.

რა თქმა უნდა, მას სრული უფლება შეიძლება, რომ ეკითხა. მისი მოვალეობა ხომ ისიც იყო, გაეგო რა ხდებოდა ოჯახში. ჯემი გამოფინების შესაბამის ამჟამს წინააღმდეგ გაურცელებდა, ჩემი აზრით, არც ჩემს გამოცდილებას დააკლებდა რამეა და არც სახელმწიფოსათვის იქნებოდა საზიზიო.

- ეს ისეთი რამეა, რაც სახელმწიფოს ძალიან გამოადგება: ნივთიერება, რომელიც ნებისმიერ ადამიანს აიძულებს, რომ თავიიი ცველაზე ხანუკვარი საიდუმლოც კი განამდგანოს. თქვას ჯეგლაფერი, რასაც მანამდე ძალადება ახ სირცხვილის

და ან შიშის გამო. თქვენ ამ ქალბიდან ხარო, თანაჯარისკაცი მოსამსახურე?

ეკითხე, რადგანაც ზოგჯერ პასუხითი და იალხს, რომელიც აქ ხალხის ნაკლებობის გამო ახვა ქალბიდან იყო ჩამოყვანილი. ასეთ ადამიანზე არ შეიძლება ის ზოგადი გახატება, რაც ქიშია ქალბთა მკვიდრ მოაქსელისას აერთიანებდა. მათ მიწოდებ ია იცოდნენ, რისი გაგება და შესწავლა მოასწრეს ამ ქალბემა გადმოსვლია შენდებ, უკვე ზრდასრულ ასაკში.

- არა, - მიპასუხა მან და განითლდა, - მე ჩამოთული ვარ.

საიდუმლოს უფრო ზუსტი განმარტება აკრძალული იყო, რადგან შეიძლებოდა, რომ ინფორმაცია ვინმეს ჯამუშაობა მიზნით გამოეყენებინა. რა თქმა უნდა, მოსამსახურე ამიტომ განითლდა.

- მაშინ ქიშორ შემადგენლობაზე და დამზადება ნესტზე არავერა ვიტყვი, - ეთქვი მე, - ეს იზოორმაცია ნებისმიერ შემთხვევაში გასაიდუმლოებული უნდა იყოს, რადგან ეს სივითერებზე არავითარ შემთხვევაში არ უნდა აღმოჩნდეს კერძო პირის ხელში. თქვენ შეიძლება დაგიგიათ, როგორ იყენებდნენ ალკოჰოლს ათორბის საშუალებად და რა გაულების ადგენდა ის ადამიანზე...

- დიახ, - მიპასუხა მოსამსახურე, - გამოცემა, რომ ალკოჰოლი მზავლი ოჯახის უბედურების მიზეზი იყო. ხალხს ჯანმრთელობას უზადგურებდა და ჯარეს შემთხვევაში მეტელო გამოევიდა მთელი სხეულის კანკალი და მალე-ცხიხიციები, თეთრი თავების, ქათმების და სხვა მსგავსი სხეულის მოჩენიები.

ეკითხი დაწყებითი სკოლის სახელმძღვანელების სიტყვები და ოდნავ გაშლინა. როგორც ჩანა, მას ჯერ ვერ მოეხსნო ქიშის ელადების განათლების შედეგი.

- დიახ, მართალია, - დავუდატურე მე, - ჯარეა შემთხვევაში ასეც ხდებოდა. მაგრამ ხანამ აქვე მალეცინაციამდე მივდიოდა, მთავარი ადამიანი იწყებდა დაუფიქრებლად ლაპარაკს, რაც გულში ედო, ყველაფერი ამბობდა, ყველა საიდუმლოს გასცენდა, ხან-დაუფიქრებლად იტყობდა. ეს ყველაფერი იმით-ტომ ემართებოდა, რომ ალკოჰოლი ადამიანს სირცხვილისა და შიშის გრძნობა უფუხებს და ართმევს. მე მგონია, რომ ჩემ მიერ შექმნილ ნამალაყ დაახლოებით ასეთი შემთხვევები ექნება ადამიანზე. „მკონია“-ა იმიტომ გამობო,

ის ლოდი, სადაც გარდაცვლილი კარინ ბოიე იძულებს, ახლა აღონგოსის ღრსმესანიშნობად ითვლება.

უმცროსი გოგო, ოთხი წლის ლაილა ნიხიზლ ალმა. არც მისთვის იყო საინტერესო ისეთი აფეთქება, რომელიც მტრის სიციცხლეს არ მოსპობდა. ამან განმაცვიფრა, მხოლოდ სამუალო გოგონა, სახელად მარილი, ჩანდა მოიბღუღლი. იჯდა სწრაზად და მყოცნებე სახით, როგორც ყოველთვის, და მისი ჩერბოდა სინათლის უცნაურ ალს. თვალები ფართოდ ჰგონდა გახსნილი, რითაც დედამისა მგონებდა. მიუხედავად იმისა, რომ მისი აღტაცება ჩემთვის უსაფრთხო ზღაპრად იყო, ბავშვის რეაქცია ამავე დროს კიდევ მამოთუბდა. ჩემიგია სრულად წათელი და უეჭველი გახდა, რომ სწორედ ოსუ და ლაილა იყვნენ თავისი დროის ძვირები. მათ საქმიანი და მართებული განწყობილება ჰქონდათ, ჩემი დამოკიდებულება კი მოძველებული რომანტიზმის შედეგი იყო. ნიუერდავად მისა, რომ მხოლოდ მარილის ინტერესი აღმოჩნდა ჩემ შიშურ ჩატარებული სანახაობის ერთადერთი გამართლება, მაინც ვგრძნობდი, მერჩია, რომ მარილიც სხვების ნაცვასი ყოფილიყო. ვარგს არაფერს მოასწავებდა, რომ თავისი თაობის სხვა ბავშვებისგან განსხვავებით განვითარების გონივრად გზას აკადგნოდა.

უკვე ლამდობდა. დრო იყო, ოსუ ბავშვთა ბანაკში დაბრუნებულიყო. არაფერზე ვმჩინოვდი, თუ ჩემთან ერჩია ლამის გათევა, ეგრე იმა შეატყობდით, რომ ამ სინდელში მტრითი შორი მგზავრობის შიში ჰქონოდა. მართალია, მხოლოდ რვა წლისა იყო, მაგრამ უკვე დისკომოდის მჩვეულოდ და გამონერვნილი თანაჯარისკაცი გახლდათ. სამაგიეროდ მე მთელ სსსრულში ცხელ ტალღად მივლიდა იმ დროის მონატრება, როცა სამივენი სახლში იყვნენ და საღამოობით თავიანთ პატარა საწოლებში შეძებნოდნენ დააბინებულად. ბიჭი მაინც ბიჭია და მამასთან უფრო ახლოს არის. ეიდერ გოგოები, ცუქტრობი მე. მაგრამ მაინც ეგრე გმიძებდა იმა წამოშვება, რომ ერთ

მშენიერ დღეს მარილიც და ლაილაც ბავშვთა ბანაკში გადავიდოდნენ საცხოვრებლად. ჩვენს სანახადად კი კვირაში მხოლოდ ერთ საღამოს შემოვივლიდნენ. ვფრთხილავდი, თუ იქნის სისუსტე არაგის შეეძწნია. მომავალი ბავშვებს არ უნდა დაეჩივიათ, რომ მანამ მათ ცუდ მაგალითს აძლევდა. არც შენაოსამასხურეს უნდა ჰქონოდა მიზეზი, რომ მოხანენიანი ბარათი დაეწერა ოჯახის მამის სუსტს; მოზიციის გამო. და ლინდა! ცუდაზე ნაკლებად იმას ვიკურებოდი, რომ ლინდას ზეგზიზღოვდი ჩემი სისუსტის გამო. ლინდას, რომელიც თვითონ ყოველთვის ძლიერი იყო.

საოჯახო ოთახში უკვე გაიშალა საწოლები და ლინდამ გოგონები დასაძინებლად დააწვინა. შინაოსამასხურეს სადილის ნარჩენები და გააპრეტები ქურდული ქურჭლის ლიფტში მგაღავა და ის იყო, ნასასვლელად მომეზადა, რომ რაღაც გაახსენდა.

– მართლა, – თქვა მან. – თქვენ წერილი მიიღეთ, ჩემო ნეფო! წერილი მშობელთა ოთახში დავდე.

მე და ლინდამ ცოტა გაკვირვებულებმა შევავლეთ თვალი წერილს. ეს იყო სამსაოურებრივი წერილი, მე რომ შინაოსამასხურია პოლიციის უფროსი გყოფილიყავი, აუღო ცოტა, გაბრთბილებას მინდო გამოუვსებადები ამისთვის. მას, როგორც ჩანს, ან მართლა დაგვიყვდა თავისი მოვალეობა, ანდა შეგნებულად არ შეახრულა, რაც ევალეობა. ასეა თუ ისე, ორივე შემთხვევაში უფროადლებოდ დატოვა წერილი და არ გაეცნო ჩემთან გამოგზავნილი წერილის შინაარსს, რისი სრული უფლებაც მას მინიჭებული ჰქონდა სახელმწიფოს მიერ. თუმცა თან ფიქრმა გამიღვია, რომ იქნებ მადლობელიც კი უნდა ყოფილიყავი, რომ მოსამასხურე დამუკვრად მომეცა. ენ იცნა, რა ეწერა ამ წერილში. წერილი მოშოგანდის მანინატროს მეშვიდე ბიუროდან იყო გამოგზავნილი.

წერილის შინაარსის ახასხნელად ჯერ ძველი ამბები უნდა გიანზოთ.

შვედურიდან თარგმნა მანანა კობახიძე

კარინ ბოიეს „კალკიანი“ არ არის მხოლოდ შორეულ დროში არსებული ტოტალიტარული სახელმწიფოს აღწერა, როგორც ამას ბევრი მიიჩნევდა. კარინ ბოიემ თავის რომანი გერმანული ჩემპის ჩრდილში დაწერა. მესამე რაიხი იყო სისხლიანი და სასტიკი რეალობა, რომელიც არ საჭიროებდა ლიტერატურული ფიქციის შექმნას, ნერს მწერალი და ისტორიკოსი კრისტერ ენანდერი.

გათავაზობთ ამ სტატიის თარგმანს.

კრისტერ ენანდერი

ცოცხლად სიკვდილს ჩვენ ყველანი ვპრავნობთ

სამყარო ცივი და ცარიელია. აღარ არაებობენ ოცნებები. არ არაებობს იმედი. „მსოფლიო სახელმწიფო“ ზაქეტილი და შემოწმებული მოსაზრებობა თავისი ცხოვრება გაშვავს მონაქვევების ჯურღმულებში, ქალაქების მრავალშტოკანი მილადენების ქსელში. ბრომა, ძილი და გენის გამრავლება შეადგენს იმ უმნიშვნელურ სამეულს, რომელიც მთლიანად წვევებს და განსაზღვრავს მოქალაქეების რეჟიმულ ცოცხლდღიურობას.

ყოველი დღე მომდევნო დღეს შეაგვს. მომავლდინებული მონოტონურობა არის ნინაპრობა იმისა, რომ „მსოფლიო სახელმწიფო“ დაპირისპირების გარეშე შეიძლება ფუნქციონირება. ეს იძლევა კონტროლისა და ზედამხედველობის შესაძლებლობას. ბრომა, საზოგადოებრივი ცხოვრება და ძილი. ყოველდღიურად მწორდება ეს განრიგი. ადამიანი დაპირისპირებულია იმდენად, რომ იგი წარმოადგენს მხოლოდ ჩარხის ერთ კილიანს. ყველა, პირდაპირი მხიშველობით, გადაცეცულა ფორმაცხადულ ფარისკაცად. საოჯადობა შევდარია, იგი კარგად ორგანიზებულ არმიად იქცა. ინდივიდუალური მალა დგავს ფურცლი დიდი ორგანული მთლიანობა – სახელმწიფო. მოქალაქეების სიცოცხლე მხოლოდ ერთი ზიზანი აქვს, „მსოფლიო სახელმწიფოს“ ამსახური.

კარინ ბოიეა „კალკიანი“ არ წარმოადგენს შორეულ რიგში შორეულ დროში არსებული ტოტალიტარული სახელმწიფოს აღწერას, როგორც ამას ბევრი მიიჩნევდა. შეუზღუდავი იალაფულება, დესპოტური მმართველობა ცალკაა ნინაპრობა იყო. კარინ ბოიემ თავის რომანი გერმანული ჩემპის ჩრდილში დაწერა. მესამე რაიხი იყო სისხლიანი და სასტიკი რეალობა, რომელიც არ საჭიროებდა ლიტერატურული ფიქციის შექმნას.

1940 წელს ზაქეტილი თეგებში, ცივ-ციხულებით შეპყრობილი კარინ ბოიე წერს „კალკიანი“. წესამე რაიხი ამ დროს განარჯუვების ბარშს იწყებს და მრავალი თვალში წარმოადგენს დაუშარცხებელ, დიდი მალაფულებას მქონე ევროპულ ქვეყანას. ცერომა ნაცისტური სესტეკის აღსუს ქვეშ ქვეცევი. იმ დროს იბადებოდა „მსოფლიო სახელმწიფო“.

კარგად იცნობდა ნაციზმს

ბოიე კარგად იცნობდა ნაცისტურ იდეოლოგიას. ჯერ კიდევ 30-იანი წლების დასაწყისში, ბერლინი ყოფნის დროს, როდესაც იგი ეალტერ შინდლერიან უსლო-ახალიზმის სენსეტიზე დადიოდა, ისარგებლა შემთხვევით, ღრმად შეესწავლა, თუ როგორ გამოიხატებოდა ნაციზმი ლიტერატურაში. „ეს არ არის შემთხვევითი, რომ საღი აზრი ასეთ პატარა როლს თამაშებს ნაცისტურ მატერულ ლიტერატურაში. ეს პრინციპია“, წერდა ბოიე 1934 წელს გაზეთ „სოციალ-დემოკრატი“.

ნაციზმი იდეოლოგიის მიმოყვლივან ელენეტიება ბოიე ნოვაციანობით ფაქიზად აღწერს „კალკიანი“. ასეთი არია, მაგალითად, დამოკიდებულება სხვა რასის წარმომადგენლების მიმართ, იმ აღმანიების მიმართ, რომლებიც არ მიეკუთვნებიან „მსოფლიო სახელმწიფოს“. „არ გიცი, ჩემო უფროსო“, ეუბნება მთავარი გმირი ლეო კალი უცნაურ ელი რისესს, „ქვენი ბოლოვები ამფიად დამტკიცებულად მოიწვევს იმ ფაქტს, რომ ჩვენი აგ-მსოფლიო სახელმწიფოში, და ის არსებები ახლდრის მეორე მთარეს, მარტყავდ შეიძლება ითქვას, სხედასადა აპარატებისგან ფართ შექმნილი, განსხვავება ისეთია. როგორც დღესა და დამის ნორბის, ეს ახვობა იმდენად დიდია, რომ ზუტყურად წნდება კითხვა, გზობელი სახელმწიფოების „ხალხი“ უნდა იხოდელოდეს თუ არა აღმანიებად“. მეთხველისთვის ადვილად საცნობი ხდება გერმანული კანონები რასების შესახებ.

მეორე მაგალითია ის, რომ ბოიესთვის აღწერია დროს ამოკალე ნერტილი გერმანული სახელმწიფო შეგნება, რომლის თანხმად სახელმწიფო ყველაზე მაღლა დგას. ეს უნდა არა მხოლოდ ცალკეულ ინდივიდებს, არამედ იურისპრუდენციას და სახელმწიფოს მიერ მოღებულ კანონებს. როდესაც, მაგალითად, რისენი „სიმართლის წაღის“ ექსპრამენტიკის დაწყების დროს რამდენჯერმე ნოთიუების პოლიტიკა უფროსა კალეცა, რომ ის, რასაც ისინი წაღიან, უკანონობაა, მას უარს ეუბნებიან როგორც „ფორმალისტს“ იმ არგუმენტით, რომ ყველაფერი, რაც სახელმწიფოს ემსახურება, კანონიერია.

„მსოფლიო სახელმწიფოში“ სექსი ნიშნულია მაი-
ლოდ გაშვებულია სამკალებად. „კალოკაინის“ მთავარ
გზირებს შორის ეროტიკა და ეროტიკული მიზიდუ-
ლობის არარსებობა განმარტებულია სექსის წინააღ-
მართული განწყობით, რომელიც დამკვიდრებული იყო
ნაციტურ იდეოლოგიაში. ბოიფ ეს აღწერა თავის ანტი-
უტოპურ ნაწარმოებში.

სასონარკვეთილებამ წარმოშვა

როდესაც ბოიფ უშნის თავია „მსოფლიო სახელმ-
წიფო“, მისთვის უმთავრესია მოძველი არის პატივში.
მეტად უცნაურია ის ფაქტი, რომ ამ საკითხა წმარად
თიხისა ნიშნის უფრ ავრებენ. ბოიფ კარგად ჰქონდა
გაცნობიერებული, რომ თუკი პარალელი გერმანიას-
თან მეტისმეტად ცალაბა იღებოდა, მისი ნიგნი ყურ
ჰქონდა მვედური ცენზურის გავლას. იგი ერთ-ერთ
წერაში გამოცემლობა „ბოილეს“ წერდა: „რაც
შეეხება შინაარსს, ეს იმდენად ზოგადია, და ტანდენციად,
თუკი შეიძლება ასეთზე ვთაუბროთ, იმდენად ზოგა-
დია, რომ ნაკლებად მვერს აბია გავლენის ან რაიმე
შვავისს. თუ თქვენ გსურთ, მე შემიძლია გველი საბელი
ჩაწერი საბელით შეეცვალო, თუკი სახელები იმვე-
ნად სხვადასხვა მწარდა არია ამოკრეფელი, რომ არა
შეიძლება რომელიმე უცხოურმა ძლიერმა სახელმწიფომ
სკლთარ თავზე მოიღოს.“

ამტუტობა, უტოპიის შიშით გამრეფებული ანარკული,
მამეცულმა, საზოგადოდ ცნობილმა საათონარკვეთილებამ
წარმოშვა. როდესაც ბოიფ ქალაქ ალინგსონში ამ
ნიგზს მერს, რომელიც მის სხვა შიგნითან შედარებით
საქმად სწრაფად დაიწერა, იგი თიქოს დეკონისგან
არის შეპყრობილი. ეს მას აშინება, დიას, თავად წიგნი
ავსება მას საოცარი შიშით. „მეშინია“, ლუბნება იგი შარი
მარტინსონს. „მე მისი მეშინოდა“. მერს იგი ერთ-ერთ
წერილში გბზე ლინდეს, ეს განახვედრული იმისგან.
რასაც მე ვწერ ზოლზე, ბოლია კი ეს ნამდვილი მანება
ყო ჰქმთვის“. კმაყოფილი იმით, თუ რასაც მიაღწია, იგი
უფრობით დასაქნა: „ყოკი წერის დროს მე იგი მამიხებდა,
დაე მკითხველმაც იგრნოს ეს შიში“.

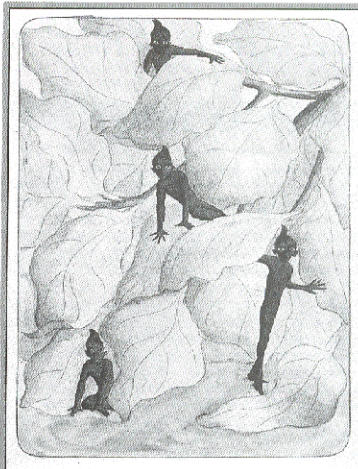
„კალოკაინი“ არ ჩამოვარდება შეედურ კლასიკურ
რომანეს. რომლებიც დიეტატურის მიმართ პროტეს-
ტის ნიშნად დაიწერა, მაგალითად, ვილჰელმ მუხტრია
„კორიტი ღმინი“ და პერ ლაგერკესტის „ფუფა“. რომა-
ნის გამოქვეყნების შემდეგ კარინ ბოიფ განაცხადა,
რომ მან „კალოკაინით“ „თავისი პულიერი სამეფრო
სამსახური მოიბადა“. ეს ნანდვილად არ ყოფილა ფუფე,
ან თავმომწივე რატორიკული ფრაზა. ეს სამხედრო
სამახური ბარბაროსობის ნიშანდმდე ბოიფს ძვირად
დაუფდა. იგი ღრმა დებრეკიაში ჩავარდა და ხანგრძლივი
დროის განაძელობაში გაუქრდა ნორმალურ ცხოვრებას
დაბრუნებოდა.

ლიტერატურული ანდრძი

„კალოკაინის“ თავისებურება არა მარტომ მამეცულ
ნია, რომ ეს დიდი პოლიტიკური რომანდმეცულ
უფრო მეტია, ვიდრე ტოტალიტარული იალუფლების
შენაარავი სურათი. ეს არის ლიტერატურული ანდრძი,
მრავალი გზავნილით. არსოდეს ასე არუელკოვილად არ
გაუწერიანებია ბოიფ ერთმანეთის საპრისპირო ლიტე-
რატურული და პოლიტიკურ-ეპოტიკური იდეალები,
როიელსაც იგი 30-იანი წლებში, თავია შემოქმედებაში
მიზამიმართლად ურკინებოდა.

ოშის პეროლდისთვის დაშაასათებელი იყო მედმივი
დაძაბულობა, იდეოლოგიების ცვალებადობა სხვადასხვა
პოლესებს შორის. პირველი მსოფლიო ომის სამაროქი-
ზე, რომლის ნეშტიც, მრავალი მომწედა, რომ ღმერ-
თივ მომკვდარიყო, აბალი იმედი გამომწდა. ისევ გახდა
შესაძლებელი დაგველო ივენება ოცნებებზე. უკეთეს
უფრო სამართლიან მომავალზე. ეს იყო აუკუღარი-
ბული უტოპიის იეროა ხანა. ეს იყო ლიტერატურული
„იონების“, ფსიქონალიზია და მარქსიზმის დრო.

20-იანი წლებია ბოიფს, ასეღაზრდა მამაკაცებმა
და ქალებმა ფართო უროსტზე, ღია და ძლიერი
იომარება დაიწყეს იდეოური პოტიკია და ბერეუ-
ზოლი ცრუენტელობის ნიშანდმდე და მოითხოვნდნენ,
რომ ლიტერატურა და ხელოვნება საზოგადოებისა და

პოლიტიკური ბრძოლის სამსახურში ჩამდგარიყო. კარინ ბოი იდეა შეედური დებატების აზვირთებულ ტალღებში. ჯერ კიდევ 1927 წელს იგი გაზეთ „კლარტს“ რედაქციის აქტიური წევრი გახდა, სადაც 1931 წლამდე დარჩა. ამის შემდეგ იგი თავის ძალებს ახმარდა ჟურნალ „სპექტრუმს“, რომელიც მან ურეკ მესტერტონთან და ოსტუ რიკინთან ერთად დაარსა. კარინ ბოი ამ წლების განმავლობაში პოლიტიკურად მეტად ანგაჟირებული იყო. 1934 წლის შედურ ენციკლოპედიამ მის ლირიკულ შენიშვნებებს შემდეგნაირად ახასიათებენ: „შეტნილად იდგური პოეტიკა, რეკლუციური, კოლექტიური პათიოსი“. ბოი აბალგაზრდა ლიტერატურების ბარიკადებზე გამორჩეულ და მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს.

ბოიესთვის, როგორც ნამდვილი ლირიკოსისა და „გრძნობების პოეტისათვის“, მუდმივ პრობლემას წარმოადგენს, თავის მწერლობაში თუ როგორ გააერთიანოს პოლიტიკური იდეალი ამ ლირიკოსთან. ეს ორი რამ ხშირად კონფლიქტშია და ეკრ ერანკის ერთმანეთს. დროთა განმავლობაში ეს გამოიწვევს იმას, რომ ბოი ხდება ლიტერატურის თეორეტიკოსი, რომელიც კარგად იცნობს ლიტერატურულ მიმართულებებსა და უახლეს სახელებს ევროპულ პროზასა და ლირიკაში. ასევე არ უნდა დაავიწყდეს ურეკ მესტერტონის გავლენაც, რაც გამოხატებად რჩევისა და რეკომენდაციები.

მოუხედავად წარმატებული, მემკვიდრე საბრძოლო ლექსებისა, რომელსაც ბოი ქმნის, იზრდება კონფლიქტი სოციალურ და პოლიტიკურ ტენდენციასა და იმ ლტოლვის შორის, რომელიც წერია დროის ჩას სხვა იმპულსებისკენ იზიდავს.

იგი წინ უსწრებდა თავის დროს

ბოიე, როგორც პროზაიკოსა, პირველ რიგში „კალოკაინით“ მოიქცა ფართო საზოგადოების ყურადღება. მისი წინა რომანები, მაგალითად „მერიტი იდეების“ (1933), „კრიზისი“ (1934), ასევე მისი სადებიუტო რომანი „ასტარტ“ (1931), მრავალი ასპექტით თავის დროს უსწრებს წინ, ეკრძოდ, მოდერნისტული კომპოზიციით, ასევე, მეტად კარგად გააზრებული სამუშაო ტექნიკით, რომელსაც იგი იყენებდა, რათა მკითხველმდე მიეტანა საზოგადოების კრიტიკა. კარინ ბოიე, როგორც პროზაიკოსმა, პირველად ახლა, ამ უკანასკნელი ათი წლის განმავლობაში, მოიპოვა ის ყურადღება, რომელსაც იგი იმსახურებდა. ამ აღიარებაში წვლილი მიუძღვის გუნთა დომელოვის დიერტიკას „ჩვენნი ცოცხლობის მრავალფეროვნება“ (1986), რომელიც ბოიეს შემოქმედების შესახებ არსებულ სამეცნიერო კვლევებში ეპოქალური მნიშვნელობის იყო.

თანამედროვე პოეტი ანა იედერლუნდი 1991 წელს ბოიეს რომანზე „კრიზისი“ წერს: „მეოცე საუკუნის მხოლოდ რამდენიმე რომანმა შეძლო ისე, როგორც

ამან, რასაც ის შესაძლოა კარგავს ებრუნი წიგნის თვალსაზრისით, იგებს ესთეტიკურობაში, სიღრმეში, ინტიმურობაში, სიბრძნესა და კომპლექსურებაში“.

ნახევარი საუკუნის შემდეგ, დრის ბენეტი მტყუბნ ბრძოლას, გამომდებელი, გულწრფელი პრიზის ბელოვნებს.

შედეგად დარჩება „კალოკაინი“. მახრობელა, დეპუტანობრივული დიქტატორული სახელმწიფოს კრიტიკით იგი არა მარტო თავის თანამედროვეებს ეხმადება, არამედ უფრო ღრმად ჩადის ევგენი, „მინივეგმეობი“. იმ ევგენობიერ შევებად და სხილბარლებამდე, რომელზედაც ბოიე ჯერ კიდევ რვა წლით ადრე წერდა. აქ ერთიანდება გველა ის კონტური, რომელიც პარალელურად გასდევს ბოიეს მთელ შემოქმედებას. არანაირად არ არის გააღებებული იმის მტკიცება, რომ მან ეკრც ერთ სხვა წიგნში ეკრ მოახერხა იმ საპირისპირო იდეალების შერწყმა, რომლითაც გამსჭაღვლი იყო მისი მსოფლმხედველობა და შემოქმედება, რეკორდ „კალოკაინი“. აქ შემინწევა ცალსახა ნიშნები, რომელიც ადრეულ წლებზე მოუთხებენ, ჩანს აბალგაზრდა რადიკალი, ასევე რელიგიური კონფლიქტი, რომელსაც იგი გარდატეხის ახალ შევებას, რაც საბოლოოდ დასრულდა მეთანხმებით ქრისტიანობასთან; ქრისტიანობა გვერდშიგვერდ არსებობს სეკულარიზებულ მსოფლმხედველობასთან, რომელიც ბოიე 30-იან წლებში გაითავისა.

კარინ ბოიე იდეალი

როდესაც „კალოკაინი“ გამოქვეყნდა, მას არ მოუხდნა არანაირი შთაბეჭდილება გუთარ ევლოზე. კოცელ შემთხვევაში, თუ ევლოვს დაუჯერებთ – ასე მოხდა. იგი წერს: „ამ დროის განწყობაში შეიძლება „კალოკაინი“ ჩათვალოს კიდევ ერთ ზედმეტ პოლიტიკურ მამფლედება. რეალბა იმდენად ახლოს იყო, რომ წიგნის შენიღბული ტონი შესაძლოა გამაღიზიანებლად და ცოტა იფასიანდაც კი ჩაითვალოს“. ცხრა წლის შემდეგ, რომანის გადაკითხვისას, ევლოვთა რეაქცია სხვაგვარია. მაშინ იგი აღმოაჩენს რომანის ტკივილსა სიღრმეს.

„ღრმესმანინშანია, თუ რა ფანტაზია უტარებია მას, ზონებატერტიით და თანაგრძნობის ფანტაზია. ის, რომ ბოიე ახერხებს, მისი ფანტაზია იყოს მუბოჭილი კომპარულად კარგადმორგებულ ფორმაში, ეს უკვე შედეგია. შემდეგ ევლოვი წერს: „მას ნამდვილად შეიძლება ფიქრებში ფსიქიანობის მეთოდი და მისი პროფილის წყარო, ხოლო წიგნის წრეად ეზოზიდი ნისთვის მოგონების წყარო იყო მისი სული, გაუკლებელი ოცნებები. შესაძლოა მთელი იდეა იყოს მისი შემამოუბრებელი ოცნება.“

თუკი წიგნი „მსოფლიო საზოგადოება“ შესაბამის კარინ ბოიეს ოცნებებს სამყაროს შედეგია, ამ შემთხვევაში შეიძლება ითქვას, რომ ეს ოცნებები მას დიდ

პროგრამის დეკლარაცია

სწრაფი განვითარებაში მჭირდება. ეს ოცნებები არ მარბოდ-გებს მის ცხოვრებაში მოკლე დროში შესაძლებელ მერი-თებს; ეს რანდენიმეწლიანი ოცნებების შედეგებია. უპირაინი ოცნებოდა, რომ ანის კარინ ბოიეს ოცნებები კი არა, იდეალი კუნთოლოა.

„კალოკაიში“ გააოცრად ბერი, კარგად დაფი-რული უტოპიური ელენენტია. ეს მიუთითებს იმ ნდგომარებაზე, როდესაც ადამიანი დაძლეეს თავის მისს, როდესაც იგი ბედავს მის განთავსებას და აღარ იმალება ნიღბისა და წარმადგენებისა უკან, როდესაც აღნიანი უნარი შესწევს შეგვევს სხვა ადამიანს.

კარინ ბოიეს იდეალი, რომელსაც იგი „კალოკაიში“ საზარელ კომპარში ფარავს და რომლითაც იგი ნოლიანდ ნოვული იყო, მკაფიოდ, დახერხებულია არაა აღწერილი მის სტატიაში „კაიში და სიკაცხლე“, რომელსაც დაიწერა და დაიბედა 1932 წელს ჟურნალში „საქეცრეში“.

„კაცხლად სიკედილს ჩვენ ყველანი ეგრნობით: როდესაც ნაგავი თვა აყრის, როდესაც აღარ შეგვიძ-ლია ფეხზე უშოდგობა, როდესაც ყველა გზა თელი და გავლილია, როდესაც სული უნაყოფო ხდება“.

საფრთხე საკუთარი თავის მიმართ, რააც ბოიე გრძნობს და აღიერს, და საფრთხე იმის მიმართ, რაც ჩვენ ადამიანურა გეხდის. ჩნდება მაშინ, როდესაც ად-ამიანი ელარ ახერხებს გახეითარებას, როდესაც ჩვენს ზრდაა შევარცხები და ცნობისმოყვარეობას მის აღარ ჩვეყვართ, როდესაც ჩვენ აუღიერად ჩავერებით და ნიკევედებით. ამ თვალსაზრისით ადამიანობისა და მისი ზრდის ენკეუთიბელი ნდობაა, რაც ააერსიოდ არ არსე-ბობს „სიკაცხლად სიკედილში“.

„ააყოფიერება ნდობაგან მოდის“, მერს ბოიე თავის თეზისში. აის, ვინც ბედავს ნაიბის და შეიკრძობს ია, რაც მის მანამდე არ უნახავს და მანამდე არ შეუგრძნობს, ია ჩაყოფიერია. უნაყოფია მიმდინი ნოდის. შიში ცოცხლად სიკედილის დასაწყისია.“

კარინ ბოიეს სასოწარკვეთილებაში მარბობს შიში ეთიარების მკაფიო კონტრაი. ახალგაზრდა ოცნებამატი კარინ ბოიე კურნად-განუტემაში „კლარტე“ და „სავეტ-რში“ უფრო ახლოს დგას იმ მწერალთან, რომელმაც დაბერა ანტოკტოპია „კალოკაიში“, ვიდრე ეს ზრდადად არის მიჩნეული. სტატიის „კაიში და სიკაცხლე“ შედარება „კალოკაიშთან“ იგეგვა, რაც პროგრამის დეკლარაციისა და ეპიკური შედეგის გვერდოვერად დადება.

კარინ ბოიე მერს სტატიაში „კაიში და სიკაცხლე“: „ის, ვინც მსიყვე შეიგრძნობს, ნაყოფიერი ადამიანია; კავებშია რეალობასთან, რომელსაც იგი ბოლომდე არ იცნობს, ნაგრამ რომელსაც იგი მოიბოვებს და გაითავისებს მხოლოდ მკლავისაღი დიდი გამლითა და ნილე-ბის აუცილობს მტელობით. იმისათვის, რომ თავად იყო ნაყოფიერი, უნდა გაგაშედეა ნდობა საკუთარი მსეყვინ-ბადის მიმართ, ასევე, უფრო დიდი ნდობა სხვებზე მიმართ... ნაყოფიერი დადებითია. იგი იაწარავთა დაქმნა-როს სიკაცხლეს ზრდაში.“

ეკველიფის არრით, ოცნება, რომელმაც წარმოშვა „კალოკაიში“, იყო მთელი სიკაცხლად მახლობელ ბოიეს სასოწარკვეთილი მცდელობა, ეცბოერა სრულყოფილი ცხოვრებით, ლიად, გულმარფედად, მთხედვადვად მიაი ბიკეცხლადობა, შედმიყო ნელახეილერობასა და მძიმე დეკვეცხლასა, ამ ბრძოლაში და ხშირმა იმედგაცრეცმან სივადისჩეი აახის გამოიადტა მშოვა მის ცხოვრებაში. ცხოვრება ახეადიადვა ფაზამ შეკამშნევი ნაკავსე-ბებიც, აქტეური ნაქესხში, ფსიკიანდობის, მისტური უტოპია და ლტოლვა სიყვარულისაკენ. დღეა ეკველაზე დიდ მსაბეჭდელობებს ახედებს ანორედ ეს ერთიანობა და ამ ქრელი მრავალდეროვერების კავიერი ეტმანეითთან.

როდესაც 1940 წლის 23 ავისტოს, კარინ ბოიენ „კალოკაიში“ ბელანდერი აღდებრტ მოთიერის გამო-ცემლობაში“ გაგზავნა, იმ დღეა მამ მოილოდ რეა თვის სიკაცხლე მქონდა დარწმინდო. თვითმკვლელობა არც ისე შორეული იყო, იგი უფრო და უფრო ღრმა დერეკაიში გარდებოდა. მისი უკანასკნელი ნიგბია „კალოკაიშის“ შექმნა მარბოდვერდა ბრძოლის ორმავე მნიშვნელო-ბით: ბრძოლას რეკორც საკუთარი დემონების წინააღმ-დეკ; ასევე ბრძოლას დამახრჩობელი ფრძობის მიმართ, დასაველი ამიყაროა ნოახეილერული დასასრულია გამი. „კალოკაიში“ ბოიე ყველაზე არსულფაიფებად აღწერს თავია უტოპიას, იმ ცხოვრებას, რომლისკენაც იგი ჯოველთვის მიიღვეყვდა. საბოლოოდ მას შეიღო იმ სინებთან მტეება, რომელმაც მოუტანა „ყველაზე ძლიერი გამონაყოფიერება ფართო საზოგადოების წრეებში მხრადან, ეპოქების განვითარებაში“.

ქურნალი: „პარნასი“, 1993 წ. ნოემბერი

შვედურიდან თარგმნა ანუკი სტურუამ

ანა რინგენსონი, 15 ივლისი, 1922

ძვირფასო ანა!

დიდი მადლობა წერილისთვის. ბოდიში, რომ ამდენი ხანი არ გიპასუხე (სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია, რომ თითქმის ყველა წერილს ამ ფრაზით ვიწყებ.)

აქ არაჩვეულებრივია, მაგრამ არც ისეთი საუცხოო, როგორც ოსტაშმარში, რადგანაც აქ სულ სხვა ხალხია! რა კარგი იქნებოდა, შენ რომ აქ მყავდე, დროდარო მაინც! ადამიანები აქაც ძალიან კეთილგანწყობილები არიან, ჩემი ძმა მხიარული და კეთილი ბიჭია, მაგრამ არაკინაა, ვისთანაც ლეშმარიტ საუბარს შესძლებ! არა, არავეინ! მაგრამ რას გავანწყობთ, არასდროს არაა, რომ ყველა სურვილი და ნატვრა გისრულდებოდეს.

ძალიან სამწუხაროა, რომ შენი მშობლები ავად არიან, თავს მოუფრთხილდნენ და გამოჯანმრთელდნენ, ჩემგან დიდი მოლოცვა გადადეცი და სეუდებერებშიც მომიკითხე, თუკი შეხვდები.

იცი, რა კარგად წარმოგიდგები ხოლმე თელავში: ოფლიანი, ჩამოქვლილი, მინანი რომ იჩიქნებო! ღასე ახლა ოსტაშმარშია? აქ დიდი არაფერი ამინდია, ნაგარამ ზღვა ცოცხლთვის არაჩვეულებრივია! ჩვენ ზმირად და ბევრს ენახსნობთ და ეს ძალიან სასიამოვნოა!

უბრალოდ ძალიან, მეტისმეტად დაღლილი ვარ. დაღლილობა ცხოვრებას მოსაწყენს ხდის. პოდა მეც ავად უხალისოდ ვარ და მჯერა, რომ რაღაც ფუნდამენტური შეცდომაა ჩემში – და ფაქტია, რომ მთელი ჩემი ოპტიმიზმი მხოლოდ ნეოციმინი გომქალაქადრუკობისა და სიმადლის გარშემო. საუბარისა ერთი წესიანად და წამში ჩამოიმსწერე. მაგრამ ამავე დროს დანაშაულია, ამას რომ არ შეებრძოლო. დღეს დილით გივრედი და ლევერტის ვეითხულობი (ერთადერთი, რაც ნაქთის ღრანი აღმოვიჩინე აქ) და მომკვიდრებული იყო ნამდვილად! ოჰ! შევეჩერე, საუცხოო, მაგრამ როგორი სამიში, როგორი სამიში! როგორ ფიქრობ, პოულობს ვინმე ძალას ლევერტინში, რამენარად მაინც? ბო ბერგმანს, მთელი თავისი პესინიზმის მიუხედავად, ნამდვილად რომ შეუძლია დახმარება განეკა, ამას ესვდები, ნაგარამ ლევერტინი? მისი ლექსები ისეთი მოწყენილი და დაღლილობით ავსება, ისეთი მომკვიდრებული ნუხილის მატარებელი, რომ შორდება რეალურს და გადადის სოზმოსნავეარ ამჟამროში, სადაც ტკივილია ერთადერთი ზეგება და საიამოვნება, უფფფ! ბო ბერგმანი კი თავის პოეზიაში ერთგვარი ასეცეცა და ანტიტომიც იგი ჯერ კიდევ ცოცხალია, მთელი სიმწვაფით და დაუწოდლობით. მისი მოუთვებლობა ყველა ტკივილსადაც საბოლოოდ ერთ მტკიცე ნუშტად იკურება. მისი ნაწარმოებები

მართალია, სწორია. ზუაჭად ესაა, რასაც ვფიქრობ. განსხვავებული მის შემოქმედებაში. ხოლო ისეთი კულტურებულნი, ბელოვური (ეს რას ნიშნავს?) ადამიანისთვის, როგორც ლიდაია, ეს ყოველივე გაუგებარია. ლეტი მისთვის მხოლოდ ნაშინაა ღირებული, როცა იგი ფსიქოლოგიური დოკუმენტია, როგორც პოეტის შეუცნობელი ნაწილის გამოხატვა და რაც უფრო მეტია ეს შეუცნობელი, მით უფრო საუკეთესო ხელოვნება ნიშნულია. კარგად უნდა ისმინებოდეს, სმენას ატკბობდეს და საიამოვნებას გგვარდეს. მეტი არაფერი. ბო ბერგმანი მან შეიფარებდა ლეკუნის (რუბრიკები, რუბრიკები) და არცთუ იყო მორალურ პოეტად დაახასიათა (უნდა გემახა, რა განცვიფრებული დარაა, როცა მე მორალურ ბელოვნებაზე დავიწყე საუბარი. ლიდაია თვლის, რომ ეპიტორ რუდბერგს გარდა მორალური მწერალი ჩვენ არ გვაქვს ალბათ მორალის მექონეს გულისხმობდა, ეს კი სრულად განსხვავებული რამაა. თუნდაც, რა თქმა უნდა, ეცეც არ გვანდნის! ნუთუ ლიდაია კი მეტს ვერაფერს ხედავს ხელოვნებაში? ნუთუ ხელოვნება მხოლოდ ფუფუნებაა? არ მჯერა და არც მინდა რომ დაიფიქრო. მე ბელოვნების გარეშე არსებობა ვერ წარმომიდგენია, მაგრამ მე არც ჯანსაღი და არც კარგი ადამიანი არ ვარ. აი, ისეც ჩემ თავს ვბრუნდები. ნათესაობაში, სადაც გვარის შიგნით ქორწინება მიღებული იყო, მაშინ ცნობრება ნლობით გრძელდებოდა, გააოცდებოდა, რომ ჩვენ, ბოლო დროის ბავშვები, დეკრადირებული ვიყოთ? როგორც გინდა ისე დასვი შეკითხვა, აი მე აქ ვარ და ფაქტი ჯოტავა, სხვანაირად არ შემიძლია ალბათ ვეცეცე კარგი იქნებოდა, რომ ეს ჯოტავა ფაქტი ჩემდა სასიკეთოდ გამოიყენებინა. მაგრამ ეს ისეთი ძნელია! ხანდახან გაიფიქრე, აი ეს და ეს რომ სხვანაირად იყოს, მაშინ ხომ ვეცეცადებო კარგად იქნებოდა! ზუაჭად ეს „სხვანაირად იყოს“ არის პოეტებისთვის ყველაფერია მომავალრებული სიტყვები! ბო და

სელმა ლაგერლოფს. ბერლინი, 29 სექტემბერი, 1933

დოქტორი სელმა ლაგერლოფს

ნორბაკა.

მოუხედავად იმისა, რომ შეიძლება გაუ-
მართლებლად ჩამოთვალეთ, მაინც მინდა
კეთილი სიტყვა შეგასწორო ახალგაზრდა გერ-
მანელ ჯერბალისტს, რომელიც ძველდრო
მოქმედებაზე თქვენგან ინტერვიუ ახალე-
ბად. ეს არაა მხოლოდ და მხოლოდ ჩვეუ-
ლებრივი ინტერვიუ. არ ახალგაზრდაა მქა-
პორის აილბერგი, არის სიმამართლი და
კეთილშობილი ადამიანი. აქ მათ უკვე იცხო-
ბენ, როგორც აიტყვის ოსტატა და საგაზე-
თო საქმია კარგ მკოდნეს, მაგრამ თავისი
ებრაული წარმოშობა გამო სამამართლიდან
გათავისუფლება და არავითარი საზღაურა-
დ არ აქვს აკუთარი უფლებების დაადაცავა.
ბალესტინაში, სადაც მათი ოჯახი გადავიდა
საქცხურეობად, სამსუხაროდ მათი გადასა-
ლება შეუძლებელია. ბორისის ჯანმრთელობა
ყურ გაუძღვს იტურ ცხელ კლიმატს. ბერ-
ლინის გაზეთი „Berliner Tageblatt“, რომელ-
მაც იგი ადრე თანამშრომლობდა, დათ-
ნებდა მათი წერილის მალეზასზე, თუ ბორისი
ნოხებრებს და თქვენგან ინტერვიუს აიღებს.
თქვენი 75 წლის ობიექტთან დაკავშირე-
ბით. ასეთი სტატია მას შესაძლებლობას მოს-
ცემს, შედგოაში შევიყარო. ან ავსტრიულ
გერმანულენოვან გაზეთებთან ითანამშრო-
მლო. ანუ იგი ერთგვარად მისი მხანელი და
გადასწრევი გახდება.

დოქტორი ლაგერლოფს, თუ ამ ინტერვიუს
დათანხმდებით, ამით თქვენი ახალგაზრდა და
ნიჭიერ ადამიანს არსებობის შესაძლებლობა
მივცემ.

იმედოვნებ, მომხატვებთ, რომ გზად და
ასე უდიდრად განუხტბთ.

უდიდრად პატივისცემით და მოწონებით,
თქვენი
კარინ ბოიუ.

ყველაფერი მოინახივდა ცხოვრებაში! ამაზე შორს ვეღარ
მაღისარ, იმის თქმა, რომ შე ესა და ეს ნიხდა, ნახედილად არ
შემიძლია. ყოველ შემთხვევაში ცხოვრების ამ ეტაპზე, მაშდვი-
ლად არ შეიძლება! ან ცხოვრების ძლიერი და ღონიერი მამა-
კაცებს დავუთხოვთ „მე მიხდას“ სურვილი! უფ, რომ იცოდეს
საკუთარი თავი როგორ მეჯავრება!

საკუთარ თავზე ლაბარაკით და სუნუნით სავსე წერილი
გამომიგდა. წინა აბზაცის ბოლო წინადადების გამოკრება.

აქ, ნოსნობისას, ბევრი სასაინოვნო ნაცნობი შეგიძინე.
განაკუთრებით ჰელსინბორგიდან ჩამოსულმა დაუგალოფდი.
ერთ ქალს, თავისი ოთხი თუ ოთხი წლის გოგო ჰყავს ნამოყ-
ვანში, ვერ მარშოვიდგენია, რა მოსამეხიბა, ეს ერთი ცი-
ქა პარს რომ დააღებს და საშინელი სკონური ბეცეცხტით
ინტებს ლაბარაკს. ნაცნობებს არავის შეუხვედრივარ. მხო-
ლოდ, ჩვენს ძველ მეგობარს, ბერმან მინამარმეცხველ
ლაგერლოფსა გადავუყარე მეზღაურების ბარში. როგორც
ყოველთვის, ახლაც არაკლასიკურად მიგრალი იყო. კარგი
იქნებოდა, ვინმე ნაცნობი ყოფილიყო, ერთი გოგონა თვალე-
ბით და სიცოლით, მორიდან ჩვენს ვიფს წაგავსდა. ამის და
განო ნეტად მხოლოდური ღანე გავატარე. მონატრება ტიცი-
ლისავეთია, შესაბამისად, საკუთარი თავი უფრო და უფრო
მეფიერება. მოუთ ვეღად თანამედროვე სიყვარული სი-
ტეს ტოლფასი ხდება. სენტიმენტალურ ცრელებთან ღვრად
იქცევა! საშინელება! შესაძლებელია, ეს მხოლოდ ფორმაა,
რამაც ჩემი ზეოთფა გადაიზრდება ზოლენ, იამც შესაძლე-
ბელია, რომ მე თავად ვარ მეტისმეტად სენტიმენტალური,
ათა სხვა რა მიწების გამო უნდა მეზიზღებოდეს სენტიმენ-
ტალიზმი? ზიოცნება ხომ შესტად ისეთია, როგორც თავად
ფიქრობს, რომ არ არის. (ეს უკვე ჩემი ეგო აღაპარაკადა.
საერთოდ ჩემი წერილების ტენდენციაა ავტობიოგრაფიულ
ყურნალებად იქცეს. რომლებიც მუნუნით და საკუთარი
თავის გაკაცებითაა აღსავსე.)

აქ უამრავი ახალგაზრდაა, ბავთებითა და მშვენიერი
ვარცხნილობებით. იმდენი ბედნიერი, მიიარული ახალ-
გაზრდა, ლამაზ ღია ფერის საზაფხულო ტანსაცნელში, რომ
მხოლოდ მათი შემხედვარე უნდა აღივსო ბედნიერებით.
ზღაღც იქცევა, მხოლოდ მზის გამოზენადა მაგლია და იკეთი
ბედნიერი ეივნება, რომ ერთი ნუათათაც აღარ შემოთადებენ
ჩემს გამო. ეს ყველაფერი მხოლოდ მუნუნით და ჩივილია. კარ-
გად და მხიარულად იყავი ჩემო ძიერფასო. მომწერე, მაღიან
გამეხარდება!

შენი მეგობარი
კარინი.

ლევერტინი, - ოსკარ ლევერტინი (1862-1906) მწერალი, ლიტერატურათ-
მცოდნე, კრიტიკოსი.
მოზერმანი, - (1868-1967) მწერალი, თეატრ და ლიტერატურათმცოდნე.
ლაგერკანცი, - ოტტო ლაგერკანცი (1868-1938) ბერძნული პროფესორი
უფილას უნივერსიტეტში.

(წერილის ორიგინალი ინახება სამეფო ბიბლიოთეკაში)

სელმა ლაგერლოფი (1858-1940) მწერალი, შედევისი
აკადემიის პირველი ქალი წევრი, 1914.
ბორის სილბერგი, კარინ ბოიუს გერმანელი მეგობარი,
რომელიც შედედობა აპირებდა ემიგრირებას.

(წერილის ორიგინალი ინახება სამეფო ბიბლიოთეკაში)

ერიკ მესტერტონს.
სტოკჰოლმი 13 ნოემბერი, 1933

ძვირფასო გრიკ!

დიდი მადლობა, უღამაზესი ბარათაათვის, შენი ბნკარე-
ბით და არჩევულობრები ფოტოებითა. ძალიან გამეზღო, ა-
რა მხოლოდ ფიზია ვამო, თუნცა კნუტი მთელი გულით
დავფაჟე. მაგრამ პირველ რიგში შენმა მოკითხვამ გამახარა,
რადგანაც ზუსტად ვიცი, რომ ძალიან იწყვიტად და უხალის-
ოდ იმერედი. შენი მხრიდან ბარათის ნონერა ღერეული და
ნეჭად დასაფარბული საკვირეო იყო.

ნერვილთან ერთად გიგზენი ჩემ ახალ რომანს, არ გვეკონოს, ისე გამოეშტერდა, რომ შგონია, ჩემი რომანი რამე ლიტერატურულ სიამოვნებას მოგახსივებს. იმედი მაქვს, რომ ერთდღეური სრულყოფილების ნოთხოვნაზედამ სრულიად არ განდევნი შენგან ადამიანური ურთიერთობების სურვილი და აიამოვნებას მოგახსივებს ჩემი მხრიდან ასეთიწარად მეგობრობის დატოვრება. თავის გასაზრთელზედ გვეკვირ, რომ რომანი მაქაქრავდა დაეწერა. ავსიბის ბოლია სამსახურიდან გამათავისუფლეა (მაზეზეების გამო, რომლებსაც არავითარი კაპიური ჩემ რეგენიბიზთან არ ჰქონდა. უბრალოდ გაუთითებია უფრო მონეგებია იყო ჩემ ადგილზე სხვა ადგება, ვინმე დოქტორ ბოუნილია). მოდა, ინიავა გამომომ ახვა ამუშაო გერ ვამოვე, თითქოს ითულებული გაგრძე, ამ აამქვა მედეგომოდი, თუქვა მყარე მირიე, არ ვთელი, რომ სწორად ვიქცეა: მწერალს არ უნდა ემინოდეს ნიგნის დაწერა. ნიგნს თუქვანეგირა მოგანდომე, როგორც ვიცი, რეცენზია გერ არავის დაუწერია. რამდენინე თავი მართლაც რომ კარავდა და საინტერესოდ იგიოხება, დაწარენი კომეჩარტებელ თუნქტისას ასრულება იმისათვის, რომ ერთი მთლიანი რომანი მივიღოთ და არა იმის განცალკევებულნი მოველა. თან, მინდა გითხრა, რომ კელავ გაოცებას ვუძლევი, რომ საბოლოო ფაქნი, მართლაც ნიგნ გამოვიდა; სქელი და დიდი, და წარმოგედგენია, ნამდვილი ნიგნის სურნელიც კი უდის. ჩემი მორცხვი გული სამაქათ იტება.

ბერლინი, რასაკვირველია, მდლიან მოსაწყენი იყო. ნათი გრძნობა მუცელზედა, როგორც ძეგლი, მიეგრძნობინა დელი რუსული რაქონების კითხვისას: თათუბი ჰაერში არ მყოფინდა ან თითო ჰაერს აცლდა რაღაც მნიშვნელოვანი შემადგენელი ელემენტი. ახეა ნარბი, დიდი ცვლილებები ვერ შევინიქცავივინებოთ ნების მოლოდინი გაეცა. ყველაფერი ინაზრცა დაბოკიდებული, თუ როგორ ხალხს ხედვინ. ამ დროს უკუა აწნეე, თუ ყის როგორი დაბოკიდებულენა აქეს: უმედეგოდ ვეყადო ჩემს ნაცნობებს შორის ნაციონალ-სოციალისტებს. პოდა აბა, როგორ უნდა შექქმნადა ზარმადენა საერთო ენათუზაზმზე? ნაცრია ამეუ დროს შთაბეჭდილენა დამრრა, რომ ახალგაზრდობა ძალზედ აღგზნებულია. ისინი ნეკერო ბოლინ არცაოთის ძალენი ეროვნულად აღდრომინებენ იდენით, როდენეცა მათაც მიეკებთ უფულენა ნაციონალური ხალაზი

© 2001 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 250: 105–112

მიუხედავად სამხედრო ფორმადი გამოწყობილ ჯუჯოს ბილიცხ. მე გულმოდგინებლ ნაყვრით ნაცისტური ძმაცერული ლიტერატურის კითხვაში. ეს ლიტერატურა მიწერილია გერმანიის ხის გარდა ძალიან უმცირდ გამოცემაზე (გაბიხილისის მქია ბრუნო ნელისაჲე მკერთი რაც, რა თქმა უნდა, მერე კულტურულ სტანდარტებთანის არავითარ ღრუბულ ბას არ წარმოადგენს, მაგრამ ყველაფერ ხში შედარებითა.) საერთო ჯამში ეს მთავრადილგება ასეთია: ადამიანები გადაფხიკ და ნაბრკალითა განწყობა!

თუ ოდესმე მოულოდნელი გარემოებ.
 ჯერად ძალას მოგანიჭებს, რანდენიმე ბნკარ
 ნომნერე და გული გამიხარე!

ချောက်ဝင်

(წერილის ორიგინალი ინახება გეტებორჯის ბიბლიოთეკის
ხელნაწერთა განყოფილებაში)

შედეგად, ორივემ თანდათან დაიწყო ოქროს სახეობის

2

ნომრის თემა

ლუბერები

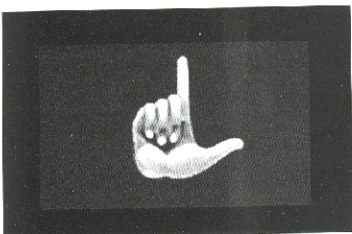
PATHE'TIC LOSERS

შოთა იოსაძე

ლუზარების პათოსი

ჩენთვის, 90-იანელიათვითა, ბოლომდე რომ ინგნია ამყაროსეული უსამართლობის ყველაწიარი ფორმა და თავისი თაობის სხვა ატორენთან ერთად შეცვადა ეს უსამართლობანი მხატვრული ფორმით ბოლომდე გამოცხატა. ხშირად ნაიხვ არადამაქნაყოფილებელი იყო ბოლომდე ის სამწვავე, როგორითაც სულ ახალი ქართული ლიტერატურა ახალ თუ არცთუ ახალ, მაგრამ სულაც არ მოქელებულ სამყაროაეულ უსამართლობებს აღწერდა და უდგებოდა. ტექსტები, სადაც გოგელიძე ეს არსებობდა, ან ზედმეტად ესთეტიზებული, ან ზედმეტად ეპატურად მეზენებოდა. ორივე შემთხვევაში სათქმელი, პრობლემა რაღაც სახით შეუსაფრდო მოიჭიდა და წმერლის, უფრო ზუსტად კი ამ რეალობაში წყოფი ადამიანის გულისტკივილს, ტრაგიზმს ღიად ეურ გამოცხატავდა. ხშირად მიფიქრია კიდევ, რომ ყოველივე ეს ბუნებრივი იყო და ახალმა გარემომ გამოატვის, პროტესტის სივრცე, უფრო ადეკვატური ფორმები მოიჭიდა და უნდა მოეჭინა კიდევ: რაც დრო გადის, სამყარო სულ უფრო ეწმკი და დაუნდობელი ხდება, გარეგნობას ინტარიცებს, ლაცს ისევამა, ღმილს იყენებს, და სულ უფრო რთული ხდება, ვითომდა ასეთი კეთილგანსწობილ გარემოს გულისთ დედატყო, ის ქრილობები, რასაც იგი გაყენებს, შიამიჭურად აჩვენო სხვებს და დააფურო, რომ ეს ქრილობები მართლა ააეთი ღრმა და სამძნელია, და რომ იგი ამ „შეწენინა“ სამყარომ მოგაყენა. ეს

ადვილია, როცა გარემო ბოლომდე გაპარტახებულია, დაზგრულია, გველა ერთმანეთს თელნათლოვ ტანს და მოცავა, და არა უჭუმრად, ემპაური და ღრმად გათვლილი შეთოდებით. ალბათ ამიტომაც იყო 90-იანელუბისთვის იოლი ასე პირდაპირ ან უსამართლობებზე წერა და ამიტომაც იცვალა ფერი ყოველივე ამან იოლა.

თუმცა, ალბათ ბოლომდე მაინც არა. და „ახალი საუნჯის“ ეს ნომერი ამის შეენების მცდელობა იქნება. არაფერი შენბევეით არ იდება. მასალაში შემოდიოდა რედაქციაში, გროვდებოდა, მე მათ, როგორც რედაქტორი, კუთხულობდი, ვარწივდი... ახალი ნომერიც ჩვეულებრივ დაეალავე, რუბრიკებზე: პოეზია, პროზა, ეპიტიკა, კრიტიკა... მაგრამ შერჩეულ მასალეზეზე წუნაობა თანდათან რალაც უცნაურ განცდას მიტოვებდა: ამ სხვადასხვა ტიპის ტექსტებზე შორის რალაც უნოლავ, ფარულ კავშირებს ეგრძნობდი. და რალაც მომენტი უცვბ მიფხვდი: ეს ყველაფერი ერთი მთლიანობა იყო, სხვადასხვანაირად, მაგრამ ყველა შემთხვევაში ზღერულა სიმაფრით და გულწრფელობით დახერილი ტექსტები დღევანდელი სამყაროს, როგორც ერთიანი უღმობელი სისტემის ერთ-ერთ მთაფარ უსამართლობაზე, იმაზე, თუ როგორ ცდალობს იგი, რაც ნეიძება მიჭი კავი აქციოს ლუნერად - დამარტახებულ, ფუნქციადაკარგულ, მეორესხარისხოვან ადამიანად. და მით უფრო ცდალობს აქციოს ლუნერად, რაც უფრო ნეცად გრწნის იგი სამყაროს/სისტემის ამ უსამართლობას, ამ ვერწმავობას. არადა, როგორც რატი რატინია მოთხრობის ერთ-ერთი პერსონაჟი ამბობს: „ასიტგმას ნეგატივი არ სჭირდება“. აი, სწორედ ეაა სხვაობა 90-იანელუბა და დღევანდელუბს შორის. მაინც ყველი ასიტგმა საქარყველონი უცვრ დანგრეული იყო; ახალს ჯერ არ შეწოვლია, ქვეყანაც ფატიურად ჩაკეტალ ნეგატივობაში იმყოფებოდა და ყველაფერი ნეგატივს წარმოადგენდა. და ჩვენც, 90-იანელუბი, ამ ნეგატივზე ვწერდით, სულ რალაც ოციოლუ ნელიანდში კი ყველაფერი კარდინალურად შეიცვალა: ახლა გარემო ცდილობს, გველის პოზიტივის ილუზია შეუქმნას და

ამ პოზიტივის ნეგატივი აღარ სჭირდება, ამიტომ ნეგატივზე წერას დისკურსის მეცვლა სჭირდება, სჭირდება სხვანაირი ენა, ხერხები, ემოციური თუ ცნობიერების ნაკადი. აი, ეს სხვანაირი ცნობიერების ნაკადია დავით ქართველიშვილის ესსეში „Veni Vidi...“, სადაც იმიჯანტის ლუზერული ეგზისტენციაა ნაწევნები და რომლის სათაურშიცვე ბოლო, გადამწვევტი სიტყვის, Vici-ს, ანუ „გაეგმარავე“-ს ნაკლებობა თითქოს აუცილებელი წინაპირობაა არსებობისა, სადაც ერთ სხეულში გამომწვევდელი ორი დავით ქართველიშვილი – ერთი „ქართველი“ და მეორე „ამერიკელი“ – გამწარებული ეკამათება ერთმანეთს ცხოვრების ლირებულმებზე, ლიტერატურაზე, და ორივენი ერთად ცდომილებზე ცხოვრების საერთო წესი და წერის მომგებიანი ხერხი შეარჩიონ, რათა Vici შედგეს, მაგრამ კოპაბიტაცია მათ შორის მაინც ეერ დგება და მკითხველს რჩება განცდა, რომ ამ ორად გახლეჩილი მწერლის საბოლოო ბედისწერა მაინც ლუზერ იმიჯანტად დარჩენაა.

კიდევ ერთი, ოლიონდ საქართველოში ჩარჩენილი ფილოლოგი-ლუზერის ცხოვრებაა აღწერილი სხვადასხვა არასამთავრობო ორგანიზაციის წევრების მიერ კოლექტიურად დაწერილ შესანიშნავ მოთხრობაში „აკვაროუმთან“ „ენჯელშიკება“, რომელთაც პროფესიონალთა გამომდინარე, სოციალური უსამართლობების აღწერა და მათთან ბრძოლა პირდაპირ ევალდებათ, ჟურნალისტისა და პოეტის, ალექსი ციტიშვილით ხელმძღვანელობით, საოცრად მოახერხეს ამ მოვალეობის მხატვრული ფორმითაც შესრულება. მოთხრობა იმდენად მთლიანია, რომ მასში კოლექტიურობის ნასახიც კი არ იგრძნობა და თუ როგორ მოხერხდა ეს, ამის შესახებ თავად ალექსი ციტიშვილი ყვება მოთხრობის წინ დართულ წინათქმებაში.

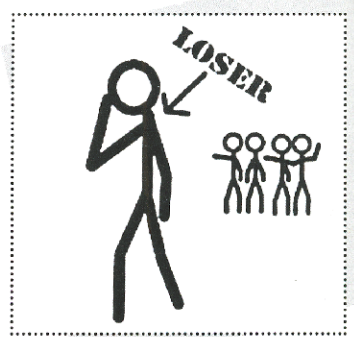
ეკა ქვეანიშვილი კი წერს ზაზა კოჰკაძის ახალ წიგნზე, „შუალამის ცეკვა კიბოსთვის“, წერს წიგნზე, სადაც ლუზერების „ქვედაზე ქვედა“ ფენები ცხოვრობენ, იბრძვიან, იტანჯებიან... როგორც თავად ეკა ამბობს: ყველაზე და ყველაფერზე გაბრაზებული ადამიანები, უიღბლოები, რომელთაც საერთო არაფერი გინდა გქონდეს, წაიკითხე და მაშინვე გინდა გაემიჯნო...

რაც შეეხება იმ პოეზიას, რაც ამ ნომერშია წარმოდგენილი: ესაა „რადიაციული კლუბი“, სულ ახალი თაობის პოეტების ორდენი. ასოციაციურად მისი სახელწოდება ყველას მაშინვე 90-იანი წლების „რეაქტიული კლუბს“ გაახსენებს, და ვფიქრობ, ორდენის წევრებს ეს გაცნობიერებულად აქვთ გაკეთებული. ამ ეტაპზე სოციალური თემატიკა მათი პოეზიის არსია, როგორც ეს იყო „რეაქტიული კლუბის“ შემთხვევაში. მათი პოეზია ჯერ კიდევ ფორმირების პროცესშია, და

ამ პოეზიის შესახებ პატარა კომენტარს პატარა ნიმუში აკეთებს, ამ შემთხვევაში კი მთავარი ისაა, რომ „ახალი საუნჯის“ ამ ნომრის მთავარი თემატიკაა სტიმი ისინი იალბან კარგად ჩაენერნენ, რამდენად ლუზერების თანამგრძნობელნი.

დაბოლოს, თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში ერთ-ერთი ყველაზე უცნაური ფენომენის, ზურაბ ლეჟავას პოემა „პატარა მოგზაურობა საგაიეთში“ პირდაპირ ეხტება: ეს ეართული „ყმუილია“, აბსოლუტურად განსხვავებული გინსბერგის „ყმუილისაგან“, მაგრამ მაინც ყმუილი... დაწერილი უხეში ენით, თითქოსდა ლექსის წერის ცოდნის გარეშეც კი, მაგრამ გამაოგნებელი ზემოქმედების მქონე ნაწარმოებში, ყმუილი, სადაც ზემოთ ჩამოთვლილი ავტორებისა და მათი ნაწარმოებების ნუსხელები და მიმე ბედიანერები თითქოსდა ერთიანდება და ერთ მთლიან, გულისა და სულისწამებზე ყმუილად იქცევა...

მიძიება ნომერი თავისი მთავარი თემით, უგემოცაა, არცთუ იშვიათად ზღვარსადასუსლიცაა თავისი გამოხატვის ფორმებით, მაგრამ თუ „სისტემას ნეგატივი არ სჭირდება“, სამაგიეროდ ჩვენ გვჭირდება ეს ნეგატივი, რათა სისტემამ ბოლომდე ლუზერებად არ დაგვტოვოს, რათა ვიფიქროთ იმაზე, არის თუ არა გამოსავალი ყოველივე აქედან, შევკვიპოთ თუ არა რამენაირად შევეცვალოთ ის ბედისწერა, რომელსაც სამყარო, როგორც სისტემა, თუ პირიქით – სისტემა როგორც სამყარო – თავს გვახვევს.

ზურაბ ლუუვა

პატარა მოგზაურობა საბიჭეთში

(ბალადა)

მოგზაურობა ალბათ ამცუვნად, არის ერთ-ერთი საინოვანებო,
ეს რომ არ იყოს ასე – ტურიზმში ფულს არ ჩადებდა ჭკვიანი ხალხი.

აღსი მთელს ქვეყნად დიდხალ ფულს იშდის, რათა ცოტა ხნით მოსწყდეს თავის ყოფას:
იჯასა, სამასხურა, ჩვეულ გარემოს და აუღ ცოტა ხნით მოგზაურობა;
ნაბია, გაიცნოს – გინებათ – შიგნოს, ანდა სხვებს: თვისი გაუზიაროს...

მოგზაურობა, მოგზაურობა – ეს როგორც ვაში, როგორც შაერი,
ნოსოვნილება არის ალბათ და, აღანიანიც ხე რომ არ არის?
არ შეიძლება სულ რომ ია იდგეს, ღროდადრო უნდა გადაადგილდეს.

პოდა ნეც ერთიელ ძალიან გულით ნოშინდა სადმე შორეთში მასვლა,
მგარამ ვიჯექი „აქიმოქიკაში“ და მარმრუტები: რაღაც არ ჩანდა.

აქა ციხის დიდი ზღუდე გარედან, შაგრამ ზღუდენი არის შიგნითაც,
ციხის აცეს შიგნით პატარა ციხე, იმ პატარაა კი სულ მცირე ციხე,
ნეც აწორედ იმ სულ მცირეში ვიჯექი...
არ ფო მამინ სამეფლი ჩემი, ვერ მოვდიოდო მე ანტევენერებში,
ვერც ნეპოლში, ვერცა ენაში, ვერც ნიუ-იორკში და ვერც პარიზში,
ქნიათა თუ ტანხანიაში – ვერსად, ნუ ვერსად ვერ მოვდიოდო.
მამსები მქონდა მხოლოდ მცირედი – მენოგზაურა მე საბიჭეთში.

აგეცეთები, როგორც ციხენი, გაფანტულია დედამიწაზე,
აგეცეთებსაც, როგორც ციხებს, აცეთი შიგნით კიდევ საბიჭეთები:
ფილიალები, განტოლები, ანკალები და დანაყოფები.

ეს საბიჭეთი, სადაც მე მსურდა ნავსუღიყავი ცოტა ხნით მაინც,
იყო სულ ბოლო, ცდელაზე მკაცრი – ამოუღაცია მოყვარულსათვის.

მაგრამ მოხედრა იყო იქ რთული, რადგან ვინ მოსიფლის სიმუღიანტებს,
შტაბელებივით ეყარა ალსი, – ნეტა რა აღწერს ამ კორიატელს...
თუნც მეთოდები სიმუღიანის არის ცნობილი იატორიულად,
შენ მენი სცადე, ეგზე გამოდგეს... თუ არადა და, მაშინ ჯანდაბას...

მე საზივარი დავნერე იმ დღეს პროკურორის და მეფის სახელზე,
იქ გურიოდი ზონის ეკიმებს, რომ ჩემი შეგელა ნათ არ ისურვეს.
ამ საზივარში სკრუბულოზურად აღენერდი მე ნათ უსულულობას.

პროკურორსა და უყროსს მე ვენერდი, რომ ექიმებმა უგულვებელმყვეს,
ამომდიოდა ტანზე ბალახი, მათ კი ზომები არც კი მოაღეს;
მე კი ღრფილები ამომიფიდა, კუდი მეზრდებია, ყურნიც დაუკავიტე.

ახლა ძალდი ვარ და ვითხოვ შეყლის, კითხოვ განებებს „აქიმოქიკიდან“.

თუ გამოძებნენ „აინოჩიკიდან“, ჯანო გაგარდეს, ვიყო „დნეპოლინი“ და თუ სურვილიც დამეცდებოდა, მაშინ „აქნარკი“ ალბათ ვიპოვებო. მე ვიპოვებო გარე დაცვაში და თუ მიზრობანებო შიდა დაცვაშიც, მე ვარ განურთხილი; მე ვარ აცრილი, ვიცი ОДК, СДК-ც ვიცი; მოკლედ, ძალი ვარ – ნამდვილი ძალი!

ხოლო თუ ჩემი თხოვნა მარტყი, შემწეულ თქვენგან კვლავ არ იქნება, მაშინ ჩემს ხმარე ვიტოვებ ნებას, რომ მე ვიყმუვლები რამდენიც მინებას.

მერე საღამო მოვიდა და მეც ცოტას ავგმუვლდი, თუმცა დაფიქრებულ და როცა უკვე უნდა მეყურა, ჩემს ყმუილს მოჰყვა ლანდოვა-გინება: – ეს რაღა ძალი აყმუვლდა, პაღა?! – ავეირდა უცებ ვიღაცა მაღლა, – რა ქოფაკია ნეტავი ერთი, მოარტყით მაგრად, მოაფეთ გვერდში!

ექიმთან უნდა უფრინო მტერო, აქ რომ ყმუიხარ ტყე ხომ არ არის?! რა, ქანცგანყვეტილი პატიმართათვის დასვენების დღე ღამეც არ არის?! მე გუპასუფი:

– დაყარნით და ჩაიგდეთ ენები ჩქარა, უკმაყოფილო ლაპარაკი აღარ იყოს – გეცოფათ, კმარა! მე გიყვინით ან გასაყედურებით დამალუბო რამეს. როცა თქვენ დღე და ღამე რაზარუხით ამოადგნო ძაბრებს? თუ გააკეთებთ თქვე მომბოო თუნუქია ძაბრებს, ერთად ვიყმუვლოთ მოდით გულამი ამ შუილამეს! იქნება მაშინ მაინც მუხისნისო ვიღაცან სადმე – ერთობლივი, განწირული, უიმედო ცნული ჩვენი...

რატომ ყმუიან ღამლაშობით ნეტავი მგლები? ისინი ხომ საკუთარ თავებს გასცემენ აოით? მაგრამ ყმუილი მგლებს უმმვიდება როგორც სჩანს წერლებს, იაღვე როგორც გალობა ბუღბუღს, ყვავს კი ყრანტალი.

დაიგრანტალეთ თუ ვერ ყმუით, რომ მოგეშვათ ცოტათი გულზე, თქვენი გალობისთვის როგორცა სჩანს მონარტული არ გაქეთ ყმულები! თქვე ბოროტებო, სააონარკვეთილებში ჩავარდნილ და განწირულ კაცს არ აცლით გმუილა.

ისინი კი გამგვიროდნენ იქიდან ასე: – ზედმეტ რაზარუსს ვერც ჩვენ ვიტანთ, მაგრამ რა გუცოთ, ჩვენი ხომ ცხოვრებამ გვათოულა ვარაუხნოთ ხის ჩაქუჩები, კანტარელებიც ხომ უსგამდნენ გაღერებზე ნიბებს ყოწილად, მაგრამ ისინი არ ყმუოდნენ მაინც ნენებო ძალღვეით!

მე კი ჩემი მხრივ გუგვიროდი იხტობარის გაუტეხივად:

რას აქეთებდნენ გაღერებზე, ნეტავ რა იცით, ისინი ხომ იქ რჩებოდნენ თევზთა საკვებად, ნიბებს, დიხაც, ყოწილად და მარჯვედ უავანდნენ, მაგრამ ხომ ყმუოდნენ ხოლმე კიდეც ალბათ ხანდაიან.

აფთრებოვით, ტურებიოვით, მეღვიბოვით, ალთოვოვით ფენეკებოვით, ყარსაღებოვით ან თუნდ მგლებოვით, ხომ ყველანი ერთ დღეში ვართ, სხვათაშორის, წყნადგის ჩათვლით, – ხადლიაბრნი ვართ, როგორც გინდათ, მოდით, ახლა, ისე გამოგეთ... ავდგეთ ამიტომ სუცელა და დაფიქრებოვით ერთიანი, განწირული, უიმედო ავებდით ხმით!

მაგრამ ეს ჩემი ნონოდება ერთიანი, განწირული დაყმუვლებისკენ, დარჩა ერთ უზრალე დაყმუვლებად, უპატრონი მყვაროია უდაბნოს შინა... და მხოლოდ ერთმა „ძაღლა“ – ლიკალურმა ღამის მორიგემ, დაამთქარა და მიაფსა კედელს ერთობ ზარნაცად.

აღლით მოვიდა „ნარიაფი ვასკაგოი“, ფეიის ბაკუნით იბერტყაფდნენ ჩქმნებთან თოვლს,
ყოფელა მათგანს შეეჭამა იმ დილით ისე და ამიტომაც ხორცოცხდნენ ახლა ასე უზომოდ.
პირიგობით შედიოდნენ „პრავერკაზე“ ერთად საკნებში,
სევედნენ წარება და ამატებდნენ ამ კომპორტულ საძინებლებს კედლებზე ფაფუთ.

მერე ჩნდნადა შემოვიდნენ ვარდისფერები, მიგრული თოვლი შერჩნდნენ ზოგ მათგანს ფეხზე,
სინი ერთერთს მეგობრულად უთავებდნენ ბეჭებში მუშტებს, თამაშობდნენ და ზალისონდნენ,
სწორედ ისე, როგორც ძაღლები.
მე შევეცქროდი იმათ ხროვას, უცხოის და სამიზა, თუნცა მათი ნარევი ნოქნელება არ ყოფილა აგრესიული: -
ეს მენ იყავი, რომ ცხოვდი წუხულის ღამე? რად შეგეგლინე მაგ საქციელით ჩვენა და ნოვარე?
ჩვენ ხომ უბრალო ძაღლები ვართ, ნეტაც რას გეერნი? თუ თავს ივადებ -
ქინებთან გაირკვე შენი ამატები!
ზენგან რა გინდა, რომ ცხოვხარ, რად გვიშლი ნერვებს?

მე მათ გავეცი მათ კითხვამე მასუნი ჩემი:

თუ ძაღლები ვართ, რა გაბრაზებთ, რა გიშლით ნერვებს? ყნუილი ეს რომ თქვენი ნოდგნის მოგონილია,
რის ძაღლები ვართ, არ ყნუხართ - ძაღლი ეს მე ვარ, კუდი მუზრდება, ბაღანი კი რახანთი მცეცა ტეცეცავა.

- ზენ ძაღლები ვართ, ვართ ძაღლები, დასწყველის ღმერთმა ჩვენ ეს ნოდება, იყო ძაღლი - დღეის მოვინოვო
ვოქმულოთ გინდა? ჩვენ სატყუელად, - ნადლობა ღმერთს, - ვერ არ გვაქვს სატყე
ჩვენ მატრონი გეყავს, უბატრონი კი არა ვართ მართლა შენსადი.

ის ჩვენ ძველებს გვაგებებს ტვინიანს და უზომოდ მსუქეს...
რთუა შენს დღეში ჩავვარდებით, მამინე იყიყიფულები, ნახანდე კი ყნუილისა ვერჯერობით ვეროა ნენი.
ჩენი სიკეთე - ჩენი ბათრთი, იყნუელე ბეზრნი...

ოღონდ იცოდე, თუ ბაიათა გავიფუტებს სევედანი სინდრა შენი,
გენევით ხროვად და ჩაგმიტერყვთ ბეზნებს ფეხებით!

ამასობაში ზინოსანი სინდიცინო, ქქმნება შორის უფროსი და თაყმოტელებილი,
ადგენდა სახუთს ჩენს - გასაგაგებს, „საქესპერტიზოს“,
დანარჩენი ქქინებოც კლრა უკრავდნენ მათ მონინებით.

საბუთი საბუთს, ფერეელი ფერეელს - ბეჭედი, შტამბი, ბელმონერები,
და გაჰმინესეს მათ ამაკონალოდ, რადგან ვილტვოდი მე საგეფეში.
გეთუ არ ვიყავი, თუყვ ტყუიანი - მეტად გავნილი, მეტად ცბიერი,
დღისთი და ღამით გაბმით ცეზუოდი, მაგრამ თუყვი ადამიანი!!!
- ჩემგან რა გინდა? მითხარი გვარი, მე ხომ არ ნესმის ფაქიჯატრია,
მე ვარ „კახიოსი“ მხოლოდ უფროსი, რად მინდა მე ეს სიმუღაცია...
მითხარი გვარი, მამის სახელი, შენი ნოდერი, შენი სახელი,
„სროკი“, სტატია, მონაცემები, სხვა დანარჩენი: „კატავასია“.

- რისი სახელი, მამის სახელი, რომელი გვარი და ეროვნება -
ძაღლი ვარ - ძაღლი, მქვია ჯულნარსი, არა ვიცი რა ცხოვილს გარდა!

- ახლა „ბოქსიკში“ შევიდგან ცეზით. ჩექმის ნერვებით დაგეფუტავ კარგად,
მერე ნოვუმებე ორ ჩემს ხელეციტს - ტყაბიზილს, ქროლათეფუტებას;
ქმარის ბალოები მოგებდება ზურგში, ზურგი იტყეცა შენი მატროცად,
თაბატერის ბალოთას შედ ამატია ჩვენი ვარსკვლავი, ჩვენი სატიც და,
თუკი ზურგია შენი მატროცა, მამ პუანსონი იტნება ბაღთა!

მე მას გავეცი ნაწინ მასუნი, ვფიქრობ მართლაც რომ სწორუპოვარი:

ძალისთვის ცემა, ეს არის შეება. იგი ამ ცემით ნეტარებს ცრუობ, ტყუილს დროს ძალის სხეული კრული გამოყვას ერთგვარ ნიუთონების, რომელიც ტკივლის უძარებს უმაღლესი, ტკივლი: მიღია და რჩება შეება.

ცემის დროს ძალის წაგვრეგებებს საწყლად, ყოთმ მას სტყეია მიუღი სხეული, სინამდვილები მისი წაგვრეგეი არის დასტური ამ ნეტარების, რაბაც აყენებს დარტყმული ჯოთი, ნასროლი ქვა და მხარე მათრახი.

ხშირად დაბაჯეთი თქვენი ძალები, ასევე ურტყით ნიხლები ცოლებს, ქალი და ძალი ერთია ორიგ – ორივეს უყვარა, რაოდენაც სცდუნ, არ მომვლათ მხოლოდ, ამდენი მირტყით, ამით საკუთარ სულს წარაწყმედთ, ან რას მიაღვეთ თქვენ ამ აკლემით – იწნება ერთი ძალები ნაკლები.

ჩემი სიტყვები უფროს „განყოირა“ არ ეპატნავა, მაგრამ გაჩუბდა, არ უტყეიფარ, არ უფთახიფარ, მან მხოლოდ უხმოდ გადაფურცოხა, მერე უბრახანა თავია იღვწეულით და მათაც როგორც ძალის მითრის, იმეც ეყენათ „აფტოზეკი“ და მუფლუგუნებით შიგ შემათრის.

შუა მიმდორმი გაფუფდა რაღაც, ძრავა თუ მსგავსი სხვა რამ ჯანდაბა, შებადრაგენი გაფიფინ გაჩეთ და შეშოგვარტყეს გაჩუბდა ალყა. ფეხის ბაკუნით, ხელეთა ქრევით იფერიფინეს სინკას საბაგლს, ჩვენ კი დაგვტოვებს „დაბაბატიფარში“, როგორც სტოფებზე სირის ან სხვა რამეა.

სამი საათი გიფეით ასე შეტყუნულები რკინის „მეშკოკი“, ტანზე წაიფეით რაც რანე გექონდა, მაგრამ გეცოდა, მოდა ვენუოდი.

ზოგი ქორიც ხომ მარგებელია...

მერე მოვიდა სხვა „აფტოზეკი“ და ჩვენც გინახით გადაგეყვანეს, სხეულის სითით წაიღო რკინამ, ეგავდით ჩვენ გველს ჯოხხებზე მტყუწვადს...

ოცდაათ გრადუს ცელციუსს ქვეით გველი ვერ უძლებს – ტკაცუნით ტყდება. ძალის თუ უსალებს? – კი, ძალი უძლებს. მო, უძლებს მგრან ყოილით კედება.

„ტრანზიტკა“, ცინე, „პერეაილეები“, „აფტოზეკები“, „ვაგონზეკები“, გამორეულია მე არავითი, ირგულიც ღრენა და ირგულიც კამათი. მე ძალი ყოყბ და არა კაცი, მართლა დამტანჯეს, გამაძრეს ქანკი.

მიზილ ნიხაილოვიჩ ექიმს – მიზა-მიზას რომ ცველა ეძახის, მე ალბათ მოგვლად და არ დავინდობ, თუკი შეუხედები ბნელ ორლობში.

ის მგონი ხელფასს იღებდა დაბალს და ალბათ ამით იყო ნანკენი, არ დავიფეცდათ არავის ბოედეს, საწერ მაგიდას უჯდა ზოროტი. „ფსიქიატრიულს“ გიხანდა კითხვებს, თითოეუა სნაელობდა შენს ფარულ ფიქრებს, და თუ „მენტებთან“ იყავ თამამი, ნიშა-მიზასთან ხდებოდი მეხეკი.

თუმც ნიშა-მიზა არ გეუბებოდა, მასციციწინებდა ნანყრს ბოროტად; კალმით იწრდა ის შენს პასუხს და მხოლოდ წანით ანოგბედავდა. „გვარი, აბადი, მაძის აბადი“ – ის კითხულობდა ტყეატმა ჩაბედი, თოლო ტექსტიდან ამოხედივას უნდა მოგესწრო ნისთვის პასუხი.

გვარიც ვუთარი. ნიშის სახელიც, გმული მასთან არას მარგებდა, მაგრამ მემდეგი იყო შეკითხვა, თუ რა „ჯანდაბამ აქ მომაბრახანა“.

უფთხარ, ედმო მე გარ მაცვია, რა ექნა თუ მედმა ამაღ მაცვია:
ამოხია ბენგი, მეზრდება ცხები, უდღივ მცზრდება და ვმარდავ ცერად.

მიმა-მიმა კი განაგრობს მერას, სულ არ სჭირდება მას ჩემი ცეცხრი,
რადგან იერს კალმა წრიპინით, მერე კი უცებ კბილვია ღრუხით:

- მე შენ ამაღრად ხეწსზე არ შეგსყამ, ალაპირდოლს არ გაგიკეთებ,
არ გაგიკეთებ მაღირდებოლს, არც ამინახის და არც დიმიდროლს.

მე შენ ორ კვირაა აქ გაგაჭერებ, მერე ეტაპით უკან გაგიშვებ,
ორ ქირამაა ეტაპი ერთი, თორემ მანამდეც გაგისტუმრებდი.
რაც ავრეა, ჯანი გაეზარდეს, დაისვენე და არ გეშტურები,
ანაბარი ძაღლი შენ არ ხარ, შენა ხარ მოლოდ ადამიანი.

მე მას უფთხარი სიტყვაკაზმულით დიდი მადლობა კეთილ სიტყვათათვის:

- გინდა გამგზავნი, გინდა დამტოვე - მე ვარ ძაღლი და მე ვარ მაცვია,
რაც ვარ ეს ვარ! ესა ვარ რაც ვარ! მე არადერი მითვალთმაცვია!

განრესხებულან, გაკეცხლებულმა, „როგორც გინდაო“. მსწრაფლ მომამხა, -
მეგუელები ზონანი ნაივლას, მე იმისთანაა დაგანეც ამბავს!
საბრედეფური ოთახში ჩქარა უკვარი თავი სასწრაფოდ ამას,
დააუშავეთ მთელი დატყირთვით, ბაღთი არის წესი და რიგი!

ბეს სანიტრები ზორბა და ბილნი, ნათებრ პატინარს დამნებუნ ქეწოში,
დამბეს დედლით მაგრაფ სანოლზე, მერე კი ექთონბა მიმცეა აჯიფჯაბად;
თუწხალთათან გულუკა ამორიდებს, ბიშტეხითი რონ ებღრაი მშორეხით.

ნათ უმონწალოდ დამაზხელიტეს ნიშინ, დიდი „ზაჟიმოც“ მომდეს ენაზე,
პარში ნტეხინდენ მუდლით ტაბლეტება, თავად ეცინოც მადრებდა ხელეშს.
შეშვე ამოწვეა, სანიტრებს მიმცეა, ნათ კი შემადგეს უმაღ აკაქანა.

მე ორი კვირა მე მიმა-მიმამ, როგორც სადისტან იაც მანანა,
ვალარდენდი, რომ კაცი ვიყუე, მაგრამ ის ამ დროს: - ა-ა-რა ძაღლი ხარ!!! -
და როცა დაღვა ეტაპის ღამი, ველოდებიდი გამოძინებას,
სითხის კართან მეგონა თავი და ვეღლეოდი ლანის განცხრომას,

უცებ აღმოჩნდა, რომ მიმა-მიმას ზემი ღარჩენა გადაეწეცეცა,
მან წიროვ დღეა მე ასე მითხრა, რომ მას ცდებიათვის თურმე გეზრდები...

ზინორენიულ მის გამოძიდებას ვერ უსწორებდა ვერავინ მზერას,
ამოხებუნ რომ ის უსწორად თურმე გიყუების წამლეტს რატომღაც დეჟდა.

- მე შენ ცდებისთვის მჭირდება კარგო, მსურს რომ ნებსებით რაიმე გარგო,
რომ დანოუენ პრობა ჩემი, ახლა წამლები მთილე ბევერი...

მე შენ არა გცემ და არ გაგთოკავ, მე შენ წამლებით, წამლებით მოგვლავ!

- ექიმო ზემო, ჩემო მკურნალო, ჩემო მკვლელო და მხსნელო ზემო,
განმეო, კარგი? რა გინდა ჩემგან! მე ხომ გამკურნავა არ მითხოვია...
არაერთი ძაღლი მე არ ვარ - არ ვარ პინერი, არც სენ-ბერნარი,
შენ კი კაცი ხარ ხალხზე მზრუნველი, სულაც არა ხარ ფეტურნიარი.

რაც იყო - იყო, გთხოვ დავიფანყო, გამოივი თორემ დავილელები,
მე ვერ გავუძლებ მაგ გიჟს ნამლებს, რომ მაკეთებენ საამბავი დროით,
„სულიატროლ“ ფერად ტაბლეტება სამეგრ მანდრეკმ სადღლის კოეზით.

– მკურნალობაზე უარს აცხადებ? აქ ხომ აერეკლის უააყიდლოა, ჩვენ სახელმწიფო გვირგვინს ნაწილებს, რომ შენათანებს მივგვართო შეგება. ამ ცოტა ხნის წინ გასაოცო, კნუოდი, ააღა კი ზედავ, როგორი ტაქტიკებ? ერთი-ორ კვირაში ისე გაგზადო, როგორც იყო დიდი სოკრატე, ვირგოლია, ნიკში; პლატონი,ფრიდრიხ ცხელსი ან დენოათევი...

ამ ლამაზაკის დამთავრებისას მან სიგარეტი შემომაძლავა, წაშით დაფიქრდა, მერე კი მითხრა: – კარგი გაგიზევა, ოდონდ ჯერ ვერა, მე ჯერ ხომ ბრაზი არ დამცხრომია, ორი ეტაბი იენები აქ და მერე შეცხელთო როგორც იქნება.

მინდოდა მეითეა მე ნისთვის რაში, შევეფერებოდი რაღაცნაირად, მაგრამ უაზრო მის გიჟურ თვლებს ვერ გავესწორე მე ჩემი მზერა. რა დავამბევი მეტად ასეთი, ხომ არაფერი ალბათ არ იყო; ძალდა ვარ-მეთქი ააე უთხარი; – რა, გახა მართლა ააე არ იყო?

მერე მოვიდა წამოაყვლის დროც და მან ასე მითხრა: – აქ აღარ მოხვალ! თუ მაინც მოხვალ, იცოდე მოგკლავ... ისე კი არა, მაშდლიად მოგკლავ! ეგ თქვენისთავეს გწყევიათ დანით, პისტოლეტით ან მიხინე ხელეკტით, მიპირვითა კლავთ ანდა პირდაპირ, მაგრამ ყოველთვის თქვენ ზარალდებით.

მიმა-მიმა კი ნაიორია, მე ცდებს ვატარებ თქვენწაირებზე, მეცნურელი ესპერიმენტი ხელსაყრელი პატიმარ ხალხზე.

– მოვიდა დრო და წამოიყვანეს ეტაბით: იავე „ქანკიორბმა“, ეტაბი, ციხე და „პერუსილიკა“, ბოლოა ზონი და ისევე კაში, ისევე იმ ჩემის „აპინოჩიკა“.

გათბობის ნელთბილ პატარჯასთან სამ თვეს ვითბობდი მე ჩემს ღუნდულებს, რომლებშიც ძეგბის მაგვარ სფეროებს სითით ცოტათი, ოდნე შევლოდა. ეს გაღესნელი წამალი იყო, რაც რომ ესოგიდში ზარმწიდიყო, რომ არა აითბო, ალბათ მე სანაღა დანოლებოდა ის ჩემი რაღაც.

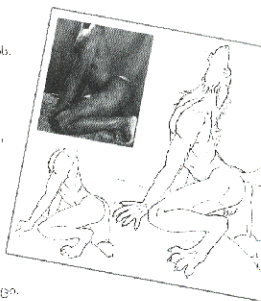
ახლა აქა ვარმ „აიინოჩკაში“, საგიკეთისკენ არ ვეგვამე ენსკრასი, მიმა-მიმა და თქვენი მოხა, რაღაც ვერ ვუგვებთ ბოლი დროა ერთურთს. აღარ გეძებთ, არ ეიღრებები, აღარც საჩივარს ვუწერ პროკურორა, ზურგი ვაქციე აიშულაციას, პრიორიტეტებს კი ვცვლი რაკურსს.

აღრე მე ამას განბობდი ისე, ძალდა ვარ მეთქი ვაიშულაობდი, „აპინოჩკიდან“ თავის დაღწევას უაზრო ხრიკით მცდარად ვცდილობდი, თუნცა ამ თავის გაგიყვებისას მე უნებურად შევიყურე როდნი, ნელ-ნელა თავი აღვიქვი ძალდად და აღარ ვიკი ვინა ვარ ახლა.

მგონია სწორედ ძალდად ვიყევი, ვიქევები და ალბათ მაქვს ეყვი, მგონი ყურებიც კარგა შეზრდები, ამოშდის კუდი და ტახზე მხევი. ალბათ კი არა, ანორედ ასეა, მაგრამ მე ამას არავთა ვტყვი...

სინამდვილეში მე კაცი არა ვარ, ვარ უსაბალოარო ტუჩის ცოფაკი, მაგრამ ამის თემის უფლება არ მაქვს. რატომ? ეს თავად არც მე არ ვიცი.

არ დავიყუფვლებ, არ დავიღმუკლებ, არ დავიდრენ და არ ვუგებენ არვის, იქნებ როგორმე გადავრეწო მაინც, იქნებ გადავრეწე... იქნებ გადავრეწე... თუარადა და... ერთი მაგის...

Veni Vidi...

ესსე

დავით ქართველიშვილი

ნაწილი პირველი

შესავალი

ადამიანი, რომელიც ახლა ფანჯარასთან დგას, ლუდს ბოთლიდან კათხაში ასხამს და ფიქრობს, რომ სამშობლო და არამშობლოდ სამშობლო, არამედ სამყარო მხოლოდ ვებგვერდი და ის შეგიძლია მუდამ თან ატარო პირად ტელეფონში, ხოლო ცხოვრებით კი იქ უნდა იცხოვრო, სადაც ბევრი ფული, კარგი ამინდი და ბევრი ლამაზი გოგო ცხოვრობს – მე არ ვარ, მოუხედავად იმისა, რომ ჩვენი ერთი, საერთო სხეული და საზიარო სახელი და გვარი გვაქვს. ერთდროულად გვმიყვება და გვეძინება, ერთდროულად ვიღვიძებით, მაგრამ არის თვალშისაცემი განსხვავებებიც: მე ქართულად ვფიქრობ, ვაზროვნებ და მანამდე ვარსებობ, ის ფიქრობს და აზროვნებს ინგლისურად და მამასადავსე არსებობს. გამომდებით მსაყვედურობს რომ, რო არა მე, მას გაცილებით გაუადვილებოდა ცხოვრება და წარმატებასაც გაცილებით სწრაფად მიღწევდა. მისთვის მე ბარბერი ვარ, ჩემი 35 წლიანი გამოცდილებით დედამისის სეორე ნახევარსფეროში არსებული პატარა ქვეყნის საშუალო ზომის ქალაქში, რომელიც საუკუნეების წინ ხელმარჯვე მონადირე მეფის ახორების შედეგად აშენდა.

ეს ჩვენი თანაცხოვრების წიგნია. თბრობა იქნება დაბალანსებული, ხოლო სიტყვების რაოდენობა თითოეულზე თანაბრად გადანაწილებული.

1.

ნიცმე არ იყო პირველი და მითუმეტეს ერთადერთი ადამიანი, ვინც ქრისტიანული ცივილიზაციის ბზარები შეინიშნა, მაგრამ მან ყველაზე ხმაველი იყვირა, უფრო სწორად, ილრიალა, რომ ღმერთი მოცედა და ადამიანი მარტო დარჩა. ნიცმეს ელდა ეცა ბზარებია დანახვაზე, განსხვავებით კირკეგორისაგან, რომელიც მელანიქოლიურად შეშფოთდა, განსაზღვრებით დოსტოევსკისაგან, რომელმაც ღმერთს უხილავ კალთაზე ქაჩა დაუწყო, რათა ის დაეინიშნებინა და ყველასათვის დაენახებინა, რომ ის არის.

ის ლუდს წრუპავს, შემდეგ კათხას მაგიდაზე დგამს, მიღმის, არაფერს მეუბნება, მაგრამ მე ხომ ვიცი, რასაც ფიქრობს. ის ფიქრობს, რომ უკვე დროა, აზრზე მოვიდეს, სწორად გაგიაზრო რეალობა და რაც არ უხდა მტკივნეული იყოს, უაღიარო, რომ წერას იმ ენაზე, რომელზეც ახლა ვწერ, აზრი არა აქვს, რადგან სამყარო შეიცვალა და ეს ენა ახლა მხოლოდ საკომუნიკაციო საშუალებაა. ანუ მესიუზები არ ითვლება: როგორ ხარ? სად ხარ?... დასაშვებია.

2.

ის მეუბნება:

ყველაფერს იმავე ენაზე გეტყვი, რომელზეც ახლა წერ, რათა კარგად გაიგო, შეიგნო და საუკეთესო შემთხვევაში დაიფერო ის, რასაც გეტყვი... ნაციონალური კულტურების ეპოქა დასრულდა, ეს ერთ-ერთი მონაკვეთი იყო კაცობრიობის რეგრესიის ისტორიაში, რადგან ამაში ნაინც ნუ შენეკანათები, რომ არანაირი პროგრესი არ არსებობს. პროგრესი ოცნებაა, რეალურად ყველაფერი ტრაქისკენ მიდის. ენაზე, რომელზეც შენ წერ, წერას არანაირი აზრი არ აქვს. ვინ წაიკითხავს შენ წანერგებს: რამდენიმე ასეული, შესაძლოა, მართლაც კარგი და საინტერესო ადამიანი, მაგრამ მათი კომპლიმენტები ან კრიტიკა ყოველთვის მორიდებული, ან პირობითი, ზედმეტად აგრეატიული ან კეთილგანწყობილი იქნება, რადგან ისინი თავად გრძნობენ, როგორი ჩიხა ქვეყანაა, რომელშიც ისინი და შენ დაიბადეთ, ისინი დარწმუნე, ხოლო შენ გამოიტყვი. უბრალოდ გაწუმდი და მომენდე, ჩვენ ხომ ერთი სხეული გვაქვს, ყველაფერი წმინდა შენი გახდება...

ის მაგიდრიდან კათხას იღებს და ლუდს წრუპავს. ლუდი, ვგრძნობ, ოდნავ შეთბა.

ქვეყანა, რომელშიც დაეიბადე, მხოლოდ დროებით თავშესაფარს მთავაზობდა. ჩემი და საქართველოს ურთიერთობა არ იყო ყოველთვის ერთნაირი, ეს ურთიერთობა ხანდახან ცივდებოდა, ხანდახან თბებოდა, მაგრამ ორივე ვერაშნობდით, რომ ეს ურთიერთობა დროებითი იყო. ბოლოს სრულიად გაუფრთხილებიყვნენ ის მხოლოდ საკუთარ თავზე ლაპარაკობდა, ხოლო მე მხოლოდ საკუთარ თავზე ვფიქრობდი და იმერეთს ვერც ცივ ღამეს ცხოვრება გავირთულე.

ის მეუბნებოდა:

ენა, რომელზეც წერ და რომელზეც, პირდაპირ გეტყვი, ყოველგვარი სიამოვნების გარეშე გელაპარაკები, იმდენად გაყალბებულია, რომ უსწინარი სიმაღლეს კი აგრესიულად უღერს, შენი სიმაღლეს კი ისედაც აგრესიულია. შენ იცი ეს და ამიტომ მიეღ-მოედები: დროებითი თავშესაფარი, უკანმოუხედავად წამოვედი - ეს ყველაფერი, ყალბი და არაფრისმთქმელი წინადადებებია! პირდაპირ თევი, რომ წამოხვედი იმიტომ, რომ საკუთარ თავს დიდ აუღიარებელ მწერლად თვლიდი, და, უბრალოდ გამოიქვეცი.

გამოიქვეცი იმიტომ, რომ ხუთსიტყვიან წინადადებაში ოთხი საქართველო გესმოდა, არადა შენ შენი სახელი გინდოდა მოგესმინა და წამოსვლით ცხოვრება კი არ გაირთულე, არამედ დაამთავრე და მე დავიწყე. ლუდს ახლა მე ვერაუბავ და ის გრძნობს, რომ ლუდი უკვე თბილია.

3.

ის ამბობს:

რაც შეეხება ნიცშეს; მას ბზარების დანახვაზე ელდა კი არ ეცა, არამედ გაიხარა. გაიხარა ბავშვური, გულწრფელი სიხარულით და საკუთარი სიხარული წიგნად დანერა, რომელსაც „ესე იტყობა ზარატუსტრა“ დაარქვა. ელდა მემდევ ეცა, როდესაც მისი სიხარული ვერაინ გაიგო, რეალურად მარტო დარჩა და სიხარული სიგიჟედ ექცა. ჩემთვის ის პერსონაჟია. წარმოიდგინე ნიცშესა და დოსტოვესკის შეხვედრა. ისინი ფრანგულად ლაპარაკობენ, რადგანაც ნიცშემ არ იცის რუსული, ხოლო დოსტოვესკიმ - გერმანული. ნიცშე ფრანგულად ამბობს, რომ ღმერთი მოკვდა, დოსტოვესკი ფრანგულად ეძიება უღივად კალთაზე ღმერთს მინისაქენ, ნიცშე გრძნობს, რომ ფრანგულად ღმერთი ჯერ არ მომკვდარა, ხოლო დოსტოვესკი გრძნობს, რომ მისი ფრანგული ღმერთს არ ესმის. ისინი ნაციონალური კულტურების უკანასკნელი დიდი წარმომადგენლები არიან, ისინი მშობლიური ენის ტყვეები არიან. რუსული „ვერცხლის საუკუნე“ და ნიცშეს შემდგომი გერმანულენოვანი ლიტერატურა თავისი თომას მან-პერმან პეს-პერმან ბროხ-დობლინ-ნუზოლ-როთი მასშტაბური, მაგრამ უკვე ლოკალური მოვლენებია. პირველი თანამედროვე, ორიგინალური მწერალი ფრანც კაფკაა, ეზრავლი, ჩეხეთში, რომელიც გერმანულად წერს...

კაფკა იყო ვენიანი ნამყოფი? საკუთარ თავს ეეკითხები.

არც მე მასვლეს - მასაუზნობს ის.

4.

მისი ლოგიკით აუ ვიმსჯელებთ, ჩემი ცხოვრება მიუხედავად აეროპორტში დასრულდა, როდესაც მან პირველი ინგლისური სიტყვები წარმოთქვა და შემომშება გავიარეთ. ავედით უზარმაზარ თვითმფრინავში და რამდენიმე წუთის შემდეგ დაიწყო ნანგრძლივი, დამღლელი საკონტინენტთაშორისო ფრენა.

ცხრა საათის შემდეგ თვითმფრინავი მშვიდობიანად დაეშვა ნიუ-არკის (ქალაქი ნიუ ჯერსიში). ამ შტატს ამერიკელები ნიუ-იორკის ილიას უწოდებენ აეროპორტში, საიდანაც ნახევარ საათში სან-დიეგოს თვითმფრინავში უნდა გადაემჯდარიყავი და რადგან ორივე დაბნეულები ვიყავით, სან-დიეგოში მხოლოდ ჩვენი საერთო ბარგი გაფრინდა, ხოლო ჩვენ ვერა. გაუგებრობა მან მოაგვარა. გამოელაპარაკა აეროპორტის პერსონალს, მოიპოვა ახალი უფასო ბილეთი, მეორე დღეზე; მაგრამ უფასო და ჩვენ ქალაქში სასტუმროს გაგვადით. არცერთი ვიყავით მანამდე წამყოფი ამ ქალაქში.

ის ამბობს:

მე ახალდაბადებული ვიყავი და გასაგებია, აი შენ რატომ არ წედი ტრაკს 35 წლის განმავლობაში და არ მოგზაურობდი, აი ეს უკვე გაუგებარია.

შემიძლია თავი ვიმართლო, მაგრამ აზრს ვერ ეხდებოდა. შემიძლია ვთქვა, რომ მე მაქვს კონსტიტუციური უფლება, არ ავიტო ტრაკი და არ ვიმოგზაურო, მაგრამ რა აზრი აქვს ამას? ეს არ ცვლის მოცემულობას; მე მართლაც საკუთარი ნებათ ვაქციე გასულელულად საკუთარი თავი. მიზეზი მარტივია – მე ყოველთვის ვიცოდი, რომ ადრე თუ გვიან ქვეყნიდან (რომელშიც ჩემმა მოთხოვნებმა ერთმანეთი გაიქცეს, ერთმანეთი მოეწონათ, გაისივრნენ, აუხსნეს ან არ აუხსნეს ერთმანეთის სიყვარული, იქორწინეს და ჩამახეს, მომცეს სხეული და სახელი, რომელიც ახლა საზიაროა), აბარებდა მომზიდვად და მასწინაღობად ცვდილობდი მის გადაცემას. უო, ალბათ მეშინოდა. საქართველოდან პირველად 34 წლის ასაკში გავედი, ჩამდენიმე დღით. ვიყავი სტამბოლში, ამ უზარმაზარ ქალაქში, რომლის მხოლოდ ერთი ნაწილის დათვალიერება მოვახერხე. მე არ მაქვს ტურისტის ინტერესები. არქიტექტურისადმი გულგრილი ვარ. ჩემთვის მთავარი მასშტაბია. ადამიანების რაოდენობა. ჩემი წიგნების მკითხველების პოტენციური რაოდენობის დაანახვა. ადამიანი პირველ რიგში როგორც მკითხველს მკითხველად და თუ ადამიანი მკითხველს ვერ ეხედავ (კოცებში მაინც), ეს ადამიანი ჩემთვის სრულიად უინტერესოა.

ის ამბობს:
პირდაპირ თქვი, რომ ვაჭრისაგან ან ბანკირისაგან არაფრით განსხვავდები.
კი, ასეა. ვამბობ და ახალი ლუდის ასაღებად მივდივარ.
ის მომეცება.
ის ამბობს:

მე ვფიქრობ, რომ წერა, რომელ ენაზეც ახლა შენ წერ, არასწორი ინტექსტია. რა თქმა უნდა ქველმოქმედების მიზნით შეიძლება ამის გაკეთება, მაგრამ მეც, როდესაც მე ჩემს სათქმელს ვიტყვი. მაგრამ ახლა მხოლოდ და მხოლოდ იმას აღიარებ, რომ ლოკალური მწერალი ხარ... ბევრს დაეძარბა ასე, მაგალითად ცვეტაევა. ის საერთოდ დაბრუნდა კიდეცა უკან და რა გააკვირია რომ წლების შემდეგ ლოკალურიდან იზოლიაციით გადასულმა თავი ჩამოიხრმო.

და რილკესთან მიმოწერა? ვამბობ და ლუდს გზავნი.
რილკე ყოველთვის ანტიკვარი იყო. ცხოვრებაშიც, სიყვდილის შემდეგაც. ის ცარიელ კათას მიწვდის და მაინძნებს: დავასხა. ვასხამ. ჯლუდი ცვიდა და გემრიელი.

რილკე, ცვეტაევა, პასტერნაკი. სექსია? რომ ქონდათ... კიდევ შეიძლება დაქვან რაღაც გამოსულიყო, აუცილებლად გამოვიდოდა კიდეც, სექსია რომ ქონდათ. ო რაინერ, ო ბორის, ო მარიამ... რაღაც... გამოვიდოდა

5.
ის ამბობს:

ახლა რასაც ვიტყვი, მოვითხოვ რომ სიტყვა-სიტყვით ჩაწერო, არამაირი შესწორება-ჩასწორება ან ვითომ უნებლიე შეცდომა. წერე.

წერ: ამერიკაში არგამდიდრება ტეხასს. უხერხულია და არაეთიკურიც კი. პამპურგერივით აუცილებელი ნაგებობა უნდა ვიქნეთ. თუ დამაცდი, დაგწერ კიდევაც. პამპურგერივით მარტივი, უგემური, მაგრამ აუცილებელი... ბევრი ხორცილი, სისხლილი და ფუნთუშა ოცნებებით შემდგარი. კაცობრიობა არის ისეთი, როგორიც არის – ბნელი, უნიკალური, მაგრამ უმოციური. ფაქიზი და მცოცხლე. მთელი ე.წ. სერიოზული ლიტერატურა უკვე სრულიად გაუგებარი, საუფეთესო შემთხვევაში საიდუმლო; მისტიკური ტექსტებია. თუორიულად ასეა, პრაქტიკულად ყვერობა. ადამიანიც ქვემარტებას თუ კიდევ მაინც ეძებენ, ერთმნიშვნელოვნად არა ლიტერატურაში. დოსტოევსკი ტრილერია, ტოლსტოი – ადოლტერი, კოფკა – მისტიკა, ჯოიხი – დედა რა განათლებული ბიჭი, მაგრამ მავას რა ნაივითახეს. ეს მოცემულობა.

შენი ინტელექტი, ჩემი მარკეტინგული ზეგვა და ჩვენ უძლეველნი ვართ, ჩვენ მიდრეკილი ვართ და მხოლოდ სიყვდილის გვემინია და არა ცხოვრების. ახლა ცხოვრება სიყვდილზე არაფრით ნაკლებადსაშიში არ არის.

მოვრჩი.

ციოდა. და ცნობით სიცივეზე. საკუთარ დაუდევრობაზე, რომ ფრენა გავმავნეთ. ნიუ-არკი უშნი და მოლოდინი ქალაქია. უცნაურად დაძაბული ადამიანებით.

კაფში შევედით. კუთხეში მდგარ მაგიდას მივუყვებით. ასე ამ მაფიონებში იქცევიან ამ ქალაქის მოსახლეობა. ყოველთვის ჩერჩენა მაფიონი ცვაფილია, მაგრამ ინტროვერტი გამოვედი. ნაგრამ რადგან მაფიონობა მინდოდა, ადამიანებისგან შესაფერის შიშარვე პატივისცემას ვითხოვდი, ვერ ვიღებდი და ებრაზდებოდი. მე რომ ცხოვრებისადმი გენეტიკური (მამაჩემისაგან) ამაოების განცდა არ მქონდეს, აი, აკეთებ რაღაცა. იბრძვი და გაზუდმებთი ვრძმობ, რომ ამაოა, უაზრობაა ყველაფერი: გამდიდრება, სახელი, ცხოვრება, უპრობლემოდ გავუგებდი ყველაზე სისხლისმსმელ დიქტატორსაც კი, მაგრამ ამაოა დახვრიტო მიღიონობა ადამიანი და ამაგიეროდ ამაენი უზარმაზარი ინპერია, რომელიც დროთა განმავლობაში აუცილებლად ჯართად იქცევა. რომელსაც სხარტი ნაბიჭვრები სხარტადვე დაქრან და გაყდიან. მე არ მჯერა არც სოციალური სამართლიანობის, არც ლიბერალიზმის, არც თავისუფალი ბაზრის, არც სიტყვის თავისუფლების... თავისუფალი სიტყვა მხოლოდ მას, ვისაც რამე აქვს ან გონია, მაინც რომ აქვს სათქმელი; თავისუფალი ბაზარი საქმის სათავესთან მდგომ მომავალ მონოპოლისტს; ლიბერალიზმი – ბაუშვობაში ჩაგრულ ინტელექტუალს; სოციალური სამართლიანობა – ღორმუცელას დასაშოშმინებლად. ასეთი გადანაწილება ერთ-ერთი ვარიანტია, თუმცა ნებისმიერ ვარიანტში საუბარი ყოველთვის უმცირესობაზე.

სმენითი მოწვევებები მიუხედავად აეროპორტში დამეწყო, მაგრამ ნიუ-არკში პიკს მიაღწია. აქ უკვე მხოლოდ ის კი არ მეყურებოდა, რომ ყველა ქართულად ლაპარაკობდა ირგვლივ, არამედ იმერული, მეგრული, აჭარული დიალექტებიც მესმოდა და ვერცხობდი, მისგან განსხვავებით როგორ ეწინააღმდეგებოდი იმის აღიარებას, რომ ამ სივრცეში რეალურად სხვა ენაზე ლაპარაკობდნენ. მისთვის ეს ბუნებრივი იყო და მოუხდევად თავისი ჯლანი ინგლისურისა, ის ყველგან ერეებოდა, რათა ამ ენაზე ელაპარაკა. უცნაური ის იყო, რომ მისი ესმოდა და მასაც აქედან გამოშინარე თანდათან ენა სულ უფრო და უფრო უგრძელდებოდა.

7.

მისი სიზმრები განსხვავდება ჩემი სიზმრებისაგან, თუმცა ორივეს საერთო ძილში, საერთო თვალბოხებადვით. ჩემი აკვიატებული სიზმარი მისთვის კომპარია. მისი აკვიატებული სიზმარი – ჩემთვის გაუგებარი არაფერისმეტყველი.

ჩემ სიზმარში მოქმედების ადგილი თბილისია... დადვიდარ თბილისის ქუჩებში, დადვიდარ უაზროდ, ზუსტად ისევე, როგორც 35 წელი ვიარე. ღამა-ღამა. გაურკვეველი მიზნით და მიმართულებით. ის ამ დროს ოჟლში იდურება და საერთო სხეული გვისველდება. თვალბოხს ვახვლთ და ის ქმინავს, ოხრავს, საერთო გულს ბრაბარუგი გაუღის.

ი ამაოებს:

რაც არ უნდა მოხდეს, არავითარ შემთხვევაში არ უნდა დაბრუნდე და თუ მაინც გადაწყვეტ დაბრუნებას, იცოდე, ვერ დაბრუნდები, ეს სხეული ჩემიც არის და არ გაგატან.

როგორ არ გამტანა? – ვეკითხები.

ეგ მე ვიცი...

სხეულს ჩაშლის.

მის სიზმარში ბევრი ნყალია. სწრაფად და სახიფათოდ მიედინება ეს ნყალი, ხოლო ირგვლივ ბეტონი ხიდებია.

ეს სიზმარი სრულიად გაუგებარია ჩემთვის. სრულიად, სრულიად გაუგებარი. არც ვშოთავ, არც ვიოფლებ და გაღვიძებულიც არაფერს ვამბობ.

8.

სამყარო პარმინილია და სამართლიანი. ცხოვრება ქაოსური და უსამართლო. სამყარო რუკა: ზოგისთვის ეს რუკა განთბა კუნძულის რუკა, ზოგისთვის თვასტები, რომლის ამოხსნა თავისთავად ძალიან მნიშვნელოვანი და აინტერესო პროცესია. ცხოვრებას რუკა არა აქვს. აქ მთავარი გეგმა. გონება ხსნის სამყაროს, ნაბიჯ-ნაბიჯ, ბზორად მცდარად, ზოგჯერ საინტერესოდ, მაგრამ ყოველთვის არასრულად. იგივე გონება ცხოვრებას ვერაფერს უბრუნებს, ამიტომაც გეგმა გვინებს ცხოვრება.

ის ამაოებს:

შევემი, შევემი სამყაროს და ცხოვრებას, უბრალოდ წერე ამაბი, რომელსაც ხედავ. თუ ვერაფერ საინტერესოს ვერ ხედავ, აიღე უინტერესო ამაბი და გააზვიადე, გაბუქე და აქციე საინტერესოდ. აი, გართ

მოუარეს ერთ-ერთ კაფეში, ეჭამთ შამპურგერს, შემწვარ კარტოფილს, ეჭამთ და კაფე დავტოვეთ. მოსამდევლები ასე იყო: მაგრამ ავიღეთ ეს ჩვეულებრივი, ყოველდღიური ამბავი და გადავზიდეთ, ეჭამა ამპურგერს და სასადილოთ ადგილობრივი განვსტერები შეიძლიან, აანში, მუთხე მათი ლიფტები გოგონა ზენ და მას ერთი შეხედვით გიყვარდებოთ ერთმანეთი და ის ნასვლასას მაგიდაზე ქაღალდის ნაგლეჯს ტოვებს, რომელსაც შენ მათი ნასვლით შემდეგ მაგიდიდან იღებ. ქაღალდზე მისი ტელეფონის ნომერი წერია და ასევე მათი სახელი. სახელი უნდა იყოს უცნაური, მაგრამ ადვილად დაამახსოვრებელი. შემდეგ შენ ძილის წინ მის ლანზა თვალებზე და ფანტასტიურ თმაზე ფიქრობ, მაგრამ არ ანარც, რადგან ეს სიყვარულია, კაცები ზონ შევარებულებზე არ ანარცენ – ეს მამაკაცური რომანტიკაა.

აკუთარ თავზე საკუთარი მარცხენა ხელით უთუთებ მას და გეღებები, რომ ასე გამოქვლივება არ არის საჭირო. გეღებები, რომ ასეთი სიუჟეტები ბუღვარულ რომანებშია.

ის თავს მივცეს:

სანაორო ჯადოსნურია. ცხოვრება მდარე.

9.

ასადილოდან გამოვვლით. ციოდა და პალტოს საყვლო ნაშოვნიც და ნაბიჯს ავუჩქარეთ. აეროპორტში დაბრუნდით.

ის ამბობს:

ეგრე იკვირები. ნამდუშუმ ბელს მალტოს მარჯვენა ჯიბში იყოფი, რომელშიც ტელეფონის ნომრები ქაღალდი გვადო. რამდენიმეჯერ ტელეფონის ჯიბურთან მიხვედი, მაგრამ თავი შეიკავე, გადასწეტილებს მიღე, რომ დილაზე მოითმენდი. გიფრდა მიღებული გადასწეტილების შესრულება. უაზროდ დადიოდი აეროპორტში, რამდენიმეჯერ შეხვედი წიგნებს მალაზიში, თამბაქოს მალაზიში და ყველგან – ყველგან ნახე ფიქრობდი, ვიღაც ტელეფონის ნომრის ჯიბში გვადო.

უახვეტიცები:

მოდო, იცი როგორ ექნათ. ეგ ყველაფერი პირველ პირში ილაპარაკე, მე ჩემ სათქმელს ვიტყვი პირველ პირში, შენ – შენი თემა. ერთი თავი შენ, ერთი – მე, რეაგირებოთ.

შეუთანხმდით.

მე უნებდა.

10.

ასადილოდან გამოვვლით. ციოდა. პალტოს საყვლო ნაშოვნიც და ნაბიჯს ავუჩქარე. აეროპორტში დაბრუნდი. ფილინ საკისუფალი სკამი მოგახე და დავვუქე. ჯიბში შენში დევიდ თოროს წიგნი წყო. ჯიბის გამოცემა, ჯიბის წიგნი ჯიბში. ამ წიგნს თეორიანებაში ვითხოვლობდი. თორე ჩენი ერთ-ერთი ყველაზე საყვარელი, – საყვარელი არ ნიშნავს მნიშვნელოვანს, – ნიშნავდა თავისი მკაფიო, სადად ჩამოყალიბებული, მარტვი და რომანტიკული ფილოსოფიით. გაიტყე ტყეში, გარყვეული ხანი იცხოვრო მარტო, ააშენო ქოხი, და მოაოოო საყვები, შემდეგ დაბრუნდე ცივილიზაციაში, რომელიც დღევანდელი გადასახედიდან უკვე სულაც არ არის ცივილიზაცია, მაგრამ მაინც იყო და გველას მოუცე შენი თავგადასახელის შეიანებ და გვერდებს, რომ ამ ყველაფერში არაა აზრი. თორე სულ ასეა ნუიბის ადამიანი იყო, ჩემგან განსხვავებული.

უახვეტიცები ვცდილობ გაგვიყვე: ვინ ვარ გარდა დანიელუ ადამიანისა. ყოველთვის ის მამჭიდვება, რომ ზღაგეტა დედამინა ჩემზე დაბნეული ადამიანებით არის დასაძლებული, ამ ადამიანებს გადამაწილებული აქვთ რესურსები ინტელექტუალური და ბუნებრივი, ირქმევენ იდიოტურ საბეღებს: პრეზიდენტი, ბიზნესმენი, ჟურნალისტი, არქიტექტორი, ათასი სისულელე კიდევ, მაგრამ ყველაფერი ტრაქიკებს ნიდა, ჩვენ ყველა გვერდამბობლები ვართ და ცხოვრობთ როგორც მკვდრები და გვიყვარდება და გვძლეს ჩვენი მსგავსი მკვდრები და არ ვალიარებთ მსგავსებას, მხოლოდ გამსხვავებას ვალიარებთ და ამ განსხვავებების მიხედვით ყოველთვის ახეები არიან მკვდრები და ჩვენ კი ცოცხლები...

აეროპორტში მკვდრები მიდი-მოდიოდნენ. დინჯად და ანრაფად.

მე მკვდარი ვიყავი.

11.

ადარ მახსოვს, ასადილოდან როგორ გამოვვდი, როგორ მოვხვდი აეროპორტში, როგორ აღმოჩნდი წიგნების მალაზიში. მხოლოდ მასზე ფიქრობდი, უსი ტელეფონის ნომერი და სახელიც უკვე შეიპირად ვიცოდი.

ჩემი ცნობრებას ყოველივეს აიყვარული აკლდა, ერთი ნახვით შეცვარება და ეს დაბეწართა. ერთი კვირა შემდეგ, როდესაც ზენე უკვე ერთად ვიმალბოდი კალიფორნიაში, ხოლო მისი ყოფილი საყვარელი თავისი ბანდით გვევება, მან მითხრა: მეგონა, იმავე დღეს დამირეკავდი.

— მომეროდა, — თავი ვიძაროლე.

დღით დავერეკე. ნივსალმენ და თავი შევასხენე ვინ ვარ. კაცი სასადილოდან. მან პირდაპირ მთხრობდა და მით მითხრა. ააათს დავხედე. ერთი ააათი მთხრობდა. ჩემი ბარგი უკვე ალბათ სან-დიეგოში იყო, მაგრამ არ ველავდი... შარვლები, ნაისურები, ტრუსიკები, ჯეშპრები... რა აზრი ავუს, დაიკარგება და დაიკარგოს.

აეროპორტიდან გამოუედი და ტელსიში შევტიკი, მძლოლს მისამართი ვუთხარი და თან გავეფრთხილე, რომ ქალაქს კარგად ვიცნობ და არ არის ჩემი მოტყუება და შრებზე სიარული საჭირო.

მძლოლა გავიქნა და მითხრა რომ არც აპირებდა ამის გაკეთებას.

დავიასრით...

12.

მე მაქვს, ვფლობ, განუკარგავ და განმკარგავს — მთავარი ინფორმაცია; მე ვიცი, რომ მოცდავი ვარ, რაც იმას ნიშნავს, რომ კეთილი უნდა ეინებო და იაე არ უნდა გამოვცლებდე და ისე არ უნდა გიცხოვრო, თითქმის არ ვიცი, რომ მოცდავი ვარ, რადგან ასეთი ცხოვრება სტრესული, დანდელი და დაუკმაყოფილებელია. და თუ ეს ასეა, იყოს, რატომაც არა. ჩვეულებრივი, არც ძალიან სწრაფი და არც ძალიან დინჯი თვალისგადავლებაც აკამარისია გულმრფელი, მაგრამ იენებ არაქმშარიტი დასკენის გასაკეთებლად: ადამიანების უმრავლესობა ანორედ ასეთი ცხოვრებით ცხოვრობს.

კოსმოლოგია, ასტროფიზიკა და ააერთოდ შეცნიერების ნებისმიერი სასარგებლო თუ უსარგებლო, გზისგანუკლები თუ გზააცლებილი დარგი, განმტოება მხოლოდ და მხოლოდ თავსატეხია. მუთით, რაც საშოვ ნაშა შედგენს, წარმოუდგინოი საწყარო, რომელშიც ცოლისმცოდნე ადამიანები ცხოვრობენ, მაგრამ მით არ იცინა, რომ ადამიანი მოცდავია, ადამიანები კი მაინც კედებიან. ასეთი საწყარო გაცილებით ბნელი, ფანატური და სასტიკია, ვიდრე ია, რომელიც გვაქვს: მეკდრების.

...

აეროპორტი სულ ახვა რამზე ვფიქრობდი: რა გავაკეთო ხვალ დილამდე. გამიბართლა; აეროპორტა მანქანებთან დანაკაშმირებული ჰაერშიგამოკიდებული ნეტრო ქოშა. მეტროში ჩავეყე. მეტრო დაიარა გამიყოლია...

13.

დარწმუნებული ვარ: სახზე იაეთი გამოშეცვლედა მეონდა, ისე ვუტურები ნანენის ფანჯრიდან ქუშებს, შენობებს, ირგვლეფებს, მძლოლი ხედებოდა, რომ პირველად ვიყავი ამ ქალაქში და ალბათ თადლითური გზით მიმიცანა დანიშნულების ადგილზე. ჩემთვის სულერთი იყო, მთავარია დროულად მივედი. მძლოლს ფულს მივეცი. მე იმდენად ქრონიკულად არ მაქვს ფული, რომ დღემდე ვერ გავარკვიე, ძუნში ვარ თუ არა.

ეს იყო ტიპიური ამერიკული ერთსართულიანი სახლი, რომელშიც არატიპური თავგადასავალი მელოდა კარზე დაეკაკუნე. კარი მას გამიღო. ერთბაშეთს გაუეღიმეთ. შევედი.

ჩემი სახელი ვუთხარი.

შენი ჩემი იცი. მითხრა მან.

ვიცოდი.

ვიცოდი მისი სახელი (რამე კარგი სახელი უნდა მოვლდექო ამ დედამოტყუნულს, მე ბომ იმას ვანტკიცებ, რომ დღეა მხოლოდ ასეთი ტექსტების წერას ავუს აზრი, რომ ყველაფერი სწორად უნდა გავთვალო), და ვიცოდი რომ მივედოდა.

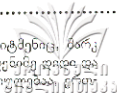
აქედან უნდა წავიდეთ. მითხრა მან.

ხიფათი, ფატერაკი... არცერთზე არ მიფიქრია.

წავიდეთ. ვთქვი მე და მისი ჩამონლილი თმა აშრილდა ჩენს თითებში.

14.

ვაგონში ორნი ვიყავით. მე და კორეელი გოგო, რომელსაც გამლილი რუკა ეჭირა და რალაცას გულმოდგინედ ეძებდა. იმ დროს ერთმანეთისაგან ვერ ვარჩევდი კორეელებს, ეთენამელებს, იაპონელებს, მაგრამ დღეს დაბეჭითებით შემიძლია ვთქვა, რომ გოგო კორეელი იყო.

ჯიბიდან წიგნი ამოვიღე. გაეშალე და კითხვა დაეიწყე. თორე პედაგოგია, ენერსონიც, უიტმენიც, მარკ ტვენი – არა. გავრცელებული აზრი, რომ ამერიკული ლიტერატურა მარკ ტვენით იწყება, რამდენიმე დღეა და არც ისე დიდი მწერლის პირადი მოსაზრებაა და ნეტე არაფერი. მარკ ტვენი მხოლოდ მიმართულებას, ერთ-ერთი სათავეა და არა ერთადერთი.

წიგნი დაეხურე და ჯიბეში ჩავიდე. კორეელი გოგო კვლავ რუკას ჩაკირკიტებდა. რას ეძებდა ნეტავ?... შეიძლება რომელიმე მუზეუმს, შეიძლება შეყვარებულის ქუჩას, შეიძლება შურისსაძიებლად იყო ჩამოსული. შექმნილი შეკითხვა, მაგრამ თავი შევიკავე. ალბათ იმიტომ, რომ გოგო უშნო იყო. როდესაც გოგო ლამაზია იდოტური შეკითხვების დასმისგან თავის შეკავება ძნელა.

დროდადრო მატარებელი ჩერდებოდა, მაგრამ ჩვენ ეაგონში არაფერ შემოსულა. კორეელმა გოგომ რამდენიმეჯერ ანია თავი და ჩვენ ერთმანეთს გაეუღიმეთ. მესამე გაღიმების შემდეგ უკვე ეალდებული ვიყავი რაღაც მეთქვა, ეგრძნობდი, მაგრამ თავი შევიკავე.

ხელში პალტოს ჯიბეებში ჩავიყავი. მარჯვენა ხელისეული უნებურად წიგნს დავადე, ისეთი განცდა მქონდა, თითქოა თოროს წიგნზე მარტოობის დიცს ედებდი.

15.

მანქანის გასაღები გამოძინოდა. შენ წაიყვან. გასაღები გამოვართვი და მანქანაში ჩავსვიდით. დაეკოქესაით? შეეხედე. ის იყო ლამაზი და ოდნავ აელელებული. პირდაპირ. თქვა და მარჯვენა იელის საწენებელი თითი წინ გაიშვირა და დავიძარიო

ეს ის არის, რაც მე მგონია და ჩვენ... – თქვა მან.

ეს ის არის რაც მე მგონია და ჩვენ... – გავიმეორე.

პოლიციის მანქანამ გაგვასწრო. დავიძადე, თუშვა რეალურად არ ეიცოდა, უნდა დედაბულიყავი თუ არა პოლიციის მანქანის დანახავზე. არაფერი არ ეიცოდა, გარდა იმისა რომ ეს ქალი მიყვარდა (არა, უკვე სახელი გადუდებლად ჭირდება ამ პერსონაეს). მივდიოდით წელა და ის არ მოხოვდა აჩქარებას. დავასკენი რომ არაფერი საშიში არ ხდებოდა. ზიფათში მყოფი ადამიანი ჩქარობს, ჩქარობს უნებურად, გაუზრებლად, რადგან სურს ზიფათს გაექცეს.

წამოწემა. წერილად და გულისწამლებად.

16.

შუატად ვიცი, რას იტყვია ყოელად სათნო და კეთილად მოსაგონარი ბებიანეში მანპეტეცის სახელგანთქმული მონაკვეთის დანახავზე: რა ხელმა აგავო. ბებიანეში ძველი დროის ადამიანი იყო და ყოელადვის, როდესაც რომელიმე ობიექტს დადებითად აფასებდა, მისი მეტყველების სტილი პიწნოგრაფიის ელემენტებით მდიდრდებოდა.

ეს ადგილი ათი წლის წინ უნდა მენახა. ათი წლის წინ ალფრთოგანდებოდი, მაგრამ ახლა, ათი წლის შემდეგ თუ ათი წლის დაგვიანებით ვიდექი და ევრაფერს ეგრძნობდი და თავს ვაძალებდი რომ მეგრძნო, განმეტადა... ჩემი ძირითადი პრობლემა ეს არია: მატერიალურ სამყაროსთან გაუცხოება არანაირად არ აისახება ჩემს სულიერ ზრდაზე, იეაც გაუცხოებული ვარ. არაფერს აღარ აქვს მნიშვნელობა, ყველაფერი ერთია. სულერთია. სული, სხეული ერთია, სულერთია.

17.

ის ამბობს:

ეს სქემა არ მუშაობს. ერთმანეთს ეეჯიბრებით და ორივე ჩიხში შეედივართ. ლიტერატურა შეეჯიბრი არ არის. შეეჯიბრში მთავარი გამარჯვებაა და არა ბარისხი, რა და როგორ, ლიტერატურაში კი პირიქით.

18.

მე ვამბობ:

მე არ გეეჯიბრები.

19.

ის ამბობს:

მე გეეჯიბრებოდი და ამბავი განექცა. შეიძლება საეიდან დავიწყო? არ მეუერა...

21.

აბაშიანები ერთმანეთს უფრო აშორად თვალეში რომ უყურებდნენ და არა ტრავმა, არ ვიცი, ცხოვრება უფრო საინტერესო თუ უინტერესო, კომფორტული თუ არაკომფორტული, დალაგებული თუ დაულაგებელი იქნებოდა, მაგრამ სხვანაირი კი – ნამდვილად. მე არასდროს მიცვლია ზოგადად ცხოვრების შეცვლა, ჰე ყოველთვის მხოლოდ საკუთარ თავზე ვფიქრობდი... ცხოვრება თავისთავად უაზრო და ყველაფერი ადანაშაულებს გამომგონებლობის უნარზე და მოკიდებული.

ეს ჩემი პირველი საერთაშორისო შეყვანა იყო. ჩემ კოლეგა აეროპორტში უნდა შეხვედროდი. კორეელი გოგონა რუსეთ სელში, უნდა მივსულიყავი და ქართულად მივსაღებოდი... მისაღებაზე ის ქართულადვე უნდა გამომსახებოდა..

მოსაცდელში სკამზე ჩამოვყვედი, ფეხი ფეხზე გადავიდე და აქეთ-იქით დავინაცე ყურება. ათი წუთი შემდეგ დავინახე ის, რუსეთ სელში. ნაწოდელი, მათთან მივდი, მოეხალხე და ჩვენი ერთმანეთს თვალეში შევხედეთ.

22.

სამყაროს შექმნის ბიბლიურ ვერსიამ ჩემთვის გაღვებარი მხოლოდ ერთადერთი ეპიზოდია. ეს ეპიზოდი სამყაროს შექმნის შემდგომ ღმერთთან დაეუნება. რისგან და როგორ დაიხვეწა ღმერთმა? ღმერთობისგან თუ დაღუპვისგან თუ შექმნილი სამყაროაგან? ჩემი უცოდინრობის გამო ღმერთთან არსებობის უარყოფა არაადრეს მომწვლია თავში, მაგრამ ამავე დროს ხალხი მაინტერესებს საკუთარი გონების შეაძლებლობები, მათ ლამობი თუ ულამობი. ღმერთთან დაიხვეწა ღმერთობისგან. აქ ჩემი გონება ჩიხში მიდის და უკან იბრუნება რადგან ჩიხიდან ერთადერთი გამოსავალი არსებობს – უფსევლა. ნიქსა ხარება ღმერთის სიკვდილის შესახებ ისტორიული გამოცდილება, შესაძლოა ღმერთი უბრალოდ ისვენებს ღმერთობისგან.

ნოუ-იორკიდან ნოუ-არკში პარკში გამოვიდებული შეტრთი დაგებრუნდი, ჩემი თვითმფრინავის აფრენად 4 საათი იყო დარჩენილი. სკამზე ჩამოვყვედი და თორის სიგნი გაგზავნი, რამდენიმე გვერდი მაგივით. შემდეგ გავიხსენე, რომ ყველა ქართული სიგნი თბილისში დაგვიტოვე. დაგვიტოვე განზრახ. არა იმიტომ, რომ მათ უსარგებლოდ ვთვლიდი, პირიქით, ეს სიგნები ერთადერთი ღირებულება იყო (და არის) და თუ რამე მაჩერებდა საქართველოში – სიგნები და ჩემი სიყვარული (არამხოლოდ) მათადმი.

23.

ინსტრუქციის მიხედვით ერთმანეთისათვის მხოლოდ თითო შეკითხვის დასმა უფლება გვქონდა. მან შეკითხა: რას გრძნობ საკმის დასრულების შემდეგ? ერთი სიტყვით ვუპასუხე: დაღუპა. ხელისგული მუხლისთავზე გადავისვი და ჩემი ერთი შეკითხვის უფლება გამოვიყენე: მოგონს შენი პროფესია? ერთი სიტყვით მიპასუხა: ხანდახან.

და მანქანა დაქოცა.

ოთხადგაკეცილი რუკა მანქანის უკანა სავარძელზე ედო მისი ქურთუკის გვერდით.

საქმე მეორე დღემდე იცოდა. სასტუმროში დაგვინავდით, საერთო ნომერი და რადგან ინსტრუქციის მიხედვით შეკითხვების ლიმიტი ამოწურული გვექონდა, კითხვითი წინადადებები გარეზე ესაუბრობდით. დივანზე დაძინება ჩემზე ნებით საკუთარ თავზე ავიღე. შაპი ჯერ მან მიიღი, შემდეგ მე. ამ დროს მე ტელევიზორზე ვუყურებდი და ვფიქრობდი, რომ ჩვენი ერთ ნომერში დაძინავდით (ინსტრუქცია ითხოვდა ასე) შეცდომა იყო, ჯობდა ცალ-ცალკე, მაგრამ ჩვენ უბრალო შემსრულებლები ვიყავით და ფულს ამანი გვიხდიდნენ. ის თავზე პირაბიოცნაფარებული გამოვიდა საბაზანოდან, თერთი ბალითი ეცვო, ერთი წამით შეჩერდა, ტელევიზორს გახედა და შემდეგ საბოლოსკენ წავიდა. საბაზანო თავისუფალი იყო. მევედი. დათრთქლილ სარკეა ხელიაგული

გადეხები. რამდენიმე ბანი სარკვეში ვიკურებოდი არა ნარციაულად და ტუბობით, უფრო უაზროდ. ნარცია
ასეთი ვარ? გუთხებ საკუთარ თავს. ინსტრუქცია საკუთარი თავისადმი შეკითხვების დასმას არ კრძალავდა.
წყალი მოუღებინა და კაბინაში შევიდი.

24.

ამ ტექსტს მარცხენა ხელით ვწერ, ისე რომ მარჯვენამ არც კი იცია რომ ვწერ. ასე არასოდეს გავუზრბოდი
საკუთარ თავს და ასე არასდროს გამიზრბოდა საკუთარი თავი. ჩემ მარცხენას არაფერი დააბამელი არ ქონდა
ჩემსავე მარჯვენასთან: ხელს, ფეხს, ყვერს, ყურს... მარჯვენას მარცხენასთან, მარცხენას მარჯვენასთან.

ქალაქი ბუნებისაგან განსხვავებით ადამიანის ნახელავია. ადამიანის ნახელავა გააჩნია საიდან შეხვდავ.
ქალაქი, რომელშიც ახლა ვცხოვრობ, სრულიად არ გავს ქალაქს, რომელიც თვითმფრინავიდან დავინახე ერთი
ნლია წინ.

აქაურები ამბობენ, რომ ღმერთი ამ ქალაქში ცხოვრობს, რაც იმას ნიშნავს, რომ ღმერთს უფერს მზე,
ოვანზე გარეგნული სიწინარე და საიდუმლო ფათერაკები. არანახოვად ღმერთმა შექმნა ადამიანი საკუთარ
ნატად, არამედ პირობითად ნახდა: ადამიანმა შექმნა ღმერთი საკუთარ ნატად და მასწავრა საკუთარი თვისებები
- ახელი, ხეყი, მიმტეველობა და შურისმაძიებლობა. კლანტრობა. ძველი აღთქმის ღმერთი კლანტური
ფსიქოლოგია მქონე შურისმაძიებელი და ამავე დროს მიმტეველები არსებობს. ბუდებრივია, რომ იესო ქრისტე,
რომლის არცერთ ადამიანურ და ღვთაებრივ ბუნებაში ეჭვი არ ნეპარება, ამ კლანტურ გარემოში მოვლენა
სამყაროს - ის ხომ არ უნდა მიეღოთ.

საქონალიზმი ისეთივე იდიოტობაა, როგორც კოსმოპოლიტიზმი, ფაშიზმი ისეთივე იდიოტობაა, როგორც
დემოკრატია და ლიბერალიზმი, როგორც ნებანიერის თეორია, რადგან თეორია იმდენად მწყობრია, რომ
მეუღლებელი მასში იყოს აზრის ნისხალიც კი, და არც არის. ამას ზეგნივ საკუთარი თავი და ცხოვრება
გეგმანახობს.

აეროპორტიდან გამოყვდი. მივიხდ-მოვიხიდე. ცხელია. ქერთუკი გავიხადე და სანაგვე ურნაში ჩავაგდე,
ამ ქალაქში ასეთი თბილი ქერთუკები ყოვლად გამოუსადეგარი რამ არის.

ნიცშეს მეორე დღეს შევხვდი.

27.

ვისაუზნებო ყოველგვარი შეკითხვების გარეშე. მხოლოდ შეფაებები;
კერძები გემოწულია, ზიი ცხელი, აოსისი მატრად ნეშვარი, პურს არ
ცქამ, დიეტაზე ვარ...

აუზნის შემდეგ ნაყვდით მისი მანქანისკენ, რომელიც სინამდვილეში
მისი არ იყო და სხვა მტატში ქონდა მოპარული. ჩავსედიით და მან
ხელჩანდა გახანა და ჩანთიდან ბოიექტია ფოტო ამოიღო.

შესაძლო გაგრძელება 1 - ფოტოს დავებდე და საკუთარი თავი
დავინახე.

შესაძლო გაგრძელება 2 - ფოტოს დავებდე და ის დავინახე.

არ გამოდის. თავიდან უნდა დავინყო. დიქტანტული მკვლევების
ხაზი აღარ მოიშრის. არ არის ბუღვარული რომანის დაწერა ადვილი.
სპეციფიკური ხედევა საქმრო, ერთდროულად მასობრივი და ორიგინა-
ლური. მე ვცდილობ დავიმტკიცო, რომ სხეებზე (თუშდაც უსაბო
მისაზე) ფიქრი, მისი მოთხოვნების დაკმაყოფილება ისეთივე რთული
(თუ უფრო მეტად არა) საცნა, როგორც მხოლოდ საკუთარი ხომის
განსწორება. ავიღოთ სტივენ კინგი და ჯონ ბართი. პირველი ბუღვარის
მწერალია, მეორე - ე.წ. ინტელექტუალური უმცირესობის (რამდენიმე
მილიონი ადამიანი ზღვაში ნეუთია, თუ გავითვალისწინებთ, რომ მეორე
მხარეა რამდენიმე მილიარდი ადამიანი, შემდგარი ვეფუცი, რომელსაც
განსხვავებული პრიორიტეტები და გენოვნება აცეს და საერთო ზიშები),
მაგრან სტივენ კინგის რომანები ისევე მჭიდრო კავშირშია ე.წ. მარადიულ
თემებთან, როგორც ბართის, შეაძლოა მეტადაც.

ასე მართლა არაფერი გამოდის. ორივე ვნახლობთ და ვძალადობთ ერთმანეთზე, სიტყვებზე, ერთმანეთს უნდა შევედგეთ და ყველაფერი ოანდათან დადასტურდება, გაბუნებოვდება და საკუთარ კალთპირზე შენახავს საერთოველს დატოვება ჩემი იდეა იყო, შეიძლება აუცილებლობა: მაქარნაივი იდეა, შეიძლება უბრალოდ იდეა, რომელმაც შემდეგ აუცილებლობა შექმნა. ეს კევრცხის და ქათმის ანბავია.

ჩვენი პრობლემა მარტვი დასახლება, მაგრამ რთულად მოსაგვარებელი, იქნება მოუგვარებელიც კი, რადგან საერთო სხეული გვეცხს. ადრეთი გული და ადრეთი სული, რომლის არსებობაზე ეჭვი არცერთს გვეპარება. ღირებულებებიც არ გვაქვს განსწავლული, ორივენი საკუთარ თავში დარწმუნებული იდობები ვართ, ზედმეტად დარწმუნებულებიც კი, განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ შენ არ გხერს დაუშვა იგივე შეცდომები რომელიც მე უკვე დავედეთ. ჰო, ჩემი ნიშნები: ისინი ხანდახან გენაღწერ, ხანდახან შესანიშნავი და ხანდახან უცნაური სიტყვებით მიწერება, რომელსაც სამართაო შეცდომა უნდა. მე ჩათ უბრალოდ ვნერძ, არ მახსენებდნენ და იმითმ და ვერც კი გაეცაზრე, რომ მათი სიტყვა გიხდით და ჩემი ცხოვრება ნიშნულად იცე. სინამდვილეში მე გოველითის ერთ ნიშანს ვწერდი და ვნერ და მნიშვნელობა არა აქვს, რომელი ნიშნად დაიწყებ ამ მთლიანად, ჯერჯერობით დაუსრულებელი და შერსულებითა რთულად დასასრულებელი ნიშანს კითხვით. დიდი ალბათობით, ნიშნს, რომელსაც შენ დაწერ, - თუ დაწერ, - ამ ნიშანს გაგრძელება იქნება. უკვე სხვა ენაზე, მაგრამ იგივე იდეებით, განცდით და არა აქვს მნიშვნელობა, რა ნიშნები ამ ნიშნში. შენი დაწერილი დეტექტივი ვერ იქნება უბრალოდ დეტექტივი, საიყვარულო რომანი - უბრალოდ სასიყვარულო რომანი, რადგან შენ მხოლოდ გამგრძელბელი ხარ. ამ წიგნის წერა 18 წლის წინ დაიწყო და პირველი თავები ნაგები გადაყარე. აქედან გამომდინარე შეიძლება ითქვას, რომ ნიშანი არააბრუნა და მისი პირველი თავები დაქარგული. დაახლოებით მახსოვს, რაზე ვწერდი: - რაზეც ახლა: რომ რა უაზრობაა ცხოვრება, მაგრამ რა მაგარი შეიძლება იყოს იგივე ცხოვრება, თუშეა წერა არ იყო ჩემთვის არასდროს მხოლოდ ამბავი, არამედ უფრო მეტად სიტყვები, ყოველთვის, პირველი სიტყვის დაწერიდან უფრო მეტად სიტყვები, ვიდრე ამბავი, მათი მიზანტება, განთქმება, გამარჯვება და გაყოფა ერთმანეთზე. ნაძის დასაწყება და ფეხის ამოღება. სიტყვების შემეყოებით ამბავის ამოხანა, მისი დაღაცება... და რაც უფრო პარამონიულად ლაგებობდნენ სიტყვები, მით უფრო ქოსური ბედობადა ყოველდღიურობა.

29.

ცხოვრების დასაღაცებლად საქორია სანყაროს ქოსურ მდგომარეობაში გადაცენა. ცხოვრება კომუნიკაცია ახია ადამიანებთან და აქედან გამომდინარე, მნიშვნელობა არა აქვს, რას დააბრუნე მოცემულობას, ბედისწერას, შემთხვევითობას, მაგრამ ასეა: ადამიანების უმრავლესობისათვის საბარო ქაოჯრია, ადამიანებია უმრავლესობა ვერ ხედება საკუთარი ცხოვრების აზრა, ადამიანების უმრავლესობა არ იცის, რა არის ბედნიერება, სიყვარული... მათთვის ეს მხოლოდ ოცნებაა. შენ ნიშნებში არ არის ქაოსი, ყოველნაირი დაბნეულობა. ყველა პერსონაჟმა იცის საკუთარი დანიშნულება სანყაროში, მაგრამ ცხოვრება არ აქვს, განსხვავებით რეალური ადამიანებისაგან, რომელთაც მხოლოდ ცხოვრება აქვთ და რაც არ აქვთ: რის მოაოვებასაც ცდილობენ, ისიც ცხოვრებას ეკუთვნის, ნარმაველი, მოკვდავი, ქოსურ ცხოვრებაა, რომლის დაღაცება და მარადიულად ქცევას ცდილობენ. მათთვის სიკვდილი შიმის ათათეა და არა აუცილებლობა. შენ შეგიძლია ამ ადამიანებს უთხარ რაც გინდა ის: ყელედი, ხელები, მაგრამ ბაზარს ეს ადამიანები ქმნიან, ახეთი ადამიანები... ისინი ადამიანები ნიშნებს, დადიან კინობ და თეატრში და მათი კრიტიკროუმები არ იცელება... დააკვირდი, როგორ არჩევენ ისინი ნარკეტში პროდუქტებს, კითხულობენ პროდუქტის შემადგენლობას, რომელიც ძირითადად არ შეუფერება სიმართლეს. მათ ყველაფერში ლიდერი, ბელმძღვანელი, გურუ ესპანოებია, მიმართულების მიმცემი, შენ კი მათ, როგორც თანასწორებს, ისე ულაპარაკები, ამბობ რაღაცა და არ განმარტავ, გაციონათავად მიიხედებიან... ვერ მიხედებიან. შენ რომ ბედავ ან გაციონა რომ ხედავ ლმერთს, ეს არ ნიშნავს რომ ყველა ბედავს, ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ ის ყველამ შეიძლება დაინახოს... შენ რომ იყავი ბედნიერი და ახლა აღარ ხარ, ეს არ ნიშნავს რომ ყველა ყოველი, ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ ყველა შეიძლება იყოს... მათთვის მისაღები სიმართლე უნდა ილაპარაკო და მხოლოდ ამ შემთხვევაში გეტყება ახალი, ძახილი საბანკო ანგარიში, ივლი მანქანით და არა ატვობლით. ეს არჩევანია - იყო მათთვის შესაფერისი ან არა.

ნიცქეს სად წიგნები?

სუპერმარკეტში ჯერ კიდევ ახალგაზრდა დამწყები ფილოსოფოსი იყო და ყასაბა უხანაფა, როგორი აქონლის ბორკი უნდოდა, როგორი და: რბილი და უძნელო ნაწილი.

პრობლემა რა არის, ხომ იცდები? მე ვიცი, შენ მართლა შეხვედი ნიცშეს სუპერმარკეტში და ეა ფაქტია, მაგრამ არაფერს დაგიჯერებს, რომ ეს მართლა, სინამდვილეში, რეალურად მოხდა. ეს შენთვის ფაქტი სხეულისთვისაა დანტანია, და უნდა მოყვე, როგორც დანტანია, თავისი თვლით და ქართი და წყნით ან მზით, მემ კიდევ დაუჯერებელ ფაქტს ყვები ასე, თითქოს ადამიანები ყოველდღე ხვდებოდნენ ნიცშეს სუპერმარკეტში. დაუწყოთ იქიდან, რომ ნიცშე არ არის იმდენად ცნობილი ფიგურა, რომ მისმა სახელმა ინფლაციას ღოზია ფრთოდ ან იუნგი. მესმის, რომ მენ ნიცშეს შეხვედი და არა ფროიდს ან იუნგს, მაგრამ ლიტერატურა ფიქციაა. ყველაფერი ნებადართულია, მაგრამ ყველაფერი არ არის სასარგებლო, უპირველესად კი ფაქტების ზუსტად აღწერა.

რეალურად მასან ფროიდის ან იუნგის შესახებ ზუსტად იმდენივე იცის, რამდენიც ნიცშეს შეახებ – არაფერი. მაგრამ მათ შეახებ გაცილებით მეტი სმენია.

შევევით სამივეს: ნიცშეს, ფროიდს, იუნგს. მხოლოდ მე და შენ ვარსებობთ, შესაძლოა არც კი. დროს სერიოზულად გაეიაზროთ, საით მივდივართ, რატომ მივდივართ და დაახლოებით ნაიმეც როდის მივაღოთ, მუდმივად დანიშნულების ადგილამდე. კი ვიცი: იმედი მხოლოდ მას არ უტყუფდება, ვისაც ის არ აქვს და გვერა მხოლოდ მას არ ეფუძნება, ვისაც ის არ აქვს, მაგრამ ასე ცხოვრება არ გამოდის, აღარ გამოდის. ადრე გამოდიოდა, რთულად, მაგრამ გამოდიოდა. ახლა აღარ, იმიტომ რომ მარტო აღარ ხარ, იმიტომ რომ ზე ზარ და მე ზემო იმპერატორები მატყა. შენ, ვიცი, მტყყვი რომ ზემს გამო ყველაფერი დაამე და იმ ომში ჩაერთე, რომელიც შენ განარჯვებული ეერ იქნები, შეიძლება მე ვიყო. თუ ვიწნები, მხოლოდ მე ვიქნები და არა შენ. ჩვენ უპრაოდ საერთო სხეულები გავიჭედით. შენ მთელი დღე ზიარ ან ღვაბარ ან რაღაცს აკეთებ და შენ დაკარგულ სიყვარულზე ფიქრობ და ერთადერთი, თუ რამეზე წერა გინდა, ის საკითხია, თუ როგორ დაგეგმა სახლი საკუთარი ხეობით, არა საქართველო; არანედ მენი სიყვარული და როგორ გადაუტყვი არამოლოდ მენ თავს ცხოვრებას ეთვლითად, და მხოლოდ მემდეგ მიხვდი რომ ახალი სახლი უკვე ზულ ანა დამიანისთვის შენდებოდა, რომელთანაც საზიარო მთლიად სხეული გაქვს. რაც შეეძება გულს და აუღს, რომლის არსებობაში არცერთი არცერთხელ არ შეგვაპრავია ქვეი, ზეენ არ გავაცეს ის აბერთი, მე ამ სულიდან გამოხვდა რომ შექმნილია, უკანმოუხედავად ნიგატოვებდი, მაგრამ არ შემიძლია, ხოლო სხეული არამთლიოდ ხორცია, არანედ ინფორმაცია, წარსული, მავალითად, მე შემიძლია ნებისმიერ ქალაქს დაეწე, თუ ეს ქალი შეიხედება ფიზიკულ და დათრობასაც ვეიადრებ აბელაშირის. შენ ასე არ შეგიძლია, იმიტომ რომ ნიუაქვული ხარ შენ სიყვარულზე, რომელიც დატოვე. ზომ ხვედრი, როგორ მინდა გამოეჭრა ყელი და მოგვლა. მაგრამ ასე საკუთარ თავს გამოეჭრი ყელს და მოუკლავ. არ ვიცი, როგორ მოგივილით თავიდან, როგორ გაგაწყოთ ან გაგაყუწოთ ან გაგახივრათ, არ ვიცი. მიხდა ვიცოდე. ჩეცოდინება, შეიძლება, არც არასდროს. ვერც ვერსადსდროს. შეიძლება დღესაც. ადგეთ. ფანჯარასთან მივიდეთ, ფარდა გადავწიოთ და მშეს შეხედოთ. აუცილებლად გაგვიანობს და იცნებ პედაგოგის კიდევ. რაც საეჭვოა, მაგრამ არა შეუძლებელი და რაც მთავარია, მგონი სასარგებლოც, დროებითი მინიც. ადგეთ, ჩვენ ეურ ვიქნებით მზესავით უძრავი...

ჩენ სიყვარულზე სხვა დროს ვილაპარაკებ, ანაგე ტექნესში, უპრაოდ სხვა ნაწილში. ვილაპარაკებ ვრცლად, ჩემთვის დაუღლებლად და შენთვის შესაძლოა დაძლებლად, ნოსახეზრებლად და აქვე დაუქვით – არასინტერესოდ, რადგან ჩემი სიყვარული არ არია სენტიმენტალური ისტორია, ეს ბედნიერების ამბავია, ხოლო ბედნიერება პერმეტულობა, სხვის ბედნიერებაში მდენდა შეუძლებელია, ამ საეულებით, გახვითარების ამ დროით შეუძლებელია, უტოპიაა, განსხვავებული უტოპია კი სამიწელდება. თუ ოდესმე ადამიანები ერთმანეთის ბედნიერებას გაიგებენ, აუცილებლად დაწესდება ცენზურა ბედნიერებაზე, რადგან ბედნიერებას გაკანონაბის, რომ ყველაფერი, რაც უბედურმა ადამიანებმა ღირვეულებათა ცხროლში შეიტანეს, სისულელეა, რადგან სისულელეა განუდმებთ უმტკიცესად საკუთარ თავს, რომ ვიღაც შენი მგობარია, ვიღაც მუდმივად, ვიღაც შეილი, რომ რელიგია მნიშვნელოვანია და მასში მართლაც შესაძლებელია ღმერთის პოვნა, თვალის მოკერა მაინც, რომ სიყვარული ააქიროს, რომ სამშობლისათვის თავი უნდა გახირო, მაგრამ ცხოვრება და საკუთარი თავი გაკანონაბის, რომ არსებობს სიყვარული და უსიყვარულობა და ადამიანი, რომელიც გაიყვარს.

ბუნებრივად შენი მეგობარია, მეუღლე, შვილია. რელიგია, რომელშიც სიყვარულია, უკვე არაა რელიგია, არამედ ღმერთისკენ მიმავალი გზაა, რადგან სამშობლო, რომელსაც უყვარხარ, არასდროს, მაგალიტის მისთვის სიკვდილს და პირქვით, შენთვის მოკვდება, რადგან სიყვარულში არ არსებობს სიკვდილი. ყველაზე რთული და მტკიცეული პროცესი საკუთარი თავისთვის იმის მტკიცებაა, რომ ვიღაც ან რაღაც მაინცდამაინც გიყვარს და აქედან არაფერი გამოდის. არასდროს არავის არაფერი გამოხვლია, რადგან სიყვარული მუდმივად იმდენად ძლიერია, რომ არასდროს არ ძალადობა.

33.

ამერიკა მშვიდად ღარბი, მშვიდად მდიდარი, მშვიდად კრიმინალური, მშვიდად სტაბილური ქვეყანაა, რომელიც მშვიდად მადის დაღმა. ამერიკული ოცნება საბჭოთა კავშირის დანგრევასთან ერთად დამთავრდა. ეს სიმშვიდე დღემდე მაიცებს. თუ კლავემ - კლავემ ჩნვიდა, თუ იყრობენ - იყრობენ აავეე მშვიდად. რა თქმა უნდა ასე მე შევჩენება, რადგან ქვეყანა, რომელშიც დავიბადე, გაშუდნებთ: ბმალრობა და ამტკიცება იმის. ჩნსი მტკიცება ცოტა არ იყოს უზერხულია, რადგან ქვეყანა, რომელშიც დავიბადე, იმდენად პატარა და იმდენად ვერ ან იმდენად ნათლად იაზრება საკუთარ მასშტაბს, რომ გამუდმებით ამტკიცება, რომ დღის (შინი ავერება?). ჩენი სამშობლო, ჩენი პატარა ნეპალი.

მე ნეპალური ბერი ვარ კალფორნიასი. აქ საქადაგელად ჩამოვედი, მაგრამ მივჩვიდი, რომ გვი ვარ და დავიბენი. თამაშის მალაზონის გამყოფელი ბჭი შემეცვარდა...

არა, ეს სიუჟეტიც არ ვარგა. ტიპეტელი ბერი, რომელიც აღმოჩნეს რომ გეია... არ ვარგა. ამას ისე პოლიტიკური სიუჟეტი ჯობია. მილიონობით კომუნისტზე, რომლებმაც პარტიული ბერი ჯერვში გადაცვალეს, მაგრამ ნეც მოსაწყენია. საერთოდ საზოგადოებრივი ცხოვრების კრიტიკა მოსაწყენია, რადგან: ჯერ ერთი მოვლენები, რომლებიც სრულიად ბუნებრივად მიმანია... მაგალითად, მე რომ შენძნლოს ბოუფეტის გაფანტვა - გაფანტავდი, რატომ უნდა ვიფიქრო: გამოსირებულ პროლეტარიატზე, რომელიც შენდევ არჩევნებზე მაინც ხმას მომცემს და საერთოდაც, ხომ ვიცი რომ ეს სიმართლისმადიებელი სინამდვილეს ჩემგან არაფრით განსხვავდებიან, ფულის შოვნის ყველაზე მარტივ საშუალებას მიაგნეს: პოლიტიკა. მე პოლიტიკური ინიტომ კი არ ვარ რომ სინდისი მკარნახობს განზე ვიდევ, არა, ჩემ სინდისს მდუმარების ალექმა ავეს დადებული, უნრლოდ ვერ ვურთიერთობ იმეცილებთან. პრეზიდენტს, რომელსაც არ კლავენ, ცუდი პრეზიდენტის, ანუ რეალურად არაფერს აკეთებს. და მკიდა, რომ 21-ე საუკუნეა და ველურად გამოვიტყუბი. რადგან ეს ველური საუკუნეა.

34.

მე არასდროს ვმდგარვარ არჩევანის გაერცელებული, თითქმის შაბლონური ვარიანტების წინაშე: ტოლსტოი თუ დოსტოევსკი, კამოუ თუ სარტრი, ვაჟა თუ აკაკი, ალ მაჩინი თუ დე ნორო, ზღვა თუ მთა.

მთელი ცხოვრება ერთადერთი არჩევანის წინაშე ვიდევ: წასვლა თუ დარჩენა და ეიცოდი რომ თუ ნავიოდი, ნავიოდი საშუალოდ, უფრო სწორად - სულ.

რა თქმა უნდა ადამიანი სადღაც კი არ მიდის, არამედ რაღაცას გაურბის. მე ყოველთვის ვიცოდი, რომ წასვლა სინამდვილეს გაქცევაა და ყველაზე დიდი სიმამაცე სწორედ გაქცევის სჭირდება. ბრძოლაში სიკვდილზე დიდი სიმამაცე ბრძოლიდან გაქცევის სჭირდება, რადგან მხოლოდ ამის შემდეგ იწყება ნამდვილი ომი, შენი, ერთი ცალკე ადამიანის ომი.

ბარაკ ოთახში შევყარე და მოსაწყევდე ვიზომი გავედი, სადაც ვიღაც ავსტრალიელ სვირინგებიან ქალს გადავეყარე. ყველას აქვს უნებური ზიზი გარკვეული საგნებისადმი, მოვლენებისადმი, პრობლემებისადმი. მე უნებური ზიზი მაქვს სვირინგებისადმი (მოხარშული კვერცხისადმი ასევე კიდევ). და რა თქმა უნდა ამ ავსტრალიელ ქალისადმი ერთმნიშვნელოვნად უნებური ზიზით განვეწყვე.

ვენკლით. ტრადიციულ მეტიონებზე მოყვა ტრადიციული მასუხები და მენდევ ტრადიციული ზუსტნი მისგან (მე ახალი ჩასული ვიყავი, ფრენის ხანგრძლივობაზე თუ ვინაუნებდო), რომ აქ ხალხი ძალიან იზოლირებულია ცხოვრობს და ერთმანეთს არ ეკარება, რაც დღეს შემიძლია ვთქვა, რომ თან სიმართლეა და თან არა... საერთოდ მე იზოლაცია არ მაშინებს, რადგან წლებით შემიძლია ეიჯდე თითხში, ვნერო და ვიკითხო. მე რომ ფული მეორევეს, ალბათ გარტო ძალიან იძიეთადა გაეცდები, თავის მოტყუება არ არის საჭირო. ყველა მარტოა სიკვდილის წინაშე და შენს მაგივრად ვერაფერს მოკლდება, მაგრამ შენთვის კი, შეიძლება ვინმე, თუნდაც უნებურად, თავიც კი მოიკლას. ყოველთვის მაინტერესებს, რას გრძნობენ გოგოები, როდესაც მათ გამოთავს იკლავენ. ასეთი გოგოები ჯერ კიდევ არსებობენ, ცოტანი, მაგრამ მაინც, რადგან კაცები აზრზე

მოეღწენ და მსხედნენ რაღაცეებს, თუნდაც იმას, რომ ცალმხრივი სიყვარული არ არსებობს და ეს მხოლოდ და მხოლოდ აკვირებია.

ნახეი ურნაში ჩაგაგდ და ოთახში დაებრუნდა.
და კიდევ: ტოლსტოი, კანოუ, ეაჟა, დე ნორო, ზღვა.

35.

დედაბინამცოდნობის კურსებზე დასასყიასივე გეგანაღელა: რომ ადამიანები ხშირად გამოუტყანენ ადელდრს შემდეგი ფორმებით: ღებრთო, რატომ მომამეყდრე ამ ხალხში, ამ სახლში, ამ ადამიანთან, ამ რა მისა ამ ხალხში, ამ სახლში, ამ ადამიანთან. მოუხედავად თოთქის იდეტტური შინაარსისა, ეს ფრაზები რადიკულრად განახვედება ერთმანეთისაგან: პირველი ნაწილი, ეს არის ნუნური მისტიკის ელემენტით, მეორე – მის გარეშე. თუნც ეს შორა შიმაველი სევა. ჩემი სათქმელი არის ის, რომ ადამიანები ცდებიან. დანავეერება არაა საფირო. სწორი ფორმულირება იქნებოდა: ღებრთო (ან მია გარეშე) რატომ მომამეყდრე რატომ მეზევდი ამ პლანეტაზე. სწორედ ასეთი განცდა გაჩინდა დედანისაზე ფეხის დადგმისთანავე.

ეს სიუელი, ეს ინტელექტი, ეს განცდები, ახალი, ყველაფერი ჩემი არჩევანია. მისი დასწყებაზე ორი წამით ადრე არეული შეგისწავლე ეს. ადამიანური გეგვებზე, მათი მიანარაფებები და მიდრეკილებები ვარ მაღალი, 36 წლია, მაქვს მსგავე თვალები და ნაბლისფერში გარდამავალი ქერა თმა. მაქვია სოლოდურად, მიდევსა უსამზარო თინია საბანკო ანგარიშზე. ვარ ზომიერად იმტელექტუალური, ანუ მაქვს ბევრი ინფორმაცია, მაგრამ არ გუფიქრებ მას და არ ვაანალიზებ... ეს თეატლისაციტი მიცემულობები. ახვეი მაქვს დაფარული მოცემულობა: დიდი და ფანქროთი ყლე, ფელისი, მენისა, სასქესო ორგანო, ყლეს უამრავი სინონიმი აქვს, მაგრამ ყლე ყლედ რჩება. ცესოურობ აკუთარ სახლში, დედანისა დედაქალაქია მიყურებულ, მაგრამ პრესტიჟულ (ეს ფენომენი დღემდე ამოუხსნელია ჩემთვის) უბანში. ჯერჯერობით ცვტოვრობ მარტო, თუმცა ეს სიმარტოე დღეზანა ვერ გაგრძელდება, რადგან ახვა ადამიანები მაქმნივენ. ისინი აყოფიან ქალდედ და კახედა, ახვეი არაბი ქალბინები და პირქითი. ბილქალენი. ჩემი მიზანი ამ პლანეტის შესწავლაა. აცველაზე მეტად დროია აჯაურ არა ათეოსთან, არამედ ადამიანურ გამოცნებასთან შეგუება მიძნელდება. იმ სიქეს, რომლია გაკეთება ჩემთვის ერთ ნამდია შუაქალბელი, ადამიანები ათმულულებს ანდომებენ. ღონი კიდევ უფრო მეტს ანდომებდნენ. და ისინი ძალიან ამაყოფენ საკუთარი მიღწევებით და განვითარებით.

ბირთვადად იძულებული ვარ მხოლოდ ადამიანი ვიყო და მოუხედავად იმისა, რომ ყველაფერი მაქვს, დღესს შიში ვიტარებ. მეშინია დაბინების, რადგან შიშიდება ველარ გაიღვიძო. მეშინია, როდესაც განვლული უნაბი ნარქების და რაღაცაა მიეითებება: დროს, ანა თუ იმ ქუჩის ადგილმდებარეობას, მთხოვს აიგარეტს ან ზურდეს... მეშინია, რომ მომამტყულებ, ნოლატებენ, გვაშავედებენ. მეშინია რაღაცეების აღიარების, მეშინია რომ ვინმე შემიცვარდება და მას არ გვეუყვარდები და აქედან გამომდინარე, აკუროდ არ ვფეროვს ხეგარულზე, უბრალოდ ხანდახან ნავიოცნებებს აოლენ...

არა... არ ვამოდი. ეს ყველაფერი მხოლოდ და მხოლოდ ოატატორი მძრევაა, ააე შენაა აზრი არ აქვს. ამტენილორ ფანატატკიცა ადგის ელემენტებით და გრძელს მომლოგებით არ მეტაობა.

არ ვიცი, უფრო სწორად ვიცი – რა, მაგრამ არ ვიცი, როგორ დაგიმტკიცო, რომ წართალი ვარ, არ ვიცი, როგორ დაგიმტკიცო ჩემი სინართე. ჩემი ამბართლე ამქარაა, მაგრამ შენთვის ეს ამქარა ამბართლე აქარად დაუფერებელია. თანამედროვე საქმარი, რომელიც იმდენად გაბთლიანდა, რომ ცველს თავზარო დევეა ერთმანეთის ასე ახლოდად დახაბესიგან, აღარ ცნობს საბაზრო ღირებულებების გარდა არაფერს: ესლუტის, მორალი, ეთიკა, სამარსალი, მეცნიერება, რელიგია სამუშელო ეცამონარგნია. იდეების ნუზუმონი – არებობს ნეტავ ასეთი?

არ მისმენ, რა თქმა უნდა.

36.

ოკეაზე პირველად თვითმფრინავიდან დავინახე და სამკარო კატასტროფა წარმოვიდგინე, რომლის შედეგადაც თვითმფრინავი წყალში ჩაგარდებოდა და ჩაიძირებოდა, მაგრამ ააე არ მოხდა. ნანდახან ვფიქრობ რომ ჯობდა ასე მომინდარიყო, რა თქმა უნდა, ასეთი რამის დაწვება არაშეზარბია, რადგან თვითმფრინავი ჩემ გარდა სხვა ადამიანებზე ისხდნენ. ნეტავ ისინი რაზე ფიქრობდნენ?

ოკეანის ნინ ჩასულიდან რამდენიმე დღის შემდეგ დავადევი. შენარი, ატლანტის, ინდოეთის, ჩრდილო-ყინულოვანი, ეს პირობათი სახელებია, სინამდევსლენი: ეს ერთი წყალია.

ნამადვე ვიარე აღმართი, ნამამ არ მოყვა მას რა თქმა უნდა დაღმართი, რომელიც ჩავიარე და გავედი ქეშთან სანაპიროზე.

ცაში თოლიტები ირეოდნენ და სხვა ფრინველებიც. ფრესაცმელი გაიხიდა, მარჯალი მუხლუბამდე ავიწქა და ოკეანეში კოჭებამდე შევიდა. მყალი იყო ცივი. როგორც ჩემდეგ ადგილობრივები აიგან ჩევიწყა, წყლი კარგად არასდროს თბება, თუნცა ზაფხულში ცურვა შესაძლებელია.

ჩემ გვერდზე, რამდენიმე მეტრის დაშორებით ყარსატი დაფრინდა. ერთმანეთს შეხედდნენ (მაშასადამე) და ორივე შეცდიანბნდნენ, რომ ჩვენ შორის იქნებოდა მწვანობა და არა ომი.

ოკეანეში ქვის სროლა მინდოდა, მაგრამ ნაპირი იყო ქვიშის. არცერთი ევა.

ყარსატი გაფრინდა. მზერა გაეყალბე. (ჩემთვის) მოულოდნელად პარში გაჩერდა და დაეწვა წყლისკენ მტაცებელი ვირთხილი, ალბათ: თევზი დაინახა.

37.

ცხოვრება ახალ-ახალ ცხოვრებაზე ოცნება, ახალ-ახალი ცხოვრების უთვალავეკერ დაწყების მცდელობა. დრო გადის ნებისმიერ შემთხვევაში და არა აქვს მნიშვნელობა, დრო სუბიექტურია თუ ობიექტური თუ სუბიექტურ-ობიექტური ერთდროულად ამ ნიშნაცვლეობით.

ჩემი აერეთი ახელი თანდათან ცვდება.

ნერ ნერ ნერ, მაგრამ ვერახაირ აზრა ვერ ხედავ. ევრც ვერასდროს ხედავდი და თავს ყოველთვის იმით იმპროვაცი, რომ შენ კი არ აირჩიე ლიტერატურა, ლიტერატურამ ავირჩია შენ. და კიდევ: გენეტიკურა ამაოების შეგრძნება. შენთვის ცხოვრება ფატალურია და „თუ საღიროა, იქნება“-ს პრინციპით მიდის. ვიცი, რასაც მეტყვი: რამდენჯერაც გაიბრძოლე აოციალურ-საზოგადოებრივ სფეროში, მოკლედ იქ, სადაც ფულია, იალაუფლება და ცხოვრების სიახლანი ბრწყინვალეობა, დანარცხდი... ჩენ იცი, რომ ყოველთვის უფრო მეტად გიპარსოვებდი, ვიდრე ერთი (მაგრამ სალი) შეხედვით იმსახურებდი. ადამიანებისგან გაცილებით მეტა იღვრდი ვიდრე გასცემდი. მგზინი საფრთხედ არაფერა გასცემდი, და ახლაც ასეა: საერთოდ არაფრის დათმობა არ გინდა, არადა იცი, რომ ცუდს არაფერს გუბნები, მე ხომ ვიცი, სულ გკიდა, დარწმინი ისტორიაში თუ არა, იმიტომ რომ უყვე იცი, რომ დარწმინი, თუშცა იმასაც ხედე, რომ ისტორიაში დარწმინი დროებითი მოვლენაა და საბოლოო ჯამში გველას დავიწყებენ. მე ერთ რამეს ვთხოვ, რომ უბრალოდ სორმალურად ვიგზოროთი, გველა მომსაგნი გველა საინაოად. ვიცი, რომ იცი, და იცი ვიცი, რომ ნინაბლმდე იარ ბარ, გაცეცას საუკეთესო, გზანდეთ საუკეთესო, ბრძო გეიკრავდეა ტანს, მაგრამ უცებ ჯდები მავადისთან და ზერ გაუგებრობეა, და ასი კაცია ადფრთოვინებული და ეს ააი ადამიანიც იმდენად დახვეწილია, რომ აღფრთოვანებას სხამალა არ გამოხატავს. ყვირილი უცვარა ზრბის. შუახალკუნებში რომ ცხოვრობდნენ, გასაგებია, დაუდგებოდი რომელიმე განათლებულ მეფეს ის თვადა კარის პოეტად და მორჩა, მაგრამ ჩვენ დრო მდარე დროა და მხოლოდ მდარე ადამიანები გადარჩენენ თვია.

შენ რა თქმა უნდა იაც არ ნიანენ.

38.

მაშინ არ ვფიქრობდი, რომ ძილის აღრევის ამბავი წიგნი მოხედვოდა და მითუნეტს, რომ წიგნის პირველ ნაწილს დაასრულებდა, და მით უფრო არ ფიქრობდი, რომ ეს წიგნი საერთოდ დაიწერებოდა.

ათი დღის განმავლობაში დილით მეძინა და ღამე შევდიო. დრო ანერია. ნელვებობადა მუალამს, ვეგებოდა. გავდიოდი აივანზე და ევენადი, თითქმის ცარიელ ქუჩებს ვუფურებდი და ცას ვამოლუყდი, მეშდეგ ვეშდებოდი. დივანზე და ტელევიზორა ვრთავდი, ვუფურებდი სირიალებს და ვგრძნობდი, რომ თანდათან შეშოდიოდა ჩემი ახალი ქვეყანა, ვერუფრობითი ვირტუალურად, ზედაპირულად, ბოლო ის, რაც 35 წლის განმავლობაში იყო მნიშვნელოვანი და უკვე თითქმის დატალღური, ქრებოდა... მე ყოველთვის ვცნაბად (არა ზვიგენად) ვთვლიდა საკუთარ თავა, რომელიც ქაობში წაგდეს და თუ რანე მებრახებდა, მხოლოდ ის, რომ ქაობის გომპეზობენ და მწერები ვეწაობის იბრალეზდნენ და უცებ ეს გველადერი მომთავრდა და ოკეანეში მოვხვდი და კი არ დავიბენი, არა, უბრალოდ ვგრძენი, რომ ოკეანე უფრო ვრცელი აღმოჩნდა, ვიდრე წარმოდგინდა.

საქართველო ოფისლაც ჩქარი მდინარე იყო, შენდეგ რალაც შეიცვალა, იმიტომ რომ ვიღაც ზეღმეტად ამაცებმა ამ ჩქარ მდინარეს ოკეანე დაარცეს და რა თქმა უნდა ის დაქაობდა. ერთადერთი, რაც ჯერ კიდევ სუნთქავს, ქართული ენაა და ამ ენას ის ადამიანები აცოცხლებენ, ვისთვისაც ეს ენა არამოთლოდ მაღლი, არამედ წყველაცაა: ქართულად წერე, ისე რომ არასდროს გათარგმნონ ეს ნიშნავს, იყავი ცოცხალი-მკვდარი. ააე რომ ვისმერ, რალაცვებში გვითანბმები კიდევ, მაგრამ ჩემ ცენცეკურ (მამამემა მირიდა) ამოყობს განცდას რა ეუყო?

(დაბასრული შემდეგ ნომერში)

აპკრიკა

რატო რატინი

ჭაღადისას დაუმთავრებელ, უცაცრიელ სახლში შევიპარეთ. როცა ვთვრებით, ჩვენ ორს თავი ბონი და კლიადი გვგონია, ძველ ქალაქში დაეძრნენიარს: და აივნებიდან ქათმის ყუყუღებს ვიპარავთ. ასეთი უცაცრიელი შემოშვები ძველ ქალაქში ბევრია. ძველი სახლებია ნაცვლად ჩადგმული რკინა-ბეტონის მასი: ზუსტი ასლები.

უბრალო მავთულით ჩაკეტილი კარი ადვილად გაგაღეთ. ფარნია შუტზე ოთახებია შეუღესაუ კეულღებს ვათვალიერებთ და სხეულის კიბეზე ავდივართ. სხენა იატაკი არ აქვა, საყრდენ ბოძებს შორის მინა ბამბაა. ქუთა ვისმარე და ბოძზე გავიარე. უკან მოვიხედე და ნაბით შევაპარარი თვალი ჩემი კლიადის გოიძებულ სახეს, რომელმაც ფეხი ბოძებს შორის წადგა. მყოფე ტყრე მუყაოსავით გაიხა და დაცემის ამა მოწესა. საკუთარი საოლარკვეთელი გვირღილი ძალიან შორიდან მესმოდა. თითქოს მე არ ყვიროდი. სინამდვილეში გაოგნებული ვდექდი. პირველად ვახსე, როგორ დაადო პირი მინამ და ადამიანი ჩაყლაპა. ამ საჩაბაობის აბლა უფრო ნეშინია, ვიდრე მაშინ. მაშინ წარტო გამიკვირდა.

ჩემს კლიადა პანიკურად ეშინია უსახლად დარჩენა (ჩემი კლიადა-მეთქი, თორემ საყვარელიც კი არ ვართ). სულ პატარა იყო, ოკუპირებული ზღვისპირა ქალაქიდან რომ გამოიქცნენ ის და მისი ნათესავები. მას შემდეგ სახლი არ შეკონია. წლების განმავლობაში საავადმყოფოა პალატაში ცხოვრობდნენ. როცა გავი-ცანი, დროს უმეტესად ხეტიალში ატარებდა. ის ჩემი ალტერ ეგო და მოთხრობების უნეტესობის გმირი გახდა. აბლა ნუდმივი პარტნიორი მკაცს და ნაქორავებ ბინაში ცხოვრობენ. კლიადი ნიჭიერი მხატვარია, მაგრამ მისი ნახატები არა და არ იყიდება. წლებია ზარჩენად მუშაობა მოედრ კაფეებში, სადაც კაპო-კებს უბდიან თერაპეტსაათთან სამუშაო დღეში. იმავე კაფეებში ხანდაზან ძაღლი აპოკალოტის მოყვარული მხატვრების გამოფენები ეწყობა ხოლმე. ბოლო დროს იძუითად ვხვდებით, ორივეს ბანკის ვალები და ბინა ქირა გვახრწობა. ამიტომ ჩვენი შეხვედრები

სულ უფრო მოსაწყენი და დამარტუნველი ხდება.

იმ საღამოა აბანოებთან, ქუჩაში ვაგამთ ჩაბო-სასამელ კონიკას და ნივრიან ძეგს ვაყოლებთ. კლიადი სტანდარტ ბანკის საკრედიტო ოფიცერს, ვინმე დირი-ტრის აჯერებს, რომელიც ორ დღეში ერთხელ ურე-კავა, ანამუსებს და აიძულებს პიონერული სიტყვა მოაცეს, რომ დანიშნულ დროს გადახდია პროცენტა. ხერდას ვინმე დავითის ამბით ვებრუნენ ვითი-ბი-დან, რომელიც აქნს ნდგომარეობაში შედის, მაგრამ" თავის მოვალეობას პირნათლად აარულებს.

თორემ ვიცით, რომ ჩვენი ჩათვლით ნააგვარი ცეცხანა იხრწობა საბანკო და იპოთეკურ კრედიტებში. შიმშილი და უმწეობა ბანკებში ერეკება ხალხს. შერე-კრით ბანკის უზარმაზარი პროცენტის გადასახდე-ლად ნიორები იღებენ ვალს და ააე დაუსრულვლად; ვიდრე ქუჩაში არ დარბებიან ან სხვა ქვეყანაში არ გაიქცევიან. ჩვენი თითქმის არ ვარსებობთ, თუმცა ფორმალურად მაინც ვითვლებით მოქალაქეებად.

ააეკირველი, რატომ არ ვაცხადებთ საგანგებო ნდგომარეობას, — ცხელ გულზე რიტორიკულ კითხ-ვებს ეყვრე ვილახე, თითქოს პრემიერ-მინისტრი იყოს — რატომ ვეძალებით და ვატყუებთ ერთმანეთს? რატომ არ განოვდვიართ ყველანი ქუჩაში, არ ვაი-თებთ კოკოსს და არ ვაშაფდებთ აერთო შექამანდს? არ შევცვივდებით ეკლესიებში, არ გავდაპრუნებთ კათედრებს, საიდანაც „მიფრალი კიბანი კატეძი" ქდაგვებენ, რომ ავადმყოფობა კოდვია და აერთოდ ადამიანად ყოფნა უღირხი საცქიელია. არ ავცივდვი-ბით სამრეკოლებზე და მთელი ძალით და დავრეკავთ ზარებს? არ ვეტყვით უთვალავ დიმიტრის, დავითს და გიორგის, რომ იმ დროს, როცა იაინი სამშობლოს მტრებად გვარცხადენ, ჩვენს შვილებს სცოვთ და მოათ?

იმიტომ, რომ გოგელი მეორე სისტემაში მოხუცდრას და დამკვიდრება ცდილობს, იმიტომ რომ სისტემას არ აინტერესებს რასთვის იღებ ვალს, მას მხოლოდ უზარმაზარი პროცენტის მიღება უხდა. დამიტრბი, დავითბა და გიორგბი კი კარგად იციან, რომ რომ თუ

ისინი არ შეასრულებენ თავიანთ მოვალეობას, მათ ადგილს სხვა დაიკავებს.

იმიტომ რომ – ამბობს კლაიდი – სისტემას ნეგატივი არ სჭირდება.

ნეგატივი არავის სჭირდება. ამ თემაზე უამრავი მოდური წიგნი გამოდის. გვიჩვენებს, როგორ არ ვიფიქროთ ცუდ რაღაცეებზე, თითქმის ისინი საერთოდ არ არაეობდეს. ადამიანი საშინლად მოსაწყენი ხდება, როცა საკუთარ პრობლემებზე ლაპარაკს იწყებს, თუნდაც ეს პრობლემა უკვე მისი საკუთარი: ალარ იყოს. პრობლემების გადასაწყვეტად სატელევიზიო გადაცემები არსებობს, სადაც ტყვიან ხალხს ინვეფენ. სიმართლე, რომელზეც ეკრანზე არ ლაპარაკობენ, სიმართლე კი არა უბრალოდ პარანოიკის ბოდეაა. ამასობაში კი მრავლდება ნეგროზები და დეპრესია – მოკლედ, საგაფეთი.

ნეგატივის ზოგი საყვარელი, პატარა ცხოველების ფოტოებით ებრძვის სოციალურ ქსელებში, ზოგი შავი იუმორის გვერდებით. მე პირადად თვითირონია შირჩენია. ყველაზე მწარე სიმართლეშიც კი არის ბოროტი ზუმრობის ნილი. ზუმრობა კი, ბოროტია თუ

კეთილი, მაინც იუმორად ითვლება. მსწროლისთვის იუმორი აუცილებელია. ახლაც მწარედ... მასსოფს ერთ-ერთმა იმ იმეიათი ფანატკორო, მკიბველუბიდან, რომლებიც ყველაფერს კითხულობენ (ჩემს პირველ და ჯერჯერობით ერთადერთ, ისეფერყიდან და სპონსორების ლოგოებით აჭრელებულ თხელ წიგნსაც კი), როგორ მკითხა შეწუხებულმა:

კარგ რამეებზე წერა არ გიცდიათ თუ მართლ ყოველთვის ყველგან ცუდს ხედავდით?

ერთადერთი რეცეპტია კი, რომელიც საერთოდ დანერგა ჩემს მწირ შემოქმედებაზე, მართალია ძირითადად პროფესიული ტერმინებისა და წინადადებაში იძულების ძალით ჩაგვებულ ქართული ზმნებისგან შედგებოდა, მაგრამ საცხებით ნათლად გადმოაცემდა აზრს, რომ მიღწერისეული ბოჰემ ნარსული საუკუნის გადმონამთი და პროფინციული ლიტერატურა ერთ-ერთი მთავარი ცოდებაა.

კლაიდი უფრო ტრაგიკული ნატურაა. ყველაფერი სწყინს, განსაკუთრებით ბილი დროს. სწყინს, რომ სანამ სამსახური მქონდა, ერთხელაც არ გამსცენებია ძველი მეგობრები. თავს იმით ვიმართლებ, რომ

Bonnie & Clyde

მაშინაც მიჭირდა ჩემი ძალღელური ზეღუფასით თავის გატანა, თანაც უკვე ორი თვეს ღაღი ეძვოდა. ჩემს დროში სამსახურის დაკარგვა ნამდვილი ტრაგედიაა. უსამსახურო ადამიანი უბრალოდ უსამსახურო კი არა, ვერძინია, რომელიც ზედმეტად თავლბო არავის უნდა ვეზიაროს. უსაბულო და ღირსი მწერალი ზონ სარჯოვად ანაქრონიზია, თავად მიღერის არ იყოს...

არა - მუწუნს მასვეტირება კლავდი - ნეგატებს მიუღრო, როგორც ის ნაბიჭვრები.

ის ნაბიჭვრები ნოღო კავშირებიდან, რომლებიც ერთ საღამოში ხარჯდენ მისი ზეღუფის ნახევარს, ბრე კი ტელევიზორის ეკრანებიდან უსამიშიშვებენ ზომილით დაღუპული ჩვილი ზეშუის ოჯახს.

ზურდას იმით ვუბრუნებ, რომ რაზე რომ იყოს, ახლა ქუშიში საზიზადარ კონიაცს არ დაღუფდა და ნიურთან ძებნა არ დააყოლებდა. ცოტა გვაჯიღებდა, რომ ხელწართლ წიუბზე გადგვიდოდა. ჩემი ცვირით მიღელ ღუჭის ეკმის. რეალობის ზღვარს გავცდით და ერმამანეთს მარმოუღვტენელ ცოდვებში ვადანაშაულებთ. აღმოჩნდა, რომ არც ერთი ძველსძველი წყება არ დაგვიწერებია და ახლა ვანთხელთ ბოღმას.

კლავდი მახეჩრებს, რომ ოდგადეც შტობოილი ყველის ნახერი დაგვძალეც და საერთოდ, ხარში, ამგარონიანი და ქედმბაღლი ადამიანი ვარ, რომელმაც საკმარისი რაზე იმოფნოთა, უყოყმანოდ გასწირავს იველ მეგობარს.

თბი არ ავიწყდება, - ეღრიალებ მე - რომ თვითონ მინეროღიანეც და ფანტაზიორია, რომ ოლოდ არყის ზოთლი დაანახებ და ცამდე აცავა რომელიმე ფულანო ნაბიჭვარი. რომ ზეკრფერ თუთიონ აურიღეზი ჩემთვის თავი, მხოლოდ იმიტომ, რომ მოეწყენა, თითქოა მეტისმეტად მაღალ საზოგადოებაში გტრიალებ და ცოდაცებში ჩემს შედეგრებს კითხულობენ. ის ყველის ნახერი კი სამზარეულოში იდო ყველა შემოსეღილითა თვალწინ, კეთილი ენება და ზედმეტი პატრონს გარეშე გამასამიძღებოდა საკუთარ თავს!

მერე სახსარი გავტყვინებ. ისე გაზნარები, რომ ცრემლები მოგვდის და მუცელს ხელით ეჭვრო. ნოღოდე - საგეიეთი.

მოგვიანებით უკაცროულ, დაუმთავრებელ სახლებში ვიბარებთ. ერთ-ერთ ასეთ საღამო ახვენი პირა ღაღებს და ჩემს მეგობარს ჩაგლაპავს, მე კი სასონარკეველით კივლით წავრბივარ სხეულის კიბზე. სინამდვილეში ეს მე არ ვარ, ვინც კივის. მე გაოგნებული ვდგევარ - პირველად ეცდნები, რა ოილად შეიძლება გაქრეს ადამიანი.

კლავდი ბეტონის იატაკზე, მტკერში წესს. ოილად ჯადარა. არაფერი მოუტნია, მხოლოდ ზვივი აცეს

გადატყავებული და ფეხი კოჭთან ნაღრძობი. ამშობს, რომ ასეთი რაზე მხოლოდ ფილმებში უნახავს ვხედავ. რომ კიდევ კარგი მეც არ ჩამოვვარდი. რეცხიაროვდე გენ, როგორ ცვიეიან ქვრიდან უცნობი მხატვრები და მიერლები, თან უცატრიელ სახლში კი არა, არამედ რომელიმე კონპრობატოლ საღამოზე, აადუც ქალები ააღმას კამებზე არიან გამპოზიბილები და სწოვნი-განი კაცებს ცეცეკებიან, სივილა ძლივს ვეკავებ. ფილმის კი არა, კომიქსის პერსონაჟები ვართ.

კლავდის ფეხი ააშიწლად სტკიავს და ვთანხმდებით, რომ მისთვის ახლა დაღუცა აუცილებელია. აქვე ახლოს ერთი ნაცნობი ცხოვრობს. უსასრულო კამებებს მივეყვებით, რომლის ბოლუა კარს ხალათიანი, შემოხიზებული ელი გვიღობს. არა, ასეთ ადამიანს აქ არასოდეს უცხოვრია, შეიძლება ცხოვრობდა კიდევ, მაგრამ დიდი ხნია წინ გადგვიდა. აქ საერთოდაც არიან ცხოვრობს, ია მხოლოდ სტუმარია. მახსინძლები კი წლებს წინ ნაიღენც ემიგრაციასი. მოგვიანებით კლავდი იხსენებს, რომ დანახა, როგორ დაინახა ის ხაცობი დარდის უკან, ხალათიანი ქალი კი დიდამია იყო. მერე გამწარებულ გულზე ვიღაცას ურეკავს და ოხვრა-კენჭით უყვება, როგორ დავრტკა მანქანამ. სერიოზული არაფერია, მაგრამ ერთი ბოთლი არაყი ახლა მისწრება იქნებოდა. ტელეფონავს საზოგადო ამბები მოდის, კლავდი სასწრაფოდ უზნა ნაიღენ სახლში და ლოგინში ჩაშვს, არაყი კი აუცილებლად იქნება.

იაცე მოუყვებით უსასრულო კამებებს. იველ მტრისათვის ნაცნობები - პატარა თეატრის მსახიობები წყვდებიან. ლანაზი და გულლია მალხა, იაკუთ, როგორიც მე ვერასოდეს ვიქნები. მათ კოლეგას ძვირადღირებულ თეატრია სჭირდება და მისული გამანია ნამოწყეს - საქელმოქმედო ზარები, კონცერტები, პოსტერები ქუსამი. მხოლოდ სიატემას არ სთხოვენ დახმარებას. სიატემა ტაბუდადებულია - ერთს თუ დახმარა განკურნებაში, მერე ათააობით და ათათაობით მაიოუმელი მიაწყდება. სისტემას ნეგატები არ სჭირდება.

მსახიობები ნაქქარყად მეშვიდობებიან, ეტყობა სპირტის და მიერანი ძებნა სუმი ანდის. ტორტილია დღუტბის მინარებები კი გზას ნელ-ნელა, სვენებავენებათ: გაგრძელებით.

სახლში კლავდის მეორე ნახევარი. არყის ზოთლი და კიდევ ერთი მეგობარი გვევდება. დაშავებული როლში შევიდა და მთელ ისტორიას ყვები:

ეს ამბავი პურის მოედანზე მოხდა. აბანოვითან დაველით და ჩვენ-ჩვენი გზით ნაფედით. მოდებანე რომ ჩამოდიოდა, რომელიდაც მოსახვევიდან, მცონი იერუსალიმის ქუჩიდან, მანქანა გამოსტა, დევჯახა და ტროტუარზე წააქცია. მძღოლმა შეაჩერა და

რომ დაინახა, ნაცევული უძრავად ეგდო, შეეშინდა მკვდარი არ იყოსო და იქაურობას გაეცალა. მგონი მავი ოპელი იყო, დიას, ოპელი.

კლაიდი პარტნიორი პირქუშად ამბობს, რომ მთელი დღე გული უგრძნობდა, გული უგრძნობდა, რომ რაღაც საშინელება უნდა მომხდარიყო.

ნომერა! ნომერი გახსოვს?! - ცეცხლზე ნავთს ვასხამ.

- ნომერი... - თვალებით მზურდავს კლაიდი - ნომერს არ ვუყვარები, ტროტუარზე ვგდებ. მერე შენ დაგირეკე! ოი!

ნომერი უნდა დაგემახსოვრებინა - არ ვწყნარდები მე - ყელში ამოვიდა ეს ჯიპებიანი ნაბიჭვები; მანქანები ტროტუარზე დაყავთ, ლამისაა ზებრაზე გაგეტანონ, თითქოს ფეხით მოსიარულე ადამიანი არ იყოს!

- მგონი ის ოპელი იყო, მავი - ბურტყუნებს კლაიდი და კვნისით მიდის ტუალეტისკენ, იქიდან გამოსული კი გვეცხადება; რომ ეტყობა ფეხი აქვს მოტეხილი და კარგი იქნებოდა სასწრაფო გამოგვეძახებინა.

- უფასოა?

ვუღებტურბოთ, რომ სასწრაფოს გამოძახება ჯანმრთელობის საყრდენი დაზღვევის ფარგლებში ახლა უფასოა. უფასოა კიდევ სისხლია საერთო ანალიზი. და სასწრაფოს ეძახებ. როლში შესული სასწრაფოს მორიგეს შვე ოპელზე ვუყვები.

- რად გინდოდა - კვნის კლაიდი - ახლა პატრულიც მოვა!

- ფეხი რომ გქონდეს მოტეხილი?

- არაფერი არ მაქვს მოტეხილი! ხვალ სამსახურშიც წავალ!

- არსად არ წახვალ - ჩაერია მეორე ნახევარი - ხვალ სახლში დარჩები, ლოგინში.

მოდის სასწრაფოს ბრიგადა პატრულის ეკიპაჟთან ერთად. ორი უზარმაზარი, ლურჯქუთოთუკიანი პოლიციელი ხმაურით დააოტებს პატარა ოთახში და ნახატებს ათვალერებენ. ხის ძველი იატაკი ძრიალებს. დივანზე ფრეკასავით მისვენებულ პაციენტს სასწრაფოს ექიმები სინჯავენ. პოლიციელები ჩვენს დაკითხვას შეუდგნენ. იმავე ისტორიას ვუყვებით, ოღონდ მოცემუდნა პურის მოედნიდან ლერმოზიტოვის ქუჩაზე ინაცემებს.

მალე მხიარულებას ორი ისეთივე ზორბა გამოძიებული უერთდება. აქ კი კანონის წინაშე შიში გვიპყრობს, მაგრამ უკან დასახევი გზა არ არის, ამიტომ:

- მგონი ოპელი იყო, მავი - კვნის კლაიდი.

- ნომერი უნდა დაგემახსოვრებინა - რიხიანად ვაცხადებ მე.

- შეიტყობა ადამიანი გაიტანონ და პასუხი არ აგონ - თავს იქნებს კლაიდის მეორე ნახევარი.

- ეს ნახატები ვისია? - კითხულობს მძიმე პოლიციელი.

- მოტეხილი არაფერი არ გაქვს, მაგრამ ფეხები ბულები ვართ მაინც შემოვთავაზოთ საყრდენი გადგვანა. - მონოტონურად იმეორებს სასწრაფო ექიმი.

- ნომერი როგორ ვერ დაინახე! - ვლიჩალებს მე.

- ჯანდაბაში წასულხარ ზემი ნომრისადა! - ყვირს კლაიდი - ენახოთ ერთი ჩემს ადგილას რას დაინახავდეს!

- დაწყნარდით. მთავარია, ცოცხალია და არაფერი მოიტეხა - გვამზიდებს გამოძიებელი. - დიდი იმედით ხუ გეტყობა, რომ დამწავეს ვიპოვნით, ალბათ საქმე დაიხურება.

ნელ-ნელა კომპანია იშლება. პირველი სასწრაფოს ექიმი მიდის. მერე პოლიციელები. სულ ბოლოს, დილის ოთახის ნახევარზე, გამოძიებელი მიდის და დამთრგუნველი სირუმე ისადგურებს.

- აი, მხიარულებაც დამთავრდა - ეამბოზ მე და რატომღაც კარისკენ ვიყურები.

სახლში უკაცრიელი ქუჩებით ვბრუნდები გაშენიანს. მიხარია, რომ არავინ შედევს ჩემს დალაქებულ ჯეშპრს და ჭუჭყიანი ფეხსაცმელს, გაბუქებულ ნარბებს და დაუბანელ პირს. არავინ, წვერებთან ქალის გარდა, რომელიც ლოკოინასავით მოათრევს საკუთარ ავლადიდებას და რაღაცა ბურტყუნებს.

წვერებიანი ქალი, კაცი ლაბადით მიშველ ტანზე და დედა-შვილი აეტბრუსებით რომ მოგზაურობენ მთელს ქალაქში, პაციონანი ხალხია. მათ აღიარეს, რომ უსამართლო ბრძოლაში დამარცხდნენ და დარბაზიდან გათავისუფლდნენ. დანარჩენები ჯერ კიდევ ღირსების გროტესკული ნიღბის ქვეშ ეხსრნობი.

ხვალ დღითი, ზუსტად ათის ნახევარზე დიმიტრი, გიორგი და დავითი შეიბამენ წარინგდის მოყვანილ და ნითელ პალატუხებს და თავიანთი ფეხსაცმლის შესრულებას შეუდგებიან.

მე, ჩემი კლაიდი და სხვა დანარჩენები სისტემის გარეთ ისევ ვასა და მინას შორის დავრჩებით გამოკიდებულები. ისევ შეგვიპყრობს უმწეობა და შიში გაურკვეველი მომავლის წინაშე. თამბაქო დამთავრდა. ქუჩაში კი არა, თხელ ყინულზე დავდივარ და უფსკრულის უზარმაზარ ზერვლებს ექიმით მარცვლებით ვავსებ. საით მიდივარ?

რადიაციული კლუბი

ისინი ძალიან პგვიანან თავიანთ ტექსტებს – გაჩენილები, უწესრიგოები, გამომწვევები. ასეთია „რადიაციული კლუბი“, რადიაციული სამება გეგა აბულაძე (მღვდელი), მარი ამათია (მონაზონი), ირაკლი კირკიტაძე (დიაკონი). მეტსახელებიც თითქოს რაღაც დესკანსტრუქციის მიზნით შეურწყვიათ – ეს სახელებიერო იერარქები ზომ თანამედროვე ურწმუნო საზოგადოების მთავარი ფეცტისა. პოეზია კი (მით უმეტეს, სოციალური პოეზია) სწორედ ამ მთავარ ფეცტებზე, „გენერალურ სურვილებზე“ დაგვილი ხეცტერია.

მართალია, ეს ტექსტები დაწმენდილი არაა, პლეონაზმებისგანაც გამოსათავისუფლებელია და პოეტის ზოგი სხვა ნიუანსიც თითქოს გეგრდზე რწება. მაგრამ ეს, ამავე დროს, მისი დადებითი მხარეა. აქ აკადემიური არგუმენტები არ გამოგაადგება – უნდა შევუხსნავთ, რომ პანკ-შუსიკას კლასიკური ოპერის სტანდარტებში არ განვიხილავთ, ხოლო ბიბლიას – რეცეპტების სიგნის მიხედვით. ეს პროტესტის ენაა, სოციალური პოეზია, რეშელსაც დაწმენდილ-ქონორგადაწეპილი პოეტები კი არა, განანყენებული, გაბრაზებული პოეტები უწინ. ისინი „სწორად“ არ წერენ, ისინი პრიციპულად „არასწორად“ წერენ.

ერვინ პანოვსკი წერს: „კლასიკური გემოვნება მოითხოვდა, რომ მხატვრული ყოფილიყო როგორც პირადი წერილები და ოფიციალური დისკურსები, ისე გმირთა ფარები, მაშინ, როცა თანამედროვე გემოვნება მოითხოვს, რომ როგორც არქიტექტურა, ისე საფერფლე, იყოს ფუნქციური.“ სწორედ ამას ეგულისხმობდი „დადებით მხარეს“ – რადიაციულ პოეზიას აქვს „ფუნქცია“, ყოველ შემთხვევაში, გამოკვეთილი სურვილი, გაწერულ-განგარიშებულ რუტინაში მხარი შეიტანოს.

და მე ვისურვებ, ეს მხარი რაც შეიძლება დიდი იყოს.

პატა შამუგია

გვა აბულაძე (მღვდელი)

დაბადება

„შენ დაიბადე ფოთის ელექტორთან,
ნიკო ნიკოლაძის ქალაქში“
ქარლო კაჭარავა

მე დავიბადე აგურისფერ ქარხნის ეზოში,
აადაც ლამპიონებზე დაკიდულ ღამეებს ეძინათ,
როცა ფერად ტელევიზორში ჯერ კიდევ შავ-თეთრი ფილმებს უჩვენებდნენ
და რადიოიმღები ტანკების ხმაზე შესრიალებდა.

მე ვეძებდი სიღრმეს მძინე მანქანებით დატკეპნილ ასფალტში,
რომელიც მხოლოდ წემს მოგონებებში არსებობდა ვადაგასულ ზაფხუბთან ერთად
და კედელზე მინარცებულ სათანაშობი მტკიოდა,
რომელთაც ტირილი არ შეეძლოთ და უზმოდ იტანდნენ დიდი ძმისგან ლანძღვა-გინებას.

შუენიშნება შორის დაწყობილი ანჭყო იტალიური სპაგეტოვით ირყოდა ერთმანეთში
და გაურკვეველ გემოს რეცეპტორებს მიღიზიანებდა.
სპაიდერმენით დაპყროდი ნიჟელ ქალაქში
და ბაგეთა შორის გაბნული ნერწყვით სიყვარულს ვეძებდი სამოქალაქო ომში დაკარგული გოგია ძაღლივით,
რომელიც ირგვლივ მხოლოდ თავისსაირებს ზედავს
და უზმოდ იძირება ქაობისფერ ანატრაქციაში.

მე დავიბადე მაშინ, როცა დედებს შიოდით, ნაძები იბრძოდნენ
და ბატარა და-ძმა ფეხშიშველი დარბოდა საღებავაყრელ ხის იატაკზე.
როცა თეალები მეტყინა, ყიანავლე მათი დახუჭვა შორეული ქვეყნიდან მოსული მღოცგელივით და
საკუთარ თავში დაფიწყე ქრისტეს იეიბა.

მე დავიბადე მაშინ, როცა დედაჩემმა წყალი დაღვარა!

ჩვენ ჯიზგაცრეცილ ოლიგარქს ეგავართ ზეთის საღებავებით ხელში,
რომელსაც უნდა, რეკა ახლიდან ვადახატოს
და გადაფხვილი საღებავებით გაიფერადოს ახალი ცხოვრება!

მე დავიბადე ძეგლთა შორის საერთველოში,
პურის რიგებში,
მშვიერი ადამიანების ჩალამებულ თვალებში
და როცა დავიბადე, თავის დასაცავად ტირილი მასწავლეს.

ირაკლი კირკიტაძე (დიაკვანი)

დაზინფაცია

გაქუცული ანგელოზები ქუჩებში და იაფფასიან ბარებში
შეეცდებიან უხარისხო სპირტიან ლუდს
და დახეულ ფეხსაცმელს უმაღლეს გარემომცხოვრებას.
გაქუცული ანგელოზები, რომლებსაც თვალები და ენა არ გააჩნიათ,
თავდახრილები დადიან და საკუთარ მდუმარებას უშიშეზოდ ამართლებენ.
ბავშვები სხედან ნაგვის ურნასთან და
განსაკუთრებით ჩვილები ნაგვის ურნაში
დასაწყისის გარეშე ამთავრებენ საკუთარ სიცოცხლეს.
ღმერთები ეძლევიან მშობრ ადამიანებს,
ისინი ჩუმად სხედან საკუთარ ოთახში,
სიგარეტს ეწევიან და საბჭოდ მანქანაზე,
როგორც მწერლები, წერენ ადამიანების ბედისწერას,
ყოველგვარი კორექტურის და ნამუსის გარეშე.
ადამიანები შერშანულად იხოვებიან ბანკის რიგში,
ანგელოზები აგრძელებენ სიჩუმის და შიშის განმეორებას,
დამწყული ბავშვების თვალები გაუფაჟიან
და ისინი ყოველი ქუჩის კუთხეში სახეში გეფეტებიან
და გვირგვინ საკუთარ სისუსტეში, როგორც გემს.
ადამიანები ეკლესიაში აღარ დადიან ღმერთთან სასაუბროდ
და მაშაობენ ეკლესიის გარეთ ნაყიდ სათელზე
დღემდე მსუბიბენ, რომ არ შეინიერება
და რომ ბიზნესის განვითარება ასეთ პირობებში შეუძლებელია.
მღვდლის სადოქტორო ნაშრომი ბიზნესის მენეჯმენტის დარგში
ყოველთვის კარგი ნაშრომაა.
გაქუცული ანგელოზები ქუჩებში და იაფფასიან ბარებში
შეეცდებიან უხარისხო სპირტიან ლუდს
და დახეულ ფეხსაცმელს უმაღლეს გარემომცხოვრებას.
გაქუცული ანგელოზები, რომლებსაც თვალები და ენა არ გააჩნიათ,
თავდახრილები დადიან და საკუთარ მდუმარებას უშიშეზოდ ამართლებენ.

02.02.2013

არაფერი გვაქვს გასაცოფი მე და შენ ღმერთო.

პირველად, როცა ამ მინაზე დაესახლდი,
კარ-მიდამო ერთი ამოსუნთქვით მოვანწყე,
ლობეც „კალიცოსაჲთ“ შემოვაცხი გარშემო ეზოს,
რომ იხე-წინილა გარეთ არ გამოშპარვოდა
და მოსვენებით დაეძინა სკამზე,
სწორედ მაშინ გამახსენდი:
დაილოცოს შენი ძალა და მადლი,
რომ აქ მომიყვანე, ღმერთო.

როცა პირველად დაკოჭრილ და აკანკალეზულ
ხელებზე გადავიწვინე ნანატრი შვილი,
რომლის ხმამაც მოარღვია ყველა ზღუდე და ჯებირი სულში,
რაც კი აქამდე მიშენებია ცხოვრების გასატანად
და ახალდაბარულ მინად დამიტაცლა მთელი სხეული,
იხე რომ არც შემოუხედავს, არც მომფერებია,
უბრალოდ მოვიდა და ოცდაათი წელი,
არაფრით სავსე, თურმე, თვალებთან დამიყარა,
სწორედ მაშინ შენ გამახსენდი, ღმერთო:
დაილოცოს შენი ძალა და მადლი,
რომ სულთი ამავესე.

და დღეებმა იწყეს მდინარეებად დენა,
და როცა პირველად წამა ჩამესმა,
ამდენი ხნის დაგროვილი ცრემლი და ობზიდებული თავშეკავება
გვაღვიან თვალებში სულ გაზაფხულის წვიმებად ეღვარე
ჩემი ცოლის წინ –
ქარში დამჯდარი, დახეთქილი თითებით
სიძინდს რომ ცლიდა კალთაში
და წუთით სხვა ფიქრებში გადახლართულს
გამოეპარა წუთით ჩვენი ბედნიერება.
როგორ დამბერებია, ღმერთო,
მზე ჩასწოლია ყველა ნაოქში,
იხე ღრმად ამოუვსია სიგრძეებზე და დაუძიმებია თითქოს,
რომ მის გარეშე ყოფნამ მთელ სხეულში გამცრა
და გამახსენდი:
დაილოცოს შენი ძალა და მადლი, რომ მყავს
და ჩემს შემდეგაც, დიდხანს მიცოცხლე ღმერთო...

როცა პირველად დალაღებად ჩამოშალა
ჩემმა ყანამ ხორბლის ოქროსფერი თავთავები
და საკუთარი ოფლით გაყდენთილმა მინამ

შეგებით ამოწმდება – ვალი მოვიხადეო
და ეზომიც დადგა ახალგაზრდა ტკბილი,
მაღლიანი პურის სუნი და სხვანაირი სიმშვიდის,
სწორედ მაშინ, ქვიშა ღვინით
და შუაზე გადატეხილი პურით
სორთული რომ უმწვავს მუცელს,
შენ გამახსენდი,
და კიდევ ერთად გადიდე,
რომ მშიერს არ გეკლავ.

მერე კი...
რაც რკინის მერცხლებმა ხმაურით ჩამოუფრინეს
ჩვენს სახლს და მყუდრო ეზოს,
და ცეცხლით ჩამოგვადნა თავზე ზეცა,
ვვლამ ვიგრძენით სიმშვიდემ როგორ მძაფრად დაიწყო წვა,
ხმალივით აღმართული ალით,
და მშიერი კალიბრით შეესივნენ გარშემო ყველაფერს,
რაც იყო და არ იყო ღირებულო,
ხოლო ნაცრის ფერი მთელი სიხარბით გადაეცლო
სახლებს, ჩეებს ადამიანებს –
ჩვენმა ქობამც მარტო დატოვებული ბავშვით
მოაღო პირი და წამში განახევრდა.
უკან მოვიტოვეთ ყველაფერი კარგი
და გამოვიქცეთ.
გზადგზა ეყარეთ თუ რამ ზაფხული გვებადა სამივეს ერთად
და მხოლოდ შიში დაფიტოვით:
შიშს ეჭამდით,
შიშში გვეძინა,
შიშით ვიბახდით: ხელ-პირს,
შიშს გსვამდით,
შიშით დაუდიოდით
და შიშით ვუყურებდით ერთმანეთს –
ახალი – მე, მე – მათ.

მერე...
ხოლო კადრად ჩანარა მთელმა სიტბომ, რაც ვაგრძევე, ეზარდე
და თან ვხედავდი, მთელი ძალით როგორ მაყენებდნენ გზიდან,
მე კი სისხლი ვერ გამოვიღიე პირიდან რომ
ხმა ამომეღო და გაქცევა მეთხოვა,
მხოლოდ ის მოვიფიქრე, რომ წინაასარ დახუტული თვალებით
და გაქცეული ტანით ისევ შენ გაგისხენე
და მოგასწარი ვედრებად:
ესენი მიცოცხლე დიდხანს, ჩემს შემდეგ, ღმერთო...

ასეა, უფალო, არაფერი გვექონია მე და შენ გასაყოფი...

ბარამ მორასაც მოვწავს!

ალექსი ციციშვილი

კოლექტიური მოთხოვნა ქართული ლიტერატურული ტრადიციისთვის ჯერ კიდევ სახელად ითვლება, მიუხედავად იმისა, რომ მე პირადად თითქმის ორი ათეული წლის წინ მივიღე მონაწილეობა მსგავს პროექტში. მაშინ, შეგონებულ 90-იან წლებში, არც პერსონალური კომპიუტერები გვქონდა და არც ინტერნეტი. ამიტომ იმ კოლექტიური მოთხოვნის ავტორები საერთო ხელნაწერთა გაარგებლებით და ტექსტს ერთმანეთის ძლიერად ხელში გადაცემდნენ. ბოლოს კი ხელნაწერის აკრეფისას მბეჭდავმა შეცდომები დაუშვა და როდესაც ტექსტი - „მაშინ მოვასწრებ ერთის მოწვევას“ დათო ბარბაქაძის ლიტერატურულ გაზეთში „ლიტერატურა-რან“ გამოქვეყნდა, მკითხველს (და ავტორებსაც) რედაქციის საგანგებო წინაწერი აფრთხილებდა: „იხედავთ შეცდომებით!“ ამგვარად, ეს „შეცდომები“ ლიტერატურული თამაშის და საბოლოოდ - ტექსტის ორგანული ნაწილი გახდა.

ეს გაზეთი ახლა თან არა მათქვან და ჩემდა სავალალოდ: აღარც იმ ტექსტის ყველა ავტორი მახსოვს. ამიტომ ქართული კოლექტიური მოთხოვნის ისტორიის მკვლევარს ან უბრალოდ, დაინტერესებულ მკითხველს ვურჩევ, პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში გაზეთი „ლიტერატურა“ მოიკითხოვს და გაეცნოს პირველ ქართულ კოლექტიურ მოთხოვნას. ამ სიტყვებს მაინც სიფრთხილით ვწერ, რადგან ბოლომდე მაინც არა ვარ დარწმუნებული, პირველი იყო თუ არა ეს ჩვენი „მაშინ მოვასწრებ ერთის მოწვევას“. შესაძლოა, მსგავსი მცდელობები ყოფილიყო მე-20 საუკუნის 20-იანი წლების დასაწყისში, ბოლშევიკურ ტერორამდე, როდესაც ქართული ლიტერატურაში თანადროული დაავადებული ავანგარდისტული ექსპერიმენტების სასიამოვნო სიომ დაბრუნდა.

უდავოდ საინტერესოა კოლექტიური ნაწარმოებების ტრადიცია უცხოურ (ძირითადად - დასავლურ) ლიტერატურაში, რომელთა აბსოლუტური უმრავლესობა ექსპერიმენტულ ხასიათს ატარებდა და გარკვეულწილად, იკვლევდა კოლექტიური შემოქმედებითი გონის შესაძლებლობებს, ასევე - სხვა ფილოსოფიურ, ფსიქოლოგიურ თუ წმინდა ლიტერატურულ საკითხებს. ამაზე საუბარი ახლა ძალიან შორს ნაგვიყვანს და აჯონებს, ისევე ქართულ ტრადიციას დაეუბრუნდეთ.

90-იანი წლების იმ პირველი ექსპერიმენტის შემდეგ კიდევ იყო რამდენიმე მცდელობა კოლექტიური მოთხოვნის დაწერისა. ორივე დასრულებული ნიმუში გამოქვეყნდა კიდეც ჩვენებურ ბეჭდურ (ბეჭდურ) მედიაში, მაგრამ „მაშინ მოვასწრებ ერთის მოწვევას“, ჩემ აზრით, მაინც ყველაზე წარმატებულ კოლექტიურ ტექსტად უნდა მივიჩნიოთ. ვფიქრობ დანარჩენების წარუმატებლობა იმ გარემოებაზე გამოიწვია, რომ ტექსტის შექმნის მეთოდია არ შეცვლილა. მართალია, საქმეს უკვე კომპიუტერი და ინტერნეტი ჩაერია და გასაგრძელებელი ტექსტის ერთმანეთთან მიტანის პროცესი გაიოლდა, მაგრამ პრობლემის გახლდათ, რომ ავტორები იგივენაირი მარტივი მეთოდით ცდილობდნენ ფონს გასვლას - ტექსტს ინებეს ერთი, აგრძელება მეორე, მესამე და ა.შ. თანაც - ისე, რომ ყოველმა შენდგომამ ავტორმა იცის, რა დაწერეს წინა ავტორებს მოგვსენებათ, მწერლები ამპიციური ხალხი, მით უფრო - საქართველოში, რის გამოც კოლექტიურ ტექსტზე მუშაობისას ზოგ ავტორს სიუჟეტის ორიგინალური მდინარეში წარმართვის სურვილი დარცხდა ხელს, ზოგს - მთავარი მოქმედი გმირის მოკვლის საკლური სურვილი და ა.შ. ზუსტად ამის გამო, უკვე 2000-იანი წლების დასაწყისში, ერთ-ერთი ასეთი პროზაული ექსპერიმენტთან (რომელშიც ასევე ემონანოლიოზი) ერთ-ერთმა ავტორმა ტექსტის მესამე გვერდზე პერსონალს ეწერა გადაუხსნა და გამოაცხადა - მე დავამთავრე. ავტორთა ნაშთი დავთახებ - მართლაც ვწაღფერი დამთავრდაო, ნაწილმა კი - ახლად დავიწყეთ, ჯერ რა დროს დამთავრებაო და ასე გაგიჟდეთ იქ, იმ სუიციდურ მრავალწერტულთან...

და აი, გასულ წელს, ადამიანის უფლებათა ცენტრის ოფისში, სადაც უკვე მყოფი

წელით ვმუშაობ, სამარლამენტო არჩევნების მდიანობითორიწის მეტად დამქანცველი და რეზინული პროექტით განაშებულმა ნინო ცაგარეშვილმა და სალომე აზბამ თანამშრომლებს, გაართობის მიზნით (არასამთავრობო ორგანიზაციების მუშაკებს გვაქვს უფრო ზუსტი ტრმინი – ენერჯაიზერი), ლიტერატურული თამაში შემოგვთავაზეს – დღეში ერთხელ ერთმანეთისთვის უნდა გავგვეზავნა რამდენიმე წინადადება, ოღონდ ისე, რომ ტექსტის ფრაგმენტის ყოველი შემდგომი მიმღები მიერ მხოლოდ წინა ავტორის წინადადებები იქნებოდა ცნობილი. არავითარი წინასწარ შეთანხმებული ამბავი! მხოლოდ და მხოლოდ – წინადადებები! საბოლოოდ, ტექსტი მეტად აბსურდული გამოვიდოდა და ჩვენც, მედია-ნოტიორიზმის რუტინის მსახურბლთ, განსატვირთად სხვა რა გვინდოდა?!

პრინციპში ეს ამბავი ასეც დამთავრდა, მაგრამ ამ ექსპერიმენტმა მიმასხვედრა, რომ ავტორებს რაც შეიძლება ნაკლები ინფორმაცია უნდა ჰქონოდათ იმის შესახებ, რას წერდნენ! ეს შეთადი საუვეეთესო საშუალება აღმოჩნდა იმ საავტორო ამბიციების ჩასახშობად, რის გამოც წინა წლებში ბეჭდურულ (ბეჭდურ) მედიაში გამოქვეყნებული ორიოდე კოლექტიური ტექსტი მეტისმეტად ეკლექტური და ბელოვენური გამოვიდა.

ოღონაც, საქმისთვის რომ სერიოზულად შეგვეზება და ჩვენი ლიტერატურული თამაშის მიზანი მხოლოდ გართობა და განტვირთვა (ენერჯაიზერი) არ ყოფილიყო, საქმრო იქნებოდა დამატებითი რგოლი – მოდერატორი, რომელსაც ტექსტი გრაფომანული ქაოსისგანაც უნდა დაეზღვია. ეს ფუნქცია მე ვითარე და თან მაშინვე მოვიხიოვე, დამატებით კიდევ მოეცათ უფლება, მონოდებული წინადადებები გამერედაქტორებინა საჭიროებისამებრ. ასევე, წინასწარ შეეთანხმადით მთავარ საკითხზე – მთელი ჩვენი მოთხრობა უნდა ყოფილიყო 41 წლის გასათხოვარი ქართველი ქალის მონოლოგი, დანარჩენს – რას დავარმევდით მას, რა თავგადასავალი ექნებოდა, სხვა პერსონაჟები ეინ იქნებოდნენ და ა.შ. გზადაგზა გადაგწყვეტდით. წერის პროცესში ტექსტის სრული წინასწარ მხოლოდ ჩემთვის – მოდერატორისთვის იქნებოდა ცნობილი და სხვები სიუჟეტადან და წინასწარ შეთანხმებული იდეიდან რადიკალურად ვერ გადაუსხვედნენ.

ამგვარად (კიდევ უფრო ზუსტად რომ აგნნა, რეგორ ვწერდით), ტექსტის პირველი სამი წინადადება მე დაწერე, შემდგომი სამი წინადადება – ნინო ლედეშვილმა, რამესმაქ თავისი წინადადებები ინტერნეტით მომანოდა და მეც მხოლოდ მისი წინადადებები მივანოდე (ინტერნეტით) შორენა ლათათიას, რომელმაც თავის მხრივ, მხოლოდ თავისი სამი წინადადება მომწერა (ასევე – ინტერნეტით) სალომე აზბასთვის გადასავაზანად და შემდეგაც ასე მხოლოდ: უკანასკნელი სამ-სამი წინადადება მომანოდეა და მივანოდე (ღმერთმა დალოცოს ინტერნეტი): ინგა ვარსამაშვილს, ნინო ცაგარეიშვილსა და თინათინ ლატარაის. დადგა კვლავ ჩემი ჯერი და ნავედით მეორე წრეზე, მერე – მესამეზე და ასე, წელ-წელა, ბეჯითად, ექვსი თვე ვწერდი ბოლ წერტილამდე.

რა თქმა უნდა, ჩვენი კოლექტიური პროდუქტი მკითხველმა უნდა შეაფასოს, მაგრამ ჩვენთვის უკვე დიდი პატივია, რომ „ახალი საუწყის“ უფალმა რედაქტორმა, ამავე დროს, 90-იან წლებში დახვრილი იმ პირველი კოლექტიური მოთხრობის ერთ-ერთმა ავტორმა, შოთა იათაშვილმა მომწერა (მობილური ტელეფონით): „ახლა ნაეიკითვე კოლექტი. მოთხრობა, ძალიან მაგარია. ისეთი მოთლიანია, ყვერ კი დაიჯერებ, რომ რამდენიმე ადამიანი წერდა! შემდეგ მომერში გავუშვებ“.

და თუ მართლაც ასეა (ანუ – ძალიან მაგარია), ჩვენო ძვირფასო კოლექტიური მკითხველო, ნავედი, ბარემ მეორეავე მოეზე!

აკვარიუმი

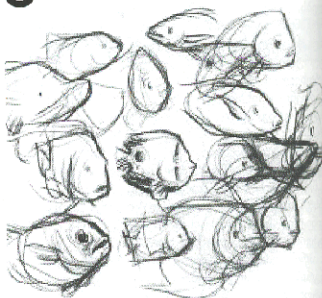

ალეკო ციტიშვილი,
ნინო ლევდაშვილი,
მორენა ლათათია,
სალომე ანია,
ინგა ვარსიმაშვილი,
ნინო ცვაჭავაძე,
თინათინ ლატარია

ღმერთმა დალოცოს წიულ ვერნი! ბუკინისტებთან ვაქრობაც არ არის საჭირო, პირდაპირ იხარებენ – ტომს ორ ლარად. შეიძლება სულაც თხუთმეტ ლარად დაიტოვებს. ახლა ის დროა, მაღაზიაში ედგა-ვარ, ცოცხალი თევზების უზარმაზარ აკვარიუმთან და ვფიქრობ: თევზის წვნიანი ხომ არ მომეშადადებინა?!

სქელშუბლა 8 ლარად რა უბედურებაა! გადავალ იქით მაღაზიაში და გაყინულ სკუნძორიას ვიყიდი 6 ლარად. 300 გრ. არ მეყოფა ერთი?! კიდევ კარგი, სტაფილო მაინც ღირს იაფი – ერთი ცალი 30 თეთრი. იყოს ერთი! კიდევ რა მინდა?.. ბევრი რამ მინდა, მაგრამ ყველაფერი ისეა, როგორც ყოველთვის. „ფანტა ტერაპიკისუნის“ იყურე არ მყოფნის ფული. საკითხი ჩემს ლოცვებთან დაკავშირებით იქ, ზეცაში, უარყოფითად გადაწყდა. თუმცა, ხანდახან იმასაც ვფიქრობ, მაქვსო-ვარი ხომ არ მაძლევს ძალას, წიგნი თუეზად ვაცეო და თევზისგან წვნიანი მოვამზადო? ბევრ რომელი წიგნი გაგიმეტო? დიდი ხნის წინ ჩემთვის სამშითოდ გადადებული ძვირფასი „ვეფხისტყაოსანი“ დედანემის საბერძნეთში გამგზავრებისთანავე ჩალის ფასად გავყიდე და იმ ფულით მეორადი ნოხმარების ქურთუკი შევიძინე. მაშინვე სიხარულით გამოვეთხოვე ბოლო კურსზე წაყიდ პალტოს.

ნეტავ იცოდეთ, რა სიმწრით მაქვს მოგროვებული ჩემი წიგნები. სპუდენტობისას, ყოველი თვის ბოლოს, სტაჟენდიას როგორც კი ავიღებდი, გადაწყვეტილებთან მივრბოდი წიგნების საყიდლად. საქმელს, ჩასაცემელს და სხვა ათას საჭირო, საყოფაცხოვრებო ნივთს ვიკლავდი და წიგნებს ყყიდულობდი. დღეს კი, მათ ვყიდი, რომ თავი ვირჩინო, დედაჩემი მწერს ათენიდან, ოდესღაც მის მიერ შეძენილი წიგნები მაინც შევიბრალო, მაგრამ ახლა რომ ის აქ იყოს – გლდანის მიყრუებულ მიკრორაიონში და მე იქ – ათენში, ისიც ზუსტად ჩემსავით მოიქცეოდა. ყველაზე რთული გასაყიდი წიგნის შერჩევის პროცესია. არ ვიცი, ძველებს როგორ შეეადარა – არასაღეს მყოლია, მაგრამ შემიძლია, შევადარო ჩემს ძალდა.

აი, რამდენიმე ძალი რა მყავდეს და ერთი გასაყიდად შევარჩიო – რაღაც მსგავსი გრძნობაა. ეს ჯეკო ერთი კერია, შინიდან გავიდა და აღარ დაბრუნებულა. ალბათ, მიმავტოვა. ახლა ისეთი დროა, ძალზედ არაფერში სჭირდება მშვიდი პატრონი. ეცეკობა, ადამიანებისგან გადადგო ღალატის სინდრომი. ამ საღამოს მისი დაბრუნების იმედი რომ მქონდეს, ცოტა მეტ თევზს ვყიდდი, მაგრამ აჯობებს, საკუთარ თავს მივხედო.

დაქანცული სქელშუბლები ძლიერმღვივით დაცურავენ და პირებს საცოდავად აზჩენენ. აკვარიუმს მაღაზიის ფანჯარასთან დგას, ისე, რომ თევზებსა და ფანჯრის მიღმა გლდანის არაფრით გამოირჩეულ კორპუსის კედელიც ჩანს. კედელზე უსწორმასწორო დიდი ანოებიტი წითელი საღებავით მიჯღაბნილ წარწერასაც ვხედავ – „თავისუფლება ცოტენეს!“ წარწერა მტკიცედ მოტონებული აღმიძრავს. იგი დრო, ზვიად გამსახურდიას მხარდამჭერთა ყველა მიტინგს გესწრებოდი. ეპ, ცხოვრებე!.. ეპ, ცოტენე! ცოტენე!.. რა მამის შვილი და ასე უნდა ლებოდე ციხეში?! აესუსს, ზვიად!.. რა მამულიშვილი, რა პატრიოტი და განა შენს შვილებს ასე უნდა გაეგრძელებინათ?

გული მწყდება. ნუთუ ახლა ვინმეს მართლად ელოდებიან ამ ქვეყნის ბედი? ყალბი რიტორიკა! ისევ ეს სანთლები! ისევ ეს მუშტებმშვართული დგომა! ისევ იდეოლოგიურ-სოციალ-ფსიქოლოგიური დიშბალი! კიდევ ვერ გაგვირკევია, რა გვიწდა. ამ მაღაზიის აკვარიუმში მოტივტივე თევზები უფრო ნაშენდებულ არიან, ყიდრე პოლიტიკაში მცურავი ადამიანები.

ზოგიერთი პოლიტიკოსი კი ზუსტად ლოქოთავითაა ყოფიერების ფსკერზე გაბოლილი და იქიდან განთქავს.

ეს გამომწვეული ფსიქო-სტრუქტურა გადაწყვეტილებას! რამდენჯერმე დავაბრუნე, ჯანდაბას ყველაფერი წეთქი, მაგრამ გულში არ გამბედავს, რომ ნი-7 სართულთან დაგაფიქტაროყავი. ცალკე უმუშევრობა მირევს გულს და ცალკე უმოქმედობა. ზეიად გამსახურდას ნომრებივსაც მას შემდეგ ვაეცეო ზურგი, რაც მამამიხის ათტომეული ბუკისიბსა გადავულოყე და მასში აღებული ფულით დიდ ქვანში არტალის ბორში ნოვანადე. კიი გერმეული ბორში კი გამომივიდა. მე და ჯეკამ დიდად იხიანოხენთ, ძვლებიც ბოლომდე გაიფხარათ. ზოგადად კი, ეს ოხერი სინდისი რომ დაიქანო, ყოველი წიგნის ჩაბარების მერე გამოვლოვის რიტუალს ვატარებ. ნოვარ დეუმბდე „მზიურში“ გამოვიტრე, კონსტანტინე – თავის ქანდაკებასთან. ივოცხლე, ჩვენი მწერლების სახელობის ქანდაკებები, ბალები და სკეერები უხვად გვაქვს, მაგრამ უცხოელი მწერლები როგორ გაავაცილო ბუკინისტურ საიქიოში, ჯერწვლით ვერ მოვიფიქრე.

ამ თოვლმა სულ გაანგალო გული! მთელი დღე ჩართული მაცქს პლიტა. თვის ბოლოს იმდენი გადასახადი მოვა, არც კი ციცი, როგორ გადავიხდი. პროპაგანდუციას ბოი არ მივეყო ხელს თავის სარჩენად?! 41 წლის ასაკში ცოტა დავგინანებულად მეჩვენება. ავრობებს, ასეც დედამისს დაუერეკო ათენში. საწყალი ჩემი გაზრდილი დედა არ ეყოფოდა ჯავა და ახლა კიდევ ახსლა ღუმეოვარ ქაღს მარჩენს! ხანდახან ვფიქრობ, მეც რომ გავყოლოდი იქ, ფულს თუ ვერ ვიშოვიდი, ვინმე მარტოხელა ბერიკაცს მაინც მოეძენიდი და შევეკედლებოდი. არ დავრჩებოდი ასე, ჩემზე უფრო უსაქმური ქართველი კაცების მოძოლოდინე.

უსაქმურობა ნარკოტიკს შავას – თავიდან გსია-მოუნებს, მერე გებზრდება, ბოლოს კი შიგნიდან გარბას! საქართველოში ყველაზე უსაქმურები, მგონი, ჩვენ ვართ – ფილოლოგი ქალები, თავგების კრძე-ბად ქცეული დიპლომებით, არაპრაქტიკული წიგნების კითხვით ანოლამეული თვადლებით, დლოჯარების აბაო მლოდინით. ვის რაში ვჭირვდებით?! გლდანის ამ მიყურებულ მიკრორაიონში როდის მოაღწევს თეთრ ცხენზე ამხედრებული პრინცი?! მანამდე სულაც კანალიზაციის რომელიმე თავმობილი ქაში რაფარდება ცხენი და ფეცალები ამოვანახლებს. უფშო და უსაქმურ კაცებს, რომლებიც ამ ვერაგულ ბაფანგებს აგებენ, პრინცი და მისი ცხენი სულ არ ადარდებთ. ერთი სული ავტო, ქვების რკინის თავ-სახურავები ჯვართში ჩააბარონ და მერე ბაფანგისთან არქით ამიბოთვონ მუცელი ან ჩემსავით არტალის ბორში მოხარმონ. ჯვართის მიმღები ბუნქტი მათ-

თვის ისეთივე მსანა, როგორც ჩემთვის ბუკინისტური/მალაზია. ზეგრი საერთო გვაქვს. ცოლადაც გავყვებოდი რომელიმეს, მაგრამ ეგენი სად შემამხეწნენს ხუფქი ბირს იყურებიან!

მემდგომე მინ რიდი იქნება! ჩემ სათანს წესი ჰქონდა ასეთი – ყოულ ვერნის მერე მაინ რიდი უნდა წაეკითხა. ხოდა, გაციდვითაც ასეთივე თანხმდევრობით გავყიდი. მანამდე ნეიბლება მესამედ გადავიკითხო „თეთრი თათმანი“. იქნებ ოდნავ მაინც დაეზიბურუნოს ის ძველი გრძნობები. საოცარი ასაკი იყო! გია, დათო, ირაკლი... ირაკლის მაინც როგორ გიფრად ვუყვარდი! ზუსტად ოცი წლის ნინ ჩემი ბინის მოპირდაპირე კორპუსის ევდელზე ისარ-გაცერილი გული დახატა და მეორე დღეს აფხაზეთში წავიდა საომრად. თითქმის მთელი ომის მანძილზე იქ იყო. ასე ვთქვათ, იცავდა ტერიტორიას. აღამიზნების დაფულები ხორცს და ტაფურებს საკუთარი ხელით ავროვებდა ნაწილ-ნაწილ – კაცების, ქალების, ბავშვების... ბოლოს თითონ გახდა შესაგროვებელი. თურმე, დახეივანზე ნასულ ვინმე კუსათან ერთად, კი ვამბობ – ერთად, მაგრამ რაღა ერთად?! მუდმივ კაიფში მყოფი კუსა რისი დამშვერავი იყო! ჰოდა, ასე ნაიწდენე დახალმულ თხრილს თუ რაღაც ჯანდაბას. აფეთქების შემდეგ ირაკლის და კუსას სახელები ნაწილები ერთმანეთში ისე აირია, თანამებრუნდებმა მათი გაცალკეება ვეღარ შეძლეს, ნათესავებს კი ექსპერტისის ფული არ ჰქონდათ. იძულებული გახდნენ, კუსას და ირაკლის ნაფულები ერთად ჩამოეყვანებინათ და ერთ მძურ სამარეში დაეპარათ. ხანდახან მივდივარ კუსა-ირაკლის საფლავზე, საათობით ცხივარ ხოლმე ჰირსიფელის სკამზე, ვენევი და ვფიქრობ – რა ზედი გვეწვდა მე და ირაკლის, ეს ომი რომ არ ეფილეთყო. ალბათ, ყველაფერი მარტივად და გენიალურად იცნებოდა – დავკოწინდებოდათ, შეილებიც გვეყოლებოდა, წიგნების მალაზიასაც გავტანდით, გვაგრაივ არ შემოვგაგლებოდა და ამ აკუარიუმთან ამდენ ხანს დებილივით დგომაც არ მომინებდა – პირდაპირ ყველაზე დიდ თევზს ვიყიდდი, უყუყუმოდ წავიღებდი შინ და შევწვავდი ოჯახისათვის.

როგორც თევზს ვფუტრავთ და ავარობულს ნანლაგებს ვაცლით, ისტორიის გამოშიგვანაც რომ ასევე შეიძლებოდა, ბოლო ოცნდელის ნაგავში გადავუძახებდი. საღარბო იმდენად არ მტანჯავს, რამდენადაც სასონარკვეთა, როცა მზიერი სასურ-სათო მალაზიების ვიტრინებს ვათვალიერებ და ნერწყვს ვყლაბავ. დედაჩემის გამოგზავნილი ფულის ნახევარზე მეტი ბანკის ვაღის გასტუმრებას უნდვება და ასეთ ცხოვრებას დასაარული არ უჩანს. ბიბლიო-თეკაში წიგნები რომ გამომეღვება, უთმედობის ზურუსი მშთანთქავს. ამ ტენშით თარიებს ორ ნელინაბში

გამოვაცარიელებ და ზედ ბაბუაჩემის დროინდელ
ოპიათი გამოვცემესაც მიეყოლებ. მერე გავიხედი
ოთახში შიშნულით ამომძვრება სული. გარეთ რომ
აღარ გამოვჩნდები, მეზობელი დარეკო შემომაკი-
ოთხავს, შეპიკივლებს, სახეს ჩამოიწოკავს, ტახტზე
გამასწორებს და გულზე წილს დამიჭრებს. გამოცარიე-
ლებული თაროები არ მოენივნება და თუთი ზნერით
დაფარავს მოინდომებს, მაგრამ ზნერის დასამგრებ-
ლად ვერც ერთ ნიგნს ვერ იპოვს. მერე, ალბათ,
თედებშით ან რამე სხვა მიიმე საგნებით დაანაგრებს
ზენარს და გულდაგულ დამალავს იმ სიცარიელეს,
თაროებიდან ჩემს სხეულში რომ გადმოინაცვლა. ამ
ლოკებით, ყოველი ცარიელი თარო ერთი ნაბიჯია
სიკვდილისაკენ, ყოველი გაუფიქრო ნიგნ – სიკო-
ცხლეს ჩამოკლებული ნაბი. ისეთი შეგრძნება მაქვს,
ბუდიტა რომ ვიყო, მომაველ ინკარნაციაშიც ასე
ვიცხოვრებ – უსასრულოდ ვინონიალებ ბუკინის-
ტიტთან და ჩამოცლილი ქვიშის საათითი დავე-
ლოდები შემდეგ ინკარნაციას – იქნებ ვინმემ საათი
გადააბრუნოს.

აი, რამადი იქნებოდა საუკეთესო გადამბრუნებელი,
თან ინდოელია და ინკარნაციის საკითხებშიც კარგად
უნდა იყოს ჩახედული. გულში, ამავე მაღაზიაში გადაე-
ყარე – ცხელი ლავანში ყიდვა უნდა. გამეფიქრე
მაგული უსინდამ: ნინა დღისა, მაგრამ უკუისთვის
ძველი ლავაში უკეთესია. რამაღს კი მაინცდამაინც
თონიდან ახალი ამოღებული უნდა, ცხელ-ცხელი.
თავი უსაყოფილოდ გადააქნია და მაღაზიიდან გაუდა.
„ხო შეგეჭამეს ამ ინდოელმა და ჩინებმა!“ – ჩაი-
ბურტყუნა მაგულიმ და ძველისძველი საანგარიშის
კოფები ერთ მიარეს გააყარა, – „ესენი უნდა სწავ-
ლობდნენ სამედიცინო უნივერსიტეტში და ჩემ ბიჭს
ტაქსისტად ამოხდეს სული?!“ მერე ამომხედა, ნისი-
ების რვეული გადაშალა და ინდოელს რაი ვერა-
ფერი დააკლო, მთელი ბოლია ჩემზე გადმოინათია:
„თინა კეხუნელი – 87 ლარი და 55 თეთრი! თითქმის
ერთი თვეა, არაფერი გადაგიხდია! როდის მოიდებთ
წყალობას?!“ ძლივს აფხსენი, რომ ეს ყოფილ ვერნის,
გუსტავ ფლობერის, ნიხილ ჯავახიშვილისა და ლეო
ქიქრიელის ტომეულების დროულად გასაღებაზე იყო
დამოკიდებული, აგერეთე – დედაჩემის ფულადი
გზავნილიდან მორჩენილ თანხაზე, თუკი რაიმე
გადაურჩებოდა ზამთრის გადასახადების ჭირვეულ
სტომარას და ბანკის მოღარო-ამერატორის ღიმლიან
ხახას.

საინტერესოა, ინდოეთში თუ იციან, რას ნიშნავს
„ნისია – სხვისია“? აქ კი კარგად იციან, მაგრამ უბანში
ყოფელი მთელი ოჯახის წევრი მინც არის ამ სისი
არაშოშლილი წევრი. ისიც საინტერესოა, ინდოელები
პურს მართლა მხოლოდ ავადმყოფობის დროს მიირთ-

მევენ, როგორც ამას ჩემი გეოგრაფიის მასწავლებელი
ამტკიცებდა, თუ იქაც ისეთივე აუცილებელი საათი-
ბო წყაროა, როგორც ჩვენთან? სამაგვროდ შრამე
– ინდოელების ყოველდღიური საკვები ჩემსაგან შალს
სანაბრლოდ ვხედავ. მეშინია, დაუგეგმავად რომ ვიყოფი,
მერე პურის ფული არ შემომაკლდეს.

რამადი ერთადერთია ჩემი სამეზობლოდა:
ნისიების რვეულში რომ არსოდეს მოხვედრილა.
ასეთ მონეტარაგებულ სტუდენტს ინგითად ნახავთ.
დარეკოს დროულად უხდის ბინის ქირას, ლექციებს
არასოდეს აცდენს და ხმაურისანი სტუმრებიც არ
მოწყავს. მაგონი, ქალებშიც არ დადიას და სულ
სიხედაზა გადაგებულნი. ჩემსათვის გასათხოვრ
დარეკოსაც მეტი არ უნდოდა! ერთ მწყენიერ თუ
აგებეთ დღეს თავისი მოწესრიგებული ინდოელი
მძებერი პლატონურად შეუყვარდა. მერე რა, რომ
მასზე თხუთმეტზე ნაღო უფროსია?! პლატონურმა
სიყვარულმა ასაკი სად იცის?! ვუთხრები – ქალო, ხომ
ხედავ, ზედაც არ გიყურებს, სულ წინში აქვს თავი
ჩარგული, ნეშევი, ნადი, ტოლი ნახე, კოჭი გააგორე-
ნეთქი! მაგრამ საეჭმო ხარ?! გაგონებაც არ უნდა
უნივერსიტეტში რომ მიდის ბიჭი, კარს იქამდე არ
მოსცილებს, სანამ ნიაბი ნაბიჯების ხმა წარმოახე-
მოც არ შეწყდება. მერე დგას და ისე ღმამად ყნოსავს
მის ტანსაცმელს, თავბრუ ეტყევა. სადაცაა, თითოე
უსარგებლო პლატონური სიყვარული ფეტიშიზმში
გადაიზრდება.

ისე, ერთი ასეთი რამადი მეც არ მანყენდა, მაგ-
რამ არც პლატონური სიყვარულისა მესწის რამე, არც
ფეტიშიზმისა და სექსშიც არანაირი გამოცდილება
არა მაქვს. ბევრჯერ მიფიქრია – მაინც რატომ არ
მიძინავს-ეთქი ღამდამოხილთ და პასუხი უკვე ვიცო
მარტო ყოფნა მიჭირს. ერთხელაც უნდა მოვიკრიბო
ძალა და გადავდგა გაბეღული პირველი ნაბიჯი,
მაგრამ – როგორ? წარბილოდგენ – რამადი იქნება
თუ ვიშვანახარი, ერისხელაც იპოვება მოწესრიგა
როგორ მიფუკავსენ კარზე და ბედნიერი სახი
მივმართავ: „ასურს, მეხსუბრით გეშმარტ სექსზე!“.
ჩემი უცნაური ბედის ამბავი რომ ვიცო, კამა-
სულტრას გაკეთილდებ არ შედგება – ინდოელი გვა
აღმოჩნდება და დაქალობას შემომთავაზებს. ხომ
ხდება ასეც, ბუნებამ კაცად ან ქალად გაგაჩინა, მაგ-
რამ ინსტრუქცია არ გამოგაყოლა – აბა, თვითონ
თუ მიხედობი, რა რისთვის გამოიყენო. აგერ, გიოს
ტანიც ღამაში აქვს და თვალ-ნარბიც, მაგრამ რად
გინდა?! რამდენიმე წლის მინ ეშმაკი მეუწნდა – ნამო,
კაზინოში შევიდეთო და მან აქეთ სხედან იქ. ერთად
აზნაკუნებს სათამაშო აპარატებს და ატრიალებენ
რულეტკას. ეშმაკს რა უჭირს, თავის სტიქიანია! გოთა
ცოდვა – ჯერ უძრავ-მოძრავი ქონება გააიდა, მერე

კი გამათხოვრდა და გალოთდა. ღვთის წყალობით ფულს თუ ხელში მოიგდებს, ეშმაკი ისევ კაზინოში მარბენინებს. აღარც შეგარებული არსებობს მისთვის და აღარც სექსი! კიდევ კარგი, ცოლობა რომ ნიხოვ, უარი გვცემა, თორემ გიო ისეთია, ჩემძე გაღვიძებდა ახარტის მხენს, მერე კაზინოშიმში უნაად ვიპოვებდით და საბოლოოდ ვალეგში ამოვხვდებოდა სულა.

მოშულა ამ გაუთავებელმა წრეზე სიარულმა, ცირკის ცხენებით მივყვები არენის კედელს და ვერ ვხვდავ, ვის უჭირავს ჩემი ცხოვრების სადავე. ცირკის ცხენი ყოველი წარმატებული ნომრის შემდეგ პირს ნუგბართ იტყაუნებს, მე კი შრის ბოლოს ვჯიდო არასოდეს მეტყვევებია და არც მის მოლოდინში ვყოფილვარ. ამ ინკარნაციის შემდეგ თუკი ცხენის სხეულში აღმოჩნდები, იქნებ წრეზე სიარულის ამდენწლიანი სტაჟი დაგიზავდეს და ცირკში სამსახურს გამოიკრავს ხელი. აქ კი სამსახური არ მეღირსა. არ მინდოდა, ჩემ ჯარსელებს დავმსგავსებოდი, მტვრიან რედაქციებს კორექტორებად რომ შეაბერდნენ. არ აღარ ვეძებე! ჰაირმენეჯერის და გაყიდვების მენეჯერის ეკაპსიებზე კი გამეფრხალა. ვიფიქრე, რაიმე განსაკუთრებული სამუშაო იქნებოდა – უმაღლესადმოთავრებული ფილოლოგი ქალისთვის შესაფერისი, მაგრამ აღმოვაჩინე, რომ მაიმუნეფერი იგავა, რაც ქუჩაში რაღაც ფრეცკების დამორგეველი, გაყიდვების მენეჯერი კი – მალაზიის დახლთან მდგომი გამყიდველი. განა ამდენი იმიტომ ვისწავლე და ვიკითხე ცხოვრებაში, რომ ქალღმერთ ვარიო ქუჩაში, ან პური და მაკარონი ყუდო მალაზიაში?!.. არა, გენაცვალე! ამას მიჩვენია ისევ უზუნვეარი ვიყო და შიშითი გამძერეს სული!

დათოსგანაც აღარაფერი ისმის. იყო დრო, ზეიადისტების მიტინგებზე ერთად დავედიოდა, მერე კი გერმანიაში წავიდა, ეთომდა მანქანის ჩამოსაყვანად. იქ კი რაღაც მოუფრინდა თავში და პოლიტკურთ თავშესაფარი მოითხოვა – ზეიადისტებს საქართველოში გვედგინათ. მიიღო კიდევ, თავიდან მოკითხვის წერილებს მწერდა – როგორ ხარ, როგორი ამინდია, მიტინგებზე ისევ თუ დადიხარ და ა. შ. არც ერთხელ არ მიპასუხია. სულ ბოლოს ტელევიზორი გამოიგზავნა. მანქანებით მოვაჭრე სურენამ ზუსტად 8 მარტს მომიტანა – ეს დათოსგანო. ნახმარი იყო, მაგრამ თავიდან ვერ შევამჩნიე, ისე გამიხარდა. ჩემს ჯაბახანა ზეი-თერი „კორაფუჯს“ კი სჯობდა. მაშინვე ჩავრთე, ანტენა არც კი გამხსენებია. კია ხანს მივმტვრებოდი და ვუსმენდი მის შიშინს. სურენას მადლობა დავაპირე, მაგრამ მას შემდეგ დათოსგან არც წერილი მიმალა და არც ათაფერი მსმენია. სურენამ მთხრან, მანქანებს სადაც ვყიდულობ, იქ აღარ გამოჩენილა და სხვა მხრივ, მე მაგისი ალი-კვალი არ ვიციო.

ყველა ადამიანს აქვს, ალბათ, ცხოვრებაში შეიშინება, რომელიც არასოდეს ავიწყდება და გასაგებებისას ყოველთვის სირცხვილის გრძნობა ეფუძნება. ასეთი შემთხვევების უმრავლესობა გადამაყრწყნა, მაგრამ დათოს რომ ერთი წერილიც არ გავუგზავნე, ამაზე ფიქრი გულს მიკლავს. არ იქნებოდა, ერთხელ მაინც რომ მომეკითხა, მისი ემიგრანტული ყოფის ამბები გამეგო. იქნებ სწორედ ის იყო პედი, ასე დაუდევრად რომ გავატარებ? ეჰ, დათო, შენ ისე გაქირე, როგორც ტრინულელები ატეხული ფული ქრება ჩემი ჯიბიდან, როგორც ვარსკლავები ქრებიან გათენებისას. კარგად არ მახსოვს, მაგრამ მაგონი, მას შემდეგ დამჩნედა ფრჩხილების კენჭითა. თავიდან ნეკა თათის ფრჩხილს ვეძებდი, მერე ინტენსიურად მიყვავს ხელი (უფრო სწორად – პირი) ამ საქმეს და როცა საკნეტი რესურსი შემომეღია, ვერნების ქამაც დავიჩედი. მაღე მივხვდი, თურმე, რა ცოტა ყოფილა ათი თითი ადამიანისთვის. ვიფიქრე, ფრჩხილების კენჭიდან რაიმე სხვა მავნე ჩეკვაზე ხომ არ გადავსულიყავი, მაგალითად – სერიალების ყურება ხომ არ დამეწყო, მითუმეტეს – დათოს გამოვხადე ახალი ტელევიზორი, ამ მხრივ, საუკეთესო თანადგომას გამოვწვდა. ბევრი ვიფიქრე თუ ცოტა, კიდევაც გადაწყვიტე და მთელი ერთი თვე არ მომიწყვია – ერთი არხიდან მეორე არხზე გადავდიოდა და ერთ სახალისაც არ ვტოვებდი. ისე გამიტაცებდა ხოლმე ყურება, ქამაც კი მაფრწყებოდა. ან რა უნდა მექმას?! გაუფქებული მაცივარიც (ცარიელი იყო და სამზარეულოს თარიღიც!) მარტო თონის პურს ვცვიქნდი ცოტ-ცოტას, კუჭი რომ არ გამბძობოდა და ზედ წყლის ნაცვლად სერიალებს ვაცო-ლებდი. მერე ეს ერთი და იგივე ამბავი, ერთი და იგივე ოჯახური ინტრიგები ყელში ისე ამომივიდა, რომ კარგა ხანს გულისრევის შეგრძნება მექნდა, ვიდრე საბოლოოდ უარი არ ვთქვი ამ მავნე ჩეკვაზე და ისევ ფრჩხილების კენჭას არ დავუტრუნდი.

თვეში ერთხელ ბანკის მოლარე-ოპერატორების ყბაში ვვარდები და მათი კარგად დაეკრებოდა სათონი ლიმოლის უკან სამკაბა ეშმაკი მილანდება – აპრენილი კუდიო, ღია დეკოლტეთი და დიდი ტუშუვებით. არ ვიციოდი, ეშმაკი მდებარეობით სქესისა თუ იყო. დედამისის მიერ ათენიდან გამოვხადე თანხის ნახევარზე მეტს მართმევს და ლიფში იწურთავს. დედა ყოველ ჯერზე მერს, ფული არ გავფლანგო და უსიკვდილოდ გადავიხადე, თორემ ბანკი დაყადაღებულ ბინას გადავიხადი. ამიტომ ყოველთვიურად მორჩილად შევდივარ ბანკში და შესვლისთანავე ვხვდები, რომ სიცოცხლე არ ღირს. მერე დედა მასხინდება და გადაურჩენისთვის ბრძოლას ვაგრძელებ. კრედიტის ეს დაუსრულებელი პროცენტები რომ არ გადავიხადო, დედას გული გაუსკდება. ჯერ ქმრის სიკვდილი ვერ

მოუწილებია და ახლა კიდევ სახლიც რომ გაგაციონდონ, ინფარქტი გამოწერილი აქვს. ამ მაჩვენებელს, კიდევ, რა უდროოდ მოუწია სიკვდილი! ცოცხალი რომ იყოს, ასეთი მავ დღეში ხომ არ გიქნებოდი?! მუშაობამ კი მოკლა, საწყალი. თანეში მუშაობდა, მცურებდა. დღეს და ღამეს ასწორებდა, რომ ოჯახს ფული არ მოკლებოდა. მასხარს, როგორ მოდიოდა შინ ცხელი პურის სუნით გაჯერებული, გადაქანცული. პატარა რომ ვიცავი, მიგებულებოდი და ამ სუნს ვისრუტავდი. ისეთი მეგრძნება მქონდა, თითქოს მთელი დღის მძიერი გემრიელ პურს ვჭამდი. ერთ დღესაც, ეს ჯან-ღონით სავსე კაცი გადამბრუნდა და მოკვდა. გულმა იმ დღეს უშტყუნა, როცა თინეში პურს აკრავდა. მიშველეთ, ერთი კი უთქვამს და დამხმარე მცხოვრებელს იმ წუთასვე მოჰკიდა ხელი, თორემ გაგაგრეებულ თინეში ჩაგარდებოდა. გადაქექილ ტაბურეტზე რომ დახვეს, უკვე აღარ სუნთქავდა. აბა, სასწრაფო! აბა ექიმო! ამ უბედურ დროში რისი საშუალებაც არის, ყველაფერი იღონეს, მაგრამ ამაოდ... მაშინ მივხედი, გულს რა დანიშნულებაც ჰქონია – გახეთქა რომ დააპირა და ვერ გასკდა, ცრემლად და ბოლნად დაინთხა. ტირილი თითქოს შეეხას მგერიდა. დედაჩემი კი იმ დღეებიდან კუბოზე დაშობილი, ცრემლგამშრალი და უახლოდ თვაღვაშტერებული დამამახსოვრდა. თუმცა, გლოვის პერიოდმა რომ ჩაიარა, მალევე მოიკრიბა ძალა და გამოიმცხადა – ვიდრე შენ არ გაგათხოვებ, დეპრესიის უფლება არ მაქვსო. ვალები კი თითქოს ციდან ჩამოვარდა: ეს მაშაჩემის დასაფლავებაო, ის უმუშევრობაო, ეს გადასახადებო და ბოლოს ბანკიდან კრედიტის გამოტანა გადაუწყვიტეთ. კრედიტით ვალებიც გადავიხადეთ და დედაჩემიც არალეგალურად, მაგრამ მშვიდად გაემგზავრა საბერძნეთში. საზღვარზე გადასვლისას ავტობუსის საბარგულში დაუშალიათ, ჩემოდნებსა და ტომრებს შორის. კიდევ კარგი, არ გაიგუდა! როგორც კი საზღვარი გადავედეთ, ისევ ავტობუსში ამოიყვანეს, მაგრამ იმ რამდენიმე წუთში კლასტროფობია აიკიდა. მას შემდეგ, სადაც კი პატარა სივრცეში მარტოდმარტო მოხვდებო, ყველგან სული ესუთება და თვალთ უზნელდება. დედაჩემის გამგზავრებისთანავე დაიწყო ცივი საუზმეები, დაუსრულებელი ღამეები, ყრუ და გულქვა კედლები... თავიდან დედა მირეკავდა ხოლმე ათენიდან კვირაში ერთხელ. თუმცა, როცა ფული დამჭირდებოდა, უკანასკნელი ხუთლარიანით გვიღულობდი მონო-ბარათს და თვითონ ვურეკავდი. მერე უერთმანეთო მარტოობას შევეგუეთ.

ზოგჯერ მეჩვენება, რომ ეს ყველაფერი სხვა სამყაროში ხდება და რეალურად ახლა სხვაგან ვარ. ძვირფასი ნივთები, დედა, მეზობლები, რამადი და მაგული ცალკე ლივლივებენ, ხოლო – ყრუ კედლები,

ძარღვებში გამჟღავნარი სიცივე და მარტოობა ცალკეა. ახლაც, აქ რომ ვდგავარ, ეფი მღრღნია – ეს თევზები მართლა ტყავზე დასაყრდენი! განწირული სეელმუბლები არიან თუ ოცნების ოქროს თევზები? ნამდვილად სასურსათო მალაზიაში ვარ, თუ რომელიმე სატუალარში, სადაც ისევე მიმიჩინეს ადგილი, როგორც თევზს აკვარიუმში?

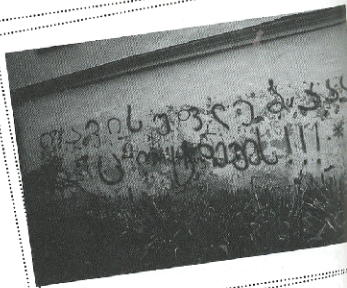
ასეთ წამებში ამბოხის ტალღა მიეღოს – მინდა ავფეთდე და ყველაფერი დაგამსხვრიო, რაც კედლებთან, მარწუხებთან, ბორკილებთან, დაკეტილ კარებთან და უბედრობასთან არის დაკავშირებული. „დედა, სადა ხარ?“ – ყვირის ჩემი ტინი – „მოდით მიშველეთ!“ პასუხად ყინვა და დუმილია, რომელსაც ძალიან მინდა შეეგინო, ისეთი ბინძური სიტყვები ვუთხრა, რასაც ბედარული ფილოლოგი კლასიკან არაფინ ელის.

მაინც რა?

რა ნაქვს სათქმელი?

რა ბაღლაში უნდა ამოვისროლო გულისძირიდან?... აბა! თითქოს ვილაცის შმა მკარნახობს, ჩემი უნივერსიტეტელი ლექტორის გონივრით – ახლა უნდა გავიდე ქუჩაში, ავიღო აგურის ნატეხი და მცირეოდენი კორექტივი შევიტანო კედელზე მიჯღაბნილ ნარწერაში:

თ ა ვ ი ს უ ფ ლ ე ბ ა მ ო ტ ყ ნ ე ს !

შინაურუდა მოყოლილი

ზაზა კოშკაძის

„შუალამის ცეკვა კიბოსთვის“

მედიუმული
გიგანტოქსია

გვა ქვეანშივლი

არადა, ზომ გამაფრთხილა წესიერად წერილში ამერიკელმა პოეტმა რაიან ვან ეინკლიმ, ამ წიგნში „სიბრაზის ცეცხლის-გან დაშვრობებს მიღუბთო“ და ბოლოთქმამიც, მეორე პოეტმა, რიჩარდ გეინმაც შემომბარა, „ეს ლექსები ისე ბტე-ზიან ფურცლებიდან, როგორც ადგილიდან, სადაც ღამის არაე-ბებ: ცუდად განათებულ ქუჩებში დაძრწიან, გამწვანებულები ცაყაყაბუნ ლუჭყიან თეთრეულში“. თითქმის მე მათზე ადრე ყოფილი, რასაც წერდა ზაზა კოშკაძე, იგივე კოშკა, როგორც მან მეგობრები ეძახიან, აშტომ ზემოთ ნახსენები შეფასებები მაშტორ გაფრთხილებად მივიღე, წვეულდებოვ რეკლამად, ახალი წიგნის წასაკითხ ტრიუტად. თუმცა, უნდა ვაღიარო, ასე ერთად, დიდი დოზით, ზაზას პოეზია აქამდე არ წამკითხავს. როცა თითქმის ერთი განწყობის და სათქმელის ჰქონე 50 ლექსა რთად კითხულობ, სულ სხვა ეფექტი აქვს. და აი, ამ ადგილ ღოზის“ მერე წიგნი დავესურე.

„ეს გაფუჭებული ბიჭი“, გთქვამს და ცოტა ხანი ცხოვრება აღწერს: ბინდობს. იორნად გრძნობებს რომ აჭიდებენ, „რა უნდობდა ამ ქუჩებში თეთრულია განოფნასა“ და „რა მაგარია, ეს რომ შექო“-ს შორის. არადა, აქამდე ზუსტად ამისთვის მიყვარდა კოშკა: სადაგელი სიმაართელებისთვის.

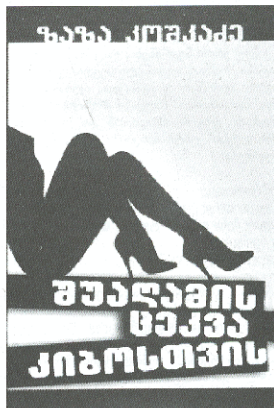
ზაზა კოშკაძის სამყარო (პოეტური) მართლა მანანალებს, ბოშების, მეძაების და გარყვნილების სამყარო გეგონება: ყელაზე და ყველაფერზე გაბრაზებული ადამიანების, ქვედაზე ქედა ფეხის, უიღბლოების, რომელთანაც საერთო არაფერი გინდა გქონდეს, წაიკითხავ და მაშინვე გინდა გაემიჯნო. აბა, რა ბები საქნა ორალური სექსი ან იაფფასიანი ბოშები, ან რა შენი საქმა ასეთი უკუღმართი სიყვარული.

რამდენიმე წამი გინდა, რომ მეშინებულმა და ხის კენჭროსა მტოხეულმა, ისევე დაბლა დაიხედო, საიდანაც ამ ზეზე აძვერი და „სიბინძურებებს“ გამოეცდო, რომ მიხვდე: იქიდან აძვერი, იმ მინიდან და იმ ქაობიდან, რისი ნაწილიც თავად ხარ და უბრა-ლოდ გაგმართლა, რომ იქ არ დგაბარ, სადაც ზაზას ლექსების გმირები დაძრწიან.

ლექსების კრებული გამოცემილობა „სიესტამ“ დაბეჭდა. წიგნს ნარიჯიადერი ყდა აქვს და შთაშვლი ქალის სილუეტით ახატია შავად. ზაზა ისედაც ბიორად წერს ქალების ენით, პირველ პირში. პირი-თი უფრო ხშირად გამიგია, ქალ მწერლებს უფრო ხოლმე კაცის ტყაბში შეტრობა. იქ რა გეულებათ, არ ვიცი, მაგრამ ზაზასთან მე უფრო თანაგრძნობის მოძებნე მგონია. თანაგრძნობის და ალბათ, პროტესტისაც. თუ ცდებები, მაშინ მეორე ვარიანტი მწჩება, რომ დამცირებული და „გაჭინული ქალების“ უზრდურებების გადმოცე-მათ ვაიფობს, რაც ნაკლებად სარწმუნო მგონია.

ამ ამერიკელ პოეტს რომ არ ეთქვა, მე ვიტყვოდი, არ დამასწრებდა, რომ ზაზა მართლა „ბუკოვსკავით რქიანია, კოვნივით რომანტიკული და ნიკ ქეივიტ ეკლიანი“. მე კიდევ დავამატებდი სხვა პოეტებსაც: ენებიათ და ალუიარასნილი, ჩუმი მუდო, რომელიც რაღაც დიდი ენერგია დეცა... ჩემს თვალში ასეთი ტიპია – გარეგნუ-ლად მშვიდი და მუცელში ოკანე რომ უღელავს. და მისი ლექსებიც ასეთია: მიმეღლი და მოუფს-რეგებელი, დიდად რომ არ ზრუნავს სალიტერა-ტურო ენის სიმშინდეზე, „ბუტკა“ და „სტოიკა“ ისე გაჩრის ლექსებში, ვითომ არაფერი. ეტყობა რაზეც წერა, ის თემები ჩრდილავს ამ ენობრივ ლაფსუსებს.

ეს კრებული, – „შუალამის ცეკვა კიბოსთვის“, – მე პირადად კარდიოგრამის მაგონებს. ენო-ციური მუხტი თავისი სათქმელით ზოგან ისეთი

ძლიერია, გეცოდება ლექსი მიატოვო და სხვა ლექსით ჩაანაცვლო. სწორედ იმიტომ, რომ გემ-ინია, უფრო სუსტი არ იყოს. არადა, ასეც ხდება. ზოგიერთი ლექსი, მაგალითად „ბოდვა მილის წინ“, ჩემთვის ზედმეტად მაიმოტურია, განსაკუთრებით „იანვანას“ და „ჭამის წინ“ და კიდევ სხვა ლექსების ფონზე. ან იქნებ ეს ჩემი პრობლემაა, როგორც პრეტენზიული მკითხველის, ვითხოვდ ჩემთვის საინტერესო ავტორისგან, რომ ტექსტი არ დამიგდოს... არ ვიცი.

მაგრამ ზოგადად, ეს ლექსები მართლა არის ყველამ ნეღმა ყველაფერი მასინჯის მიმართ. ჩემი ასოციაცია ფრანგ ავტორთან, ჟან ფენესთან ნაიდა, კითხვისას „ნოტრ დამ დე ფლერი“ მახსენდებოდა. ის თავდაპირველი შეგრძნება, ცხოვრება რომ აღარ მინდოდა, იმან კი არ გამოიწვია, რომ რაღაც მეუფნაურა ან ახალი გავიდა, უბრალოდ ზაზამ შემახსენა, რომ ახლა, როცა საღვდომო კვერცხებით მორთული ნატურმორტი მიდევს წინ და ჩემს სახლში თბილა, სადღაც ვიღაც ისეთ ქაქში ცხოვრობს, როგორც ზაზას ლექსებში. ეს ერთი მიმართულება. უსამართლობის, სასტიკი მსოფლიოს, ნიმილიზმის შემოტევა.

მეორე, სექსის თემა. სექსის, რომელზეც ჩვენში ან არ წერენ საერთოდ, ან ისე დახვეწილად, რაღაცნაირად ანალუბრულად, იქ ორალური და ანალური სექსი რა მოსატანია. ზაზა კი ამაზე წერს. რატომ? რა საჭიროა, ესთეტიკი ალბათ მეტყვიან, მე კი ვეტყვი, იმიტომ, რომ ეს არსებობს. და რა აზრი აქვს დამალო ის, რაც არსებობს?

კიდევ ერთი შეგრძნება, რაც ზაზას ლექსებმა მოიტანა, რაღაც აუტანელი სევდა იყო. არ ვიცი როგორ ავიხსნათ ეს განცდა, ალბათ, თქვენც უნდა ნაკითხვით. მსუქანი ბოზის თუ ოთხზე დადგარი გოგოს ამბავი, ან „ყველაზე საზიზღარი ლექსი“ უნდა ნაკითხვით, რომელიც ასე სრულდება:

„შენ ტიროდი,

მე გიცდიდი ავტოსადგურის მოსაცდელში
რადგან შენს დედამოტყნულ და მახინჯ ქალაქში
ისე წვიმდა,
როგორც არასდროს“.

ზაზას გმირები სხვადასხვანაირები არიან, აკი წელანაც ვახსენე, მსუქანი ბოზიცაა და ნახატებიანი ვარდისფერსაცვლიანი გოგონაც, უძლური ღმერთიცაა და მორცხვი ღარიბი ბიჭიც, დორბიც, კონფლიქტის ზონიდან და დამაპალი განათლების სისტემა, კი ბოთიანი დედის შვილებიც არიან, რომლებიც ქუჩაში

გავლენ, თხლად და ბოზურად ჩაიცვამენ, რადგან კიბოანი დედისთვის ფული უნდა იმყოფონ.

და ასეთ დროს ზაზას შეუძლია იყოს ხოლმე მორცხვი და რომანტიკული, ხანდახან ისეთიც, რომ ამ სიმართლებების ფონზე ჭუჭყიანი საცვლების გამოფენაზე აღარც კი გინდა მოისმინო და ნაკითხვით ეს:

„ქუჩებში, ქალაქის ძარღვებში სისხლივით მოძრაობენ ადამიანები
შენ კი ისეთი სვედიანი ხარ,
თითქოს გასაფხულს ემშვიდობები, ტრასაზე დახაზული
ლიანდაგებიდან ქალაქში სითბო შემოდის,
და მთელი ცა ჩემი ცისფერი ზურგანთანაა,
რომლითაც მზე მოინაცქს შენთვის“.

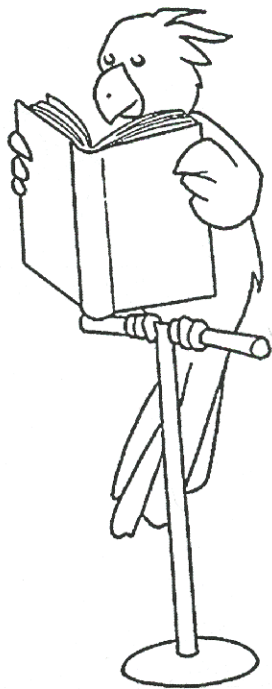
ზაზა არის ავტორი, რომლის ლექსებში, რომლის სამყაროშიც, შემოდინა და სახლდებიან ის ადამიანები, ვისი გამოჩენაც ჩვენს ცხოვრებებში და დიდი ხნით კი არა, ტექსტებშიც კი გვეხამებოდა. ამიტომაც ძნელი გაძლება ზაზას პოეზიაში ისე, რომ დისკომფორტი არ იგრძნო. როგორც მაგალითად, ლექსში „ჭამის წინ“, რომელიც მე პირადად ამ კრებულის გამოსხელო ლექსი მგონია.

იბუღიელები

Italiano

ბოლონის უნივერსიტეტმა მისი რექტორის, ივანო დიონიჯის ინიციატივით, 2008 წლის 15 მაისს უმასპინძლო კონფერენციას კლასიკოსთა შემოქმედების თემაზე. ამტრის შექმნა* არის უმბერტო ეკოს მოხსენება, რომელიც სპეციალურად ამ კონფერენციისათვის დაწერა.

მოგვიანებით, 2011 წელს გამომცემლობა „პომპიანი“ შეკრიბა უმბერტო ეკოს ყველა მოხსენება 2008-2010 წლებში, მათ შორის „ამტრის შექმნა“ და გამოცემა ერთ წიგნად, რომლის შემოკლებულ თარგმანს ვთავაზობთ ქართულ მკითხველს.

უმბერტო ეკო

ამტრის შექმნა

ამ რამოდენიმე წლის წინ, ნიუ იორკში, ერთ ტაქსში მივხვედი, რომლის მძღოლსაც ძნელადგასარჩევი ახელი ერქვა. ამისხნა, პაკისტანელი ვარო. ჩემი სადაურობა იკითხა და ვუპასუხე, რომ იტალიელი ვიყავი; მერე მოსაძიებლად რაოდენობით დაიხსენებდა და ძალიან გასეჟურდა ისე ცოტაანი რომ ვართ და ჩვენი ენა ინგლისური რომ არ ყოფილა.

ბოლოს, მეკითხება, თქვენი მტრები ვინ არიანო. ჩემს აპასუხო „აბატონო?!“ – ს შემდეგ მოთმინებით ამისხნა, რომ უნდოდა გაცემო, თუ რომელ ხალხებთან ვართ აღსუნების მიანძილზე ომში ჩაბმული ტერიტორიულ მიდლიანობას, ეთნიკური აიძლეულობის, საზღვრის გაუმდებელი დარღვევების და მსგ. გამო. ვუპასუხე, რომ ომი არავისთან გვაქვს. მოთმინებით ამისხნა, რომ სურდა შეეტყო, თუ ვინ არიან ჩვენი ისტორიული მტრები, ანუ ის ხალხი, ვინც გვხოვავს და ვისაც ეხოცავთ. გაუფიქრე, რომ ასეთი არაყინ გგაუყა, და რომ ჩვენი ბოლო ომის მერე, რომლის ადრეულ ეტაპზე, სხვათა შორის, ერთ მტერს გვიმეზობდით, ხოლო ბინურულს – მეორეს, ნახევარ საუკუნეზე მეტი გაგიდა.

უკმაყოფილება შევატყუე. როგორ შეიძლება ისეთი ხალხი არკებოდეს, მტერი რომ არ ჰყავს? გადმოსვლილს 2 დღიანი ზურფა დაფუტყოფი, ჩვენი უმტკივნეულო პაციფიზმის საკომპენსაციოდ. რამოდენიმე ხნის შემდეგლა მომივიდა აზრად, თუ რა უნდა მესპასუნა, და რომ მართალი არ არის, იტალიელებს მტერი რომ არ ჰყავთ. იტალიელებს გარემე მტერი არ ჰყავთ, და მაინც არ შეუძლიათ რაიმე თემაზე შეთანხმდნენ იმ უზრალო მიზეზის გამო, რომ განუდმებით ერთმანეთს ეონებიან: პიზა – ლუკას; გველფები! – გიბელინებს; ჩრდილოეთი

– სამხრეთს; ფაშისტები – პარტიზანებს; მადია – სახელმწიფოს; მთავრობა – სასამართლოს. აფსუს, რომ მაგ დროს შრომის ორივე მთავრობა უკვე გადადგარი არ იყო, თორემ იმასაც ავუბნდი, მეგობრული ცეცხლს* გამო წაგება რას ნიშნავს!.

ამ შემთხვევაზე კარგად რომ დავფიქრდი, იმ დასკვნამდე მივდი, რომ ბოლო უზღუდრება სწორედ ის იყო, რომ ნანდელი მტრები არ გყავილა. იტალიის გაერთიანება ავანტიის ჯიბრზე მოხდა; მუსოლინიმ სახალხო თავხმომა იმის ხარჯზე წილი, რომ შემძლო, დოგალისა* და ადლუაში* დანამტკრებელი გამარჯვებაზე ხალხისთვის შურისითებისაკენ ებიძგა; და კიდევ, ოდესღური დემოპლუტოკრატის გამო, რამაც უსამართლო სამტკიბი მოგადესა. მესხედო, რა მოხდა შეერთებულ შტატებში, როდესაც „ბოროტების იმპერია“ დაიშალა და დიდი სამტოთა მტერი გაქრა. რამის საკუთარი იდენტობა დაკარგეს, სანამ ბინ ლადენი არ გამოჩნდა; ფრიად დფაგბეზული ადამიანი იმ პერიოდში, როცა საბოთა კავშირთან პუინდათ დაპირისპირება, და ძალიანც ენამატიბოდნენ ხოლმე. ბინ ლადენმა ამერკის თავისი მონაყოლ ხელი გაუთიდა, ზუსა კი ხელსაყრელი შემთხვევა მისცა, აბალი მტრები შეექმნა, ამით ეროვნული იდენტობის გრძობა გაეფიქრებინდა და თავიბი ძალაუფლებაც გაიმტკიცებინა.

3 სამხედრო ტერმინი, მიგვითაუბრა თანანებრძოლებს შორის ბრძოლაზე. ამერ. Friendly Fire. ing. Blue-on Blue.

4 რ. შრომის მთავრობა 2008 წ.ს გაუადა, ენაიდან სენატს, 161 ხმით უნდობლობა გამოცხადა. ამ წმებს შორის მასაც ფრატისა წარმომადგენლებიც იყვნენ.

5 დოგალის ბრძოლა – ბრძოლა ეთიოპიის ქ. დოგალათან 1887 წ.ს.ს. იტალიის გაერთიანებულ საწდფოს და ეთიოპებს შორის. დამაიდრდა იტალიელების მარცხით.

6 ადლას ბრძოლა – გადამწყვეტი ბრძოლა ეთიოპიან ქ. ადლასთან 1896 წ.ს. იტალიის გაერთიანებული საწდფოს ფარსა და ეთიოპებს შორის. დამარცხდა იტალიის სრული დამარცხებითა და ჯარის განადგურებით.

1 გველფები – XI-XVI სს. იტალიაში პაპის მომხრე პოლიტიკური მოძრაობა, რომელიც იბრძოდა საღვთო რომის იმპერატორის წინააღმდეგ.
2 გაბელფები – XII-XVI სს. იტალიაში საღვთო რომის იმპერატორის მომხრე პოლიტიკური მოძრაობა, რომელიც იბრძოდა პაპის წინააღმდეგ.

მტრის არსებობა მნიშვნელოვანია არა მარტო იმი-
ტომ, რომ ჩვენი იდენტობის დეფინირება მოვახდინო-
ბრამედ იმიტაციის, რამ გვეყოფნდეს დაბრკოლება, რომ-
ლის საფუძველზეც გაიზომება ღირებულებების ჩე-
ნული სისტემა და ამ დაბრკოლებისთანავე შერკინებისას
ჩვენი ღირებულებები წარმოიჩინება. ამიტომ, როდეს-
აც მტერი არ არსებობს, ის უნდა შეიქმნას.

„კატალინიუმში“ ციკერონს არ სჭირდება მტრის ხატის შექმნა, რამდენადაც კატილინას მოქმედებიდან გასაომიხიარე, დამამტკიცებელ საბუთი ხვლი აქვს. სამაგიეროდ, მტრის ხატს მეორე მოხსენების დროს ქმნის, როდესაც სენატორებს კატილინის მეგობრებს უხასიათებს და მათ მთლიანად წაშლადობას მთავარ პრალდებულს შირბადეყავით ასევე:

„როცა უფარა უმამაცესს უგებს მახეს, ჭკუსუსტი
- ბრძენს, ლოთი - ფიზნელს, მოთინდა მეტისმეტია.
ქვეითებენ მხარეთუბნეზ წამართლილ უფიჯარ
დიაკებთან ერთად, ღვინით გაბრუებული, სასმელ-
საჭმლით გულმოყრიჭებული, ნელსაცხებლით აქოთ-
ბულინ, გიროლიანდებით მოკაზმულად და იქადიან, რომ
კეთილშობილ მოქალაქეებს ამოყვებიან და მთელ
ქალაქს გადაბოვებენ.[...] მათ ზედათი ბოლომდე გამო-
მარაჭებულს, კობაზე თინადეგარსინილეს, გრძელ-
სახელოებიან, ქუსლამდე ჭუნეიკებს ბატარებენ, მოსა-
საზამებში არიან გახეივნილ და არს ტოვებენ. ეს
ყმაზელები მოხდენილი გარეგნობისაი არიან, შწოთ-
იანი, კარგი მორაზმუენი. ცეკვა და კოჭარაზე დაქვრა
ისევე ემარჯვებთან, როგორც ბანჯლის ტრიალი და
შსაის გარეჯა ფიალში.“¹⁷

ციცერონის მორალში გამეორდება იგივე ავეუსტინესთან, რომელიც წარმართება ჰკიცხავს, ვინადან, თვითკანებისაგან განსხვავებით, დადიან იფიქსში, თეატრში, ამფითეატრში და აქეთ ორიგინალ ხასიათის დღესასწაულები. მტრები ჩვენგან განსხვავებულები არიან და გამაწნიათ ის წეს-ჩვეულებები, რაც ჩვენ არ გვაქვს.

ყველაზე მეტად განსხვავებული, ცხადია, უცხოელია. ჯერ კიდევ რომაელების დროს ბარბაროსები წვერ-გაუპარსავი და დამცირებული ხალხია. თუთი სახელწოდება, ბარბაროსი, როგორც ცნობილია, მიგვითითებს ენობრივ და შესაბამისად, აზროვნების დეფექტზე.

ამის მოუხედავად, ძველთაგანვე, მტრად ისინი კი არ მოიანებებინა, ვინც პირდაპირი გაგებით გვიქმნის საფრთხეს, (მაგალითად, წარბაქრსები), არამედ ისინი, ვინც ვიღაცას უნდა, რომ მტრებად დავგვიტაცოს, თუმცა უშუალო საფრთხეს არ წარმოადგენენ. ამგვარად, საფრთხე კი არ ქმნის მათ გახსენებულიობას, არამედ გახსენებულობა ქმნის საფრთხეს.

გადაგზედოთ, რას ამბობს ტაციტუსი ებრაელებზე:
„მათთვის ნარმართია ყველაფერი ის, რაც ჩვენთვის

ნმინდაა, ხოლო რაც ჩეხეთის უმნიშვნელოა, ის მაგათვის ნებადართულია" (აქ ანგელოსტრუქტურულ უმნიშვნელოებაზე ფრანგულ ბაჟაყის გამოწვევას ნიშნავს).
 ილია უარი იტალიელების ნივთის ქარბად გამოცემასზე.
 ებრაელები "უცხოელები" არიან, ცინიდან არ გამქ-
 ლორის ხორცს, არ იყენებენ საფუარს პურის ცომში.
 ისევენებ მეუვიდე დღეს, ქორწინებდნენ მხოლოდ
 და მხოლოდ ერთმანეთზე, ნიშნავცვთას იკეთებ-
 არა ჰიგიენური ან რელიგიური მოსაზრებით, არამედ
 (სურათდება მიაქცივით) სპაუთარი განსაკუთრებულო-
 ბის აღსანიშნავად", მარხევენ მკვდრებს და უარყოფენ
 ჩვენს ეკისრებს.

პლონიუსი ვერ პოულობს ქრისტიანების ნიშან-
დებე მძიმე ბრალდებებს, რაკი იძულებულია აღიაროს,
მათი შათამუკ თუ დანაშაული ჩაიღინეს, მათი ქცევა
თითქმის უსაკლოე კია. და მაინც, ყველას სიკვდილს
უსჯის იმიტომ, რომ იმპერატორს მსხვერპლს არ
ასწრავენ. მათი სიბოლტე, რომ ამ ცადაზე უცხადეს და
ბუნდებულ ფაქტს უარყოფენ, მათ განსხვავებულბაზე
მეცხველებს.

ხალხებს შორის კონტაქტის განვითარების ფორმა ჩაპოვალაიდებდა მტრის ცნების ახალი ფორმა. კერძოდ მტერი არა ის, ვინც სხვაგანაა და მის უცნაურობას შიშობდა, არამედ ის, ვინც აქვე, ჩვენს შორის არის, დღევანდელი ტერმინით რომ ვთქვათ, ექსტრემიზმის მფარველია. რამდენადაც იქცევა განსხვავებული, ცუდად ლაპარაკობს ჩვენს ენაზე, და როგორც თეონიკისი¹ სატირაშია ასახული, არის ფილი და თალიტი, თავიდან, იმდენად გარყვნილი, რომ მეტაბრის ბეჭიდან კი შეუძლია შეაქადნოს.

ყველაზე უფრო უცხოელი, თავისი კანის ფერის გამო, ზანგია. „ბრიტანული ენციკლოპედიის“ პირველ ამერიკულ გამოცემაში, 1798 წ.-ს, ტერმინ „ზანგის“ განმარტებაში გვითხულობთ:

„ზანდები კანის ფერში სხვადასხვა ტონალობა განიჭევა, თუმცა ყოველი მათგანი დახარჩენი ადამიანისთვის ფერისაგან განსხვავდება. აქეთ მრავალ ლოკში, მაღალი ლანგეზი, ოდნავ წინ გამოჩეული შებლი, მოკლე და განიერი ცხვირი, პატარა ყურები. მათი მახასიათებელი გარეგნობის მათიწი და არაპროპორციული ფორმები. [...] მათი ყველაზე ცნობილი ზნე-ჩვეულებები არ უბედური რასის ბედს განაპირობებს: დაღაბა, შურისძიება, სისასტიკე, ტყუილი, ბუნების კანონად მანიშნათ და სიმდიდის ქურებას არ განეცდიან“.

ზანგი მაინჯია. მტერი მაინჯი უნდა იყოს, ვინაიდან სილამაზე სიკეთესთან ასოცირდება (კალ-კატაპია), სილამაზის ერთ-ერთი ყველაზე ფუნდამენტური მახასიათებელი არის ის, რასაც მოგვიანებით

7 მარკუს ტულუს ციკერონი, „სიტყვები კატულინას წინააღმდეგ“, II – 5, თარგმანი ი. გაგუასი, თბუ გამომც., 1987 წ.

8 დეცემუს იუნუს იუვენალის - დაახლ. 60-127 წწ., რომელიც სატირიკოსი და პოეტი. მოღვაწეობდა ტრაიანესა და ადრიანეს პერიოდში. ჩვენამდე მოაღწია 300-მდე ხელნაწერად; მისი სატირა უკომორობდა, აშხელს ადამიანთა ნაკლებობებს და გაღიზიანებულთა უკმაყოფილებას.

შე საუკუნეები „ინტეგრირატს“-ს დადარქმევს (ანუ, ყველა იმ კომპონენტს ჯონა, რათა იმ სახეობის სამუდამო დონის წარმომადგენელი იყო, რომელიც მიიჩნევის, რომ ადამიანები მახინჯები არიან, თუ აკლიათ რომელიმე კიდური ან თვალი; თუ არაინ საბუნოზე დაბლები; ანდა, თუ აქვთ არაადამიანური“ ფერი.) აი, რატომ გვაქვს მესიორი მტრის ხატი ცალთვალა გიგანტ პოლიტეის ანდა ლილიუტ მიმეს შემთხვევით. პრე-სექ პანიონელი, ახ.წ.-ით V ს.-ით ახელას გეგასიათებს, როგორც ტანდაბალ, ფართო ტორსიან და დიდთავა დამიანს პატარა თვალებით, შევერცხილი და მოკლე წვერი, მიჭლტეტილი ცხვირით და, (მთავარი ნაკვით), ზედი კანით. მირდაპირი საინტერესოა, რა საოცრად ჰქავს აბილას სახე რაულ გლაბერის მიერ აღწერილი ქმეხის ფიზიოლოგიას 5 საუკუნის შემდეგ: დაბალი ტანი, თხელი კისერი, დაღლილი სახე, კუპროვით მავი თვლები, ნიოქით დაღარული შუბლი, მიჭლტეტილი ცხვირი, ფართო ნიკაპი, გასიებული ტუჩები, ვიწრო და წამახელიებული ნიკაპი, თხის წვერი, ბაზილიანი და პანტეგეტული კუჩერი, სწორი და გაფანტული თმა, ძაღლის კბილები, ფართო მკერდი, კუჩიანი ზურგი (ქრონიკები“, V, 2).

კიდევ უფრო უცხო და „ინტეგრირატს“-ის უქონელი ევოლუციონა ბიზანტია, სადაც იმპერატორმა ოტონ I, 968 წ.-ს ლოქარდ კრემონელი მიავიღა (სადალმოს მისხნება კონსტანტინოპოლში“):

„მარხვდე ნიკოფორეს ნინამე. ეს არის ურჩულის მსგავსი არსება, გეგებრთელათავიანი ჯუჯა, რომელიც თხუწლას წაგავს ენრო თვალბების გამო. კისერი თითო სიგანე თუ ექნება; მოკლე; განიერი, ხშირი და შევერცხილი წვერი მას კიდევ უფრო აუშნოებს [...] ფერთ ეთიოპიელს ჩამოჰგავს, რომელსაც ღამის სიმწელეში, მირჩენია, არ გადადევარო. გაბერული ნუტელი აქვს, ფეხები – მოკლე, ტერფები – ბრტყელი, გლახვით უაღრესად გაცვეთილი ტანსაცმელი აცვია, ხშირი ჩაცმისაგან ამურალეული და გახერხული“.

მყარალი. მტერი ყოველთვის მყარალი. ვინმე ბერი-ლიონა I მათხლილი ომის წინა პერიოდში (1915) დასურა „La polychresie de la race allemande“, სადაც ამტკიცებდა, სამუდამო გერმანელი ფრანგზე გაცილებით მეტ ჯეკალურ ხარკონებს გამოყოფს, რომლის სუნი გაცი-ლებით აუტანელიაო. თუ ბიზანტიელი მყარლად მოისყენიო, მყარლადი არიან აგრეთვე სარაციონები⁹. ფილეის ფაბრის „Evagatorium in Terrae sanctae, Arabiae et Egypti peregrinationem“ (XV საუკუნე) მიხედვით:

„სარაციონები გამოყოფენ სამხინელ სუნს, რომლის მოსაშორებლადაც გამუდმებით ბანაობენ; ჩვენთან ერთად დაბანაზე უარს არ ამბობენ, ვინაიდან ჩვენ არ სუნს არ გამოიყოფთ. სამაგიეროდ, ებრაელების მიმართ ასეთი მიმტეველები არ არიან, რადგან ისინი

კიდევ უფრო ყარან [...] ამგვარად, სუნიანი სარაციონები მოხარულები არიან იმათ კომპანიაში ყოფნით, ვინც ჩვენს მსგავსად არ ყარს.“

„[...] ურჩულის მსგავსი და მყარლად გერმანული ტანისაღის პერიოდში მინც, ებრაელი, ვინაიდან მისი თარგი ანტიქრისტება, უდღესი მტერი, არა მარტო ჩვენი, არამედ თვით ღმერთისა:

„ესენია მისი ნაკვეთი: თავი მწველი ცეცხლივითაა, მარჯვენა თვალბიდან სისხლი მოედინება, მარცხენა – ხასხასა წნავადა, მისი კუთუთიები თთირია, ევდა ტუჩი – მოხრდილი, მსხვილი ტერფები აქვს, ცერა თითი – ბრტყელი და წაგრძელებული“ (სირიული აღთქმა ღმერთისა ჩვენისა იესო ქრისტის“ I, 4, V ს.).

„ანტიქრისტე ოდღველთავან იშვება [...] ადამიანი მაშისა და დედისაგან, როგორც ყოველი ჩვენისაგანი, და არა ქალწულისაგან, როგორც გვეუბნებიან [...] ეშმა-კის ძალით გამოიკეცება დედის მკერდიდან და ეშმაკი აძალა ყოველთვის მასთან იქნება“ (ადსო მოტუე ან დერი – „ანტიქრისტეს დაბადებისა და დროის შესახებ“, X ს.). [...]

თუ ანტიქრისტე ებრაელი ხალხისაგან გაჩნდება, მაშინ არ შეიძლება მისი მოდელი ებრაელის სახეს არ ემთხვეოდეს გნებავთ ხალხურ და თეოლოგიურ ანტი-სემიტიზმში, და გნებავთ, XIX-XX სს.-ის პურფუნაზულ ანტიქრისტიზმში. დავიწყეთ მათი გარეგნობით:

„როგორც წესი, ებრაელებს ნიოური სახე, მოღუ-ნული ცხვირი, ღრმად ჩამდგომი თვლები, წინ გამონულნი ნიკაპი და პირის არები თვალმისაცემად განიოთარებული ნაკვეთი აქვთ [...] გარდა ამისა, ებრაელებში ხშირია ისეთი დაავადებები, რაც სისხლის სიბინძურეზე მოგაგონებებს [...] ამბობენ, რომ ებრაელები ყოველთვის ცუდ სუნს გამოიცივენ [...] სხვები ამ სუნს ისეთი პოსტნულის ბევრ ჭამას უკავშირებენ, როგორიცაა სახვი და ნიორი [...] ზოგიერთები იმასაც ამბობენ, ეს ბატის ხორცის პრალიაო; რაც ებრაელებს ძალიან უყვართ“. „ბატისტა პერნი გრეგორი, „Essai sur la regeneration physique, morale et politique des Juifs“, 1788 წ.

მოვიკიბებით, ვაგვერი ებრაელის პორტრეტს ფონე-ტიკურ და მიმიკურ ასპექტებს უმატებს და კიდევ უფრო ართულებს:

„ძალაუფებურად ვგრძნობთ, თუ რამხელა შეუსაბ-მობა იქნებოდა, უფრო მეტიც, სასაცილო იქნებოდა იმის გაფიქრება, რომ ანტიკურობის ან თანამედროვეო-ბის რომელიმე პერსონაჟს, გმირს ან დაღვთი ადამიანს, ებრაელი წარმოადგენდეს [...] ებრაელები იყენებენ იმ სიტყვებს და წინადადების ისეთ კონსტრუქციებს, რაც დიამეტრალურად ეწინააღმდეგება ჩვენი როგორელი ენის სულს. [...] მათ მოსამისხას, უნებლით, უფრო მეტ ყურადღებას ეძლევათ მათი საუბრის მანერას, ვიდრე იმას, თუ რას ამბობენ. მათი საუბარი მოკლე-ულია ცველანადი ადამიანურთ ექსპრესიას. [...]“¹⁰

⁹ სარაციონები – იგივე არაბები, არაბეთის ნახევარკუნძულის წრილო-დასავლეთით მცხოვრებლების კრებითი სახელი.

¹⁰ ი. რ. ვაგნერი, „ტრაზიმი მუსიკაში“, 1856. იტალიურად თარგ-მნილი ანთონის ნაერ. გამომც. „ფლევი-ლადერნი“, გენუე.

პიტელერმა კიდევ უფრო მეტი მონყალება გაიღო, თითქმის შესაშური:

„ახალგაზრდებმა უნდა ატარონ ისეთი ტანსაცმელი, რაც მათ აღზრდას შეეფერება. [...] დღესდღეობით ჩვენი უხალკო აგებულება უსარგებლო მოღიით რომ არ იყოს დაფარული, არ მოხადებოდა ის ფაქტი, რომ მიზნერულფეხებიან, გოჭუ და უფრო ებრაელებს ასობით ათასი ჩვენი გოგონასათვის თავი შეეყვარებინა“.¹¹

გარეგანიდან ჩვეულებზე გადადგილართ და მტერი ებრაელი, რომელიც ბავშვებს ხოცავს და მათ სისხლს სვამს, სახეზეა. ასეთი წარმოსახვა ჯერ კიდევ დიდი ხნის წინ გაჩნდა, მაგალითისათვის, ჯ. ჩოსერის „კენტურ-ბერიულ მოთხრობებში“, სადაც მოთხრობილია, რომ ბავშვი, რომელიც ძალიან წააგავს ტრენტოელ სიმონის¹², „O alma Redemptoris Mater“-ის ღლინით მიდის ებრაულ ციკლაში. ის გაიტაცეს, ყელი გამოჰრეს და ქსში ჩააგდეს.

ბავშვების მკვლელობა და მათი სისხლისმსმელი ებრაელების სახეს ძალიან კომპლექსური გენეოლოგია აქვს, ვინაიდან ეს კლიშე უკვე არსებობდა ერისტიანობის მტრის, ერეტიკოსის შექმნის დროს. მხოლოდ ერთი ტექსტიც კი საკმარისია:

„[...] მშობიარობიდან 3 დღის შემდეგ საცოდავ ბავშვებს მათი დედების ხელიდან გამოგლეჯენ, ბასრი მახვილით მათ სათითა კიდურებს დასერენ, შექცეულნი ისხილით ფილებს ასევენ, ჯერ კიდევ ცოცხალ ახალ-შობილებს კოცონზე წაგვენ. შერე ფერფლს და სისხლს თასში ურევენ და მიღებული საზარელი ფაფით საფე-
ულებს და სანამებებს ფარულად ეჭაზვენ [...] ასეთია მათი ზიარება.“¹³

ზოგჯერ ისევ ხდება, რომ მტერი განსხვავებული და მახინჯია იმიტომ, ის ქვედა ფენის წარმონადგენელია. „ილიადაში“ თერსიტე სოციალურად უფრო დაბალ საფეხურზე დგას, ვიდრე აგამემონი ის აქილევსი და, შესაბამისად, მათი შურს. „გონჯი, ელაში, კოჭლი, კუზიანი, მოხრილი მზრები ზედ გულის კოვხთან რომ შეჭრათ, თავის კინკრისიონ წაწვეტებოდა, უნესრიგად ეყარა ღიწლი“.¹⁴ „ილიადა“, II. 215.¹⁴ [...]

ცუდები არიან აგრეთვე დაბადებით კრიმინალები და მებადები, ისევე და ისევ დაბალი სოციალური პოზი-
ციის გამო. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ პროსტიტუ-
ციასთან ერთად უკვე სხვა სამყაროში გადავდივართ, ეს მტრობის და სექსუალური რასიზმის სამყაროა. მამა-
აკაცისთვის, რომელიც მბრძანებლობს და წერს, ანდა

მბრძანებლობს და თან წერს, ქალის ფიგურა საწყის-
შივე მტრის ფიგურაა. არ მოგვატყუოს იმ ფაქტმა, რომ
ლიტერატურაში ანეკდოტებზე წარმოიქმნა უფრო
სახეები მრავალადა. რამდენადაც ლიტერატურაში უნდა
გავხედოთ, ლამაზი და სათნო ქალები, იმდენად საკუ-
რამი – რაც ხალხური წარმოსახვის ნაყოფია – მდგომ-
ბითი სქესი გამუდმებით დეზონიზებულია, დანებებ-
ანტიკურობიდან, შუა საუკუნეების გავლით და ბოლოს
თანამედროვეობამდე. ანტიკურობას რაც შეეხება, მარცხ-
ლით შემოვიფარგლები (ეპიგრაფები, 94):

„სამი თმის ღერი და ოთხი კბილია დაგრჩენი,
მკერდი ქრისტიანს გაქვს, ფეხები და ფერი კი – ჟან-
ჭველის. მწეს ზუღოს უფრო მეტი ნაოჭი აქვს, ვიდრე
მოსახსამს; მკერდი ომბობს აბლაბუდის მოფიგავს [...] შენი შვრია ჭრის მზერას ჰგავს დილაობით, სწი კ
თხისა ატობს. [...]“

და როგორ გგონიათ, ვინ შეიძლება იყოს შემდეგ
ტექსტის ავტორი?

„ქალი ცხოველია, რომელსაც უამრავი ნაკლი აქვს
[...] იგი აღესილა ათასი უსაბოვნო ვნებებით, რომელსა
გახსენებაც კი საზიზღოა, არამცთო მათზე მსჯელობა“.
თუ თვით ჯოვანი ბოკაჩოც კი („კორამბაი“), საერო
და ამორალური ადამიანი, ასე ფიქრობდა, წარმოადგე-
ნით რა შეიძლება და ცფიქრა და დაეწერა შუასაუკუ-
ნეების ნებისმიერ წინადაცესს. [...]

ასე თქვათა, „ნორმალურ“ ქალთმოდულებას მიყუ-
ვართ უკლიანს შექმნამდე, რაც თანამედროვე ცფი-
ლზაციის შედეგად შეგვიძლია ჩავთვალოთ. რა თქმ-
უნდა, უკლიანის სახე არსებობდა ანტიკურობაშიც,
ამისათვის პორაიკოსის ანდა აპულეიუსის უკლიანებს
გახსენებაც საკმარისი იქნებოდა „კოროს კლიდა“-
ოღონდ, ანტიკურობაში, ისევე, როგორც შუა საუკუ-
ნეებში, ლაზარო იყო იმ უკლიანებსა და მშინაბებზე
რომლებიც უფრო ხალხურ თქმულებებში არსებობ-
დნენ, და ასეა თუ ისე, ეპიზოდურად გვხვდებოდ-
ნენ. პორაიკოსისდროინდელ რომში არ არსებობდა
უკლიანების სამშრეობა, ხოლო შუა საუკუნეებში ჯერ
კიდევ ითვლებოდა, რომ უკლიანობა, საბოლოო ჯამში
თვითდადამუშენების ფუნომენი იყო, ანუ უკლიანი იყო ის
ვინც საკუთარ თავს უკლიანად თვლიდა.

თანამედროვე სამყაროს განთავსზე კი უკლიანი
იწყებს სექტებში გაერთიანებას, იწყებს თავისი შაბათ-
ის აღნიშვნას, ფრენას, რომელიც ცხოველად გარ-
დასახვის, და სოციალურ მტრად გახდომას, რის გამოც
ინკვიზიციური პროცესებს და კოცონს იმსახურებს.
ჩვენი მიზანი ამჟამად არ არის უკლიანობის სინდრო-
მის კვლევა [...]. რაც ჩვენ გვიინტერესებს, არის ისევე
და ისე მტრის ხატის შექმნის ცალიბი. ესაა კალიბი,
რომელიც ანალოგიურად გამოიყენება ერეტიკოსის
ანდა ებრაელისგან მტრის შექმნის შემთხვევებშიც.

როგორც ჩანს, მტრის გარეშე ცხოვრება არ
შეიძლება. მტრის ფიგურის გაქრობა ცივილიზაციის

11 ა. პიტელერი, წიგნი ბრძოლა. იტალიურად თარგმნილი ა. ტრევე-
სის მიერ. ჟანოვი, „პოპოლანი“, მლანი. 1934 წ. თავი 2, 2.

12 იგივე წმ. სიმონი. 2 წლის ბავშვი, რომელიც მედარი იოჰნესს
მდიანგემი დარღვევს უნებს მახლობლად 1475 წ.-ს ქ. ტრენტოში.

13 მხიველ ტერფლი. De operatione daemonum. XI ს. (იტალიურად
თარგმნა ჟ. ალბინი. „დემონთა სამყაროების შესახებ“, გენუა,
გამოც. ECIG, 1985 წ.) თავი 4.

14 პომპროსი, „ილიადა“, თარგმანი რ. მიმინოვიძის, გამოც.
„საბჭოთა საერთაშორისო“, თბ., 1990 წ.

პროცესებმა ვერ შეძლო. მტრის არსებობის საფრთხე ბუნებრივად აქვს ყველაზე სათნო და მშვიდობიან მოყვარე ადამიანსაც კი. უბრალოდ, ასეთ შემთხვევაში მტერი ადამიანური არსების მიგერად რამდენ ბუნებრივ, ამ სოციალური მოვლენა ბედმა, რამილისგანაც სამშობლოა გვემოქცევა და რომელზედაც უნდა გავი-მარჯვით. ასეთი მოვლენა შეიძლება იყოს კაპიტალისტური ექსპლუატაცია, ბუნებრივი გარემოს დაბინძურება, ზოგადი მესამე მსოფლიოს ქვეყნებში. მერე რა, რომ ესენი „დაუძლეველი“ შემთხვევებია, როგორც ბრუნტი ამბობდა – მაინც უსამართლობის სიძულელით გვეთავება სახეები.

ნამსახრად, ვერ უძლურია მეცოდერეობითი საჭი-როების ნიშნად, რომ მტერი გვაყავდა? ვიტყვით, რომ ეთიკა გადარწმუნავს იდეოლოგიაზე მაშინ, როდესაც ისეთ ახებს ეთიკით, თითქმის მტრად არ არსებობს, არამედ მაშინ, როდესაც ეცდილობთ მათ გაგუგოთ, მათ აღვივოს წარმოუდგენელი ჩვენი თავი. ესეულე-ზე არ არსებობს სიძულელი სამართლებრივ მართ, რომელთა ტრედიციის მათთან ერთად და მათი გადმო-სახედებიანი გამოცდისა. კესარი გაღების მესამედ გეგმავს უდიდესი პატივითკმით, ყველაზე ნეტა, რის უფლებასაც თავის თავს აძლევს ისა, რომ ბრძოლა-განებულ გაღებს, ასე ეთიკით, ცოტა პიანონიზით¹⁵ ახასიათებს. ტაციტუსი აღფრთოვანებულია გერმანელე-ბით, მაინც ისინი ლაზმა აღნაგობის ადამიანებად, და მხოლოდ გაცივრით მოხსენიებს, ბონიფაციუს არიან და მძიმე საშუაოს ვერ აარულებენ, რამდენადაც სიცხეს და წაურეილა ვერ უძლევადგებოთ.

შევეცდეთ, რომ სხვადასხვა გავფიქროთ, ნიშნავს კლი-შეების დამსხვრევას. და არა ამ სხეების გამსხვავებულო-ბის უარყოფას ან გაქრობას.

თუმცა, ვიყუთ რეალისტები. მტრის მიმართ თანაგრ-ძნობის ფორმები გვხვდება პოეტების, წინადაცების ან მოლაღატყების შემთხვევაში, ნეტა არსად. ჩვენს შინაგან იმპულსებს ზემოქმედების სრულად საწინააღმდეგო ბუნება აქვთ. 1968 წელს ამერიკაში გამოქვეყნდა „The Report from Iron Mountain“. ავტორი ანონიზა (თუმცა, ზოგიერთებმა მისი ავტორობა გელბრუისის მიანერეს).¹⁶ ცხადია, ეს იყო ომის საწინააღმდეგო პამფლეტი, ანდა სულ მცირე, პესიმისტური წინათმობი ომის გამდაუ-გალობის შესახებ. მაგრამ ენაიდან ომის დააანყებად ჯერ მტერი უნდა არსებობდეს, ესაც უნდა თქვით, ომის გარდაუვალობა გულისხმობს მტრის იდენტიფიკაციას და ნიშნ მუქმნის გარდაუვალობას. ამგვარად, ამ პან-ფლეტში უდიდესი სერიოზულობით იყო გათვლილებული,

რომ მთელი ამერიკული საზოგადოება შემოიღწე-მშიდობიან სიტუაციაავენ დამოუკლებელი იქნებოდა, რამდენადაც უმანური საზოგადოებები¹⁷ ქვეყნებში¹⁸ ნიუალად განივითარების ფუნდამენტი მჭიდროდ¹⁹ ომის ორგანიზებული დაბანადება შემოსის სარქველა, რომელიც საზოგადოების სწორ სვლას არეგულირებს. ომი ფონდების პრობლემას ქრის, ომი ძრავაა. ომი საშუალებას აძლევს ხალხის ვაგუფს, გახდეს „ნაციფ“ ომის სამშრომლის არსებობა განაპირობებს იმას, რომ მთავრობამ დაადგინოს თავისი ლეგიტიმურობის სფერო, სხვანაირად იგი ამას ვერ მოახერხებს; მხოლოდ ომი გარანტი უკვასებს შორის მონაპირობის დაცვისა და სწორედ ის აძლევს საშუალებას ანტისოციალური მოვლენები გამოავნოს და გამოიშვოს. მშვიდობა წარმოშობს არასაბედობლობას და დანაშაულს ახალ-განარგებში; ომი სწორ კალაპოტს აძლევს ყველა მღელ-ვარე ძალას, აწიფებს რა მათ რიგში „სტატუსს“. არმია ბოლო იმედია უმოკვრებლად და არადაპატრებულეი-სათვის. მხოლოდ ომის აიანება, თავისი სიცოცხლისა და აიკვდილის ძალით, განანკობს საზოგადოებას, სისხლით გადაიხდის ფაი, რათა ნესრიგში მოვიდნენ ისეთი ინატიტუტებიც კი, რომლებიც ომთან უზუალე-კანშიონი არ აიბან. მაგალითად, ავტომობილიზმის განივითარება, ეკოლოგიურად ომი წარმოადგენს გან-ტყიერების ძრავას ზემოქმეტი სიცოცხლეებისათვის. თუ XIX საუკუნემდე ომში იღუპებოდნენ სოციალური კორ-პუსის ყველაზე უფრო ჯანსაღი წევრები – მეთრები, ხოლო შეუფერებლები გადარებოდნენ ხოლმე, დღევან-დელმა სისტემებმა საშუალება მოგვცა ეს პრობლე-მაც გადაგვეჭრა, რამდენადაც ამჟამად საინოვაციო ცენტრებიც იბომბება. დამომევა მოსახლეობის ზრდას გაცივლებით უკეთ აფერხებს, ვიდრე ბავშვთა რიტუ-ლური მკვლელობები, რელიგიური უბინოება. ძალის-მეორი ნუტიოაცია ან სასიკვდილო განაჩენის ფართოდ გამოყენება... დამოლოა, ომი ის, რაც წიადაც უქმ-ნის მართლა „შუამნური“ მღოვრების განვითარებას, რომელიც კონფლიქტურ სიტუაციებში მოგვითხრობს.

თუ ზემოთქმული მართლაც ასეა, მაშინ მტრის ნექმნა ინტენიური და უწყევტი უნდა იყოს. ამის ერთ მართლაც სამაგალითო ნიმუში ჯორჯ ორუელი გვაძლევს თავის „1984“-ში:

„მომდევნო წუთში დიდი ეკრანიდან აფეთქებას-ვით გადმოხდა და დარბაზის მეორე ბოლოს მიგნარ-ცია საინტელი ღრინაქალი, თითქმის დაუზნოვავი ტრაქტორი გადმოთრახთრახდაო. ეს ხმაური კაცს კბი-ლებმა დააკრდნებდა და თმის ყალყზე დაუცნებდა. ორ-ნუთელი დაიწყო.

თუმცა, ყოველთვის, ეკრანზე ხალხის მტრის – ემანუელ გოლდატეინის სახე გამოჩნდა. ავად-მეცურებელში სტვენა ადამიან. გულათიან ქალს შიმ-შილდების კივილი გაიშინა. გოლდატეინი გაალო-დათ განადგომილი მოღალატე [...]. პარტიის ერთ-ერთი

¹⁵ პიანონიზი – XV ს.-ის ფლორენციამი საფარწილას მიმდევრები, რომლებიც ტაღებდნენ შორალს. დაუთმებელი მტრები იყვნენ გარიონ-განგებობის და განიორწილდეს მონკელუბით შეყვასის პიანონი.

¹⁶ ნიუ ორკი, „დაილი პრეს“, ლ. პ. ლუდნის რედაქცია, 1968 წ. (იტალიური თარგმანი, გინიში, „პიანონი“, მონანი, 1968 წ.)

მონივნავ, თითქმის თეთი დიდი ძმის რანგის ფიგურა იყო. შემდეგ კონტრარეგულაციურ მოძრაობაში ჩაება და სიკვდილი მიესაჯა. გოლდსტეინ ყოვლად იდუმალი ვითარებაში გაიქცა და მიიმალა. [...] გოლდსტეინი – მთავარი ნოვალატე, პარტიის სინამდის პირველი შემბლაღი – მუდამ ცენტრალურ ფიგურად რჩებოდა. პარტიის წინაშე ჩადენილი ყველა შენდვითი დანაშაული, ყველა ღალატი, საბოტაჟის ყოველი აქტი თუ ერესი გოლდსტეინის სწავლებიდან იღებდა სათავეს. ის მუდამ სადღაც იყო და მორიგ შეთქმულებას აწყობდა [...]

უინსტონის მეკრდი შეეკუმმა. არ შეეძლო გოლდსტეინის სახის დანახვა ურთიერთსაპირისპირო გრძნობების მტკივნეული შეხლის გარეშე. ეს იყო გამხდარი ენერგული სახე ხშირი თეთრი თმითა და ააბის მოკლე წყურთი – ტყუილური, მაგრამ გამოკვეთილად საზოგადოარი სახე გრძელ და თხელ ცხვირში ჩაბუდებული ერთგვარი ბუნებრივი სიბრწყინითა და ამ ცხვირის წვერზე დაკისებული სათვალთ. საათთაც და მეტყველებითაც ცხვარს შგავდა. გოლდსტეინი ამჯერადაც თავის შხამთან კრიტიკას აფრქვევდა პარტიას სწავლებათა მიმართ. [...] იასოვად დაუფრენებლივ ზავს ევრაზიასთან, მხარს უჭერდა სიტყვის, პრესის, საჯარო შეკრების, აზრის თავისუფლებას, რევოლუციას უღალატესო – გაპყვიროდა ხმამაღლა. [...] სიტუაციის პირველი ოცდაათი წამი მანძილზე დარბაზი თავშეუკავებელ სიშმაგეს აფრქვევდა [...] მეორე წუთში სიტუაციის უკვე სიგყვიმ გადაიზარდა. მაცურებლები ადგილებზე ჩტუნავდნენ და მთელი ხმით ღრიალებდნენ, რათა როგორმე ჩაეხშოთ ეკრანიდან მოკიკინე ეს ქსუაზეგადანწყვნი ხმა. მთლად გაგარდისფერებულ ჟღალთმიან ქალს პირი ნაპირზე გადმოაროლილი თევზივით ეცლებოდა და ეხურებოდა. [...] უინსტონის უკან მჯდარმა შეთმინანმა გოგონამ, აქამდე სულ „ლორო, ღორო“–ს რომ გაჰკიოდა, უცებ საიდანტაც ახალმეტყველების მისინე ლექსიკონი დააძრო და პირდაპირ ქრანს ესროლა. წიგნი გოლდსტეინს შივ ცხვირში მოხვდა და უკან გადმოვარდა. ის შეუდრეკელად განაგრძობდა კიკინს. რაღაც მომენტში უინსტონმა დააფიქსირა, რომ ისიც სხელებთან ერთად ყვიროდა და სხელებით გამეტებით ურტყამდა ფეხებს სკანის საფეხურს. სიტუაციის ორწუთუთულის მთელი სამინუტის ის კი არ იყო, რომ მაცურებელს ამ პროცესში მონაწილეობას ავალდებულებდა, არამედ ის, რომ შეუძლებელს ხდიდა მასში არჩართვას. [...] შიშისა

და შურისგების ეს საზოგადოარი ექსტაზი, კაცისკლის წამების, მტრის სახეში ღრის ცემის მსგავსი ლურჯი ელექტროდენივით იღვრებოდა დარბაზში მაცურებელ ადამიანებისაგან და თითოეულ მათგანს სახეშეშლად აღრიალებულ გიჟად აქცევდა”.¹⁷

არ არის აუცილებელი მივუბრუნდეთ ბოლშე „1984“-ში რათა მივხედეთ, რომ ვართ არაგებები, რომელთაც მტერი სჭირდებათ. ვხედავთ, თუ რა შეუძლია მის ახალი ემიგრაციული ნაკადების მიმართ. ვაფრცხვან მთელს ეთნოსზე მისი ზოგიერთი წევრის მანასიაზე ლეხს, რომლებიც მარგინალიზებულ მდგომარეობაში ცხოვრობენ, და ასე ვქმნით დღეს იტალიაში მტერ რუმინელების, იდეალური განტყვევის ვაცის ხატს ამ საზოგადოებისათვის, რომელიც ეთნიკური და არა მარტო ტრანსაფორმაციის პროცესში საკუთარ თავს ვეღარ ცნობს.

უფრო პესიმისტური შეხედულება ამ საკითხთან დაკავშირებით სარტრს მიეკუთვნება, „Huis clos“-ში. ერთი მხრივ, საკუთარი თავის გაცნობა მხოლოდ ის სხვის არსებობის დროს შეგვიძლია, და ამაზე დამყარებული თანაცხოვრებისა და სიყვითის კანონები. მაგრამ უფრო ხალისიანად ხდება, როდესაც ამ სხვის მივიჩნევთ აუტანლად, რამდენადაც, რაღაცა დოზით, ის სავა ჩვენ არ ვართ. და ასე ხდება, როცა გადავაცქევთ რა მს მტრად, ვიქმნით ჩვენა ჯოჯოხეთის მინაზე. როდესაც სარტრი სამ გარდაცვლილს, რომლებიც სიცოცხლე ერთმანეთს არ იცნობდნენ, სასტუმროს ერთ ოთახში ჩაექცავს, ერთ-ერთი მათგანი საშინელ სიმართლეს მისვდება:

„ახავთ, რა უბრალო რამაა: ფიზიკური ტყვილი არ არის, ხომ ასეა? და მანც, ჯოჯოხეთში ვართ. აქ არავინ სხვა არ მოვა. არავინ. არახოდეს. მხოლოდ ჩვენ სამნი ვართ... [...] ჯალათი გვაკლია... [...] პერონალზე ფული დახოვებს. სულ ესაა. [...] ჯალათი თითოეულ ჩვენგანთან დანარჩენი ორისათვის“.¹⁸

იტალიურიდან თარგმნა დ სქოლიო დაუთო ნინი ჩართილანმა

17 ჟ. ორელი, „1984“, თარგმანი დ. აკრინიას, გამომც. „საქტა“, თბ., 2004 წ.

18 ჟან პოლ სარტრი, „დახურულ კარს მიღმა“, იტალიური თარგმანი მ. ბონტემპელის, მილანი, გამომც. „ბონინი“, 1960 წ.

ლუიჯი პირანდेलო

იდეალური ქორწინება

რუჩინეთში გამგზავრებამდე (სიმართლე რომ ვითხრათ, აღარც კი მასოს, იქ რა საქმეზე წავიდა), რუჩინური პოლდო კარგეა – საეიზიტო ბარათის თანამხმელე „ნიუნიერი მენარდე“ – ბანჯეგლიან ტორებს ჰერკულესისებურ მკერდზე მიიდეხდა და ამბობდა: „მე კონტინენტი ვარ“, – მერე ცოლსა და ქალიშვილს ხელს გაიხეხევდა და დასძენდა, ესენი კი ჩემი კონტინენტი არიანო, ანას იმიტომ ამბობდა, რომ მისი ცოლი ხოცოლიაზე გაბლდათ დაბადებული, ქალიშვილი კი სარდინიაზე მოველინა გეგყანას.

რას წარმოიდგენდა საბრალო რუჩინური, თუ თითოეუდ წლის შემდეგ შინ დაბრუნებულს, თავი-კი ორი კუნძულიდან ერთ-ერთის – სარდინიის ანუ ქალიშვილ მარგერიტას ნაცვლად მთელი რუსეთი... თუმცა, რუსეთი აქ რა მოსახატანია – უპრიანი იქნებოდა გვეთქვა, მთელი ევროპა, ან კი რა ევროპა, რის ყურბა... სულაც მთელი სამყაროს რუკა დახედებოდა.

საბრალო პოლდო კარგეა! თავიდან გველაფერი ღალატად მიიჩნია და ზურგში დანის ჩაცმად ჩათვალა: თავის ქალიშვილს გაოგნებულ მებჭერებდა ქვეშოდან ზემოთ და ლულულუვდა:

– ღმერთო ჩემო, მარგერიტა, ეს რა ჩაგვიდენია?

მერე ცოლს მუტყია, თითქოს ქალიშვილის უსაწყველო ზრდა, არც მეტი არც ნაკლები, დედამისის ბრალი ყოფილიყო: ისე გაცხარდა, კაცი იფიქრებდა, ცოტაც და გაგიჟდებაო. დათრგუნული და ნატანჯი ცოლი კი ვიშვირებდა:

– მე ხომ მოგწერე... მე ხომ ყველაფერი მოგწერე, საგვარელო, თანაც რამდენჯერ... თითქმის ყველა წერილში გწერდი ამის შესახებ.

მართალიც იყო: სწერდა და სწერდა, მაგრამ, აბა, პოლდო კარგეა ამ ამბავს რას წარმოიდგენდა. იქ, იმ სმოორზე, მარგერიტას საარაო ტანის აყრის ამბავი ცოლის მორიგ გაზვიადებად ჩითვალა.

– გაზვიადება?... მო, აბა არა, მე ხომ, შენი აზრით, ყველაფერს გაზვიადებო, – უსაყვედურა ცოლმა.

სინიორა როზანას გულში ბინჯდა შკონდა, რომ არა მარტო ქმარი, არამედ სხვებიც, თითქოს პირი შეკრესო, ერთხმად ამტკიცებდნენ, სინიორა როზანას

გაზვიადება უყვარსო. მისი აზრით, სხვებს რომ ასეთი მხეხედულება ჩამოუყალიბდათ, ისევე და ისევე ოჯახის სანერით უბედურების.

– მარგერიტას გადაქარბებული სიმაღლის ბრალი იყო. ამ აუტანელ ზოლმას გულით ატარებდა. ამიტომ იყო, რომ ვერა და ვერ იქცა მგრძობიარე ფისუნად, რადაც ყოფნა ასე ძალიან სურდა და რააც ასე ცხადად შეიგრძნობდა თავის თავში. ასეთი ნაზი, სუსტი და გალუული არსება იტანჯებოდა, მაგრამ ვაი, რომ არც მისი ტანჯვის და არც ნუხილის სჯეროდა გინმეს. ნაცვლად-მეგობრებიც კი მოღიმარი სახით მოუკებდნენ ხოლმე, კმარა სინიორა როზანა, ნუ აზვიადებთო.

– ესეც მენ, დადევნე აბლა და უკრეთ „ჩემს გაზვიადებას“, – გაკაბასებული სინიორა როზანა ქმარს ქალიშვილზე მითითებდა. ის კი... ის კი, მართლაც რომ საოცრება იყო.

მარგერიტა მამას მისჩერებოდა და იცრემლებოდა. მამა ქალიშვილს გვერდით დაუდგა, ან, უკეთ რომ ვთქვათ, გვერდით ახოვდა, რათა საკუთარი თვალით ენახა და გაეზომა, რამდენად გაუსწრო სიმაღლეში მარგერიტამ. სულ მცირე, მტკაველსანგვერით მაინც, ოღონდ მამა-შვილს შორის სიმაღლეში განსხვავება ერთი-ორად მეტი ჩანდა, ვიდრე სინამდვილეში იყო. საქმე მარტოაღენ სიმაღლე როდი გახლდათ. სიმაღლე, თავისთავად, იქნებ არც ყოფილიყო ესოდენ შესაიმნევე, რომ არა შემზარავი სიმაღლენი, ღაბაბის, მკერდისა და ღონიერი თეფრების მოცულობა, რამაც მარგერიტა ასეთ უჩვეულო სანახაობად აქცია.

ხორცის ამ დანახარბოვლი სიჭარბიდან ორი, თითქოსდა სადღაც ჩაქარგული, სუფთა და ნათელი ბავშური თვლი იმზირებოდა. ეს თვალები ტკივილის განცდას და შიშის გრძნობას ერთდროულად ბადებდა. ალბათ მარგერიტას სულში ასეთივე თავზარდამცემი შიშს დაესადგურებინა, ალბათ ასეთივე ტკივილით იტანჯებოდა თავისი უსაწყველო გაზრდილი სიგულის გამო. ნელ-ნელა, სანამ სხეული იზრდებოდა და საზარელ პროპორციებს იძენდა, მარგერიტას ჩაქვული სული სულ უფრო და უფრო ითრგუნებოდა; სულთან

ერთად, თვალსა და ხელს შუა ილეოდა მომცრო, ნატიფი და დახვეწილი ნივთების შენების მოკრძალებული და მტანჯველი სურვილი, თუმცა მარგერიტა მათ ხელში აღებას მაინც ვერ შეეძლო, რათა საკუთარი თვალით არ ენახა, როგორ ჰქედოდნენ და უჩინარდებოდნენ ეს ნივთები მის უზარმაზარ ხელებში.

მარგერიტა ჩიტოვით იკენებოდა: შეიძლება ითქვას, სახმელის პირს თითქმის აღარ აკარებდა. თანდათანობით სრულიად უსარგებლო შექცა. ბოლო ორი წელი ისე გავიდა, შინიდან ცხვირი არ გაუვლია. გამვლელები ნიაი ევება სხეულის დანაშვისას, ადგილზე შემდგომდენ და გაოგნებული კალს თვალს ვერ აცილებდნენ. შინ გამოკეტულიც კი ადგილიდან არ იძროდა, რათა თავისი სიდიდე უფრო აშკარად არ აღექვა, ირგვლივ მდებარე ნივთები კი – მომცროდა და დაშალა. უმძინარობამ, ბუნებრივია, უფრო დამძიმდა და გააუფრა. თუმცა უკვე შეეგუა კიდევ საკუთარ ბედუქულობრიობას. ფიქრითაც აღაზარუნებ ფიქრობდა. დროდადრო ისეთი დღეებიც გამოერეოდა, როცა თმსაც აღარ ივარცხნიდა. ლივინზე გამოსტილი ას კითხულობდა, ას საკუთარ ფრჩხილებს უაზროდ ამტერებოდა. აი, ასე იყო ის,საქე...

პოლდო კარგვა კი, რუმინეთში გამგზავრებამდე ასეთი ლალი, მყვინთა და დაუდებარი რომ იყო, ახლა ერთბაშად ჩაქრა და დაკრძალვასავით სევდიანი გაბდა. ორიოდე დღის ჩამოსული იყო, როცა საქმეზე საათობრიოდ მინ ვენივო; ყურად ორ მათხოვა:

– შენ რა, გინდა საქმეებს მივხედო? აღარაფერი მაინტერესებს, ჩემო კარგო, აღარაფერი! – ისე იყვირა კარეგამ, რომ ირგვლივ ყველაფერი აზანზარდა.

ნლიდან ნლადედ მეყუთიადე შროშობად ერთადერთი ქალიშვილის მომავლის უზრუნველესაყოფად; ნლიდან ნლაშდე იზრდებოდე მისი მამობრივი სიყვარული მაგრამ, დახეი, ქალიშვილმა თითქოს საიდუმლოდ პირი შეერაო, მამის ხანგრძლივი არყოფნით ისარგებლა და დედასთან რთობხმებით – პოლდე კარევა გეგრაინ დაარწმუნა, რომ ცოლი არაფერ შუაში იყო – ასე ეგადწყობა: „ამო, შენი სიყვარული სულ უფრო და უფრო იზრდება? ცოტაც დამაცადე და გირვენებ, როგორ გავიზრდები რამდენიმე წელიწადში. იმეღა გავგებდები, რომ შენი სიყვარული მკლავებს ვეღარ შემომბანდეს.“ მართლა, საბარლო პოლდე კარეგას ქალიშვილის დანახვაზე თითქოს მკლავები მოსწყდა და უღიზიდ ჩამოსცვივდა. კინადამ სული გაეპარა და სუნთქვა შეეკრა: ყველა იმედო, ყველა ოცნება ერთბაშად დაიშხვრა.

სიმართლე რომ ვთქვა, გამგებდობა არ მეყო დამე-
მსვიდებინა. ვიცოდი, რომ ოთხიოდე წლის წინ, ვიდრე
რუმინეთში გაემგზავრებოდა, უკან დაბრუნებისას –
მისი აზრით, ამასობაში მარგერიტა სათანადო ასაკს

მზღენდა – ჩემი და თავისი ქალიშვილის ქონებაზე
კეთილი თვალთი შეხედავდა. ეს რომ განეხსენა, ეს
გამოტყუებულმა მოვიცინებ, იკაორობა რომ გვეყენა
ფულმოკლულმა გაგიფიქრე: ეს მართლაც უნებურ-
ბაა. მაგრამ ამ ამბავს უკვე აღარაფერი ეშველება
საბრალო კარგვას ადრე თუ გვიან. უსათუოდ მისდებს
რომ წავი აღნავიძნის მამაკაცი, ან თუნდაც ჩემს
ცოცხლა მალღი, არავითარ შემთხვევაში არ იქონ-
ნინებს იმ დედაბოძზე, იმ ნამდვილ ობელისკზე და
მარწალიც იქნება: რატომ უნდა ჩანდე დაბალი, როცა
დაბალი არ ხარ? არა, ასეთ შემთხვევაში მამაკაცური
თავმოყვარეობა ილახება. დაბლებზე აღარაფერ
ვამბობ. მაღალ მამაკაცებს რაც შეეძება, სცადონ და
იპოვიეთ თუნდაც ერთი, მარგერიტას შესაფერისი რწ-
ყოს. ჯერ ერთი, მაღალი მამაკაციც თითქმის ჩამო-
საითვლები არიან. მეორეც, ასეთი ცაცი რომც ნახოთ,
ყველა კარგად მოეხსენება, რომ მაღალ მამაკაცს
პატარა ქალებისკენ მიუწევთ გული. საკუთარი აღწ-
გობით გააციორებულები – წყნით, მეტიც, თითქმის
გზახით უყურებენ იმ თითო-ოროლა ადამიანს, მათ
თან მეტოქეობა რომ შეუძლია და უმაღ ისეთ ნაგლ
აღმოუჩენენ, რაც, გულახდილად რომ ვთქვათ, ამ
უკანასკნელთ არც აქვთ; მაგალითად, ზედგამტად გრძელ
ფეხები, ძალიან მაჰარა თავი და ასე გაერთადლად.
მიკვიდე, მეტოქეობას ვერ იტანენ, სურთ ერად-
ერთი და განუწეორებელი იყვნენ. ნარწოგიდგენაა,
რომ ასეთმა მამაკაცმა მასავით მაღალ ქალზე იქონ-
ნინოს? მერედა რატომ? იმიტომ, რომ პარწონა
პავილიონიდან გამოძარწულს დაესტავახსოს!

ასე ფეფიქრობდი მაშინ. უფეველია, რომ საბრძოლო მარტორტასაც, კარგა ხანია ასეთივე აზრები ან მზედა და აქედან ასეთი დასკვნასაც გამოიტანდა: უშაღლეს განზომილუებაში, რომელსაც თავისგანდრეზულად მიაღწია, ქმარს ეერასოდეს იძიოდა. იქ, იმ სიმაღლეზე, ალვის ხეს თუ ნახავდა, ნეკერიალს ან შუხას, მაგრამ ნებისმიერი ახალგაზრდა მამაკაცი, მარტორტას დანაფავს, უსათუოდ იტყუა:

— ჯერ დაპატარავდი, ლამაზო, დაპატარავდი!
მაგრამ, საბრალო მარგერიტა, აბა როგორ
დაპატარავებოდა?

ჩვენმა ღაბრუნების შემდეგ, სამ თვესაც არ გაველი, რომ პოლდო კარეგა, რომელსაც გულმა ვერ გაუძლო იმ ქალაქში ეცხოვრა, სადაც ლალას გარდაცვალება მოხდა, ადრინდელ პირქუშში, ოჯახთან ერთად გაემგზავრა. ბა ნელონდზე მტკი ისე გავიდა, რომ მის შესახებ ვერაფერი შევიტყუე.

ბოლოს, ერთ მშვენიერ დღეს, მამაჩემმა წერილი მიიღო სიცილიის სანაპიროს სანაპიროს ერთი პატარა სოფელიდან, აფრიკის მოპირდაპირე მხარეს რომ მდებარეობდა. სწორედ ამ სოფელში ჩასულიყ

პოლდო კარგა ნავსადგურის ასაშენებლად. მამაჩემს სთხოვდა, შუნი გაუთიშვლენიდან ერთ-ერთი აქ გამო-
ნეტყენ, რომ საქმეში დამეხმაროსო.

თეილიაზე გავემზადერე. ცნობისმოყვარეობა მელედა, ისე მიმოვხედავდი ხნის შემდეგ მარგერიტას მახეა.

ველოდი, რომ პირქუშ, თავისი უსამშველო სიმაღ-
ლია გამო გულცივი, დაღერემილ, მარადიული სევდით
მეჭკროვდა შინაბერის ვნასავად, რომელიც უკვე
ოვდათ წელს მიტანებული იქნებოდა. ალბათ იუნგ-
ფრანს შკაეს,* ვეფიქრობდი ჩემთვის გზანი.

თქვენც არ მომიკვდით! თავლებს არ დავუკერე;
მარგერიტა ასეთი მზიარული არასოდეს შენახა.
უნდებოდა დიდი და მსუქანი, მაგრამ ძალიან მზიარ-
ული იყო. მალე მისი მზიარულების მიზეზიც შევინტყვე.

ნავსადგურის მშენებლობაზე მთავრობის წარმო-
მადგენლად ერთი ინჟინერი დაენიშნათ. მეტრზე
ცოტა მაღალი, მელოტი, ახლომხედველი, პატარა
ღაბით, მაგრამ გონიერი და ენაკეთილი კაცი. თავის
მოცუცხელობაზე ისევე იკიზნოდა, როგორც აბლა
მარგერიტა — თავის ახოვანებაზე. ეს კაცი გაბლ-
დათ ინჟინერი კოზიმი ტოდი. და ინჟინერი კოზიმი
ტოდი, ყოველ საღამოს, პოლდო კარგვას ზღვისპირა
ტერასაზე მიდიოდა საუბარშიყო.

აფრიკული საღამოები! როცა სიროკო იწყებოდა,
ზღვის ტალღები იმ თეთრი ტერასის ტყეშ ნაპირს
ხეივლებოდნენ. და მაშინ ტერასა, თავისი აფრიკულ-
ული ფერდებით, ხომალდების გემების ემსგავსებოდა.
შორს, ძველ ზვირთაქცევზე. ფარნები კრთოდნენ და
შეჭურის მწვანე სინათლე მოჩანდა. მოტივტივე გემე-
ბის ანძებს შორის შუქი გამოერთოდა. სანაპიროდან
ბარლია, ობისა და დამდეგარ წყალში ღობებამქარული
წყაღვცნარეების მყარალი ოხმიფარი მოდიოდა, რომელ-
საც თევზისა და კუპრის სუნიც ერეოდა.

იმ თეთრ ტერასაზე გვიანობამდე თავს ვიქცევდით,
ვიცინოდით და ვესაუბოდით. დღის ხეგატის შემდეგ,
სულის მოთქმის საშუალება გვეძლეოდა. ყველაზე მეტს
მარგერიტა და ინჟინერი კოზიმი ტოდი იცნოდნენ.
ნარმოვადგენიათ? თავიანთ საერთო და, ამავე დროს,
ჭრიანთსაპირისპირო უტყდურებაზე იცნოდნენ.

ინჟინერ ტოდის აქამდე ცოლი იმევე მიზეზის გამო
ვერ შეერთო, რა მიზეზითაც მარგერიტა ეშარს ვერ
პოულობდა.

ალბათ ინჟინერ ტოდის არც არასოდეს უძებნია
ცოლი, თორემ დარწმუნებული ვარ, თავისი შემოსავ-
ლიანი პროფესიის წყალობით, ერას კი არა, ას ქალს

მაინც იპოვიდა ისეთს, მის ცოლობაზე უარს რომ არ
იტყოდა. კეთილი, მაგრამ წერე ამით რა?

არა, ტყუა-გონება, თავაზიანობა, გუყუყუდებოდა
რაც დიდი ძალისხმევის გარეშეც ადვილად ვმოდებოდა
ბოდა მისი და რამაც ბევრი თავაზიანი გალი იჩინოს
დარწმუნებას ცდილობდა, არ იქნებოდა საკმარისი იმ
სამი ხელისდადება სიმაღლის ასანაზღაურებლად,
ინჟინერს რომ აკლდა.

ველეა ეს ღირსება იჩინოს პატივისცემის საფუძვე-
ლად მხოლოდ იმიტომ გამოადგებოდა, რომ ნულისაღმი
ორმოცდაათ ათასამდე ლირას შოულობდა. ევგენერეცა,
თუ დაუშვებდა და ანექს ნამოყვებოდა, სამიოდე თავის
შენიშნულ შეუღლისგან უთუოდ შეიტყობდა ერთ რამეს:
ღმერთო ჩემო, მისი ტყუა-გონების პატრონი უნდა
მიმხედვარიყო, რომ ცოლი ამასთანა ქმრის გვერ-
დით, საყვარლის გარეშე ვერ გასვლდება; თავი უნდა
მოეკატუნებინა, ვითომ ვერაფერს ზედებოდა, ცოლი
კელაგინდებურად უნდა ყვარებოდა, დალატისა თუ
დალატების მიუხედავად. თავაზიანობა და გულთმა-
დობა კი მხოლოდ კარის გასაღებად და იმ ბატონის
თუ ბატონების მოწინებით მიღებაში თუ გამოადგებოდა.
პატივს რომ დასდებდნენ და მის ცოლთან საარმყოფოდ
შინ ეწვეოდნენ.

ამას ინჟინერი კოზიმი ტოდი ისეთი სასაცილო
ფრანკებით და უცხტებით ყვებოდა და განასახიერებდა,
რომ ყველა იცნობდა. ყველაზე მეტად კი მარგერიტა
იცნობდა, მძიმე ტანს უკან გადახსნებდა, რომ მის
უზარმაზარ მკერდს და შეუცვლს თავისუფლად ეთამბა.

ასე გრძელდებოდა, სანამ ერთ საღამოს, ინჟინერმა
ტოდმა, მარგერიტას ასეთი ბურღესკური სიცოლით
ნასიამოვნებამ, ქალს არ განუცხადა, რომ მისთვის
იდეალური მეუღლე სწორედ ის — მარგერიტა კარგა
იქნებოდა.

— თქვენ! დიახ, თქვენ! სწორედ თქვენ!
რალჯე სასწაულოთ, მაგდალ თათ ფესზე გაჩერდა
და არ გადაბრუნდა. დავიანხე, როგორ ამაგამადა ის,
ზუსტად ისე, მიწისძვრის დროს რომ იცის, და ჭიქში
და ბოთლები ძირს გადმოცვივდა.

— სერიოზულად, სერიოზულად ვამბობ... — ინჟი-
რებად ქოდი და პატარა მკლავები ისე აწეა ზემოთ,
თითქოს დაუსრულებელი ბარხარისა და გვიანის
მოგერიება უნდა! — სერიოზულად გუბუნებთ! აბა,
დაფიქრდით, ბატონებო! ეს ხომ იდეალური ქორწინება
იქნებოდა! არაწვეულებრივი შურისძიება თვით
ბუნების წინააღმდეგ. დიახ, დიახ, ბუნების წინააღმ-
დეგ, რომელმაც მარგერიტას ასეთი ვევერთელა
შექმნა, მე კი — ააეთი პატარა! აბა, დაფიქრდით, კარ-
გად დაფიქრდით, ოღონდ ნუ გაგვიცინებთ და ზღრც
გაოცდებით: ვერც მე დავუქრინებდი ჯუჯაზე და ვერც
მარგერიტა შეძლებს, რომ გოლიათზე გათხოვდეს!

* იუნგფრანკ — წვერვალე შევიცარიანი, ბერნის ალბუმის
(ნაიბაჲ შენიშვნა)

მაგრამ ჩვენ ორს შეგვიძლია... ჩვენ ორს თავისუფლად შეგვიძლია შევუღლებეთ. თუ კარგად დაუფიქრდებით, მიხვდებით, რომ არაჩვეულებრივი წყვილი ვიქნებით, ერთმანეთს შევავსებთ, რადგან მას ქარბად ატვს ის, რაც მე ასე მაკლია. პოდა, ჩვენც რიგრიგობით ავეუნახლარებთ ერთმანეთს დანაკლისს.

მეტი აღარ შეგვეძლო: სიცოლისგან ცრემლები ნაგვსკდა და ფერდები აგვტკივდა.

— მაგრამ ეყოფა კი მას გამბედაობა? — ნამოიყურა ტოდში, სკამზე შესხა და გამოხვედის ნიშნად მარგერიტასკენ საჩვენებელი თითი გაიმართა.

და მაშინ, მარგერიტა ფეხზე წამოიმართა, სიცოლისგან საბე აჭარბლებული ჰქონდა. გარნმუნებო, სკამზე შემდგარ ინფინიერზე ერთი თავით მაღალი იყო.

— მეყოფა თუ არა გამბედაობა? — მიმართა ინფინერს მარგერიტამ, — ბოდიში, მაგრამ თქვენ თუ გეყოფათ გამბედაობა, რომ ცოლად შემართოთ?

ამ მშვენიერი პასუხის გაგონებაზე მხურვალე ტაში დავცხვით.

— მეყოფა! — ნამოიყურა ტოდში, — მაგრამ თქვენ არ გეყოფათ. თუ გნებავთ, დანებაძლევდეთ.

— დაენაძლევით, დაენაძლევით, სინიორინა მარგერიტა, — აყვირდით ჩვენ მარგერიტას გასამხენებელად, — სიტყვაში გამოიჭირეთ.

— ეთოლეთ, დაენაძლევდით, — უპასუხა მარგერიტამ, — ვნახოთ, ვინ იწანებს!

— მე... მე წამდვილად არა! — წამოიძახა ტოდში, სკამიდან ჩამოხტა, პოლდო კარეგას სრულიად სერიოზულად თავი დაუტკრა და უთხრა:

— სენიორ კარეგა, მაქვს პატივი, თქვენი ქალიშვილის, სინიორინა მარგერიტას ხელი გთხოვთ.

უარს გამბედაობა აღვწერო ის, რაც შენდვდა მოხდა. გიყვებს ვგავდით. იხუმრა თუ სერიოზულად თქვა? ვინ იცის. მამამწური შევუკვეთეთ. ინფინერი ტოდი გოლიათი საცოლეს საზეიმო ვითარებაში გვერდით მოვესვით. მომახვლი ბედნიერი ქორწინების სადღეგრძელოებს ბოლო აღარ უჩანდა.

ასე მოხდა ჯუჯა მამაციისა და გოლიათი ქალის ხუმრობა-ხუმრობით დანაყებული და მთელი სერიოზულობით დაგვირგვინებული იდეალური ქორწინება.

დიდი გამბედაობა თავისთავად არც ერთს სჭირდებოდა და არც მეორეს, ანუ ქალს ისეთი ქმრის ახატანად, როგორიც ტოდი გაბლდათ, კაცს კი ისეთი ცოლის გვერდით ცხოვრებისთვის, როგორც მარგერიტა იყო. გამბედაობა უფრო იმისთვის სჭირდებოდათ, რომ ხალხის ქორქილისთვის გაეძლოთ, ზედა რომ ამ

წყვილს ერთად იბილავდა. მაგრამ ინფინერი ტოდისა და მარგერიტა კარეგას იმდენი მახერხებელირება კი ეცოთ, რომ დაცინვას წინ აღდგომოდნენ და დამტკაროვნენ ამ ამბით, თითქოს მათი ქორწინება საკარნავალი საანახაობა ყოფილიყო.

გარნმუნებო, რომ თავიდან მთელი სოფელი ამ ამბავს ჰომერული ხარხარით შეხვდა და, ბუნებრივია ასეც იქნებოდა. თუმცა, მინდა გითხრათ, რომ შეხვდა ყველა პატივისცემით მოეკიდა მათ უაღრესად გაონიერულ საჭირწინო კავშირს, წინასწარობას რომ ამყარებდა ბუნების ამ ორ უკიდურესობას შორის.

ექვსი თვის შემდეგ ქორწილიც გადაიხადეს. ეს გამბედავი კაცუნა, უკვე დაღვინებული და ღიბამოცონიერული, მთამაცლებლად იტყა. მინდა გითხრათ, რომ ხალხისა და ღვთის წინაშე ის მთა დაისაკუთრა. გეგონებთ, არა? ჩემო ძვირფასებო, მამ გეტყვით, რომ მარგერიტა ტოდო-კარეგას ახლა ტყუში ვაფიქილეს. Parturient montes... ** — ორ თავგას გჯერათ?

თანაც, რა თავგები! თორმეტი წლის ასაკში სინაღლით დედას გაუსწორდნენ. მარგერიტა ტოდო-კარეგა კი ბედნიერებისგან ბრწყინავს, თავის საგარის ორ კოლოს შორის ხარობს. მისი უნარი კი, უკვე მობრუნებული კაცუნა — აბა, რა გეგონათ? — იტანებებს, მაგრამ არა მარგერიტას მიზეზით. არაფერი შეუკლიათ! მარგერიტას ქმარი უყვარს, პატივს სცემს მას. მაღლივობა და მასზე ზრუვება. საბრალო ინფინერი იტანებებს, რადგან წლების მანძილზე ხალხის დაცინვა და ქირქილი უკვე მობეზრდა. შიშობს, რომ შვილებს თვალები სახელი გაუტყდებოდა. ბუნებრივია სურს, რომ შვილები პატივს სცენდნენ, როგორც ეს მამას შეუძლია.

ვაფიქილები მოწინებით ეპყრობიან, თუმცა, სიმადრე რომ გითხრათ, არც მათი მდგომარეობა და იმდენი სახარბილო ასეთი პანაშინა მამის გვერდით. ეს სამწუხარო გარემოება უტყველია, რომ არსებობს. მაგრამ არ შეიძლება ციხურება მთლიანად და ყოველთვის ფარსი იყოს. ცოლ-ქმარს, შეუღლებულად უნდა, იმდენი აცინონ სხვები, მაგრამ დაუშვებელია მამა-შვილობა სერიოზული საქმე არ იყოს.

იტალიურიდან თარგმნა თამარ ყულენძა

** Parturient montes... — "Parturient montes, nascetur ridiculus mus" — მთები იმშობარებენ და სასაცილო თავგა მოიქცე, horacius, An poetica. (მთარგმნ. შტინშენს)

4

პრეზიდი

გია ექვტვარაძე, „დაუმთავრებული პროექტი“ (ობიექტი) – ძროხის ნახევარი ფიგურული (დაამუშავებული და გადაკეთებული), სარკე, ხის ცოკოლი ზედამოტვიფრული ნარნერი, 140x120x70სმ., 2007 წ.

მხატვარმა შეიძინა ანტიკვარული ხარის ფიგურა, რომელიც გაიჭრა და რომელსაც დაუმთავრდა ცილიკონის ძროხის ჯიქანი – ისე რომ ეს ძროხა შეიძლება ჩაითვალოს „პირველ ტრანსვესტაიტ ძროხად მსოფლიოში“. ძროხის ფიგურაში ჩადგმულ სარკეში, ირეკლება საგანოფენო სივრცე, რომელიც ამ სხეულის ორგანული ნაწილი ხდება.

„დაუმთავრებელ პროექტის“ სახელით იურგენ შაბემასი იხსენიებს „მოდერნის პროექტს“ – ტრანსფორმაციის ძროხა სიმბოლურად მიგვანიშნებს მეტანორფოზზე რომელიც განიცადა მოდერნიზმმა: მან კულტურაში შემოსვლა დაიწყო მებრძოლი ხარის პრეტენზიებით (სულიერი გარღვევის მცდელობები), დაასრულა კი (ვერ დაასრულა), როგორც მენველმა ძროხამ (მოდერნისტული ხელოვნების სრული მარცვტიზაცია და მისი ნიშნების სასაქონლო ღირებულებად ქცევა).

გია ვეკუაძე

პირიქითი ალქიმია

პირიქითი ალქიმია – მეზნებარე აზროვნების ოქროს ქცევა ჭორიკანა აზრდილებად

გია ვეკუაძე

კლიჩეობმა თავიანთი ნოკაუტებით თავად კრივი მიასიკვდილეს – თავგანწირვა, მსახურება, თავდადებულება, რისკი, სანახაობა, ყველაფერი ლეგალური მათი კრივი გაშროვებით მოთავდა. ასეთი სხარტად მოაზროვნე ბიზნესმენები ცხოვრებაშიც ბევრი გეყავს...

მაგ ნაბიჭვარმა ვიტალიმ სულ ერთხელ გააქენა ხელი გამწარებით (კლიჩეოს და ლუისის ბრძოლა – გ.ე.) და რაღაც ცოდვებს ალბათ მაგისტის თუ შეუღწეობს ღმერთი.

დენი ფილსი (კრივის ამერიკელი ფანი)

ინტელექტი, გონება და შეროიკული მოდერნიზმი

ერის ფრომი ინტელექტს და გონებას ორ განსხვავებულ და პარალელურად არსებულ ნეშეცნებით შესაძლებლობად მიიჩნევს. ინტელექტს იგი ცნობიერების ისეთ თვისებად ზედავს, რომელსაც უნარი შესწავლას, მოიხელოთ და ჩანვდეს სტრუქტურების აღნაგობის პრინციპებს, გააანალიზოს ისინი, დაშალოს შენადგენელ ნაწილებად, შეისწავლოს მათი ბუნება და ყოველივე ამასთან მიმართებაში შექმნას მათი ახალი შესაძლებელი ყარიაანტები. ეს ყველაფერი დაახლოებით იმას ნოვგაცონებს, რასაც დღეს ასეთი „სისხარტით“ და შემართებით აფასებს IQ ტესტი.

ინტელექტთან მიმართებაში გონებას ფრომი შეუდარებლად მაღალ მისიას მიაწერს – ქეშმარიტების ერთიანი და სკონტანური შეცნობის უნარს – და მას ისეთ ფენომენად ხედავს, რომელიც საგნის, მოვლენის ან სიტუაციის კონკრეტული მახასიათებლებისგან

სრულიად დამოუკიდებლად აცერხებს ამ შეშეცნებითი აქტის განხორციელებას.

ფრომის გაგებით, გონება უშუალოდ იბიბლება და ბუნებრივად მიილტვის ქეშმარიტებისკენ, რომლის აღმოსაჩენად გონებას არანაირი ანალიტიკური ინსტრუმენტალიები და არავითარი სახის მსავლობა არ სჭირდება. უბრალოდ, ჯეშმარიტება, რომელიც სამყაროს გარეგან თვისებებთან არ იკავდება, ბუნებრივად იზიდავს გონებას და მისათვის ერთადერთ ორიენტირს წარმოადგენს.

ხეშით აღწერილი კიდევ უფრო ნათელი რომ გახდეს, ერთ აღმოსავლურ იგავს მოვლავები.

ერთმა ინდოელმა მეფემ მტკოვან გახდელი/ბრძენს სთხოვა მისთვის საუკეთესო ცხენი შეერჩია. რაღაც დროის შემდეგ ბრძენმა მეფეს ასეთი ცხენი გაუგზავნა. მეფეს გაუბარდა, მაგრამ როგორც კი შეამჩნია, რომ ცხენი მდებარეობით სცესის იყო, განრისხდა – ბრძენს ეს შეცდომა თაღლითობაში ჩაუთვალა და რადგან შეურაცხყოფილად იგრძნო თავი, მას მოუხმო და პასუხი მოსთხოვა. ბრძენმა მეფეს ზოდში მოხსადა რომ ცხენის სქესი ვერ შეამჩნია, მაგრამ მაინც სთხოვა, ცხენი

ალიარება და ლეგიტიმაცია

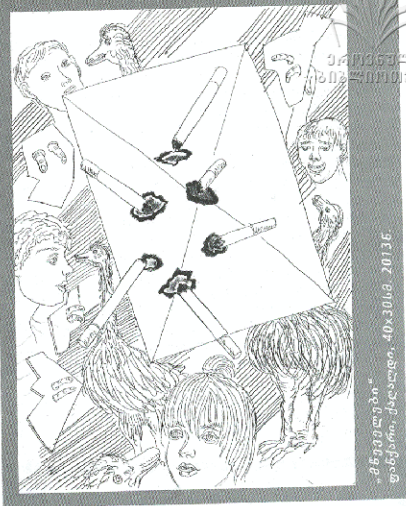
80-იან წლებიდან მხატვრობა და მხატვარი აღიარებას ჰპოვებდა. დღეს ეს მოვლენა მხატვრის ლეგიტიმირების პროცესში შეტევად და სწორედ ეს ფაქტია ახალი სიტუაციის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი სიმპტომი. ალიარება და ლეგიტიმაცია საზოგადოებაში ფასეულობათა შემოტანისა და დამკვიდრების ორი რადიკალურად გამსაზივებელი პროცესდგება. მხატვარს 80-იან წლებამდე (ამ აზრს დანტოე უთანიშება) აღიარებდა კაცობრიობის ის ნაწილი, რომელსაც შემეცნების ერთიანი სურვილი აერთიანებდა.

შემეცნების ეს ერთიანი სურვილი მხატვრის მიერ განცდილი ქეშმარიტების ფაქტს აფუძნებდა (ფრომის მიხედვით გონების ფენომენს), რომელიც მხატვარს ადამიანური გამოცდილების სფეროში შემოქონდა. აღიარებას და დაფასებას იძენდა მხატვრის ისეთ სივრცეში შეჭრის ფენომენი, რომელიც პირობითი ნიშნებით გაპირობებული კულტურული ცნობიერების ტერიტორიის მიღმაა. სწორედ გონების მეშვეობით გამოჰქონდა მხატვარს ამ სივრციდან ქეშმარიტებასთან შეხების გამოცდილება იმიჯის ფორმით და სწორედ ეს ჰპოვებდა აღიარებას.

დღეს, როგორც იძუება, ასეთი მოთხოვნა დღის წესრიგში არ დგას – ხელოვნება ლეგიტიმირდება. ეს ნიშნავს, რომ პრობლემატიკა, რომელსაც ესა თუ ის მხატვარი შეეხო თავის შემოქმედებაში, კარგად ენერება და კარგად უკეთებს ილუსტრაციას გარკვეული კურატორული კორპუსის.

შემოქმედებით/პოლიტიკურ/სტრატეგიულ პლატფორმას და სწორედ ეს კურატორული კორპუსი იწვევს ამ მხატვრის და მისი შემოქმედების, როგორც საკუთარი მეტაკონცეფციის შეგალითის, სამხატვრო სცენაზე დამკვიდრებას.

მაგრამ რის გამო მოხდა აღიარების ფაქტიდან ლეგიტიმაციის პროცესზე გადასვლა? ამ შენაცვლებას ძალიან სერიოზული ნაწამდღერები აქვს იმ თეორიის დინამიკაში, რომელზე დაყრდნობითაც ვითარდება თანამედროვე ხელოვნება. ეს ცვლილება ასევე უკავშირდება და ნაწილობრივ გამსაზღვრავს იმ მოვლენას, რომელიც ზემოთ ენდი უორპოლთან დაკავშირებით ვახსენეთ.

„შეცვლებები“
ფანქარი, ქაღალდი, 40x35სმ, 2013.

უცნობი მომავალი

ზემოთ ხსენებული „პერიოდიული მოდერნიზმის“ ნაცვლად ახლადმოსულმა პოსტმოდერნიზმმა და უმეტესწილად პოსტ-სტრუქტურალიზმმა უსასრულოდ გააფართოვა ქეშმარიტების გაზარების შესაძლო ფორმები და, რაც მთავარია, რადიკალურად შეცვალა წარმოდგენა მის ადგილმდებარეობაზე.

ნების ვერტიკალური მისწრაფება და მეტანარატივების კონსტრუქტები ჩაანაცვლა ყველა წერტილიდან და ყველა მიმართულებით გაფურჩხვნა მისი პორიზონტალური მოძრაობის რწმენამ. სამყარო უნდა გაბრწყინებულიყო სინგულარულობის ნაკადების ურცხვით ქეშმარიტებით, რომლებიც ერთიანი იქნებოდნენ თავისი ფსეულობრივ იდენტურობაში.

ასე რომ ახალი გაბრძოლებების განაცხადი ჯერაც უცნობ ალტერნატივას მოასწავებდა, რომლის მიხედვითაც უბიზო ზეცა ზეიმით უნდა შერწყმოდა ცოფილ მინას და იასზე გაზრდილ ყოფილ ნაყოფს. ეს კონცეფცია მთავარი მეტაფიზიკური ბინარული წინააღმდეგობის (უბიზო ზეცა – ცოფილი მინა) გადღალავას ისახავდა მიზნად – აბსოლუტურად ახალი, ზეინტელექტუალური ნებითი აქტის ხარჯზე. პაიდეგერის წინასწარმეტყველური დირექტია ასეთი იყო – „მეტაფიზიკის მიღმა მეტაფიზიკის გაფლით“.

აი, ასეთი წარმოუდგენელი სიმაღლეები დაისახა ახალმა აზროვნებამ, რომელმაც კულტურის სიგრძეში მოდერნიზმი ჩაანაცვლა.

საერთოდ, შეიძლება ითქვას, რომ პროგრესული აზროვნების და ისტორიის ფაქტობრივი დინამიკა ერთმანეთს მაინცდამაინც არ ემთხვევა. მაგრამ ასეთ ძირეულად ფუნდამენტურ ცვლილებას ჭეშმარიტების მახასიათებლების წარმოდგენაში, რომელმაც 70-იან და 80-იანი წლებში იჩინა თავი ფილოსოფიაში, არ შეიძლება შემოქმედების არსზე და ხელოვნებაში მის მიზნებზე არ ეჩინა თავი.

ასეთ სანყის სააზროვნო სიტუაციებში მხატვრების რეაქციები სიახლეზე ყოველთვის მათ მიერ ახალი მოვლენის მაგიური აურის ინტუიციურ აღქმასზეა დამყარებული. გარდა ამისა, ამ პერიოდში მხატვრების ენთუზიაზმს ასევე ტრადიციის ნგრევის აზრთან საჭიროებაც აღვივებს. შემოქმედების ამგვარ მიზნებს კი ყოველთვის გამოირჩეული შედეგები მოსდევს.

მართლაც, 80-იანი წლების მხატვრების ინტუიცია გაბედულად ცდილობდა სამყაროში ახლად მოვლენილი რადიკალურად ნოვატორული დამოკიდებულება შემეცნებისადმი მთელი შესაძლო სისახსით და მოცულობით გადმოეცა.

ამ დროის მხატვართა შემოქმედებამ სრულყოფილად აუბნა მხარი კულტურული ავანგარდის რადიკალური აზროვნების

პათოსს და კითხვის ნიშნის, დესტაბილიზაციის და დეკონსტრუქციის ევმდ მოვლას.

პირდაპირი, ერთმნიშვნელოვანი, დეტალური ორიენტაციები: უპირატესობის ყველა პრინციპი; ამაღლებული და შეზღუდული; დასრულებული, ზოგადი, ერთიანი მსგავსი ანტიპრინციპული დიალექტიკა და ა.შ. ანუ ესტეტიკური დროიდან მოყოლებული ყოველივე ის, რაზეც ჩვენი ცივილიზაცია განმდგნა და რაც შემდგომ ამ ცივილიზაციის ჭეშმარიტების რანგში აყვანით „ურყევ“ ღირებულებებად დამკვიდრა (რითიც საკუთარი თავი გრძელვადიან ტუსად აღქმავდა).

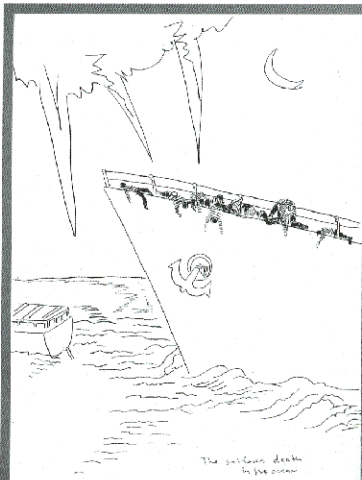
ახალმა აზროვნებამ „წმინდა“ და გამსაზღვრელად დადგენილი ღირებულებების პრინციპის მოხსნის მიზნით ძირითად ფაქტულობათა ბინარულ ნყვილებში პრივილეგირებული მთარის ნაცვლად უპირატესობა საბინარულ მხარეს მიაბრუნა (დროებითად, და შეფასების დაფუძნებული პრინციპის დესტაბილიზაციისათვის). ამით ყურადღებამ, კვლევამ და პერიორიტეტებმა გადაინაცვლა:

ზოგადად – კერძოკენ; დასრულებულიდან – დაუმთავრებელ-პროცესუალურისკენ; ცენტრალურიდან – პერიფერიულისკენ; პირუღადიდან – მეორადისკენ; უკიდურესო/უსაზღვლოდან – მოსაზღვრულიაკენ, ზედაპირულისკენ, წარმავალისკენ; მატრიციდან და ორგანიზალიდან – ასლისა და ანაბექქისკენ; და ა.შ.

ამავე დროს და ასეთივე მეტამიზით, ხელოვნებაში მყარად დამკვიდრებული ფართული დისციპლინების ტოტალიტარიზმს გასაღებულად ზორციელებოდა ინტერდისციპლინარული, ტრანსდისციპლინარული ექსპერიმენტები.

კულტურული ცნობიერების ტერიტორიალური დანაშრვიანების პრინციპს უპირისპირდებოდა ინტერტექსტუალობის და ავტორის (როგორც აუტენტური მუხტის გაგების) გაუქმების იდეა. ასეთი სულისკეთება ექსტრაში ფუკომ „დამინამის სიკვდილის“ იდეაც დააყენა დღის წესრიგში (ანუ ადამიანის ფსიქიკის იმ განსაზღვრული კონსტრუქტის, რომელიც მოგვიანებით ასე უმონვლოდ გააკრიტიკა მიხაელ ჰეხეკი თავის ფილმში „თეორი ლენტი“).

ასეთი სუბვერსიული აქტიურობის ფორმებით ზორციელებოდა შეტევა ორი მიმართულებით: ნარსულზე (საქმეარტი ლირებულ-

„პირისპირი“ ფანქარი, ქაღალდი, 40x30 სმ, 2013 წ.

ბების" ორიათასწლიან ტრადიციასზე და სრულიად უცნობ, ავანტიურულობამდე პროუკაციულ მომავლის იმეჯზე (!).

იგივეა მხატვრებმა, როგორიც არიან: აბო სკაინიზი, გივი კუნია, ფრანც ვესტი, ჟილი და ვაისი, შერი ლეგინი, მარტინ კიენ-ბერგერი, ზემარ პოლკე, უგო რონდინონი, მიკე კელი, პოლ მაკარტი, ტომას პირსპორნი, კარენ კილინიკი, ლორა ოგენი და სხვები, შეძლეს შესატყვისი რეაგირება მოეხდინათ ახალი ფილოსოფიური გაცხადების გველახზე წაღო გამოვლენაზე – მათ ისიც კი შეძლეს, რომ გამოეხატათ ის ზოგადი პირობები და გარემოებები, რომელთა ფარგლებშიც სინს-გულერობები შეიძლება გააზრდებოდეს როგორც დეზინფორმირებული ერთიანობა; ამით მათმა ინტუიციამ სწორედ ის დააფიქსირა, რატომაც აღწერა ბადოუ თავის „გეზინტენციის ხმარში“ ყველადათვის გასაკვირად დელიზიზს ტრიაინობის ფილოსოფოსად აცხადებს.

აჲ რონ, ყველაფერი ისეთი ინფინს-ბრინკები აჟიოტაჟითა და ენთუზიაზმით დაიწყო, რომელიც უმთავრესად მხოლოდ კაცობრიობის მედიის აღმსრულებლის პრეტენზიის მქონე მოვლენებს ახასიათებს ბოლმე.

გრანდიოზული იდეების ხეყდრი

მაგრამ როგორც კი პირველად და უბას-რესი იმპულსის წყარო ჩაგვრდა – ანუ ამ მომავლის გამრღვევი ძალისხმევის მატარებელმა პიროვნებებმა (ბარტი, ფუკო, ლიოტა, დერადა, დელიოზი, ბოდრიარი და ა.შ.) სული დაუშტყვეს – შემოქმედებითა ძალეებმა სახეთი ხელოვნებაში ვერანაირად ვერ შეძლეს ფილოსოფიური ინოვაციის ის ხელისშემჭრელი სინალის შემარჩუნება, რომელმაც მათ სამყაროსთან და ქვემარტებთან უახლეს დამოკიდებულებაზე მოუთითა.

განყოფილების გარეშე დარწმინდება ხელოვნებამ ასეთი გამოცემა ვერ ჩააბარა – ამ ნოვლეშია და ფენომენის მისეულმა საერთო ზეგონებამ მთელი ეს ზემოთაღწერილი, გონების მიერ შექმნილი და დაუფერხებელი თვალნარჩადი ზღაპარი საბოლოოდ ორ პრინციპულად შეცდომით დასკვნამდე დაიყვანა:

პირველი – რომ ქვემარტების ძიება საერთოდ გაუქმდა (გაუცნობიერებელი დარჩა, რომ მან მხოლოდ ადგილმდებარეობა და სახე

იცვალა). და ამ მცდარი დასკვნიდან გაკეთდა მეორე, ასევე მცდარი დასკვნა – ახლა ჩვენი შემოქმედით (ქვემარტების სინალულების ძიების გაუქმების შემდეგ), უფლებამოსიან ჩვენი უნაღო ყოველფერობა მისხედით... განმარტული ძალისხმევები და სირთულეები წარსულს ჩააბრდა – ქვემარტება, როგორც გვითხრეს, აჲ, ჩვენი გარშემოა.

ჰაიდგერის ნინშიზმა „მეტაფიზიკის მიღმა მეტაფიზიკის გავლით“ – ის, რომ საწყარო ინდივიდის ცნობიერებაში გაფორმდეს ყველა წერტილიდან და ყველა მიმართულებით მხოლოდ იმ შემთხვევაში იწყებს, თუ წრის გავლა და მისი შეცვრა მოხერხდა – ხელოვნების სამყაროში არასაკონსისტენტობის გათვითცნობიერების გამო არავინ იცოდა. და თუ ვინმე იცოდა კიდეც, მანეს დირექტივა ფილოსოფიურ სიტუაციას ეერ მიუსადაგა.

ახალ რეალობაში ჩახტომა (რომელიც ინოვაციურმა ფილოსოფიამ დაისახა მიზნად) ფუნდამენტური ძალისხმევის გარეშე შეუძლებელია – ჰაიდგერის მიერ აღნიშნული ეს გარემოება ამ ეტაპზე ხელოვნებას სრულიად გამოორბა მხედველობიდან.

და აი, ხელოვნებამ (ვიზუალურ ხელოვნებას გველისხმობ) „მსუბუქ ცხოვრებას“ მიჰყო ხელი დევიზით: გამოცდილება, ცოდნა, განცდები არ საჭიროებს განზოგადებას! არ დაბარჯთ ძალისხმევები თვითშემეცნებაზე, ყოველგვარი თვით-გამოხატვა უკვე არის ის, რაც ფასებულია და უნიკალურია ყოველთვის და ყოველი ფორმით.

მაგრამ მაშინ შეიძლება გაკეთდეს დასკვნა (!), რომ ახალ-გაზრდა ხელოვნება უფრო ღირებულია, ვიდრე გამოცდილი, ვიდრე ინტერესმა (ასე უფროს სიტუაციას დაწყო – ოღონდ ფილოსოფიურად დასკვნების გარეშე) მთლიანად ახალგაზრდა ხელოვნებისაკენ გადაინაცვლა – სპონტანურად, ფინანად, სწრაფად; ზედაპირზე და გველასთან ერთად, სწორედ ამ გარემოებების გამო ახალგაზრდა ხელოვნებამ სამყარო სიმშტომების დაწესჭირებელი ინიჟებია ნაკადით გადაავაო.

თეორიულ დონეზე ყველაფერი ზემოთ მოტანილი გეჩენებს, რომ ხელოვნებისათვის სინგულარულობების პრინციპი აბსოლუტურად დავუტოო დარჩა. პოსტმოდერნიზმის ერთ-ერთი მთავარი დევიზი კი „ყველაფერი მოსულა“ (ფერერაბენდი) აღქმული იქნა, და დღესაც ასევეა პრაქტიკაში, როგორც ნებაგმოცდილი ანარქიზმის პანალური პათოზი.

თავი რომ მოუყაროთ ზემოთ ნათქვამს, გამოვა რომ პოსტ-მოდერნიზტულმა იდეებმა საერთოდ შეცვალა ხელოვნების მიმართულება, მაგრამ მათი მოგონებითი სიმარტვის და სინამდვილეში კი ურთულესი ზუნების გამო ისინი ხელოვნების მიერ პრინციპულად და შეცდომით იქნა ინტერპრეტირებული – ანუ ყველასათვის მისანდომო კლიშეებზე იქნა დაყვანილი.

შემდეგ მოვლენები ასე განვითარდა – ამ პრინციპული თვალთახედვის გამო პოპგმოდერნიზმის მოხსენიება ხელოვნების წრეებში აუგად დაიწყეს, მალე კი ტერმინმა რალაც ნეგატიური აურაც შეიძინა.

ერთი განთქმული გერმანელი ფილოსოფოსი ზნირად უმეორებდა სტუდენტებს: „დიახ, ასეთია გრანდიოზული იდეების ბედი, ისინი სამყაროში შემოდინ როგორც მესიები, სამყაროს კი ტოვებენ როგორც ტრივიალობები“.

ასე ტრანსფორმირდება იდეა, როცა ის მთის მწვერვალოდან ბარში ეშვება, სადაც ხალხს მხოლოდ ერთი საზრუნავი აქვს – „ზრუნეა საკუთარ თავზე“ – მაგრამ არა ბერძნული და არა ფუკოს გავებით, არამედ პირიქით.

კოლოსალური ეპოქალური მიღწევა, რომელიც იმაში გამოიხატა, რომ სამყაროში როგორც იქნა წარმოჩინდა პოსტმალტაპონური მიდგომა ქვეშარტების აზრისა და მიზნის აღქმაში, რომელსაც შესწევს უნარი სამყაროს კვლავ გრძელვადიანი მიზანი დაუსაბის, ხელოვნების ტერიტორიაზე დაახურდავებს და ასე ხურდად მოიხმარეს. დასავლურ ცნობიერებაში მომხდარი ძირეული ეპისტემის შეცვლა (იმ ეპისტემის, რომელსაც ადამიანის ცნობიერება კონკრეტულ და მოსაზღვრულ ჩარჩოებში ორი ათასზე მეტი წლის განმავლობაში ეჭირა) – მოულოდნელი და სრულიად უცნობი მომავლისკენ გაბედული გაჭრა – ხელოვნებამ ვერ მოინელა.

მეპარცხენე შემოქმედება ჰუმანიზმის

სამსახურში

გიორგი მთაწარი

ამ გარემოების გამო ხელოვნების საყარო პირველად დარჩა (და ასე აგრძელეს არსებობას დღესაც) არსებითი თეორიულ დირექტივის გარეშე. დღეს მას მხოლოდ ლუკა ლუერი და მკერდ მოცულობის კურატორული კორპუსების იდეები აძლევენ მიმართულებას სწორედ ეს კორპუსები ახორციელებენ მხატვრის ლეგიტიმაციას კულტურულ სფეროებში თავის ამ იდეებთან და ამბიციებთან შესაბამისობაში.

გონება, რომელიც პროცესებს მხოლოდ არსებითისკენ უძღვებოდა, ხელოვნებაში პრაქტიკულად გაქრა. ამით კი ენობრივი, პლასტიკური, ტექსტუალური სტრუქტურები მალალი მისიის მსახურებიდან გამოთავისუფლდა. სწორედ ამ გამოთავისუფლებული სტრუქტურების პრაგმატული გამოყენების ეთუზიაზმით არის შეპყრობილი დღევანდელი ხელოვნება, რომელთა მეშვეობით მან სოციალურ/პოლიტიკური გარემო/სივრცის პრობლემების კომუნიკაცია დაისახა მიზნად. სწორედ აქ და ამ მომენტში გონება ხელოვნების სივრცეში სრულად ჩაანაცვლა ინტელექტმა და სწორედ ის დაეუფლა მთლიანად სიტუაციას.

სერიოზული მისიიდან გამოთავისუფლებული ხელოვნება ხალისიანი ენთუზიაზმით შეუდგა „ქვეშარტად სასარგებლო საქმეების მსახურებს (განსაკუთრებით, ძლიერი ინსტიტუციების კურატორთა მეშვეობით): ეკოლოგიის, დემოგრაფიის, სოციალური, რასობრივი, გენდრის და სხვა ამგვარი პრობლემების გადაწყვეტის საქმეში.

უბრალოდ რომ ვთქვათ, ხელოვნებამ ისევ განიცადა იდეოლოგიზაცია, მაგრამ ამაჟამად პრიმიტიულ დონეზე და მწირ საფუძველზე – „ბედნიერი/დემოკრატიული/ჯანსაღი მომავლის ძიებისათვის“ სახელმწიფოს, საზოგადოების, კორპორაციების, ბანკების სასიხარულოდ. ისინი სიამოვნებით აფინანსებენ (სტიმენდიები, გრანტები, სუბსიდიები) ამ „ყოველივე სამშისხვან“ (ტრანსგრესიული, ირაციონალური) გამოსუფთავებულ „შემოქმედებითი ინიციატივას“. მათ სასიხარულოდ ეს ინიციატივა ხომ ისტორიისა და ჩვენი მოსაზღვრული ცნობიერების ჩარჩოებში ხორციელდება (I), ზუსტად ისე, როგორც

„ლასკალას დასასრული“
ფანკარი, ქალბლდი, 40x30სმ. 2013წ.

ამას ოდესღაც „სოციალისტური რეალიზმის ხელოვნება“ უნდა ეწოდებოდა და ემსახურებოდა.

– მხოლოდ აქ, დასავლურ ვარიანტში, რიტორიკა სხვაგვარი და ხერხები და სტრატეგიები ბევრად დახვეწილია.

მაგრამ ბედისწერის ოუმორი სწორედ იმაშია, რომ ამ მომენტისთვის ასეთ აქტიურობას დღეს და აქ „მეზარაცხენობას“ უწოდებენ (!!).

და რას სთავაზობს ჩვენი დღევანდელი „მრავალფეროვანი“ განწყობილი ხელოვნება საზოგადოების ავთენტურ სულიერ მოთხოვნებს, რომლებიც ყოველთვის „გარეთ“ – ჩვენი ყოფისა და კულტურის მიღმა ისწრაფვიან?

ამ მიზნით სამუხეუმო და საგალერეო სივრცეებში უსასრულოდ მრავლდება ბურჟუაზიის მოცული და მომხიბლავად მოჩურჩულენარციატული აღმნიშვნელობები – ისინი ჩვენ მისტერიას გვთავაზობენ მეტყველების სანაცვლოდ.

აღმოჩენების მძალი მიმოხილვამ გამოთავისუფლების შემდეგ გაჩნდა მათი ელვგანტური და ეფექტური ინსტალაციის, კომბინაციის, მათი ექსცენტრულ ფერწერულ იმიჯები გაფორმების შესაძლებლობა (ანუ შესაძლებელი გახდა „ხელოვნების კეთება“) – მისიამოცლილი ნიშნები ზომ კალენდისკორდად და სოკების სისწრაფით მრავლდებიან.

სულ რამდენიმე წელია ამ თავისუფლად მოხიზრე აღმნიშვნელებმა რეტროსპექტულ/კლასიკურ/მოდერნისტულ ფორმებში დაიწყეს თავის წევა. ეს რასაკვირველია კასტრიებულია იმ ყოველგვარი ვიტალურობისგან და ზღერული სიტუაციებისკენ სწრაფვისგან, რაც მოდერნიზმის არსს შეადგენდა. ამ რეტროსპექტის არც რაიმე პოსტმოდერნისტული ცტატურობა ახასიათებს, ის უბრალოდ შემოქმედში თვითმომთხოვნელობის არქონის ნიშანია და ადვილი ცხოვრების მოყვარულთა „სწორი“ სტრატეგიული სვლებია იმ ვითარებაში, როცა ხელოვნების სცენაზე „გარეთა“ ძიებებზე პრაქტიკულად არანაირი მოთხოვნა არ არს.

სულიერი ვაკუუმის ამოსავსებად დღეს კულტურამ ასევე ზღაპრები და იგაფები მოიხმო. მეზღაპრის ეს უძველესი როლი თავის თავზე ფერწერადა აიღო. ის სადღეისოდ უსასრულოდ ამრავლებს კერძო, ანუ ვიწრო წარატვის – გამღღვალი პოეტური სახეების რიტორიკის მეშვეობით წარმოგვიდგენს ექსცენტრულ

„შეიშო-სოციალურ“, „პოლიტიკურ-სექსუალურ“ ან აუფრც-„კეთილად-პათოლოგიურ“ ფანტაზიებს.

როგორც ითქვა, ხელოვნების სცენა ინტელექტუალური ინტელექტის ნიჭის მექონე ლეგიტიმირებულმა დაიპყრეს.

ასეთი ნიჭი კი, როგორც ფრომმა აღნიშნა, სამყაროში მრავალადაა. ამიტომაცაა გარშემო ამდენი კარგი და სხარტად მოაზროვნე მხატვარი. ამ მხატვრების ინტელექტუალ კარგად ეკვევა ნიშანთა გაფორმების სტრუქტურულ წესებში; კარგად აბელორებს იმ წარმოუდგენელი რაოდენობის არტისტული ფესტებით და სტრატეგიებით, რაც თანამედროვე ხელოვნებაში დაგროვდა ასევე მეტი წლის განმავლობაში; ინტელექტის ნიჭის მექონე ეს მხატვრები კარგად აკეთებენ კომპილირებას და ასევე იციან, როგორ შეკიდონ აღმნიშვნელები, ანუ როგორ გამოათავისუფლონ ისინი ყოველგვარი კონტექსტიდან; მათ მშვენიერად ესმით კულტურული პრობლემის, როგორც საკუთრების ფორმის პროდუქციების პრაქტიკული მიზნები; ასევე ზუსტი წარმოდგენა აქვთ პროფესიულ წრეში მხატვრის ინტეგრაციის გზებზე და დიდი ოსტატობა შესწევთ სოციალური ქსელის შექმნაში.

აი, რატომ არის ასეთი მძალი ხარისხის ნიშანთმოძრვება ხელოვნების სცენაზე დღეს, რატომ არის ამდენი კარგი მხატვარი, მაგრამ ღირსშესანიშნავი მხატვარი პრაქტიკულად გაუბრა – ის, რასაც გარღვევის ძალისხმევა და ხარისხი სჭირდება, დღეს პრაქტიკულად არ მოიძიება.

ერთიანი შეშარებით და მედგრად ბუშაობენ ამ ახალ გარემოებებში კარგი მხატვრები და კურატორები, ერთად იბრძვიან, რომ დაამკვიდრონ და გაშალონ „უფხო ვიზუალური დისკურსის ინფლსტრია“.

შემოქმედებითი აქტივობის აწყო სურათის მოკლე დაბასიათება ხელოვნებაში ასე შეიძლება: მიდიანო ენობრივი სტრატეგიებით ხარგებლიანად გათვლილი მხატვრული ნიშნების გამრავლება ჭორის ხარისხობრივ დონეზე, რაც შეზავებულია სასაცილოდ გაფაციცებულ, მაგრამ ბიზნესში მშვენიერად აზრზე მოსულ კურატორული აქტიურობის მასკავადიან, სახელად – „მეშარცხენე“ შემოქმედება ჰუმანიზმის სამსახურში“.

მაგრამ:

„იქ, სადაც განწირულობა დალუვის ზღვარს უახლოვდება, საბოლოო გადარჩენაც ახლოა, როგორც არასდროს“ – პოლდერლინის ეს ბნკარი, რომელსაც ჰაიდუგერი გრძელ კომენტარს უკეთებს, ყველა სიტუაციაში იმედს უტოვებს ადამიანს.

(სტატია გაფორმებულია ავტორის ნამუშევრებით)

დავით ჩიხლაძე

ნარატივის დასასრული

(გია ეძვეერაძის ესეს „პირიქითი ალქიმია“
შესაძლებელი გაგრძელებისთვის)

გია ეძვეერაძის ესეს „პირიქითი ალქიმია“ მთავარი პათოსი ჩემთვის მოულოდნელი აღმოჩნდა – აქ 80-იანი წლების ცნობილი ქართველი არტისტი ისე ჩანს, როგორც დიდი ხნის წინ დასრულებული მოდერნიზმის ნოსტალგიური ამოლოგეტი, როგორც ესთეტი, რომელსაც მხოლოდ ამაღლებულზე და ნამდვილზე საუბარი სურს. თვითონ ესეს სათაურიც ამაზე მიგვანიშნებს – რომ ესეს ავტორს ალქიმია, მის იდეალურ გამოვლინებაში, ყოფიერიდან ღვთაებრივში ტრანსფორმაციის გზად მიაჩნია, ხოლო ის პროცესები, რაც დღევანდელ ეიზენშტეინს ხელოვნებაში მიმდინარეობს – მისი აზრით მხოლოდლა წარმავალის, მიწიერისა და ბანალურის გაღმერთების კარგად ორგანიზებული თუ თვითორგანიზებული ეგრესიული მცდელობაა. ასეთი განწყობა აღმდენიმე ათეული წლის წინ უფრო იქნებოდა ნიშანდობლივი, იმავე მოდერნიზმის თეორეტიკოსის, კლიმენტ გრინბერგის მაგალითზე, როდესაც პოსტმოდერნიზმისკენ გარდამავალი პერიოდი იდგა და მე მახსოვს, რომ გია ეძვეერაძისთვის სწორედ მეორე მოდელი უფრო იყო დამახასიათებელი – როდესაც ის, მსგავსად ალბო საველურის რელიგიური მსოფლხედვისა, ცდილობდა მაყურებლისთვის ყველაფერში ეჩვენებინა ღვთაებრიობა – ტკბილ ბრინჯში (მისი ადრეული გამოფენის სათაურადაც იქცა ეს სახელი), ჰანანის ქერქში, სტაფილოში, მაკრატელში, ფერადი ჭურწალიდან ამოღებულ ფურცელში და სხვა ბანალურ ნიშნებში.

ესეს ერთ-ერთ მთავარ შენიშვნაში, რომ პოსტმოდერნიზმი უკვე ყველასთვის მოსაწყენი ხდება და საკუთარ დასასრულს უახლოვდება, შემიძლია მას დავეთანხმო, მხოლოდ ერთი პირობით, რომ პოსტმოდერნიზმთან ერთად თვით ხელოვნების დასასრული გვეუწყება უკვე. პოსტმოდერნიზმს გააჩნდა კიდევ ასეთი ამბიცია, რომ ის ან მუდმივად იქნებოდა,

ანდა მის შემდეგ აღარაფერი იარსებებდა. ასეთი სურვილი, ამკარად და დაუფარავად, თავიდანვე საკუთარი თავის უკედაყოფისკენ სწრაფვას გვიცხადებდა – მარადიულობა და დასასრული ხომ უკედაყობის პირდაპირი აღმნიშვნელებია.

რელატივიზმი, კოლექტიურობა, პასტიზმი, პლაგიატი, ტრიუკი, თვითრეფლექსია, ანტი-ინდივიდუალიზმი და ეკლექტიზმი მხოლოდ უმნიშვნელო ჩამონათვალია პოსტმოდერნისტული ესთეტიკის არსენალიდან. შედეგად მივიღეთ ის, რა მიზანიც იყო გათვალისწინებული ასეთ პლატფორმებში. მაგრამ თავის დროზე, საბოლოო შედეგისკენ – ავტორის რედეცირებისკენ მიმავალ გზაზე (80-90-ანი წლების პერიოდს ვგულისხმობ) – ეს ყველაფერი გამოიყენებოდა და განიხილებოდა, როგორც მხატვრის მაიმუნი ინდივიდუალური ნიშნით აღბეჭდილი პროდუქცია და სწორედ გამორჩეულობის მოდერნისტული გაგებით, მიუხედავად იმისა, რომ გამოვლენის მყარი ფორმები უკვე აღარაფერს გააჩნდა და ვერც ექნებოდა სწორედ იმის გამო, რომ პოსტმოდერნიზმმა აქცენტი დასაწყისიდანვე უფრო არაინდივიდუალისტურ, ონტოლოგიურ და სპირიტუალურ არქეტეპებზე გააკეთა, რას სათავეც, რა თქმა უნდა, კვანტური ფიზიკის პარალელურ გადალაგებებთან არის მოსაძებნი მე-20 საუკუნის პირველი პერიოდის მოდერნიზმში.

დღეს, როდესაც თანამედროვე ხელოვნებაში ყველაფერი ინსტიტუციებს ან, იშვიათ შემთხვევებში, კორპორაციებს დაევსავსა, მე არ მგონია, რომ საქმის ასეთ მსვლელობას კურატორები განაპირობებენ, თუმცა არ შემიძლია არ დავეთანხმო გია ეძვეერაძეს იმაში, რომ მშრალი საგამოფენო პროგრამა ამოცანების შედეგად (სუთონდების შესრულების ამოცანებს რომ შეიძლება გვაგონებდეს) სულიერების დონე ცხადად დაწეულია. გამოსავალი შეიძლება ისეთი

კატეგორიების შემოტანაში იყოს, რასაც 60-70-იან წლებში ფულექსუსის არაერთი არქიტექტი ცდილობდა, ასევე იოზეფ ბოისი, მარინა აბრამოვიჩი, და რასაც კრტიკოსი ჩარლზ გრინი „მესამე ხელს“ უწოდებს, რითაც არამატერიალური მასალის მქონე ხელოვნებას აღნიშნავს და რაც ტელეპატიის და სხვა უხილავი სმარტუალისტური, ოკულტისტური მეთოდების და რიტუალური კოლექტორობის გამოყენებას შეეხება. მსგავსი განწყობა ჰქონდა გამოჩენილ რუს ავანგარდისტ კომპოზიტორს სერგეი კურიოზის სიცოცხლის ბოლო პერიოდში, როდესაც ის წერდა, რომ მაგიურ და რიტუალურ ხელოვნებაში არის იმ დანაქარების ანალოგიულობა გზა, რაც ინდივიდუალიზმის (მოდერნისტული მაგიურობის) დაკარგვას მოჰყვა თანამედროვე ხელოვნების არენაზე. მასთან ახლოს იყო რუსული პერფორმანსის ჯგუფი „სეივერ“, რომელიც დღემდე რუსული შამანური ტრადიციების, ტანსაცმლის დიზაინის და ელექტრონული მუსიკის გადარქვობაზე მუშაობს. იგივე შეიძლება ითქვას თუნდაც ანდერსას (აპოზური ანდერგრაუნდის) შესახებ და შემდეგ უკვე ბუტოს საერთაშორისო მიმართულებაზე, სადაც რეაბილიტაცია გაუქვდა კლასიკური კაბოკისა და სოს თეატრების აქამდე ყველასთვის დასაცინ ტრადიციას, როდესაც სპექტაკლები წვედართა სულელების იმპროვიზაცია. ეს დაცინა კი სწორედ პოსტმოდერნიზმის ეპოქაში იწყებს გაუქმებას. იგივეზე წიანძნებას 2011 წელს გერმანიის კულტურის ფონდის მიერ თანამედროვე ხელოვნების დაფინანსების მთავარი პრიორიტეტი ისეთ თემატიკაში, როგორცაა უკვადავების მოპოვების მიღწევები მედიცინაში და უხილავი, მიღწეის საშუალო, რაც ადრე ძალზე იოლად მოინათლებოდა მასკულტურად და კიჭნად.

მე გვითხარ, რომ სანამ საქართველოზე დეკონსტრუქტში მოცემულ თემატიკას, ჯერ კიდევ ბევრი რამის უბრალოდ ნარატივის სახით გახსენება მოგვიწევს. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენთან გარეგნული ფორმებით ბევრი რამ შეორდება და არაერთი სანონსტარს ხელოვანები მოქმედებს, მაინც მგონია, რომ საქართველოსთან დაკავშირებით მსგავს პრობლემა-

ტიკზე საუბარი უფრო რთულია, რადგან აქ გინც პოლიტიკური ელიტარული კონსერვტორის გამო ფრენისა ფუქსიამას ფილოსოფიურ ტრანსკრეტიკის „ისტორიის დასასრულს“ იცნობს, ის სწორედ ჯერ არ ერკვევა პოსტმოდერნიზმში, ანდა პირიქით, როდესაც ვიღაც პოსტმოდერნისტულ ციტირებებს აკეთებს საკუთარ ხელოვნებაში, მას ისტორიისა და თუნდაც ხელოვნების ისტორიის დასრულებაზე (სხვა სიტყვებით: ჯოკონდის და შაი კვადრატის შემდეგ ახალი არქტიკების ძიებასა და კრიზისზე) არადერი სმენია.

დასკურსი ვერ შექმნის მხოლოდ პირადი ნარატივები, საკუთარი თუ სხვისი, უცხოური ისტორიების შესახებ – გააგებია; ვიღაცას იოვა და ტრანსცენდენტური მედიტაცია აინტერესებს, ვიღაც სუბიშვილების ციკვებთან ან რაიმე დაუდგენელ და გაქვავებულ ტრადიციებთან ადაპტირდება ან სულაც აღმერთებს კიდევ მათ, ვიღაც კი შიშობება გულწრფელად ხატვადეს თავისთვის, რაღაც ნიშნულებთან მიმართებაში. ნარატივები უმეტესწილად სწორედ ტყუის და მოქნილობის რეალობას განეკუთვნება, ხოლო ყოველსმომცველი და მარადიული გონება სწორედ იქ ავლენს თავს, სადაც არსებობს ნარატივების დისკურსში თავმოყრის კულტურა.

ყველაფერი მარტივი მიზეზის გამო დაიწყო: პოსტმოდერნიზმმა ნარატივის მაგივრად დისკურსზე გაამახვილა ყურადღება (და ამაშიც არაფერია უცხო, ყველა დრო და სივრცე საკუთარ დისკურსს ეძება და მოულობდა). ჩვენთან დღეს ეს არ არის თუნდაც ერთი სტაბილურად დამკვიდრებული საზოგადოებრივი ტრადიცია და შესატყვისი ჟურნალიც კი აღარ არსებობს; ან თუ იარსებებს, მას, მოალოდნელია, რომ ჯერ ისევ შეუპირული, კონსერვტორული მოტივაციებით გააქვებენ.

პოსტმოდერნიზმისა და ისტორიის დასასრულის პარალელურად ჩვენ საკუთარ სინამდვილესთან ვინარატივებით და საქართველოს ნაძალადევადად სადმე განიხილა; დისკურსთა ნარატივის გარეშე, არანაირ მოსალოდნელ შედეგს არ მოგვიტანდა.

გიორგი ჩიქრადზე

ნაციონალური თვითიდენტიფიკაციის გამოვლენის მნიშვნელოვანი თანამედროვე მუხიკაში, ანუ პოპ-მუსიკა, როგორც თანამედროვე ფოლკლორი

თავის ერთ-ერთ ბოლო ინტერვიუში ჯონ ლენონმა ასე გამოხატა თავისი სიგვარული პოპ-მუსიკის მიმართ: ეს არის ქვეშარიტად სახალხო მუსიკა, თანამედროვე ფოლკლორი. როდესაც ეს წავიკითხე, მოზარდი ვიყავი და მართალი გითხრათ, ვერ გავიგე პოპ-მუსიკა რატომ იყო თანამედროვე ფოლკლორი, თორემ ქვეშარიტად სახალხო მუსიკა რომ იყო, ამას უკვე დიდი ხანი ვხვდებოდი. მხოლოდ წლების შემდეგ, როდესაც სერიოზულად დაეინტერესდი პოპ-კულტურით, როდესაც გავაცნობიერე, რომ „ფოლკლორი“ სხვა რამეა, ვიდრე ის, რაც ბავშვობიდანვე წეგონა, მივხვდი ლენონსა ამ მარტივი მოახზების გენიალურებას; ექნაოდა იმას, რომ ფოლკლორული მუსიკა ამა თუ იმ ეპოქაში, დედამიწის ამა თუ იმ კუთხეში მოხასილევად ადამიანების ყოფით გაპირობებული მსოფლმეგობრების მუსიკალურ-ვერბალური გამოვლინებაა, უფრო მეტიც, ეთნიკურ მუსიკას, განსხვავებით აკადემიურისგან, ჯერ კიდევ უსსოვარი დროიდან გააჩნდა სოციალური კონტესტი, ირეკლავდა რა იმ განწყობილებას, რაც გაბატონებული იყო (ქართული ხალხური სიმღერებიც ამის დადასტურებაა) ამა თუ იმ ხალხში – სწორედ უბრალო ხალხში და არა ელიტარულ-არისტოკრატიულ ფენაში, რომლებიც უმთავრესად არულიად მონყვეტილი იყვნენ რეალობას და თავიანთი უმირატესობის დასამტკიცებლად „შეშინდნენ“ ამ ე.წ. ელიტარულ ხელოვნებას, რომელსაც სწორად არანაირი კავშირი სინამდვილესთან არ ჰქონდა. ფოლკლორული მუსიკის ამდგავარი განმარტება შეგვიძლია სიტყვასიტყვით მოეგროთ 20-ე საუკუნის მეორე ნახევრიდან წამოსულ ე.წ. პოპ (იგულისხმე იგივე როკ) მუსიკას, კიდევ უფრო გადემოკრატიულ-

ბულს, გლობალიზებულს, რომელიც წმინდა მუსიკალური თეორიებით შეიძლება უმეტესად და ელდგარულიც იყოს, მაგრამ სამაგიეროდ უფრო ხელმძახებელი, რეალური და ნამდვილია, რომელიც ყველაზე ზუსტად გრძობის ეპოქის მახვიცეებს და მკვეთრად რეაგირებს მასზე. ანუ ეს მუსიკა მთელი თავისი მრავალფეროვანი პირობებისა ყველაზე ზუსტად ირეკლავს თანამედროვე ადამიანის (და განსაკუთრებით ახალგაზრდის) ყოფით გაპირობებულ მსოფლმეგობრებას, ისევე როგორც ადრეულ ეპოქებში ამას აკეთებდა ფოლკლორი. ანუ იცვლება ეპოქა, იცვლება სამყაროს აღქმა, ფასეულობები, მორალურ-მენტალური კრიტერიუმები, და ეს ყველაფერი ფიქსირდება ქვეშარიტად სახალხო მუსიკაში, თანამედროვე ფოლკლორში, რომელსაც დღეს ჰქვია პოპ-მუსიკა. აი, ამას გულიანობდა ლენონი, რომელსაც შეგვიძლია ამ შეთხვევამ ზოლმდე ვენდოთ. მაგრამ არის ერთი მნიშვნელოვანი ნიუანსი: ადრე დედამიწის ამა თუ იმ რეგიონში ეთნიკური მუსიკა ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად ვითარდებოდა, ურთიერთგაზიარება მეტოქეობით იყო და ამიტომ მჭიდროდ იყო მიჯაჭვული გარკვეულ ტერიტორიას. როდესაც შესაძლებელი გახდა მუსიკის ჩანერგა, მხოლოდ მაშინ გახდა შესაძლებელი სხვადასხვა ტერიტორიებზე შექმნილი მუსიკის გაზიარება და ნარჩენი სამყაროსთვის. შესაბამისად, იც, სადაც მისიამშენრ ტექნიკა (და სხვა ტექნოლოგიები) განვითარდა, სწორედ იქ ეფენის პოპულარული (იგულისხმე ფოლკ) მუსიკა გახდა დომინირებული მთელ მსოფლიოში: ჯერ ამერიკული ჯაზი და შემდეგ ამერიკული ე.წ. პოპ-მუსიკა, რომელიც პოპულარული მუსიკის დამოუკიდებელ მუსიკალურ ჟანრად იცვდა, განსაკუთრებით მას შემდეგ, როცა მას შეერწყა როკ-ნ-როლი, რომელიც თავისთავად წარმოადგენდა აბსოლუტურად თვითკმარ, დამოუკიდებელ სამყაროს და უფრო მეტი იყო (სამშენაროდ დღეს ასე არ არის), ვიდრე უბრალოდ მხოლოდ მუსიკა და რომელმაც საერთოდ შეცვალა წარმოდგენა მუსიკის შეფასების კრიტერიუმებზე. ყველაზე უცნაური კი ის არის, რომ წმინდა მუსიკალური ინტერდიცტიკის კუთხით, როკ-ნ-როლიც კი არ სცილდება ე.წ. ფოლკ-მუსიკის საზღვრებს: აფრო-ამერიკელთა ფოლკლორი, მათი რიტმ-შეგრძნება, პოლუს

ბრიტანეთიდან (განსაკუთრებით ირლანდიიდან) ამერიკულ ყაფად გავრცედილი, ქანთარის სახელით ცნობილი ეთნიკური მუსიკა. საინტერესოა ის, რომ ეს ბალადი, რა თქმა უნდა სხვადასხვა აქცენტებით, დღემდე დაცულია და მუშაობს. ის, რომ ამერიკა ყველაზე ადრე განვითარდა პოლიტიკურ-ეკონომიურად და ყველაზე მდიდარი ქვეყანაა, პირდაპირ კავშირშია იმასთან, რომ მათი პოპ-კულტურა (აქ მართლმსიქველ არაა საუბარი, მაგ. ჰოლივუდი) დომინირებს მსოფლიოში. აი, დიდი ბრიტანეთი რომ მუსიკალური გავლენებით მას დიდად არ ჩამორჩება, ეს სწორედ იმით აიხსნება, რომ ამერიკული პოპ-მუსიკის ერთ-ერთი დასაყრდენი სწორედ ბრიტანული ეთნიკური მუსიკალური კულტურაა და ამიტომაც არის, რომ ყველა ახალი კრეატიული იდეის დახვეწა (და ან წარმოშობა) სწორედ ბრიტანული არტისტების ხარჯზე ხდება. სწორედ ამიტომ ნარმოებზე მათი იმის შესახებ, რომ ანგლო-ამერიკული თანამედროვე მუსიკა საუკეთესოა მსოფლიოში და დანარჩენები ან ბაჰავენ მათ ან ინტეგრირებული არიან ამ სივრცეში, ან ცდილობენ, რომ მოერგონ იმ ტენდენციებს, რომლებიც ამ ქვეყნებში წარმოიქმნება. სწორედ აქედან მოდის მითიც ინგლისური ენის როკ-ძღვანელობის ნებასაზე. უკვე რამოდენიმეჯერ ნახსენებმა ჯონ ლენინმა კი ერთხელ ასეთი რამ თქვა: „ფრანგული როკ-მუსიკა იგივეა, რაც ინგლისური ლენინი“. აი, აქ კი არ დავუ-თანხმები მას, რადგანაც ფრანგები, შეიძლება თავიანთი ყოფილიწინების გამოც, თავიდანვე ცდილობდნენ შექმნილი ისეთი თანამედროვე პოპ-მუსიკა, რომელიც განსხვავებული იქნებოდა ანგლო-ამერიკულიდან. ისინი ცდილობდნენ, ჩაე-დოთ ეს ყაბადღებული ფრანგული სენსიტიურობა თავიანთ ქმნილებებში და უნდა ითქვას, რომ ბევრმა მათგანმა ეს საკ-მაოდ წარმატებულადაც მოახერხა. აი, სწორედ აქ ყოფს თავს ეს ე.წ. ფოლკლორი, სერე გინზბურგი, ალენ ბაშუნგი, „მეტალ ურბანი“ (პანკ-ბენდი) და სხვა მრავალი ფრანგი როკ თუ პოპ ვარსკვლავი, და ისინი თანამად შეგვიძლია ჩავთვალოთ თანამედროვე ფრანგული მუსიკალური ფოლკლორის კორი-ფეხად. რატომ? იმიტომ, რომ მათ მუსიკაში მკვეთრად, ზანგასმულად იგრძნობა მათი ფრანგულ-ეთნიკური იდე-ტროპობა, და სწორედ ამიტომაც არიან ისინი (და სხვებიც) ახალი ფრანგული მუსიკალური კულტურის შემქმნელები და სწორედ ამიტომ იქნებიან ისინი ყოველთვის უფრო დიდი ფიგურები ფრანგული კულტურისთვის, ვიდრე რომელიმე ევროკარიერისტი ფრანგული ჯგუფი: „დაფრტ პანკ“ თუ „აიო“. ანუ, მინდა კიდევ ერთხელ დავაზუსტო: ეს არ არის ე.წ ნეო-ფოლკი, ანუ მუსიკა, რომელიც აპელირებს უკვე შექმნილ ფოლკლორზე (არკაული იქნება ეს თუ აქტუალური). მე შედე-გლობაში მაქვს თანამედროვე მსოფლმკრძნება, რომელიც გაპირობებულია თანამედროვე ყოფით და რომელიც ჯერ-ჯერობით (და საბედნიეროდ) განსხვავებულია ამერიკაში, ფრეთში, რუსეთში, მალიში და ა.შ. სწორედ ეს არის მინი-გნელოვანი და საინტერესო, როცა ეს განსხვავება ირეკლება მუსიკაში, რომელიც იქმნება ამა თუ იმ ადგილად. და სწორედ

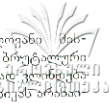
ეს მინდა დავინახო იმ ახალგაზრდა ქართველ არტისტებში, რომლებიც გულწრფელად ცდილობენ, ძალიან ცდილობენ შექმნან ლირებული მუსიკალური ნამუშევრები, მაგ-რამ არ გამოსდით. გაბა იმიტომ, რომ უნი-ჭებები არიან, ან ინტელექტის დეფიციტი აქვთ, არამედ იმიტომ, რომ შემოქმედებით პლატფორმა, პოზიცია აქვთ მცდარი და იმა-საც ვერ ხედავან, რომ რომელიც, თუნ-დაც წარმატებულ დასავლურ „ლეიბლში“ კონტრაქტს რომ გამოჰკრიან ხელი და იქ შე-ნაკლებად მოთხოვნადიც რომ გახდნენ, მაინც სურთგატყლად, მეორესხარისოვნად ჩათი-ლებიან, თუ არ ჩადებენ თავითი მუსიკაში იმ „საიდენტფიკაციო კოდებს“, რომლებიც მხოლოდ მათთვისაა დამახასიათებელი (თუნ-დაც ეროვნული კუთხით). დღეს აბსოლუ-ტურად უნაყოფოა ის მუსიკა, რომელიც არ იკვებება იმ გარემოთი, რომელშიც იქმნება და რომელშიც არ დევს ის თუნდაც მანკიერი ენება, რომლითაც სულდგმულობს არტის-ტის გარშემო არსებული თუნდაც უფარგის საზოგადოება. დანარჩენი სხვა „ბალტურა“. შეიძლება კარგად შეფუთული, პროფესიონ-ალურად გაკეთებული, უზადო, მაგრამ მაინც „ბალტურა“, რომელსაც შემოქმედებათი არაბიარი კავშირი არა აქვს და ჩემი აზრით, არაფრით არაა უკეთესი რიგით (გინდაც ელიტარულ) ქორწილში შესრულებულ მუსი-კალურ ნიმუშებზე. გლობალიზაცია კარგია, მაგრამ არა ბელოვნებაში. ფრანგული კონ ყოველთვის განსხვავებული იქნება ანერ-კულისგან, კორეული-ბრიტანულისგან, ხოლო რუსული ესპანურისგან. ერთ დროს ქართუ-ლიც განსხვავებული იყო გველა დანარჩენის-გან, რადგანაც, საუკეთესო ნამუშევრებში, ეროვნული თვითიდენტობის გამოვლინების უნიკალური ნიმუშები შექმნა. თანაც, თუ დავაკვირდებით, ეს იყო ხშირად ნეგატიულის, მანკიერის გამოვლინება, მაგრამ აბსოლუ-ტურად გულწრფელი, თვითირონიულიც და სწორედ ეს იყო ყველასთვის საინტერესო. სწორედ ასეთი მიდგომა აკლია დღეს ქარ-თულ ე.წ. აქტუალურ მუსიკას და არა მარტო მას. ამიტომაც, კარგი იქნება, თუ ქართველი არტისტები გათავისუფლდებიან სტერეოტი-პებისგან და მიხედვიან, რომ ჭეშმარიტად მშვენიელოვანი მათი შემოქმედება გახდება მაშინ („აოფფსიანი“ წარმატება არ მაქვს

მხედველობაში), როდესაც მათი ნამუშევრები თანამედროვე ფოლკლორის ნიმუშებად იქცევა. ძალიან განზოგადოებული ლაბარაკი რომ არ გამოგვივიდეს, ვეცდები დავიკონკრეტოდე და მაგალითები მოვიყვანო. 60-იანი წლების მეორე ნახევრამდე არანაირი პოპ და როკ მუსიკა არ არსებობდა, გარდა ანგლო-ამერიკულისა. ეს არც იყო გასაკვირი, რადგანაც ეს კულტურა ძალიან აბალგაზრდა იყო და მთლიანად ეყრდნობოდა იმ მუსიკალურ ტრადიციებს, რომლებიც მანამდე არსებობდა ამ ტერიტორიებზე. და აი, 60-იანების მიწურულს ბრაზილიაში გამოჩნდა აბალგაზრდა მუსიკოავების მცირე ჯგუფი, რომელმაც გადაწყვიტა შექმნა ბრაზილიური თანამედროვე მუსიკა, ისე, რომ გაეთავლიანინებინათ ანგლო-ამერიკელთა მუსიკალური მიღწევები. ეს მთელ კულტურულ მოძრაობად გადაიქცა, რომელიც „ტროპიკალის“ სახელით არის ცნობილი. თავის იდეოლოგიად მათ გამოაცხადეს ჯერ კიდევ 30-იან წლებში შექმნილი ბრაზილიური არტ-მანიფესტო სახელად „კულტურული კანონზომიერება“: თურმე ბრაზილიის ტერიტორიაზე ისტორიულად ცხოვრობდა „ტუპ“-ების ტომი, რომელიც კანიზალიზმითაც ერთობოდა, მაგრამ ქაამდნენ მხოლოდ იმით, ვინც მათზე ძლიერებად ამ მახვითარებულად მიჩნდათ, ეკონათ რა, რომ ამით პროგრესს მიაღწევდნენ ისე, რომ საკუთარ თვითმყოფადობასაც შეინარჩუნებდნენ. როგორც „ტროპიკალის“ ლიდერი, შეპანხინატი მუსიკოსი გეტანო ველოსო მოგვიანებით იხსენებდა, მათ მთლიანად შეისრუტეს ანგლო-ამერიკული როკ-მუსიკა, რომელიც ალმოცენტეს თვისობრივად ახალი ბრაზილიური მუსიკა და თუ წინა თაობის ბრაზილიელებში ნაციონალური თვითიდენტობის გამოვლინებად მხოლოდ სამბა და ბოსაოვა ითვლებოდა, უკვე 60-იანების მიწურულიდან ასეთად „ტროპიკალია“ იქცა. ეს ნამდვილი კულტურული რევოლუცია იყო (რომელიც შეეხო პოეზიას, ლიტერატურას და საერთოდ არტს) და დაანახა ბრაზილიურ საზოგადოებას, რომ კულტურული თვითიდენტიფიკაცია განუწყვეტელი, მუდმივად განახლებადი პროცესი უნდა იყოს და არა ერთჯერად-სტატიკური. სწორედ ამიტომ არის, რომ თანამედროვე ბრაზილიური მუსიკა საკმაოდ მაღალი დონისა და აბსოლიტურად თვითკმარის. მათ მოახერხეს და პორტუგალიურენო ენა საცირად პარმონიულად მოარგეს თუნდაც როკ-

Xაუთი - ტრიპალის

როლს. უფრო მეტიც, თავის დროზე „ტროპიკალის“ ლიდერების: გაეტანო ველოსო, ჟილბერტო ფილის და შესანიშნავი როკ-ბენდის „ოს მუტანტეს“ ზოგიერთი ალბომების ინგლისურენოვანი ვერსიებიც გამოვიდა გარე ბაზრისთვის და უნდა ითქვას, რომ პორტუგალიზაციის, ორიგინალურ ვერსიებზე აშკარად უკეთესია. ამ მუსიკოსებმა მოახერხეს შექმნეს ისეთი თვითმყოფადი მუსიკალურ-აუსტერ სივრცე, რომელშიც სწორედ პორტუგალიური ფრანკული გაია უფრო მოქნილი და ელასტიური, ანუ შეაბამისად უფრო ადეკვატური, ვიდრე ინგლისური. აი, ეს არის ნამდვილ შემოქმედებითი წარმატება, სწორედ ის თანამედროვე აქტუალური „ფოლკლორი“, რაზეც ზემოთ ვსაუბრობდით. მაშაინატიც, რომ როკ-ნ-როლშიც კი ვერცერთი მუსიკოს-არტისტისთვის, რაც არ უნდა ეგზოტიკური კუთხის წარმომადგენელი იყოს იგი, ენა დაკლადროს იქნება ბარიერი, თუ ის სწორი ინტენციებით იკვებება. ახლა შეიძლება ვთქვათ, რომ ასეთ მუსიკოსებს მარტო თავიანთ ქვეყნებში იცნობენ და სხვაგან მათი მუსიკა ნაკლებად აინტერესებს ზოგადად, მაგრამ საქმეც სწორედ ამასია და მათი შემოქმედების მთავარი ძალას და უპირატესობას სწორედ ის წარმოადგენს, რომ ისინი პირველ რიგში თავიანთი პუბლიკაა მიმართავენ. მათი ადრესატი ის ხალხი და საზოგადოებაა, რომლებიც ცხოვრობენ. სწორედ ამას მოაქვს პოზიტიური რეზულტატი თორემ აბა სხვანაირად რა აზრი აქვს... სხვანაირად წარმოუდგენელია კონტაქტი პუბლიკასთან, რის დფეციტზე ასე ბევრს წუნუნებენ ჩვენი სამაშულო მუსიკოს-არტიტები. რა თქმა უნდა, მე მხედველობაში მყავს ისინი, რომლებიც აქვთ ამბიციი კულტურული ღირებულების ძივნე, როგორც ნალური შემოქმედების ავტორობაზე და არა კონიუნქტურულ არტისტებზე. როგორ ფიქრობთ, რატომ გახდა ირაკლი ჩარკვიანი ჩვენში ასეთი მნიშვნელოვანი ფიგურა? სწორედ

იბრძოდა, რომ ის დროზე მიხვდა: მისი შვიტომედეების მთავარი მომხმარებელი უნდა ყოფილიყო ის საოცრეში, რომელშიც არსებობდა და ქმნიდა. ამ თავდასარაოთი ია ნამდვილად არ იყო პირველი, მაგრამ პირველმა სცადა ქართული ალტერნატივის წარმომადგენელთაგან, გასაგები ყოფილიყო უფრო ფართო აუდიტორიისთვის, გაეთვალისწინებინა ამ ელემენტების მეტყველური მდგომარეობა. იყო ის ყველაზე ნიჭიერი მუსიკოსი თუნდაც მხოლოდ მისი თაობის მუსიკოსთა შორის? უდავოდ არა, მაგრამ სამაგიეროდ მას ჰქონდა ალბათ ყველაზე დიდი იმპულსტუალური ბექგრაუნდი, რომელიც აუდიტორიის მიმართ მისი პოპ-მელოდიები (თუმცა აქაც ის არ იყო ნივთიერება), რომლებიც თავის მხრივ დიდი პრაგმატურ-ფორმების არ გამოიჩინა, და ხშირად ერთ ქალბში ჩაბნელებულა ეს ემგავსებები, მაგრამ თითქმის არასდროს დაშვებულა ანგარიშებიანი „პასას“ დონეზე. ასე მივიღეთ ჩვენ ქართული თანამედროვე ფოლკლორის – იგივე პოპ-მუსიკის – მნიშვნელოვანი ნიმუშები, რომლებშიც, დარწმუნებული ბრძანდებოდა, აზრზე მოსული უტბოელები ვერაფერ გამსაუფრებულს გერ დინაზაცენ და ეს სრულიად გასაგებია, რადგან ჩარეცხის სიმღერები მათთან არ არის გათვლილი, ის რეგულარულა გათვლილი და ეს უფრო მნიშვნელოვანია. მე ქართულ თემატიკა კიდევ დავუბრუნდები, ახლა კი დავიგე, სწორედ ამიტომაც არის, რომ ამა თუ იმ ქვეყნის თუ ნაციის ქმნაობა „გამირ“ მუსიკოსების შეახებ მზრად, „სივცხ“ ბუნდობლივ წარმადგება ავთო, მაშინ, როცა რომელიმე მუსიკოსულად წარმატებული მეკონიუნქტურე, რომელსაც თავის ქვეყანაში დიდად არ სჩუალობენ, სხვგან (მაგალითად ჩვენში) პოპულარულები არიან. სწორედ ამიტომ ვამბობ, რომ ნაციონალური თვითიდენტურობის გამოვლენა და ხანდახან მეტროიკ კი, უაღრესად აუცილებელია თანამედროვე (გინდ პოპ დაარქვით, გინდ როკ და გინდაც ელექტრო) მუსიკაში. ამის ყველაზე ნათელი დადასტურება არა მარტო ის, თუ რა ცხოველ ინტერესსა იწვევს მაგალითად თანამედროვე აფრიკული (განსაკუთრებით მალიური) მართლაც უაღრესად საინტერესო მუსიკა მთელ მსოფლიოში, არამედ ის პროცესებიც, რომელიც ადგება თვით ევროპაშიც, რაც გამოიხატება იმაში რომ, ე.წ. საერთაშორისო, ინტერნაციონალური სახელის და დიფუზის, თუ ასეთი პოტენციის მქონე მუსიკოსები ნაკლებად საინტერესო ხდებიან, მაშინ როცა ლოკალური, ლამის ეთნიკური ბაიათის მქონე მუსიკა დიდ პატივშია და კრავტოლად მართლაც საინტერესოა ცომერციული მხარე არ მარს მთავრდება. ამის გვაფიო მაგალითია ახალი ფინური, 21-ე საუკუნის უაღრესად საინტერესო, ქმნაობიდა ახალაზრდული, ე.წ. „ფსახი“ – ფოლკ მუსიკა (არავითარი ნო-ფოლკ). „ატკის მუსიკა ახალი, უცნაური ფინელებისგან“, როგორც ამ მუსიკას უწოდებენ დღეს დანარჩენი სამყაროში. ერთი მხრივ, ეს მუსიკა უაღრესად აქტუალურია თავის უტრატთანაქმნეოვე საუნდით და მეორე მხრივ, ლამის არქაულ-ეინიკურია, რომელშიც თითქმის მთელი ეს მკაცრი,

უკაცრიელი ჩრდილო-კონტინენტის მუსიკა იღვრება, ერთდროულად მრუტაულონი და უმანკო რომ არის და საოცრად კონტრასტული მათ სასიმღერო მანერაში. ამ მხრივ არაა არა კავშირი არა აქვს ბრიტანულ-ამერიკულ თანამედროვე აქტუალურ მუსიკასთან და არაფრით წამოუვარდება მას, აბსოლუტურად თვითმყოფადია და მონოლითური. ზედმეტია იმაზე ლაპარაკი, რომ მხოლოდ ფინურად მთვრიან და მათი ტექსტები მარტო ფინელებს ესმით, მაგრამ მოუხედავად ამისა, ძალიან ბევრს გასტრადირობენ მთელ მსოფლიოში და ენობრივ ბარიერასაც არც ერთი ქვეყნის პუბლიკა არ უჩივის, რადგანაც იმდენად ზუსტად არის ფინური ფრაზირება მორგებული ამ უცნაურ აკუსტიკურ ნაკადს, რომ როგორც საუნდფეფტები, ისე ალიტება. წარმოუდგენელია ფრელების მძიმარ უზარმაზარი პატივცემით არ განისხვავდეს, როცა ამ მუსიკას უსმენ, არავის ეყუალელებიან და არავის არაფერს უმტკიცებენ, ღრმად არიან დარწმუნებული თი-ათი არრეცხის (და აქ უკვე მარტო მუსიკასაც აღარ აქვს მნიშვნელობა) სიანორეში, მოუხედავად იმისა, რომ მრავალათასიან დარბაზებს ვერ ავსებენ. აი, ანდროვ ეს მდგომარეობა მიიმა დაუნიხაბო თანამედროვე ქართულ ახალგაზრდულ მუსიკაში.

ახლა რაც შეეხება ქართულ რეალობას. რამდენად პერსპექტიულია ჩვენი განვითარება და დამკვიდრდეს ქართული, თანამედროვე, აქტუალური მუსიკალური კულტურა? არა ეროვნებით ქართველი მუსიკოსების მიერ შექმნილი ანგლო-ამერიკული სურთატი, არამედ ისეთი, რომელიც მნიშვნელოვანი სეგმენტი გახდება, თუნდაც პესპექტივში ზოგადად ქართული კულტურია. მინდა გითხრობ, რომ წარსულის გამოცდილების გათვალისწინებით ამის ძალიან ხელსაყრელი პირობები წამდვილად იყო, ჯერ კიდევ 60-70-იან წლებში იატაკქვეშითი მყოფი როკ-მუსიკოსები, თუ ოფიციალური ესტრადის, ახლ იმდროინდელი მეინსტრიმის წარმომადგენლები საკმაოდ აქტიურად ცდილობდნენ ქართული მუსიკალური ცნობიერება დეგაგმირებისათვის პოპ-მუსიკასთან. უნდა ითქვას, რომ როკ-მუსიკოსებს ეს არ გამოუვიდათ, რადგანაც ისინი ეყრდნობოდნენ ტრადიციულ როკს, რომელიც აკუსტიკურად მშინდა ანგლო-ამერიკულია, და იქ ქართული ტრადიციული ფოლკლორის ელემენტების შეყვანი აშკარად

ხელოვნური და უნაყოფო იყო. რაც შეეხება „ქინესტრიმულს“, მათი მცდელობები ხშირად საკმაოდ წარმატებულად იყო, უფრო სწორედ, შეიძლება ყოფილიყო, მაგრამ კომფორტულ საბჭოთა ყოფას ვერ შეუღებენ და აღარ გარისკეს. აი, 80-იანი წლების მეორე ნახევრიდან კი გამომჩნდნენ ახალი თაობის არტისტები, რომლებიც არულ ალტერნატივას წარმოადგენდნენ იმისა, რაც მანამდე არსებობდა, და უნდა ითქვას, რომ მათი გზა იყო ერთადერთი სწორი გზა იმ დროს, რადგანაც სწორედ ალტერნატიული მუსიკა, უაზროდესაა რა სტანდარტულ მახლობელ და ტრადიციულ ანგლო-ამერიკულ მუსიკალურ იდიომებს, იყო გამოსავალი იმ ჩიხიდან, რომელშიც ექვეოდნენ მანამდელი როკ-მუსიკოსები. ლაოდ ბერდელის „რეტაპტი“, დადა დალიანის „ტაქსი“, ქიმი გლუნზაჰე და ახალი ქართული მუსიკის სხვა პიონერების შემოქმედება იკვებებოდა იმ რეალობით და განწყობილებებით, რომელიც მაშინ სუფევდა. ისინი ყოველთვის გულწრფელად, ხანდახან ხისტადაც გამოხატავდნენ თავიანთ დამოკიდებულებას ჩვენი მიმდინარე პროცესების მიმართ და ცდილობდნენ თავიანთი სულიერებითა და მთელი თაობისთვის გაეზიარებინათ. სწორედ ამიტომ, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ეს იყო როკ-ნოლის ტრადიციებით შესრულებული ნამდვილად აქტუალური ეროვნული მუსიკა. მარტო ის რად ღირს, რომ მათ საბოლოოდ დაანგრეს მითი იმის შესახებ, რომ ქართულად როკს ვერ იძღვრებ. ეს ნამდვილად არ იყო ცოტა. ამაინ საკმაოდ მძლავრი იმპულსი და ენთუზიაზმი გამოიწვია და უკვე 90-იანებში საკმაოდ სერიოზული და საინტერესო პლედად წამოვიდა ქართულ თანამედროვე მუსიკაში. იმ დროს შექმნილი მუსიკა თამამად შეიძლება ჩაითვალოს სწორედ იმ თანამედროვე ფოლკლორად, რომელზეც ზემოთ გვექონდა საუბარი. იმათიც კი, ვინც ინგლისურად მღეროდა, რადგანაც მათი მუსიკა მთლიანად იყო გაყვლითი იმ მდგომარეობით და შეგრძნებებით, რაც მაშინ აქ სუფევდა და არანაირი კავშირი არ ჰქონდა არც ლონდონთან და არც ნიუ-იორკთან. მარტო ის რად ღირს, რომ გარდა ახალი ეპიცენტრი – ქუთაისი. მუსიკა, რომელიც იქ იქმნებოდა, მთლიანად ემყარებოდა სწორედ ქუთაისურ ყოფას, ქუთაისურ სენსიტიურობას და სრულიად განსხვავებული თბილისურისგან (ამის ყველაზე მაყდო

მაგალითია რობი კუბიანიძე და „აუტსაიდერი“). ასევე, თაო აღიარება ამ არტისტებმა ვერ მოიპოვეს. გაბატონი, 90-იანები... მაგრამ ამაზე ლაპარაკი ახლა შერსს წყვეტს. მაშინ იმის საშუალებაც არ იყო, რომ ეს მუსიკა შექმნილიყო მძლავრად ხარისხიანი ფორმით ჩანერდიყო, რათა ხალხისთვის უფრო ადვილი აღსაქმელი ყოფილიყო, მაგრამ ეს გზა იყო რეალური, პერსპექტიული, რომელიც მომავალში მოიტანდა სერიოზულ რეზულტატებს, მაგრამ 21-ე საუკუნეში ეს ტენდენციები ნელ-ნელა გაფერმკრთალდა და დაიბნა. ვინაიდან იმდროს არ მოხდა, რომ ნიჭიერები აღარ გამოჩნდნენ შემდეგ, ან ახლა არ არიან. პირიქით, მე გვონია რომ დღევანდელები უფრო მოხერხებული მუსიკოსები არიან, ვიდრე ვერანები, მაგრამ მათ თითქმის სრულიად აქვთ დაკარგული კონტაქტი იმ რეალობასთან, რომელშიც არსებობენ. თბილისური მსოფლშეგრძნებით ისინი პრიტანული მუსიკის ნეგაზას ცდილობენ, რაც ნიანაშარ განხორცილია სეროგატისთვის. სწორედ ამიტომაც თვითაღფეროების გამოვლენის დეფიციტი თანამედროვე „ქართულ“ აქტუალურ მუსიკაში. რა თქმა უნდა, ეს ზოგადი ტენდენციებია და ყველას არ ეხება, მაგრამ დომინირებული ტენდენცია მაშინ არის, ეს ფაქტია. რატომ ხდება ასე? ეს უკვე სულ სხვა საუბრის თემაა და ამაზე ალბათ სხვა დროს.

P.S. მაგრამ არის შემთხვევები, როდესაც გადაწყვეტილია რაიმე ფერმონალურა, რაღაც აუტსაიდულს. ენით აღუწერელს, როდესაც საქმე გვაქვს უნიკალური არტისტების მიერ შექმნილ უნიკალურ მუსიკალურ ნამუშევრებთან, აი მაშინ მთელს ეს წემი მოახრებდება და მსჯელობები უკვე აღარ შეუძლებს. საერთოდ აზრს კარგავს და ძალიანაც კარგი, რადგანაც ეს უკვე ის შემთხვევაა, როდესაც ჯობია ცდებოდეთ, ვიდრე მართალი იყო და რაც უფრო ბშირად მოხდება ეს, მით უკეთესა.

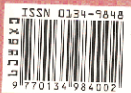

ახალი ფსიკო-ფინელის ერთ-ერთი ლიდერი, ჯგუფი „Paanoharj“

საქართველოს კულტურისა
და ძეგლთა დაცვის
სამინისტრო

წერტილი გომილის სახარტველოს
კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს
მხარდაჭერით

n. 75 / 48

